

BIBLIOTECA
COMUNALE
DI TRENTO

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

FONDAZIONE
CARITRO
CASSA DI RISPARMIO DI TRENTO E ROVERETO

CURTIUS RUFUS QUINTUS, *De rebus gestis Alexandri Magni regis Macedonum, libri decem nunc demum summo studio, & diligentia castigati: cui accessere exactissima ad quemlibet librum argumenta. Cum indice rerum memorabilium locupletissimo*, Trento, Giovanni Parone, [tra il 1681 e il 1728].

Esemplare digitalizzato:

Trento, Biblioteca comunale, TT I k 263

LINK: <https://bdt.bibcom.trento.it/282>

[BDT – BIBLIOTECA DIGITALE TARENTINA](#)

progetto STABAT – *Stampe antiche Biblioteca comunale di Trento*

COMUNE DI TRENTO

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* è un progetto concluso, cofinanziato dalla Fondazione Caritro (“Bando Archivi 2014”), dalla Biblioteca comunale di Trento e dal Dipartimento di Lettere e Filosofia dell’Università di Trento; gli altri partner del progetto sono la Soprintendenza per i beni storico-artistici, librari e archivistici della Provincia Autonoma di Trento e l’University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All’interno di Stabat sono state digitalizzate e descritte tutte le edizioni stampate in Trentino nei secoli XV-XVII che si conservano presso la Biblioteca e l’Archivio storico del Comune di Trento. Ogni digitalizzazione è accompagnata da una descrizione della stampa; tutto il materiale è liberamente consultabile sulla *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

In questo file le immagini hanno avuto in trattamento OCR e pertanto si possono fare ricerche testuali; le immagini presenti sul sito, dove si può trovare una descrizione completa dell’edizione, hanno invece una qualità maggiore.

Le immagini presenti nella *Biblioteca Digitale Trentina* sono rilasciate con licenza di Pubblico dominio, il presente PDF è distribuito con licenza Creative Commons Attribuzione – Non commerciale – Non opere derivate 3.0.

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* is a project that was successfully concluded thanks to the support of a group of partners, namely the Caritro Foundation (“Bando Archivi 2014”), Trent Civic Library, the Department of Humanities of the University of Trento, as well as the Superintendence for Architectural, Landscape, Historical, Artistic and Ethno-anthropological Heritage for the Province of Trento and the University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All the editions belonging to the Library and the Civic Historical Archive that were printed in Trentino during the XV-XVII centuries have been digitised and described. As a result, each digital copy is accompanied by a record with specific data regarding the printed book, and is freely available to be consulted on *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

The images belonging to this file are OCR-converted, hence the text of this edition can be electronically searched. The images available on the website, on the contrary, have a higher resolution and are accompanied by a complete description of the edition.

The images available on the *Biblioteca Digitale Trentina* are public domain files; this PDF is available under the Creative Commons Attribution – Non-commercial – No Derivative Works 3.0 License.

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

~~G~~
~~4~~
~~m~~
~~18~~

TRENTO

K 272510

D 259334

5tcg

TT I k 263

Q. Q.
R.
ALEX
R.
L I
Nunc det

Cui acc

Cum I

Ex Typogr
Superi

Q. CURTII

DE

REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI

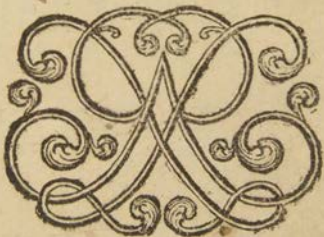
Regis Macedonum,

LIBRI DECEM

Nunc demum summo studio, & dili-
gentia castigati:

*Cui accessere exactissima ad quemlibet
Librum Argumenta.*

Cum Indice Rerum Memorabilium
locupletissimo.

TRIDENTI,

Ex Typographia Episcopali Joannis Patoni ;
Superiorum Permissu, & Privilegio.

Q. C. U.
C. C.

Q. C.
T E

C. Sveton
lenium

Q. C. U.
C. C.

dulsi Casa
gavisset. N
eundem b
Mattiaco
argenti.
fuit. At
re rivus,
infra moli
plures per
nit occulta

Al Macia

cantium Imperatorem, ut quibus permissurus esset exercitus, triumphalis ante tribueret. De origine 1. **CURTII RUFII**, quem gladiatore genitum quidam prodidere, neque falsa prompserim; & vera exequi pudent. Postquam adolevit, seclator quastoris, cui Africa obtigerat, dum in Oppido Adrumeto vacuis per medium diei porticibus secretus agitatur, oblata ei species muliebris ultra modum humanum, & audita est vox: Tu es, Rufe, qui in hanc Provinciam pro consule venies. Tali omine in spem sublatuS, digressusque in urbem, & largitione amicorum, 2. simul acri ingenio, qualluram, & mox nobiles inter candidatos Praturam, Principis suffragio assequitur: cum hisce verbis Tiberius dedecus natalium ejus velavisset, **CURTII RUFUS VIDETUR MIHI EX SENATUS**. Longa post hac senecta, & adversus superiores tristi adulatione, arrogans minoribus, inter pares difficilis, Consulare imperium, triumphis insignia, ac postremo Africam obtinuit: atque ibi defunctus, fatale presagium implevit.

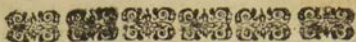
-
1. **QUINTI** addit Catanæus.
  2. singulari citat Catanæus.

C. Plinius Cæcilius Secundus Epistol.
lib. VII. Epist. xxvii. ad Suram,
De Curtio Rufo.

T mibi discendi, & tibi docendi facultatem otium præbet. Igitur perquam velim scire, esse phantasmata, & habere propriam figuram, numenque aliquod putes inane: seu vanam ex metu nostro imaginem capere. Ego ut esse credam, in primis eo ducor, quod audio accidisse CURTIO RUFO. Tenuis adhuc, & obscurus obtinenti Africam comes hæserat, inclinato die spatiabatur in porticu; offertur ei mulieris figura humana grandior, pulchriorque. Perterrito, Africam se futurorum prænunciam dixit, iturum eum Romam, honoresque gesturum, atque etiam cum summo imperio in eandem Provinciam reversurum, ibique moriturum. Facta sunt omnia. Præterea accedenti Carthaginem, egredientique nave, eadem figura in littore occurrisse narratur. Ipse certè implicitus morbo, futura præteritis, adversa secundis auguratus, spem salutis, nullo suorum desperante, projecit.

AD LECTOREM.

UÆ editione proxima, de scriptis Curtii, ac Authore, in limine præmiteramus, contrahenda nobis visa sunt; ut obiter de præstantissimo scriptore, quæ de ipso scire interest, lectori approbemus, Præter M. Tullium, ac Juvenalem, apud quos hoc nomen extat, Tacitus, ac Plinius, quemadmodum ex testimoniis, quæ jam præmissimus apparet, Curtii cujusdam meminere. Et uterque Rufi addidit cognomen. Neque aliter Tranquillus, in Catalogo, quo Rhetores præclari indicantur, qui libello de jisdem mutilo præmittitur in MSS. Esse autem nostrum, cujus tres postremi meminere, inter eruditos ferè convenit: nec multum abest, quin plerique omnes Rhetorem, Causidicum, Declamatorem, etiam Quæstorem, ac Prætorem, Consulemque, ac Africæ Proconsulem, eundem cum historico, qui Magni Alexandri res conscripsit, arbitrentur. Quemadmodum vixisse sub Augusto, ac Tiberio, sed & scripsisse, quidam & sub Claudio super-

7
superfuisse, existimant. A quibus nobilissimus Rutgerius seorsim abiit, qui sub Vespasiano floruisse in Variis probavit, quem non temerè rejiciendum, & cum cura adeundum censeo. Quanquam, ne de varietate quidem amplius quærendum videretur, si habendam Catanæ fidem, omnibus constaret, qui in manu exarato exemplari, ipsam hanc historiam de gestis Alexandri scriptam, Q. Curtio, & quidem Ruso, qui Augusto Cæsare ac Tiberio floruerit, inscribi sic testatur: *Legi in sive digno exemplari, Historiam de gestis Alexandri, compositam à Q. Curtio Ruso, qui inibi sateatur, se fuisse sub Augusto, & Tiberio, & sub Vespasiano, quantum coniectura assequi possumus.* Cætera incerta sunt, & quia cætera, hoc ipsum. Imò, & hoc ipsum magis, quia cæteris Vespasianum jungit. Jam, qui politissimum dicendi genus, & purissimum Latinitatem, certum ævi argumentum arbitrantur, neminem Latine sub Vespasiano, qui antiquitatem accuratè exprimeret, scripsisse, quomodo probabunt? Quam si ævo nostro, ac parentum, elegantè quidam expresserunt, nondum video, cur à Romanis id removeamus, quod ne nostris quidem, ex felici imitatione, hætenus negatum est. Quippe, & hodie ætatem quisque aut scriptorem eligit quem imitetur, ut cum cura imitetur quem elegit. Ut omittam Principem histo-

ria Salustium, ætate integra à scriptis C. Cæsaris, coævi, abiisse, cum diversum in dicendo, tum qui Græcis suis, tanquam peregrinus, hæret. Ut & maximus scriptorum Tacitus post illum. Librum primum, ac secundum, facilè recentioribus ascribes; qui historiam Curtii, facilius supplere potuerunt. Et hoc ipsi produnt. Hujus quoque bono; ut diversitas, videlicet, scribendi, pro encomio authoris sit, à quo longissimè absunt. Porro, ut in viam redeamus: In Authore lacteo, ad minimè fucato, bonum nobis factum videbatur, si simpliciter, ac sine apparatu scenico prodiret: ideòque ornatum adhibuimus, qui nudum commendare posset. Optimam editionem, sed cum aliis collatam, damus. Regis expeditionem, quam describit, accuratè expressam, aliaque ejusdem generis, addidimus; de cæteris secuti. Ne vel Observationibus, vel Notis, ac præsertim forma, commendetur, qui sine istis voluit intelligi, ac potest. Denique, ut verbo dicam omnia, matronam exhibemus; sed pudicam, quæ in publicum sic prodit, ut non alio quàm suo cultu commendetur.

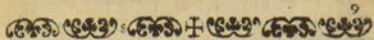
SUP.

SUPPLIX
IX

Q. CUR
DE REBUS
ALEXANDRI
Regis Maced
LIBER PR
BREVARIUM

1. **O** *Non solum*
2. *Salustii Philippi*
3. *Enchiridion*
4. *fratre, regno Macedoniae*
5. *tatum, cui Antiochus, Epiphanes*
6. *Olympicis Olympiorum*
7. *licem in istis dicitur*
8. *Rei Alexandri, Regis*
9. *Cappadociam, & Thraciam*
10. *Alexandri de rebus*
11. *Aristophanis inscriptionem*
12. *pudicam, ut non in publicum*
13. *7. Ceterum sequuntur*
14. *lippias, Scythiam expugnans*
15. *interpreto.*

P HILIPPUS
primus omnium
Macedoniarum
Græcia, ad
evexit) Antiochus
et, omnibusque Imperatoribus

S U P P L E M E N T I

I N

Q. CURTIUM

DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI

Regis Macedonum

LIBER PRIMUS.
BREVIARIUM LIBRI.

1. **O**rum educationemq; Philippì recenset.
2. **S**uscipit Philippus peremptis à matre Euridice Amynta Patre, & Alexandro fratre, regnum Macedonicum, variis procellis agitatam, cui Athenas, Illyrios, & Thessaliam adjicit.
3. Olympiadem Neoptolemi Molossorum Regis filiam in uxorem ducit.
4. Nato Alexandro, Respub. Græcorum omnes Cappadociam, & Thraciam invadit, spoliaturq;
5. Alexandri duodecim annorum pueris indoles.
6. Aristotelis institutioni traditur. Responsio Apollinis, nec non Bucephali equi qualitas.
7. Centum septuaginta navium spolia rapit Philippus, Scythiam expugnat, tandem à Pausania interficitur.

PHILIPPUS MACEDO (quì primus omnium Regum eius gentis, Macedoniae regnum, subacta tota Græcia, ad summam potentiam evexit) Amyntæ, viri prudentissimi, omnibusque Imperatoris virtutibus instur-

A s cti,

ti, filius fuit. Is Amyntas ex Eurydice uxore tres filios susceperat, Alexandrum Perdiccam, & Philippum Alexandri Magni Patrem, atque filiam Euryonem. Insiidiis autem Eurydices uxoris, quæ nuptias generi, mariti morte pacta, occidendum virum, regnumque adultero tradendum susceperat, oppressus fuisset, ni filia pellicatum matris, & sceleris consilia prodidisset. Post mortem Amyntæ, Alexander, major natu filius, regno positus est. Qui inter initia regni cogente sanè durissimo necessitatis telo, bellum ab Illyriis pacta mercede, datoque Philippo fratre obside, redemit. Interiecto quoque tempore, per eundem obsidem cum Thebanis gratiam pacis reconciliat. Quæ res Philippo ad maxima egrægiæ indolis incrementa profuit. Siquidem tota custodiendi pueri cura, Epaminondæ, strenuissimo Tebanorum duci, atque philosopho præstantissimo, hac conditione demandata est, ut commissum sibi puerum diligenter seruaret, & summo studio id iuxta incumberet, ut moribus Principe dignis, atque honestis disciplinis quàm optimè imbueretur. Fovebat ea tempestate laudatissimus Princeps domi filio suo Epaminondæ præceptorem Pythagoricum, sub quo Philippus multum profecit. Interea temporis Alexander, insidiis matris Eurydices adpetitus, occubuit: cui tamen antea Amyntas, in scelere deprehensio propter communes liberos, ignarus iisdem quandoque exitiosam fore, pepercerat. Frater quoque ejus Perdiccas, simili insidiarum fraude, relicto parvulo filio decipitur. Sub idem tempus, Philippus commodum è custodia elapsus, diu, non Regem, sed Tutorem pupilli egit. At ubi graviora bella immincebant,

serumq; auxiliu
compulsus à p
male affectum
sophiæ præcept
no CCCC. ad
Circa prima in
nita maleitudin
nirimis undi qua
pulis, bellisq;
opprimendam
ex diversis loci
Rex Philippo
considerans,
alia interpo
mit, facillimè
maret animo
meret. Prin
men fuit. q
vioris bellis
lumes sine p
& gratiam,
deinde Pron
ibi malis ho
bem nobilitat
Hinc Tb
quod ex
adiungere
meruerit
occupatis
equitum
pias, in v
bus felicis
gis Molo
re nuptias
tum, qui

serumq; auxilium in expectatione infantis erat, compulsus à populo, regnum Macedonicum malè affectum, cum bellicis artibus, tum philosophiæ præceptis præmunitus, apprehendit, anno CCCC. ab urbe condita, Olympiade CV. Circa prima itaque regni primordia, rerum infinita multitudine in diversas trahente partes, finitimis undique in Macedoniam irruentibus populis, bellisque veluti conspiratione quadam ad opprimendam Macedoniam, multarum gentium ex diversis locis, uno tempore confluentibus, Rex Philippus cautius omnino agendum esse considerans, (omnibus enim par esse non poterat) alia interposita pactione composuit, alia redemit, facillimis aggressis, ut militum trepidos firmaret animos, & sibi hostium contemptum demeret. Primum illi cum Atheniensibus certamen fuit. quibus per insidias victis, metu gravioris belli cum interficere posset, omnes incolumes sine pretio dimisit: quæ res illi magnam, & gratiam, & auctoritatem conciliavit. Captis deinde Præonibus, bellum in Illyrios transtulit: ibi multis hostium millibus cæsis, Larissæam urbem nobilissimam cepit.

Hinc Thessalos, non cupiditate prædæ, sed quod exercitui suo robur Thessalorum equitum adiungere gestiebat, nihil minus quam bellum meruentes, adoritur. Quibus ex improvise præoccupatis, atq; in potestatem reductis, iungendo equitum, peditumque fortissimas turmas, & copias, invictissimum fecit exercitum. Quibus rebus feliciter gestis, Olympiada, Neoptolemi Regis Molossorum filiam, uxorem ducit: concilians nuptias altore virginis, Arisba Rege Molossorum, qui sororem Olympiadis, Troadam, in ma-

trimonio habebat: quæ causa illi exitii, malo-
 rumque omnium fuit. Nam dum regni incre-
 menta affinitate Philippi se acquisiturum spe-
 rat, proprio regno ab eodem privatus. in
 exilio consenuit. Post nuptias autem Philippus
 per quietem visus est conjugis alvo insignem af-
 fixisse bullam, cuius sepultura, quemadmodum
 is existimaverat, leonis haberet imaginem. Quod
 vates ita sunt interpretati: ipsam quidem esse
 gravidam, animosum quoque, & leonis natura
 præditum infantem parituram. Deinde cum
 Philippus urbem Methonem expugnaret, iactu
 sagittæ dextrum amisit oculum. Nihilominus
 tamen pacem deprecantibus dedit, mitisque e-
 tiam adversus victos fuit. Pagas etiam capiens,
 imperio suo adjecit. Triballorum quoque gen-
 tem, & quidquid præterea terrarum in proximo
 erat, invadens omnia, uno velut impetu de-
 vicit. Debellatis finitimis, atque confirmato
 jam Macedoniae regno, cum domum rediisset,
 natus est ipsi Alexander filius ex Olympiade u-
 xore, VIII. idus Aprilis, dicit Plutarchus: ab
 eo autem, qui illum in Latinum convertit, scri-
 bitur, circa idus Augusti: que Usanè, cuius sit
 error, dubium est. Porro Philippus, veluti è
 specula quadam, libertati omnium insidiatus,
 Græcorum civitates, quæ dominandi libidine
 singulæ imperare cogitaverant, omnes in suam
 reorgit potestatem. Inferioribus enim contra
 superiores suadens certamina, omnibus ad invi-
 cem callidè incitatis, à Thebanis etiam (qui ta-
 men antea eum, tanquam hostem, repellere
 conabantur) contra Lacedæmonios, & Phocen-
 ses, qui, templo Apollinis spoliato, milites con-
 duxerant, necessitate urgente, dux electus op-
 pres-

pressis sacrileg
 nes nationes g
 mum efficitur
 pariter, atque
 Inde in Capp
 sis finitimis reg
 perio Macedon
 pugnata, Thra
 tres duo Thrac
 gentes: discip
 rent, Philippus
 pinantibus fra
 & utrumque
 javit. Omne
 dim maxim
 principatus ff
 Alexander
 rebus bellicis
 indolis man
 Cumque ex
 ctarentur, ad
 dens decertare
 itate pollebat
 centarios ma
 cum forte ab
 rege venisset
 tudine capre
 conjunxit: a
 aut puerile t
 tudinem, a
 quirebat, r
 esset, nunc
 esset potentia
 ti legati, l
 quibus præ hu

pressis sacrilegis; magnamque inde apud omnes nationes gloriam adeptus, omnium ad ultimum efficitur Dominus, ac Princeps, & victos pariter, atque victores servitutem subire coegit. Inde in Cappadociam traiciens, captis, & occisis finitimis regibus, universam Provinciam imperio Macedoniae adiecit. Olyntho quoque expugnata, Thraciam invasit. Nam cum eum fratres duo Thraciae reges, de terminis regni ambigentes: disceptationum suarum iudicem eligerent, Philippus ad iudicium velut ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu venit, & utrumque regno, de quo disceptabant, spoliavit. Omnes sanè principes docens, concordiam maximum, ad conservanda imperia, atque principatus stabiliendos, adminiculum esse.

Alexander autem factus annorum duodecim, rebus bellicis admodum delectari, & excelsae indolis manifestissima præferre indicia cepit. Cumque ex aequalibus nonnulli ex eo percunctarentur, ad Olympicum nunquid stadium libens decertaret? (plurimum enim pedum celeritate pollebat) Libens equidem, inquit, si decertaturos mecum reges sim habiturus. Olim cum forte absente Philippo legati à Persarum rege venissent, eos cum hospitio tum consuetudine captos, iucundissima sibi familiaritate conjunxit: admirantes quod is nihil, aut humile aut puerile seiscitaretur, sed aut viarum longitudinem, aut superiorum itinerum modos perquirebat, multa super rege qualis in hostes esset, nunc super Persis, quæ vires, aut quæ esset potentia, rogabat. Quas res admirati legati, latè diffusam Philippi gravitatem nihil præ huius pueri indole, & maiore quam

aras.

ætas pateretur animi magnitudine, duxerunt. Quoties à Philippo, aut nobile quoddam captum Oppidum, aut memorabili prælio parva victoria nunciabatur, haud magnoperè lætabatur; cæterùm ad suos aiebat æquales, omnia, ò pueri, genitor occupabit, ita ut ne vobiscum grande ul- lum, ac insigne facinus ostentare mihi sit reli- quum. Non enim ipsum ulla illecebrarum, aut pecuniæ, sed sola virtutis ac gloriæ cupido tene- bat; quòque maiores à Patre facultates accipe- ret, eò se minora gerere posse existimabat. Quo- circa, crescente dominio, gerendis præclaris re- bus materiam magna ex parte exhaustum iri ra- tus, non opes, non deliciarum usus, verùm cer- tamina & pugnas ardebat, & principatum, unde sibi ob virtutem, gloriam, nominisque im- mortalitatem (quæ spes nec Alexandrum, nec quenquam alium bonum, unquam sefellit) com- pararet, affectabat. Quamobrem ipsius cura, compluribus (uti par erat) nutritoribus, pæda- gogis, ac præceptoribus est demandata: in pri- mis tamen Aristoteli, ex cuius disciplina decem ferme annis informatus est. Eodem ferè tempo- re Philippus Delphos misit, consulens de suc- cessore; responsumque tale accepisse ferunt: Is demum tuo Imperio, omnique orbe potietur, quemcunque Bucephalus sessorem passus fue- rit. Erat autem Bucephalus equus forma specta- bilis, atque ferocissimus, quem, Philonicus The- salus Philippo XIII. talentis emerat. Hunc diù Philippus sub claustris præfertatis asservari ius- sit: mansit tamen ita ferus, ut planè nullus eum ne tangere quidem ausus fuerit. Quare factum est, ut eum Philippus removeri, atque abjici ius- serit. Alexander verò dum sorte adesset: Qua- lem,

lem, inquit
 impetiam,
 mira arte su
 demque co
 calcibus ul
 equum red
 rus Pater, em
 li, tibi par re
 donia non ca
 celsæ indoli
 Post hæc Phil
 statuit. ad qu
 tium, nobi
 flatem rede
 dione cinxit
 Alexandro,
 Pausania Spa
 tino postmod
 renovata, &
 cta, circiter M
 des, totiusque
 (proh dolor)
 carum gentis l
 pum redeam.
 pitaticam agg
 navium spolia
 buit. Ne au
 exercitus tem
 multas Cher
 deinde Alexa
 tis, & promp
 tissimæ, ut su
 ta deponeret,
 thiam prædam
 pedas belli al

lem, inquit, isti equum perdunt, dum eo per
 imperitiam, ac molliem uti nesciunt; Cumque
 mira arte sine verberibus tractasset equum, tan-
 demque conscensum ad cursum admisisset, tum
 calcibus usus est, ac molliter flexis habenis cum
 equum redaxisset, descendens caput exoscular-
 tus Pater, emissis lachrymis, Aliud, inquit, ò fi-
 li, tibi par regnum quære, quando te jam Mace-
 donia non capit. Prælagiit vir prudens tam ex-
 celsæ indoli nõ suffecturam paternam ditionem.
 Post hæc Philippus toti Græciæ bellum inferre
 statuit, ad quod percommodum ratus, si Byxan-
 tium, nobilem, & maritimam urbem, in pote-
 statem redegisset; eandem sibi resistentem obsi-
 dione cinxit: relicto domi ad regni curam filio
 Alexandro, tum XVI. annos nato; Hæc urbs à
 Pausania Spattanorum Rege condita, à Constan-
 tino postmodum gloria, opibusque aucta, atque
 renovata, & à nomine suo Constantinopolis di-
 cta, circiter MCL. annos sac. atissimi Imperii se-
 des, toriusque Orientis caput fuit. Nunc tamen
 (proh dolor) fedissimæ, atque impiissimæ Tur-
 carum gentis Imperio subjacet. Sed ut ad Philip-
 pum redeam. Exhaustis in obsidione opibus,
 piraticam aggreditur, centumque, septuaginta
 navium spolia rapuit, atque militibus suis distri-
 buit. Ne autem in unius urbis obsidione tantus
 exercitus teneretur, profectus cum fortissimis,
 multas Chersonesi urbes expugnavit; filium
 deinde Alexandrum XVIII. annos natum, virtutis,
 & promptitudinis in rebus agendis manifesta-
 tissimæ, ut sub Patris militia tirocinii rudimen-
 ta deponeret, ad se accersivit. Cum quoriam Sey-
 thiam prædandi causa, more ægoriantium, im-
 pentas belli alio bello resecturus, est profectus,

Ea-

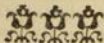
Eaque expugnata, viginti millia puerorum, ac
 feminarum capta, pecoris magna vis, auri ar-
 gentique nihil, XX. millia nobilium equarum
 ad genus faciendum in Macedoniam missa
 sunt. Sed revertenti à Scythia Philippo Tribal-
 li occurrunt, negantes se transitum daturos, ni
 portionem accipiant prædæ. Hinc iurgium, mox
 & prælium, in quo ita in femore vulneratus
 est Philippus, ut per corpus ejus equus interfici-
 ceretur. Cum omnes occisum putarent, præ-
 da amissa est. Quam primum ex vulnere con-
 valuit, diu dissimulatum bellum Atheniensi-
 bus inferre. Cujus causa Thebani se junxere,
 metuentes, ne victis Atheniensibus, veluti vi-
 cinum belli incendium, ad se transiret. Inita
 societate inter civitates paulò antè infestissimas,
 legationibus totam fatigant Græciam, com-
 munem hostem communibus viribus summo-
 vendum putantes. Quædam civitates moræ,
 Atheniensibus sese jungunt: quasdam autem
 belli metus ad Philippum traxit. in hac pugna
 Philippus Alexandrum filium alteri cornu præ-
 fecit. Ubi laudatissimi herois virtus clarissimè
 emicuit. Talem enim in eadem pugna se præsti-
 tit, ut non inferior Patre, imò etiam nulli se-
 cundus extiterit: postea quoque eam victoriam
 sibi invidia, ac fraude Patris præreptam fuisse
 conquestus sit. Commisso itaque apud Chæro-
 neam prælio, & si Athenienses numero militum
 longè præstarent, à Macedonibus tamen, con-
 tinuo, ac diuturno bellandi usu exercitatissimis,
 vincuntur. Non autem immemores pristinæ glo-
 riæ cecidere. Hic dies universæ Græciæ, & glo-
 riam dominationis, & vetustissimam liberta-
 tem finit. Cæterùm cum Philippus semper ex-

g Alexandrum
 et Cleopatra
 discordia orta
 vunculus Cle
 dones exho
 Successionem
 tra crearetur
 O improbum
 videtur? sim
 Insurgens id
 sto eum pecc
 ne corporis ab
 dit. Tunc A
 tus, recepta
 Epirum dux
 brata sibi à
 cordia, paul
 cavit. Inter
 alexandri fra
 Regem Epiri
 erat promagn
 cantis filiam
 nec ludorum e
 staculum Phil
 inter duos Al
 cederet, Paul
 mini suspecte
 Philippum
 latrix destina
 Hic puer stup
 fuerat, qui e
 sortum, lib
 quo, Philipp
 ex rei turpia
 magnam fam

ga Alexandrum optimè affectus fuisset, tandem ex Cleopatra noverca, Olympiadi superinducta, discordia orta est. Causam adhibuit Attalus avunculus Cleopatræ: qui cum in nuptiis Macedones exhortaretur, Deos orarent, ut ad regni successionem, legitimus ex Philippo, & Cleopatra crearetur hæres; excandescens Alexander: O improbum caput, inquit, nos vero tibi nothi videmur? simulque in eum coniecit poculum. Insurgens inde Pater contra Alexandrum, stricto eum petiit ferro, ictus tamen, inclinatione corporis ab Alexandro evitatus, inanis excidit. Tunc Alexander convitiis Patrem adortus, receptam Olympiadem matrem secum in Epirum duxit. Eum tamen Philippus, exprobrata sibi à Demarato Corinthio hac eorum discordia, paulò post multis precibus agrè revocavit. Inter hæc nuptias Cleopatræ filie, & Alexandri fratris Olympiadis, quem pulso Arisba Regem Epiri fecerat, Philippus celebrauit. Dies erat pro magnificentia duorum regum, & collocantis filiam, & uxorem ducentis, insignis. Sed nec ludorum celebritas deerat, ad quorum spectaculum Philippus, cum sine custodibus medius inter duos Alexandros, filium, generumque procederet, Pausanias, nobilis ex Macedonibus nemini suspectus adolescens, occupatum angustiis Philippum in transitu obtruncavit, diemque lætitiæ destinatum, frædum luctu funeris fecit. Hic puer stuprum per injuriam passus ab Attalo fuerat, qui eum ebrius postea, tanquam vile scortum, libidini convivarum subiecit. De quo, Philippo conquestus, qui multum quidem ex rei turpitudine est motus, sed Attalo, ob magnam familiaritatem, & quod ejus opera

tunc

tunc uteretur, ut noceret, induci haud potuit. Erat etiam Attalus, ob Cleopatram, proximè à Rege in matrimonium acceptam, arctissima ei junctus cognatione, copiarumque in Asiam præmissarum Dux fuerat delectus: vit in rebus bellicis egregiæ fortitudinis. Idcirco Rex potius, ut Pausaniæ animum justissimo dolore incensum mulceret, est conatus: datisque ei magnis muneribus, loco insuper honestiori, inter corporis sui custodes, honoravit. Sed ille implacabili ardens ira, decrevit, non tantum de eo qui sibi injuriam intulisset, sed & qui ulcisci illatam noluisset, penam sumere. Vixit Philippus annos, XLVII. regnavit XXV. Macedonum rex XXIII. cui maximæ opes erant instrumenta bellorum; divitiarum quæstu quàm custodia solertior: itaque inter quotidianas rapinas semper inops erat. Misericordia in eo, & perfidia pari jure dilecta. Nulla apud eum turpis ratio vincendi: blandus pariter, & insidiosus alloquio: qui plura promitteret, quàm præstaret in serâ, & jocos artifex. Amicitias utilitate, non fide colebat. Gratiam fingere in odio, instruere inter concordantes odia, apud utrumque gratiam quærere, solemnis illis consuetudo. Inter hæc eloquentia, & insignis oratio, acuminis, & solertiæ plena, ut nec ornatui facilitas, nec facilitati inventio- num de esset ornatus.

S U P

Q. C.

D E R

ALEXA

R e

L I B

B R E

1. V ^{leg}2. V ^{pe}3. ^{Vit}

memorantur

3. Græc, Tr

4. Clitum, C

5. Thebas fu

6. Contra I

nent, magnæ

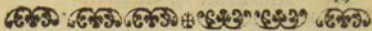
7. Demum

natum solo a

Pamphyliam

simis odiis,

allecturus es

SUPPLEMENTI

I N

Q. CURTIUM

DE REBUS GESTIS

ALEXANDRI MAGNI

Regis Macedonum

LIBER SECUNDUS.

BREVIARIUM LIBRI.

1. **V**igesimo ætatis anno assumitur ad Imperium, & Magnus appellatur.
2. Virtutes, & animi dotes Alexandri memorantur, Thracæ superantur.
3. Getas, Triballos, Agrianos, & Pæonas fundit.
4. Clitum, Glauciamq; Reges vincit.
5. Thebas funditus evertit.
6. Contra Darii milites arduos labores sustinens, magnas victorias desert.
7. Demum Ephesum, Milerum capit, Halicarnasum solo æquat, Caria sub acta in Lydiam, & Pamphyliam tendit.

ANNO ab urbe condita CCCCXXVI. mortuo Philippo, Alexander filius, (ob magnitudinem rerum gestarum Magnus appellatus) vigesimo ætatis anno, plenum invidia, & gravissimis odiis, ac periculis undique circumseptum, assecutus est imperium. Nec enim vicina Barba-

ba-

barorum provinciæ, & nationes modestè servitorem ferebant, avita verò dominia, patriosque principatus affectabant. Primò omnium autem quotquot paternæ cædis causa fuerant, gravibus affectis pœnis. Deinde sepulturæ ejusdem maximam impendit curam. Principatum verò multò melius quàm quisquam existimasset, cõfirmavit. Juvenis enim, atque ob ætatem adhuc teneram, ab aliquibus contemptui habitus, vulgum ipsum humanissimis sermonibus ita in sui benevolentiam traxit, ut & spem maximam omnibus faceret, & metum simul, atque contemptum sui universis demeret. Macedonibus immunitatem cunctarum rerum, præter militiæ vacationem, dedit. Quo factò tantum sibi conciliavit favorem, ut alii corpus, non virtutem, alii verò nomen Regis solum immutatum esse dicerent. Et cum initio tumultus undique contra ipsum exorti essent, audacia, & animi constantia incredibili citissimè motus omnes compressit. Profectus deinde Corinthum in Peloponnesum, generali totius Græciæ concilio, contra Persas (quorum erat eo tempore summum in terris imperium, quique Græciam sæpe multis cladibus affixerant) Imperator est designatus. Siquidem Pater ejus idem bellum inchoaverat, morte tamen præventus, consummare hæud potuerat. In hujus belli apparatu nunciatur, Athenienses, Thebanos, & Lacedæmonios, ab eo ad Persas defecisse, Autoremque ejus defectionis, magno auri pondere à Persis corruptum, Demosthenem oratorem extitisse. Quibus motibus occursum, tanta celeritate, instructo, paratoque exercitu Græciam oppressit, ut quem venire non senserant, videre se vix

cre-

cederent. In
 neficiorum Pat
 rata etiam vere
 per Herculem
 mis, ut magna
 ut communi ro
 gentis dux crea
 redditus suos ei
 ne celeritas, ta
 ligentia, omni
 rant alienati,
 sicuti primi de
 re ceperunt
 tam supra vi
 tes: missi qu
 Quibus auditi
 remisit. In es
 fuisse ferunt,
 non pervenit
 reversus est;
 quenter Phil
 que in sua Re
 fecisset, sive u
 auri summam
 gnaret, acce
 suspicionem
 Aetchine ex
 quadam de
 præfens sanè
 peditat. Sed
 nullæ opes
 sint. Alexan
 cia erant exc
 exercitu trajic
 Paones, Tr

crederent. In transitu hortatus Theſſalos, be-
 neficiorum Patris commonefaciens, commemo-
 rata etiam veteri cognatione, quæ ſibi cum illis
 per Herculeſem eſſet, ſermonibusque humaniſſi-
 mis, ut magna à ſe ſperarent, perſuaſos induxit,
 ut communi totius Theſſaliæ decreto, uni verſæ
 gentis dux crearetur, omniaque veſtigalia, atque
 redditus ſuos ei traderent. Tanta autem in Juve-
 ne celeritas, tamque efficax in rebus agendis di-
 ligentia, omnes, qui per contemptum ab eo e-
 rant alienati, perterrefecit. Athenienſes itaque
 ſicuti primi defeecerunt, ita etiam primi pœnite-
 re cœperunt; pueritiam Alexandri antea ſpre-
 tam ſupra virtutem veterum Ducum extollen-
 tes: miſſiſque legatis, bellum deprecabantur.
 Quibus auditis, & graviter increpatis, bellum
 remiſit. In ea legatione Demotheſtrem quoque
 fuiſſe ſerunt, ſed cum cæteris ad Alexandrum
 non pervenit: ſiquidem à Cytherone Athenas
 reverſus eſt; ſivè correptus timore, quòd fre-
 quenter Philippum cum ſuis vituperaviſſet, at-
 que in ſua Republica contra Macedones verba
 feciſſet, ſivè ut Regi Perſarum (à quo magnam
 auri ſummam, ut Macedonum cauſam oppu-
 gnaret, accepiſſe dicebatur) omnem de ſe
 ſuſpicionem eximeret. Hoc quoque ipſi ab
 Aelchine exprobratum ajunt, qui in oratione
 quadam de acceptis muneribus ita dicit: In
 præſens fanè regium aurum ſumptus huic ſup-
 peditat. Sed hoc deinceps hæud ſufficiet, cum
 nullæ opes moribus improbis ſatis eſſe poſ-
 ſint. Alexander ſedatis moribus, qui in Gra-
 cia erant exorti, antequàm in Aſiam cum e-
 xercitu trajiceret, per Thraciam iter faciens.
 Pæones, Triballos, Illyrios, alioſque finiti-
 mos

mos petere instituit, quos novis rebus studere acceperat. Nam quod regno eius tum finitimi, tum maxime infidi erant, minime negligendos censuit, præsertim cum in tam longinquas à domo regiones cum exercitu profecturus esset. Ex Amphipoli igitur cum copiis profectus in Thracas, (quos Græci Autonomos vocant, nullius imperio, nullius legibus obnoxios) decem dierum itinere ad Hæmum montem pervenit: ibi, circa aditus angustias, negotiatorum atque Thracum ingentem manum collectam obviam habuit. Infederant montis verticem, cutribusque pro vallo, quâ patebat aditus, utebantur; inde pugnaturo, si necessitas postulasset. Sin autem ex adversa montis parte peterentur, curtus in Alexandri phalangem magno impetu erant immissuro, quod, & fecerunt. Sed milites ab Alexandro edocti, alii laxatis ordinibus, alii corpora humi strata scutis contegentes, periculum omne devitarunt. Hinc alacriores facti, ingenti clamore in hostes feruntur, eosque uno impetu superavere. Alexander, prorinus superato jugo, per Hæmum montem in Triballos ad flumen Lygium profectus est. Syrmus Triballorum Rex erat: is cognito Alexandri adventu uxores, ac pueros, cæteramque imbellem turbam, ad Danubium in insulam Peucam confestim misit, quo, & Thracas Triballis finitimi se receperant. Nec multo post, & ipse Syrmus eodem fugit. Reliqua Triballorum multitudo ad alteram insulam se contulerat, in eo loco, ex quo pridie Alexander moverat, sitam. Alexander Triballos repetens, hostes ex silvis in aperta provocatos superat, tribus millibus cæsis, reliquis in fugam con-

jectis,

L
 jectis, paucisqu
 Alexander ad D
 in quam Tribal
 tendit: cui ta
 runt; quod er
 ves pauca eran
 rupta, ac præc
 te in angustia co
 ter Alexander
 do noctu flum
 pedibusque
 circiter IV.
 supra X. mill
 ripa armatos
 riti Getæ, i
 sinuere. Res
 sa, Alexand
 bium, omnium
 atque altissim
 sisse. Confug
 solitudines, a
 am nactus, ca
 ci venere lega
 Syrmus Tribal
 ad Alexandri
 inirent. Qu
 cepris, è G
 humanis rel
 nominis sui u
 midolosam v
 responderunt
 lum rueret.
 superbia, ta
 bos esse, et
 Agrianos, &

jectis, paucisque captis. Post hanc pugnam Alexander ad Danubium profectus, ad insulam, in quam Triballi, ac Thraeces confugerant, contendit: cui tamen Barbari summa vi resistebant: quod erat iis facilius, quoniam, & naves paucae erant, & insulae maxima pars praerupta, ac praecipua, & fluminis cursus, utpote in angusto conclusus, concitatior. Quapropter Alexander abductis inde navibus, trajecto noctu flumine, M. CCCC. equitibus, peditibusque IV. millibus, Getas (quorum circiter IV. millia equitum, peditumque supra X. millia prohibendi animo in adversa ripa armatos viderat) petiit. Quo facto territi Getae, ne primum quidem imperum sustinere. Res prorsus ingentis audaciae iis visa, Alexandrum tam facile unica nocte Danubium, omnium Europae fluminum amplissimum, atque altissimum, nullo ponte injecto, transisse. Confugientibus igitur illis in silvarum solitudines, atque latebras, Rex urbem vacuum nactus, cepit, soloque aquavit. Huc loci venire legati a ceteris Danubii accolis, a Syrho Triballorum Rege, atque Germanis, ad Alexandrum, ut cum eo amicitiae fœdus inirent. Quibus in fidem, & amicitiam acceptis, à Germanis quaesivit, Quidnam in humanis rebus praeceteris eximescerent? ratus nominis sui magnitudinem ante omnia ipsis formidolosam videri. Illi hoc se in primis timere responderunt, ne forte in sese aliquando Caelum rueret. Alexander nihil motus responsi superbia, tantum adiecit: Germanos superbos esse, eosque domum remisit. Inde in Agrianos, & Pœonas iter persequenti nunci-

ciatum est, Clytū Bardiles ab eo defecisse; Glauciamque Taulantiorum Regem se ei conjunxisse. Erant, & qui nunciarent fore, ut Autariatæ ipsum in itinere adorirentur. Proinde negotio de Autariatis Lagaro Agrianorum Regi (qui Patri Philippo admodum charus, Alexandro quoque perquam familiaris erat) commisso, insuper Cyna sorore, ubi Pellam revertisset, ultro in uxorem promissa, ipse ad Clytū, Glauciamque magna celeritate contendit, eosque vario prælio vicit, atque prostravit. Hæc agenti, superveniunt nuncii, multos in Græcia res novas moliri, civitatesque non paucas, & in primis Thebanos, ab eo defecisse. Qua re motus Alexander, in Macedoniam est reversus, ut factum in Græcia tumultum reprimeret. Thebanis autem, conantibus præsidium Macedonicum ex arce Thebana (quam Cadmeam vocant) depellere, ipsamque, præ altis fossis, & munitissimo vallo cinctam, obsidentibus, Rex cum exercitu magnis itineribus profectus, non longè à Thebis cum omnibus copiis insedit. Itaque Thebanorum duces, quoniam Alexander præter spem omnium advenerat, ac incertum erat, utrum auxilia, sicuti à nonnullis civitatibus petierant, illis adventura essent, de belli ratione consultare ceperunt. Omnibus tandem consentientibus, belli discrimen subire constituerunt. Sed Rex suos continuit, illis spatium penitendi mutandique consilii exhibens, nullo pacto futurum existimans, ut una civitas contra tantas copias esset pugnatura. Habebat enim ultra XXX. millia peditum, equitumque ad III. millia, omnes laboribus bellicis exercitatissimos. Quo-
rum

rum virtuti
rat. Sane li
ris, pacem
bentissim
ad Perlas in
men armis,
der Macedo
nis, contra h
nis viribus
rim Macedo
præerant,
Thebani in
tas, & direp
dem in te e
xandro, ut
Græci, qui
qui inculca
ac Plataeæ
concupisce
Triginta m
gentorum e
mam coegit
cit: summa
mo exemp
tur, quod
prores de
Thebanam
stuprasse di
pecuniam,
fisset, in
occultari. D
cula inclina
perneque in
nus adducta
conctatus est

rum virtuti confusus, Persicum bellum suscep-
 rat. Sane si Thebani temporum fortunæ cedentes,
 pacem petissent, Rex eorum postulatis libentissimè
 annuisset. Nam tum mirifico studio ad Persas in
 Asiam transire properabat. Cum tamen armis, non
 precibus uti decrevissent, Alexander Macedones ad
 prælium instruxit. A Thebanis, contra hostes numero
 longè superiores, summis viribus atque impigrè
 decertatum est. Interim Macedonibus, qui custodia
 Cadmæ arcis præerant, a tergo invadentibus, circum-
 ventis Thebani in ipsa pugna ceciderunt. Capta civitas,
 & direpta, urbs everfa funditus est. Qua quidem
 in te ea spes, idque consilium extitit. Alexandro,
 ut hujusmodi casu, ac terrore compressi Græci,
 quietius dum abesset agerent: cum alioqui inculantibus
 Thebanos sociis Phocensibus, ac Plataënsibus morem
 gerere, gratificarique concupisceret. Plures sex
 millibus oppetiit. Triginta millia vendidit, ex
 quibus quadringentorum quadraginta talentorum
 argenti summam coegit. Pindati varis tamen stirpi
 peperit: summum in doctos favorem manifestissimo
 exemplo testatus. Non omittendum videtur,
 quod hic rerum gestarum Alexandri scriptores de
 Timoclea referunt, quam insignem Thebanam
 feminam Thracius quidam Dux constuprasse
 dicitur. Quumque post id eam posceret pecuniam,
 solus a muliere ad puteum seductus fuisset,
 in quo diceret pretiosiora rerum suarum occultari.
 Ducem igitur super os putei, spectandi causa
 inclinatum, illa in profundum detrusit; superneque
 injectis lapidibus oppressit. Ob id facinus
 adductam ad se in vinculis fœminam, percunctatus
 est Alexander quemnam esset. Ea imper-

terrata, Theagenis, inquit, sum soror, qui contra Philippum electus Imperator fortiter pugnans pro Græciæ libertate occubuit. Magnanimitatem mulieris, & constantiam admiratus Rex, liberam eam cum filiis dimisit. Athenienses Thebarum casum moleste, & cum summa commiseratione ferentes, profugis portas contra Regis edictum aperuerunt. Quam rem ita graviter tulit Alexander, ut secunda legatione, denuò bellum deprecantibus, ita demum remisit, ut Oratores, & Duces, quorum fiducia toties rebellarant, sibi dedantur. Eò tamen demum res est deducta, ut recentis oratoribus, Duces in exilium agerentur, qui confestim ad Darium Regem Persarum profecti sunt. Cæterum coactis in Isthmo Græcis, & expeditionem in Persas decernentibus, Alexandro plures Philosophi, & Oratores occurrunt, præter Diogenem Cynicum, qui tum versabatur Corinthi, & Alexandrum parvi faciens, in Cranio habitabat: miratus Alexander, ad eum in sole apricantem venit, rogans, reine cujusquam indigeat? at ille, Ut paulum, inquit, à sole discedas: Quo responso Alexandrum adeò delectatum ferunt, ut ad suos conversus dixerit, se Diogenem esse velle, si Alexander non esset.

Rebus Græciæ compositis, adventante vere, ipsaque Græcia cum Macedonia Antipatro, (cui ex amicis maxime fidebat) commissis, ad Hælepontum cum exercitu profectus, in Asiam incredibili ardore mentis accensus trajecit. Cùm autem delati in continentem essent, primus Alexander jaculum, velut in hostilem terram, coniecit, armatusque, de navi, tripudianti similis, profiliuit, atque ita hostias cædit, precatus ne se regem illæ terræ invitæ accipiant. Indè hostem

pe-

petens
paten
ca, qu
runt
equitu
nu uni
rabilis
rit, in
lum, no
sed vere
qui cur
non ta
putare
duxit.
tum t
Itaque
riam a
quam
indè p
Trojan
suum e
feliciss
tum vir
ad inte
Hunc
quart
teneba
quòd a
rar. D
melios
gem R
xandru
pis suis
Philipp
tempu

petens, milites à populatione Asia prohibuit; parcendum suis rebus præfatus, nec perdenda ea, quæ possessuri venerint. In exercitu ejus fuerunt XXXII. millia peditum, non supra V. millia equitum, navesque CLXXX. Hac tam parva manu universum terrarum orbem utrum sit admirabilius quod vicerit, an quod aggredi ausus fuerit, incertum est: cum ad tam periculosum bellum, non juvenes robustos, nec primo ætatis flore, sed veteranos, plerosque etiam emeritæ militiæ, qui cum patre patruique militaverant, elegit: ut non tam milites, quam militiæ magistros, electos putares. Ordines quoque nemo nisi sexagenarius duxit. Ut si principia castrorum cerneres, sequatum te alicujus priscae Reipubl. videre diceres. Itaque nemo in prælio fugam, sed omnes victoriam animis conceperant, nec in pedibus cuiquam spes, sed in lacertis fuit. Alexander deinde passim peractis sacrificiis, maxime apud Trojam ad Achillis tumulum, in quem genus suum ex materna linea referebat, eum ob id felicissimum adolescentem prædicans, quod suarum virtutum præconem Homerum invenisset, ad interiora Darii Regis Persarum contendit. Hunc Darium Artanis filium, qui decimus quartus à Cyro, totius orientis monarchiam tenebat, hac potissimum causa aggredi voluit, quod à Patre suo Philippo tributum requisiverat. Darius autem, missa prius superba, contumeliosa, atque imperiosissima legatione, se Regem Regum, ac consanguineum Deorum, Alexandrum vero famulum suum appellans. Satrapis suis id negotii dederat, ut insanientem istum Philippi adolescentulum (sic enim eum per contemptum appellabat) verberibus puerilibus

graviter caesum, indurumque post veste pui-
 xea, sibi vincum traderent, navibusque una cum
 nautis submersis, omnes ejus milites ad ulterio-
 ra maris rubri transportarent. Qui mandatum
 Regis exequi volentes, ad Granicum amnem (qui
 Troadem a Propontide determinat) magna ma-
 nu, videlicet viginti millibus peditum, & pari
 equitum numero, confluerunt, & prae-ruptam
 fluminis ripam, qua Alexandro omnino traji-
 ciendum erat, obsederunt. Alexander, etiamsi
 praesentissimum periculum instare cerneret:
 quippe cum suis ex inferiore, atque instabili lo-
 co, (erat enim tum udus, tum caeno lubricus)
 ut potè ex flumine adversus hostes in eminenti
 ripa stantes, dimicandum foret: suae tamen
 fortunae, ac virtuti, simulque fortitudini militum
 confusus, amnem trajecit. Et primo quidem non
 spernenda difficultate pressus, tandem tamen
 hostes, non tam sua arte, quam virtute Macedo-
 num, vicit, atque prostravit. In eo conflictu
 Persarum viginti millia peditum, & CCL. equi-
 tes, caesa, Macedonum non plus XXXIV. inter-
 fecti sunt. Ea pugna magnum ad res Alexandri
 momentum peperit. Sardeis enim maritimi Bar-
 barorum Imperii propugnaculum cepit, jisque,
 ac caeteris Lydiae populis, ut legibus uterentur
 suis, concessit. Ephesum, quarto post pugnam
 die, lapto inde praemetu praesidio, occupavit.
 Interim ex Magnesia, & Trallibus legati vene-
 runt, urbium suarum deditioem pollicentes;
 ad quas in fidem recipiendas Parmenionem cum
 duobus millibus, & quingentis mercenariis, pa-
 ri-que Macedonum numero, equitibus ex amicis
 circiter ducentis misit. Miletum deinde sibi re-
 sistentem oppugnavit: caque potitus, versus

Ha-

Halicarn
 jacentib
 carnassi
 non sine
 gressus C
 ab Oron
 hil quidq
 Provincia
 xandro o
 cum in fi
 feminae,
 custodie
 acta, m
 Adx im
 phyliam
 Phoenicia
 daeta, n
 Devictio
 mentis a
 Darium
 bus adve
 giam, p
 est ingre

Halicarnassum iter ingreditur. Omnibus inter-
 jacentibus oppidis primo impetucaptis, Hali-
 carnassum urbem permunitam obsedit, eamque
 non sine labore expugnatam, solo æquavit. In-
 gressus Cariam, Ada Carix Regina, (quæ regno
 ab Orontobate, quem Darius miserat, pulsa, ni-
 hil quidquam in tota Caria, præter Alinda, ejus
 Provinciæ urbem munitissimam, tenebat) Ale-
 xandro obviam profecta; Alindis urbe tradita,
 cum in filium adoptavit. Rex nec liberalitatem
 feminx, nec filii nomen aspernatus, urbem eidem
 custodiendam reliquit. Tota deinde Caria sub-
 acta, memor accepti beneficii, eam uni etiam
 Adæ imperio subjecit. Hinc in Lyciam, & Pam-
 phyliam tendit, eo consilio, ut ora maritima ad
 Phœniciam, & Ciliciam uique in potestatem re-
 ducta, navales copias hostibus inutiles redderet.
 Devictisque rebellibus Pisidiæ populis, summo
 mentis ardore, nec minore alacritate, adversus
 Darium, quem cum multis militantium milli-
 bus adventare constabat, contendens, Phry-
 giam, per quam exercitus traducendus erat,
 est ingressus.

30
QUINTI CURTII

DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI

Regis Macedonum

LIBER TERTIUS.

BREVIARIUM LIBRI.

1. **C**Ælenarum urbe, & arce recepta, primariam Phrygiæ urbem Alexander ingreditur: in qua fatalem Gordii nodum solvit, ac deinde obviam Dario ire statuit.
2. Exercitus Persici lustratio, de quo quum Darii jussu Charidemus Atheniensis verum liberumque protulisset iudicium; capite mulctatus est.
3. Pompe Persarum Regum, orto Sole domum procedens: tum copiarum Alexandri descriptio.
4. Desertas ab Arsane Darii præfecto Ciliciæ fauces Alexander opportunè occupat.
5. Cùm in Cydnum flumen abluendi corporis gratiâ in empestive descendisset, gravissimo morbo corripitur Rex ipse.
6. Qui à fido, sapientique medico Philippo, cui à toto exercitu ingentes gratiæ habentur, pristina valetudini mox restituitur.
7. Vegetior factus, Darium aggredi cogitat, Sisenemque Persam, imprudentiâ delinquentem, accidi iubet.
8. Darii ante pugnam consilia: tum exercitus Persici cõsternatio: proximæ internecionis præfagiũ.
9. Uiri

9. U
collatio
10.
11.
ac 100
quis fu
da post
12. A
nobilium
putaban
Alexan
13.
bilium
præfeci

INT
ex
pec
bus
citum a
interflue
rum ca
montis
tram, r
fusus,
& suas
ejus pl
mendac
amore
re Cæ
men su
se evol
das, Ly
bem del
ia quam

9. *Utriusque exercitus membra præcipua, & collatio.*

10. *Alexandri oratio ad milites.*

11. *Pugna cruenta, in qua 100000. peditum, ac 10000. equitum Persarum occumbunt: reliquis fustis, fugatisque. Castris Darii ingenti præda potitur Alexander.*

12. *Matris, & Uxoris Darii, nec non aliarum nobilium captivarum luctum, ob Regem, quem putabant interfectum, regio prorsus animo levat Alexander.*

13. *Darii Gazam immensam, cum ingenti nobilium numero, Parmenioni proditorie Damasci præfectus tradit.*

INTER hæc, Alexander ad conducendum ex Peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso, Lyciæ, Pamphiliæque rebus compositis, ad urbem Celenas exercitum admovit. Media illa tempestate manna interfluebat Marlyas amnis, fabulosis Græcorum carminibus inclytus. Fons ejus summo montis cacumine excurrentis, in subiectam petram, magno strepitu aquarum cadit: inde diffusus, circumjectos rigat campos, liquidus, & suas duntaxat undas trahens. Itaque color ejus placido mari similis, locum Poetarum mendacio fecit; quippe traditum est, Nymphas amore amnis retentas, in illa rupe considere. Cæterum quamdiu intra muros fluit, nomen suum retinet. At, cum extra munimenta se evolvit, majore vi, ac mole agentem undas, Lycum appellant. Alexander quidem urbem destitutam à suis intrat: arcem verò, in quam confugerant, oppugnare adortus, ca-

duccatorem præmisit, qui denuntiaret, n' dederent, ipsos ultima esse passuros. Illi caduceatorem in turrim & situ, & opere multum editam, perductum, quanta esset altitudo, intruere jubent, ac nuntiare Alexandro, non eadem ipsum, & incolas æstimatione munimenta metiri; se scire inexpugnabiles esse ad ultimum, pro fide morituros. Cæterum, ut circumferri arcem, & omnia sibi in dies arctiora viderunt esse, sexaginta dierum inducias pacti, ut, nisi intra eos auxilium Darius ipsis misisset, dederent urbem: postquam nihil inde presidii mittebatur, ad præstitutam diem permisere se Regi. Superveniunt deinde Legati Atheniensium, perentes, ut capti apud Granicum amnem redderentur sibi. Ille non hos modo, sed etiam cæteros Græcos restitui suis, jussurum respondit. finito Persico bello. Cæterum Dario imminens, quem nondum Euphratem superasse cognoverat, undique omnes copias contrahit, totis viribus tanti belli discrimen aditurus. Phrygia erat, per quam ducebatur exercitus, pluribus vicis quàm urbibus frequens. Tunc habebat quandam nobilem Midæ regiam, Gordium nomen est urbi, quam Sangarius annis præterfluit, pari intervallo, Pontico & Cilicio mari distantem. Inter hæc maria, angustissimum Asiæ spatium esse compertimus; utroque in arctas fauces compellente terram. Quæ, quia continenti adhæret, sed magna ex parte cingitur fluctibus, speciem insulæ præbet: ac, nisi tenue discrimen objiceret, maria, quæ nunc dividit, committeret. Alexander, urbe in suam ditionem redacta, Jovis templum intrat; vehiculum, quo Gordium Midæ Patrem vectum esse constabat, adspexit, cultu

haud

haud fa
rens. Ne
pluribu
lanribu
editam
qui inex
cessit an
gem era
illa expl
raria R
erat ita
vè se co
posset.
in omet
quidqu
Nihil,
dioque
eludit,
cumque
relinqu
lesponti
Lesbum
liberatu
ta attrit
cas urbe
re nave
sideres
cessisse
curas;
nihil ab
ram ven
Paphlag
unde qu
dunt: or
obsidib

haud sanè à vilioribus, vulgatisque usu abhorrens. Notabile erat vinculum adstrictum, compluribus nodis in semetipsos implicatis, & ce-
 lantibus nexus. Incolis deinde affirmantibus, editam esse oraculo sortem: Asiae potiturum, qui inexplicabile vinculum solvisset; cupido in-
 cessit animo sortis ejus explendae. Circa Regem erat & Phrygum turba, & Macedonum; illa explicatione suspensa, hæc sollicita ex teme-
 raria Regis fiducia: quippe series vinculorum erat ita adstricta, ut unde nexus inciperet, quovè se conderet, nec ratione, nec visu percipi posset. Solvere aggressus injecerat cutram, ne in omen verteretur irritum inceptum. Ille ne-
 quidquam diu luctatus cum latentibus nodis; Nihil, inquit, interest quomodo solvantur, gladioque ruptis omnibus loris, oraculi sortem vel elusit, vel implevit. Cum deinde Darium, ubicumque esset, occupare statuisset: ut à tergo tuta relinqueret, Amphoterum classi ad oram Helle-
 sponi, copiis autem præfecit Hegelochum, Lesbium, & Chium, & Coum, præsidiis hostium liberaturos. His talenta ad belli usum quingenta attributa. Ad Antipatrum, & eos, qui Græcas urbes turbantur, sexcenta missa. Ex fœdere naves sociis imperat, quæ Helle-
 spono præsiderent. Nondum enim Memnonem vitâ excessisse cognoverat, in quem omnes intenderat curas; satis gnarus, cuncta in expedito fore; si nihil ab eo moveretur. Jamque ad urbem Ancyram ventum erat, ubi numero copiarum intro, Paphlagoniam intrat. Huic juncti erant Heneti: unde quidam Venetos trahere originem credunt: omnisque hæc regio paruit Regi, datisque
 obsidibus, tributum (quod ne Persis quidem tu-

lissent) pendere ne cogerentur, impetraverunt. Calas huic regioni præpositus est. Ipse, assumptis qui ex Macedonia nuper advenerant, Cappadociam petiit.

2. At Darius, nunciata Memnonis morte, hæud secus quàm par erat, motus; omiſſa omnia spe, statuit ipse decernere; quippè, quæ per duces suos acta erant, cuncta damnabat; ratus pluribus curam, omnibus abfuisse fortunam. Igitur castris ad Babylonem positis, quò majore animo capeſſerent bellum, universas vires in conspectum dedit: & circumdato vallo, quod decem centenùm millium armatorum multitudinem caperet, Xerxis exemplò, numerum copiarum iniiit. Orto sole, ad noctem agmina, sicut descripta erant, intravere vallum, inde occupaverant emissa Mesopotamiæ campos, equitum peditumque propemodum innumerabilis turba, majorem quàm pro numero speciem gerens. Persarum erant ceterum millia, in quibus eques triginta millia implebat. Medi decem equitum, quinquaginta millia peditum habebant. Bactrianorum equitum duo millia fuere, armati bipennibus, levisque scutis cetra maximæ speciem reddentibus. Peditum decem millia pari armatura sequebantur. Armenii quadraginta millia miserant peditum, additis septem millibus equitum. Hyrcani egregii, ut inter illas gentes, sex millia explebant, equis militatura. Derbices quadraginta millia peditum armaverant. Pluribus hærebant ferro præfixæ hastæ, quidam lignum igni duraverant; hos quoque duo millia equitum ex eadem gente comitata sunt. A Caspio mari octo millium pedester exercitus venerat: ducenti equites. Cum his erant ignobiles Asiæ gentes, duo mil-

millia
numeri
merced
sunt.

cetero
gentium
Nec qui
tum, de
dum læ
instanti
sem, be
xandro
pulsus
instru
sortis &
& tu se
alias n
e exerci
ta sedib
niet pu
ria, qu
cipere n
ne, & in
& conf
vocant
ma con
qui seg
tur, om
in corn
milites
vi putes
fletit. P
cupant
cui sunt
Ætoliq

millia peditum: equitum duplicem paraverant numerum. His copiis triginta millia Græcorum mercede conducta, egregiæ juventutis adjecta sunt. Nam Bactrianos, & Sogdianos, & Indos, cæterosque rubri maris accolas, ignota etiam ipsi gentium nomina, festinatio prohibebat acciri. Nec quidquam illi minus quàm multitudo militum, defuit: cujus tum universæ aspectu admodum lætus, purpuratis solita vanitate spem ejus instantibus, conversus ad Caridemum Atheniensem, belli peritum, & ob exilium infestum Alexandro, (quippè Athenis, jubente eo, fuerat expulsum) percunctari cæpit: Satis ne ei videretur instructus ad obterendam hostem. At ille, & suæ sortis & regię superbie oblitus: *Verum*, inquit, & tu forsitan audire nolis, & ego, nisi nunc dixerò, aliàs nequaquam consistebor. Hic tanti apparatus exercitus, hæc tot gentium, & totius Orientis excita sedibus suis moles, finitimis potest esse terribilissimæ purpura, aurumque fulget armis, & opulentia, quantam qui oculis non subjecere, animis concipere non possunt. Sed Mæcedonum acies torva sane, & inculta, clypeis hastisque immobilis, cuneos, & conferta robora vivorum tegit, ipsi phalangem vocant peditum stabile agmen. Vir viro, armis arma conferta sunt: ad nutum momentis intenti, sequi signa, ordines servare didicere. Quod imperatur, omnes exaudiuunt: obistere, circumire, discurrere in cornu, mutare pugnam, non duces magis, quàm milites callent. Et ne auri argenti quo studio enervi putes, adhuc illa disciplina paupertate magister efficit. Fatigatis humus cubile est: cibus, quem occupant, satiat: tempora somni arctiora quàm noctis sunt. Jam Thessali equites & Acarnanes, Etolique, in viâ belli manus, fundis, credo, &

hæc igne duratis, repellentur: pari robore opus est. In illa terra, quæ, hos genuit, auxilia, quaerenda sunt. Argentum istud, atque aurum, ad conducendum militem mitte. Erat Dario mite, ac tractabile ingenium, nisi etiam suam naturam plerumque fortuna corrumpere. Itaque veritatis impatiens, hospitem, ac supplicem, tunc maxime utilia suadentem, abstrahi iussit ad capitale supplicium. Ille, ne tum quidem libertatis oblitus: Habeo, inquit, paratum mortis meæ ultorem, expetere penas mei consilii sprete ipse, contra quem vibi suasi. Tu quidem licentia regni subito mutatus, documentum eris posteris, homines, cum se permisere fortune, etiam naturam dediscere. Hæc vociferantem, quibus erat imperatum, jugulant. Sera deinde poenitentia subit Regem; ac vera dixisse confessus, cum sepeliri iussit.

3. Thymondes erat Mentoris filius, impiger juvenis, cui præceptum est à Rege, ut omnes peregrinos milites, in quos plurimum habebat spei, à Pharnabazo acciperet; operâ eorum usus in bello. Ipsi Pharnabazo tradit imperium, quod ante Memnoni dederat. Anxium de instantibus curis, agitabant etiam per somnum species imminentium rerum: sive illas ægritudo, sive divinatio animi prælagientis accersit. Castra Alexandri magno ignis fulgore collucere ei visa sunt, & paulo post Alexander adduci ad ipsum, in eo vestis habitu, quo ipse fuisset: equo deinde per Babylonem vectus, subito cum ipso equo oculis esse subductus. Ad hæc vates varia interpretatione curam distrinxerant: alii lætum id Regi somnium esse dicebant, quod castra hostium arsisent, quod Alexandrum deposita regia gessit, in Persico & vulgari habitu perductum esse.

se vidisse
pè illust
Alexan
cupatur
eodem
Rex. V
revocave
vaginam
eam fore
Chalde
eos tran
Cæteru
tur in v
oblata e
rem mo
ditum e
jam illu
dabatur
conspic
gebat. C
quem ips
teis altar
trium ca
ginta qu
amiculis
quippe
est ann
tes veh
equus,
Aureæ
adornab
multo au
equitatus
ribus. P
Vocant, &

se vidisset, Quidam non ita augurabantur: quippe illustria Macedonum castra visa, fulgorem Alexandro portendere, quem regnum Asiae occupaturum esse, haud ambigere: quoniam in eodem habitu Darius fuisset, cum appellatus est Rex. Vetera quoque omnia, ut sit, sollicitudo revocaverat. Darium enim in principio imperii vaginam acinacis Persicam iussisse mutari in eam formam, qua Graeci uterentur, protinusque Chaldaeos interpretatos, imperium Persarum ad eos transiturum, quorum arma esset imitatus. Caeterum ipse, & vatum responso, quod edebatur in vulgus, & specie, quae per somnium oblata erat, admodum laetus, castra ad Euphratem movere jubet. Patrio more Persarum traditum est, orto sole demum procedere. Die jam illustri signum e tabernaculo Regis buccina dabatur. Super tabernaculum, unde ab omnibus conspici posset, imago solis crystallo inclusa fulgebatur. Ordo autem agminis erat talis: Ignis, quem ipsi factum, & aeternum vocabant, argenteis altaribus praeferebatur. Magi proximi, patrium carmen canebant. Magos trecenti, & sexaginta quinque juvenes sequebantur, puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero; quippe Persis quoque in totidem dies descriptus est annus. Currum deinde Jovi sacratum alben-tes vehebant equi. Hos eximia magnitudinis equus, quem Solis appellabant, sequebatur. Aureae virgae, & albae vestes, regentes equos adornabant. Haud procul erant vehicula decem, multo auro, argentoque caelata. Sequebatur haec equitatus duodecim gentium variis armis, & moribus. Proximi ibant, quos Persae immortales, vocant, ad decem millia, cultus opulenta Bar-
ba-

baræ non alios magis honestabar. Illi aureos torques, illi vestem auro distinctam habebant; manicatasque tunicas gemmis etiam adornatas. Exiguo intervallo, quos cognatos Regis appellant, decem & quinque millia hominum. Hæc verò turba muliebriter propemodum culta, luxu magis, quam decoris armis conspicua erat. Doryphori vocabantur, proximum his agmen, soliti vestem excipere regalem. Hi currum Regis anteibant, quo ipse eminens vehebatur. Utrumque currus latus Deorum simulachra ex auro, argentoque expressa decorabant. Distinguebant internitentes gemmæ jugum: ex quo eminebant duo aurea simulachra cubitalia: quorum alterum Pacis, alterum Belli gerebat effigiem. Inter hæc auream aquilam, pinnas extendenti similem, sacrauerant. Cultus Regis, inter omnia, luxuriâ notabatur. Purpureæ tunicæ medium album intextum erat. Pallam auro distinctam aurei accipitres, velut rostris inter se corruerent, adornabant: & zona aurea muliebriter cinctus, acinacem suspenderat, cui ex gemma erat vagina. Cydarina Persæ regium capitis vocabant insigne: hoc carulea fascia albo distincta circuibat. Currum decem millia hastatorum sequebantur, hastas argento exornatas. Spicula auro præfixa gestabant. Dextera lævaque regem ducenti ferme nobilissimi propinquorum comitabantur. Horum agmen claudebatur triginta millibus peditum, quos equi Regis quadringenti sequebantur. Intervallo deinde unius stadii, matrem Darii Syfigambim currus vehebat, & in alio erat conjux. Turba fœminarum reginas comitatum equis vectabatur. Quindecim inde, quas armamaxas appellant, sequebantur. In his

erant

erant libe
numque
Tum re
bantur
quas pec
cameli v
quente. I
huic agm
greges ve
que ducib
Contra,
dispar ac
discolor
Agmen
nec sacri
signum
cus, &
go Ale
4. Da
ei, in qu
paucitate
rea Alex
fito, Cili
regiones
nerat. S
sus Cree
rat ea
Cilician
mas fau
turali si
præerat,
suasisset,
qui statui
sti solitue
corrum pi

erant liberi Regis, & qui educabant eos, spadonumque grex, haud sanè illis gentibus vilis. Tum regiae pellices trecentae sexaginta vehebantur, & ipsae regali cultu, ornatuque. Post quas pecuniam Regis sexcenti muli, & trecenti cameli vehebant; praesidio sagittariorum prosequente. Propinquorum, amicorumque conjuges huic agmini proximae, lixarumque, & calonum greges vehebantur. Ultimi erant cum suis quisque ducibus, qui cogerent agmen, leviter armati. Contra, si quis aciem Macedonum intueretur, dispar acies erat: equis, virisque non aurea, non discolori veste, sed ferro, atque aere fulgentibus, Agmen & stare paratum, & sequi, nec turba, nec sarcinis praegrave: intentum ad Ducis non signum modò, sed etiam nutum. Et castris locus, & exercitui commeatus suppetebant. Ergo Alexandro in acie miles non defuit.

4. Darius autem tantae multitudinis Rex, loci, in quo pugnavit, angustiis, redactus est ad paucitatem, quam in hoste contempserat. Interea Alexander, Abistamene Cappadociae preposito, Ciliciam petens, cum omnibus copiis in regionem, quae castra Cyri appellatur, pervenerat. Strativa illic habuerat Cyrus, cum adversus Croesum in Lydiam exercitum duceret. Aberrat ea regio quinquaginta stadia ab aditu, quo Ciliciam intramus. Pylas incolae dicunt artificissimas fauces, munimenta, quae manu ponimus, naturali situ imitante. Igitur Arfanes, qui Ciliciae praerat, reputans quid in initio belli Memnon suavisset, quondam salubre consilium serò exequi statuit: igne, ferroque Ciliciam vastat, ut hosti solitudinem faciat: quidquid usui esse potest, corrumpit: sterile, ac nudum solum, quod tueri

nequibat, relicturus. Sed longè utilius fuit, angustias aditus, qui Ciliciam aperit valido occupare præsidio, jugumque opportunè iñneri imminens obtinere; undè inultus subeuntem hostem aut prohibere, aut opprimere potuisset. Tunc paucis, qui callibus præsiderent, relictis. retro ipse concessit; populator terræ, quam à populationibus vindicare debuerat. Ergò qui relictis erant, proditos se rati, ne conspectum quidem hostis sustinere voluerunt, cum vel pauciores locum obtinere potuissent. Namque perpetuo jugo montis asperi, ac prærupti Cilicia includitur: quod cum à mari surgat, velut sinu quodam, flexuque curvatum, rursus altero cornu in diversum litus excurrit. Per hoc dorsum, quà maximè introrsum mari cedit, asperi tres aditus, & perangusti sunt, quorum uno Cilicia intranda est, campestris eadem, qua vergit ad mare, planiciem ejus crebris distinguentibus rivis. Pyramus, & Cydnus inclyti amnes fluunt. Cydnus, non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippè leni tractu à fontibus labens, puro solo excipitur. Nec torrentes incurrunt, qui placidè manantis alveum turbent. Itaque incorruptus, idemque frigidissimus, quippè multa riparum amœnitate inumbratus, ubique fontibus suis similis in mare evadit. Multa in ea regione monumenta vulgata carminibus vetustas exederat. Monstrabantur urbium sedes Lyrnissi, & Thebes; Typhonis quoque specus, & Corycium nemus, ubi crocum gignitur, ceteraque, in quibus nihil præter famam duraverat. Alexander fauces jugi, quæ Pylæ appellantur, intravit: contemplatus locorum situm, non aliàs magis dicitur admiratus esse felicitatem suam; obrui potuisse

tuisse v
euntes
bat at
non an
crebris
rium n
præced
cultus
riorum
tentos
inire,
ad urb
cieban
invade
incend
steaqu
cogno
5.
dictum
calor n
pore so
cæpera
Regem
huc co
conspe
ratus,
corpo
men.
cæper
propet
pirant
tis con
Ingen
erat. F
luque

ruisse vel faxis confitebatur, si fuissent qui subeuntes propellerent. Iter vix quaternos capiebat armatos. Dorium montis imminebat viæ, non angustæ modo, sed plerumque præruptæ, crebris oberrantibus rivis, qui ex radicibus montium manant. Thracas tamèn levitèr armatos præcedere iusserat, scrutarique calles, ne occultus hostis in subeuntes erumperet. Sagittariorum quoquè manus occupaverat jugum: intentos arcus habebant, moniti, non iter ipsos inire, sed prælium. Hoc modo agmen pervenit ad urbem Tarson, cui tum maximè Persæ subiciebant ignem, ne opulentum Oppidum hostis invaderet. At ille, Parmenione ad inhibendum incendium cum expedita manu præmissis, posteaquam Barbaros adventu suorum fugatos esse cognoverat, urbem à se conservatam intrat.

5. Mediam Cydnus amnis, de quo paulò antè dictum est, interfuit: & tunc ætas erat, cujus calor non aliam magis, quàm Ciliciæ oram vapore solis accendit: & diei fervidissimum tempus cœperat, Pulvere, ac sudore simul perfusum Regem invitavit liquor fluminis, ut calidum adhuc corpus ablueret. Itaque veste deposita, in conspectu agminis (decorum quoquè futurum ratus, si ostendisset suis, levi, ac parabili cultu corporis se esse contentum) descendit in flumen. Vixque ingressi subito horrore artus rigere cœperunt: pallor deindè suffusus est, & totum propemodum corpus vitalis calor reliquit. Expiranti similem ministri manu excipiunt, nec satis compotem mentis in tabernaculum deferunt. Ingens sollicitudo, & penè jam luctus in castris erat. Flentes querebantur, in tanto impetu, cursuque rerum, omnis ætatis, ac memoriæ clarissimum

mum Regem non in acie saltē, non ab hoste
 dejectum, sed abluentem aquā corpus, ereptum
 esse, & extinctum: instare Darium, victorem,
 antequam vidisset hostem. Sibi easdem terras,
 quas victores peragrassent, repetendas: omnia
 aut ipsos, aut hostes populos: per vastas soli-
 tudines, etiamsi nemo insequi velit, euntes, fa-
 me, atque inopia debellari posse. Quem signum
 daturum fugientibus? quem ausurum Alexandro
 succedere? Jam, ut ad Hellespontum fuga pene-
 trarent, classem qua transeant, quem prepara-
 turum? Rursus in ipsum Regem misericordiā ver-
 sū, illum florem iuventutē, illam vim animi, eun-
 dem Regem, & commilitonem divelli à se, & ab-
 rīpi, immemores sui querebantur. Inter hæc li-
 berius meate spiritus ceperat, allevabat Rex
 oculos, & paulatim redeunte animo circumstan-
 tes amicos agnoverat. Lavataque vis morbi ad
 hoc solum videbatur, quia magnitudinem mali
 sentiebat. Animum autē ægritudo corporis ur-
 gebat, quippè Darium quinto die in Ciliciam fo-
 re nunciabatur. Vincitum ergo se tradi, & tantam
 victoriā eripi sibi è manibus, obscuraque, &
 ignobili morte in tabernaculo extingui se, que-
 rebatur. Admissisque amicis, pariter, & medicis:
*In quo me, inquit, articulo rerum mearum fortuna
 deprehenderit, cernitis. Strepitum hostilium ar-
 morum exaudire videor: & qui ultro intuli bel-
 lum, jam provocor. Darius ergo, cum tam superbas
 litteras scriberet, fortunam meam in consilio ha-
 buit, sed nequidquam, si mihi arbitrio meo curari
 licet. Lenta remedia & segnes medicos non expe-
 tunt tempora mea. Vel mori strenuè, quàm tardè
 convalescere, mihi melius est. Proinde, si quid opis,
 si quid artis in medicis est, sciant, me non tam mor-
 tis,*

tis, qu
 omnibi
 tas cit
 ne fest
 potesta
 injuria
 eius eti
 stes. Q
 Alexan
 que ne
 tar ex
 tem po

6. I
 Regem
 fidus a
 lutis da
 ut alui
 præcep
 tantan
 rum el
 bat, p
 Omnia
 potera
 etorian
 tum a
 diem
 (ita e
 ter ha
 littera
 tem su
 à Dar
 ruptu
 incuss
 metus
 penfa

is, quam belli remedium querere. Ingentem omnibus incusserat curam tam præceptis temeritas eius. Ergo pro se quisque precari cœpere, ne festinatione periculum augeret, sed esset in potestate medentium. Inexperta remedia haud injuria ipsis esse suspecta, cum ad perniciem eius etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostes. Quippè Darius mille talenta interfectori Alexandri daturum se pronunciarî iusserat. Itaque ne ausurum quidem quemquam arbitrabatur experiri remedium, quod propter novitatem posset esse suspectum.

6. Erat inter nobiles medicus è Macedonia Regem secutus, Philippus, natione Acarnan, fidus admodum Regi, puero comes, & custos salutis datus, qui non ut Regem modò, sed etiam ut alumnium eximia charitate diligebat. Is non præceptis se, sed strenuum remedium asserere, tantamque vim morbi portione medicata levaturum esse promissit. Nulli promissum eius placebat, præter ipsum, cujus periculo pollicebatur. Omnia quippe faciliùs, quam moram, perpeti poterat. Arma, & acies in oculis erant: & victoriam in eo positam esse arbitrabatur, si tantum ante signa stare potuisset. id ipsum, quod post diem tertium medicamentum sumpturus esset (ita enim medicus prædixerat) ægre ferens. Inter hæc à Parmenione fidissimo purpuratorum litteras accipit, quibus ei denunciabat, ne salutem suam Philippo committeret: mille talentis à Dario, & spe nuptiarum sororis eius esse corruptum. Ingentem animo sollicitudinem litteræ incusserant, & quidquid in utramque partem aut metus, aut spes subjecerat, secreta æstimatione pensabat. Bibere perseverem? ut si venenum da-

datum fuerit, ne immeritò quidem, quidquid acciderit, evenisse videatur? Damnem medici fidem? in tabernaculo ergo me opprimi patiar? At satius est, alieno me mori scelere, quam metu nostro. Diu animo in diversa versato, nulli quid scriptum esset, enunciat, epistolamque sigillo anuli sui impresso, pulvino, cui incubabat: subiecit. Inter has cogitationes biduo absumpto, illuxit à medico destinatus dies. Et ille cum poculo, in quo medicamentum diluerat, intravit. Quo viso, Alexander, levato corpore in cubitum, epistolam à Parmenione missam sinistra manu tenens, accipit poculum, & haurit interritus; tum epistolam Philippum legere jubet, nec à vultu legentis movit oculos, ratus aliquas conscientiae notas in ipso ore posse deprehendere. Ille epistolam perlectam, plus indignationis, quam pavoris ostendit: projectisque amiculo & literis ante lectum: Rex, inquit, *semper quidem spiritus meus ex te pependit, sed nunc vero (arbitror) sacro, & venerabili ore trahitur. Crimen parricidii, quod mihi obiectum est, tua salus diluet. Servatus à me vitam mihi dederis, oro, quae soque: omissoque metu, patere medicamentum concipi venis. Laxa paulisper animum, quem solitudine intempestiva amici sane fideles, sed molles seduli turbant. Non securum modò hæc vox, sed etiam lætum Regem, ac plenum bonæ spei fecit. Itaque si Dii, inquit, Philippe, tibi permisissent, quo maxime modo animum velles experiri meum, alio profectò voluisses. Sed certiore, quam expertus es, ne optasses quidem. Hæc epistola accepta, tamen, quod dilueras, bibi: & nunc credo, te non minus pro tua fide, quam pro mea salute esse sollicitum.* Hæc elocutus, dexteram Philippo offert.

fer. Cæte
 quæ sequi
 adjureunt
 nec Phil
 le foment
 nunc cibi,
 primum m
 matris, so
 propinquar
 medicamer
 toto corpe
 animus vi
 expectar
 post tert
 conspect
 Regem,
 pro se qu
 habebat
 facile dic
 Reges su
 que Regi
 charitate
 divina op
 prasto ob
 serat: ac
 abunde
 stabat
 que in r
 tio corp
 paululum
 queis ille
 ut patire
 7. At
 ejus acce
 grave ag

fert. Cæterùm tanta vis medicaminis fuit, ut quæ sequuta sunt, criminationem Parmenionis adjuverint. Interclusus spiritus arête meabat, nec Philippus quidquam inexpertum omisit. Ille fomenta corpori admovit, ille torpentem nunc cibi, nunc vini odore excitavit. Atque ut primum mentis compotem esse sensit, modò matris, sororumque, modò tantæ victoriæ appropinquantis admonere non desistit. Ut verò medicamentum se diffudit in venas, & sensim toto corpore salubritas percipi potuit: primò animus vigorem suum, deinde corpus quoque expectatione maturius recuperavit. Quippè post tertium diem, quàm in hoc statu fuerat, in conspectum militum venit. Nec avidius ipsum Regem, quàm Philippum intuebatur exercitus: pro se quisque dexteram eius amplexi, grates habebant, velut præsentì Deo. Namque haud facile dictum est, præter ingenitam illi genti erga Reges suos venerationem, quantum huius quoque Regis vel admirationi dediti fuerint, vel charitate flagraverint. Jam primum nihil, nisi divina ope, aggredi videbatur. Nam cum esset præsto ubique fortuna, temeritas in gloriam cesserat: atas quoque vix tantis matuta rebus, sed abundè sufficiens, omnia etiam ejus opera honestabat: & quæ leviora haberi solent, plerumque in re militari gratiora vulgo sunt; exercitatio corporis inter ipsos, cultus, habitusque, paululum à privato abhorrens, militaris vigor, queis ille vel ingenii dotibus, vel animi artibus, ut pariter charus ac venerandus esset, effecerat.

7. At Darius, nuntio de adversa valetudine ejus accepto, celeritate quanta poterat, tam grave agmen ad Euphratem contendit: juncto-
que

que eo pontibus, quinque tamen diebus trajecit exercitum, Ciliciam occupare festinans. Jamque Alexander viribus corporis receptis, ad urbem Solos pervenerat: cuius potitus, ducentis talentis, nomine mulctæ, exactis, arci præsidium militum imposuit. Vota deinde pro salute suscepta per ludum atque otium reddens, ostendit quanta fiducia Barbaros sperneret: quippe Esculapio, & Mihervæ ludos celebravit. Spectanti latus nuntius affertur ex Halicarnasso, Persas acie à suis esse superatos, Myndios quoque, & Caunios, & pleraque tractus ejus, suæ facta ditionis. Igitur edito, spectaculo ludicero, castrisque motis, & Pyramo amne ponte juncto, ad urbem Mallon pervenit: inde alteris castris ad Oppidum Castabalum. Ibi Parmenio Regi occurrit, quem præmiserat ad explorandum iter saltus, per quem ad urbem Isson nomine penetrandum erat. Atque ille angustiis ejus occupatis, & præsidio modico relicto, Isson quoque desertam à Barbaris ceperat. Inde progressus, deturbatis, qui interiora montium obsidebant, præsidiiis cuncta firmavit: occupatoque itinere, sicut paulò ante dictum est, idem & author, & nuntius venit. Isson inde Rex copias admovit: ubi consilio habito, utrumne ultra progrediendum foret, an ibi opperendi essent milites novi, quos ex Macedonia adventare constabat: Parmenio, non alium locum prælio aptiorem esse censebat. Quippe illic utriusque Regis copias numero futuras pares, cum angustiæ multitudinem non caperent, planitiem ipsis, camposque esse vitandos, ubi circumi, ubi ancipiti acie opprimi possent: timere, ne non virtute hostium, sed lassitudine sua vincerentur: Persas recentis inde suc-

successu
tio ram
angust
in exere
Prætor
que, &
mutaver
dum, in
stolam Cr
signam ha
ranes Præ
Silenem,
bus suis e
ri fore. H
ad Alexa
torcuris,
geti, ap
cionem in
epistola,
Alexandri
anuli sigill
flumand
res dies m
cam vifas
sibus, hau
8. Jan
à Pharna
demodur
magnope
solque M
consilium
passionur
totas vire
consilium
bar: auc

successuros, si laxius stare potuissent. Facile ratio tam salubris consilii accepta est. Itaque inter angustias saltus hostem opperiri statuit. Erat in exercitu Regis Sisenus Persus, quondam à Prætorè Ægypti missus ad Philippum, donisque, & omni honore cultus, exilium patria sede mutaverat: secutus deinde in Asiam Alexandrum, inter fideles socios habebatur. Huic epistolam Cretensis miles obsignatam anulo, cujus signum hæud sanè notum erat, tradidit. Nabarzanus Prætor Darii miserat eam, hortabaturque Sisenem, ut dignum aliquid nobilitate, ac moribus suis ederet: magno id ei apud Regem honori fore. Has litteras Sisenus, utpotè innoxius, ad Alexandrum sæpè deferre tentavit. Sed cum tot curis, apparatuque belli Regem videret urgeri, aptius subinde tempus expectans, suspicionem inuti scelesti consilii præbuit. Namque epistola, priusquam ei redderetur, in manus Alexandri pervenerat, lectamque eam ignoti anuli sigillo impresso, Siseni dari iusserat, ad existimandam fidem Barbari. Qui quia per complures dies non adierat Regem, scelesto consilio eam visus est suppressisse, & in agmine à Cretensibus, hæud dubiè iussu Regis, occisus est.

8. Jamque Græci milites, quos Thymondas à Pharnabazo, acceperat, præcipua spes, & promodum unica, ad Darium pervenerat. Hi magnoperè suadebant, ut retro abiret, spatiososque Mesopotamiæ campos repeteret. Si id consilium damnaret, ut ille divideret saltè copias innumerabiles, neù sub unum fortunæ ictum rotas vires regni cadere pateretur. Minus hoc consilium Regi, quam purpuratis eius displicebat: ancipitem fidem, & mercede venalem

pro-

proditionem imminere, & dividi non ob aliud copias velle, quam ut ipsi in diversa digressi, si quid commissum esset, traderent Alexandro. Nihil tutius fore, quam circumdatos eos exercitu toto obrui telis; documentum non inultra perfidiae futuros. At Darius, ut erat sanctus, & mitis, se verò tantum facinus negat esse facturum, ut suam securos fidem, suos milites jubeat trucidari. Quam deinde amplius nationum exteratum, salutem suam credituram sibi, si tot militum sanguine imbuisset manus? Neminem stolidum consilium capite luere debere. Defuturos eos, qui suaderent, si suavisse periculum esset. Denique, ipsos quotidie ad se vocari in consilium, variatque sententias dicere, nec tamen melioris fidei haberi, qui prudentius suaserint. Itaque Graecis nuntiari jubet, ipsum quidem benevolentiae illorum gratias agere: ceterum si retro ire pergat, haud dubie regnum hostibus traditurum. Fama bella stare: & cum, qui recedat, fugere credi. Trahendi verò belli vix ullam esse rationem. Tantæ enim multitudini, utique cum jam hyems instaret, in regione vasta, & invicem à suis, atque hoste vexata, non suffectura alimenta. Ne dividi quidem copias posse, servato more majorum, qui universas vires semper discrimini bellorum obtulerant. Et, hercle, terribilem antea Regem; & absentia sua ad vanam fiduciam elatum, posteaquam adventare se senserit, cautum pro temerario factum, delituisse inter angustias saltus; ritu ignobilium ferarum, quæ strepitu prætereantium audito, sylvarum latebris se occuluerunt. Jam etiam valetudinis simularione frustrari suos milites, sed non amplius ipsam esse passurum detre-

stare cer
recessisse
magnifi
rum pe
malcum
missis,
quentib
tre. Virg
bantur P
der ad fa
cum locu
venit. N
quam
etiam sa
poteran
instinct
vientius
duci, ut
spectat
lit. Mo
nem, in
suras. A
castra M
maximo
des habe
mas reg
ne adit
buisset
specula
tudo e
pis coll
nenti in
tudo, m
Itaque
latus, c

stare certamen. In illo specu, in quem pavidi recessissent, oppressurum esse cunctantes. Hæc magnificentius jactata, quam verius. Cæterum pecunia omni, rebusque pretiosissimis, Damascum Syriæ, cum modico præsidio militum, missis, reliquas copias in Ciliciam duxit, insequentibus, more patrio, agmen, conjuge, & matre. Virgines quoque cum parvo filio comitabantur Patrem. Fortè eadem nocte & Alexander ad fauces, quibus Syria aditur, & Darius ad eum locum, quem Amanicas Pylas vocant, pervenit. Nec dubitavere Persæ, quin Isso relicta, quam ceperant, Macedones fugerent. Nam etiam faucii quidam, & invalidi, qui agmen non poterant prosequi, excepti erant. Quos omnes, instinctu purpuratorum, barbarâ feritate sævientium, præcis, adustisque manibus circumduci, ut copias suas noscerent: satisque omnibus spectatis nuntiare, quæ viderent, Regi suo iussit. Motis ergo castris, superat Pyramum anem, in tergis, ut credebat, fugientium hæsurus. At illi, quorum amputaverat manus, ad castra Macedonum penetrant, Darium, quam maximo cursu posset, sequi nuntiantes. Vix fides habebatur. Itaque speculatores, in maritimas regiones præmissos, explorare jubet, ipse ne adisset, an præfectorum aliquis speciem tribuisset universi venientis exercitus. Sed cum speculatores reverterentur, procul ingens multitudo conspecta est. Ignes deinde totis campis collucere ceperunt, omniaque velut continenti incendio ardere visa. cum incondita multitudo, maximè propter jumenta, laxius tenderet. Itaque eo ipso loco metari suos castra iusserat, lætus, quod omni expetiverat voto, illis potissimum

mum angustiis decernendum esse. Cæterum, ut solet fieri, cum ultimi discriminis tempus adventat, in sollicitudinem versa fiducia est. Illam ipsam fortunam, qua aspirante res tam prosperè gesserat, verebatur: nec injuriâ, ex his, quæ tribuisset sibi, quam mirabilis esset, reputabat. Unam superesse noctem, qua tanti discriminis moraretur eventum. Rursus occurrebant majora periculis præmia: &, sicut dubium esset an vinceret, ita illud utique certum esse, honestè & cum magna laude moriturum. Itaque corpora milites curare jussit, ac deindè tertiâ vigiliâ instructos, & armatos esse. Ipse in jugum editi montis ascendit, multisque collucentibus facibus patrio more, sacrificium Diis præsidibus loci fecit. Jamque tertium, sicut præceptum erat, signum tubâ miles acceperat, itineri simul paratus, & prælio: strenueque jussi procedere, oriente luce pervenerunt ad angustias, quas occupare decreverant. Darium triginta inde stadia abesse, præmissi judicabant. Tunc consistere agmen jubet, armisque ipse sumptis aciem ordinabat. Dario adventum hostium pavidi agrestes nuntiaverunt: vix credenti, occurrere etiam, quos ut fugientes sequebatur. Ergo non mediocri omnium animos formido incesserat, quippè itineri, quàm prælio aptiores erant, raptimque arma capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium, suosque ad arma vocantium, majorem metum incussit. Alii in jugum montis evaserant, ut hostium agmen inde prospicerent: equos plerique frænabant: discors exercitus, nec ad unum intentus imperium, vario tumultu cuncta turbaverat. Darius ab initio montis jugum cum parte copiarum occupare statuit & à fron-

re, &
 que,
 obiect
 gunt
 Pyram
 tran
 ferat.
 montes
 Cætera
 tentior
 tu imp
 exequi
 m'at
 9. A
 equitar
 torum,
 la eod
 merce
 Hæ era
 cedonic
 medes
 ditum h
 verat ge
 micatur
 fucta co
 dragint
 Mediq
 rium e
 agmen,
 culator
 quid in
 copiar: e
 bant: us
 minarun
 rant. A

re, & à tergo circumiturus hostem: à mari quoque, quo dexterum ejus cornu tegebatur, alios objecturus, ut undique urgeret. Præter hæc viginti millia præmissa cum sagittariorum manu, Pyramum amnem, qui duo agmina interfuebat, tranſire, & obſistere ſeſe Macedonum copiis juſſerat. Si id præſtate non poſſent, retrocedere in montes, & occulte circumire ultimos hoſtium. Cæteram deſtinata ſalubritèr omni ratione, potentior fortuna diſcuſſit: quippè alii præ metu imperium exequi non audebant, alii fruſtra exequabantur: quia ubi partes labant, ſumma turbatur.

9. Acies autem hoc modo ſtetit: Nabarzanes equitatu dextrum cornu tuebatur, additis funditorum, ſagittariorumque viginti ſerme millibus. In eodem Thymondas erat, Græcis peditibus mercede conductis triginta millibus præpoſitus. Hoc erat haud dubium robur exercitus, par Macedonicæ phalangi acies. In lævo cornu Ariſtomedes Theſſalus viginti millia Barbarorum peditum habebat: In ſubſidiis pugnaciſſimas locaverat gentes. Ipſum Regem in eodem cornu dimicaturum tria millia delectorum equitum ad ſueta corporis cuſtodie, & pedestris acies quadraginta millia ſequebantur. Hyrcani deinde, Medique equites: his proximi cæterarum gentium equites dextera, lævaque diſpoſiti. Hoc agmen, ſicut dictum eſt, inſtructum, ſex millia jaculatorum, funditorumque antecedeabant. Quidquid in illis anguſtiis adiri poterat, impleverant copie: cornuaque hinc à jugo, illinc à mari ſtabant: uxorem, matremque Regis, & alium ſamiliarum gregem, in medium agmen acceperant. Alexander phalangem, qua nihil apud

Macedones validius erat, in fronte constituit : dexterum cornu Nicanor Parmenionis filius tuebatur : huic proximi stabant Cœnos, & Perdicas, & Meleager ; & Ptolemæus, & Amyntas, sui quisque agminis duces. In lævo, quod ad mare pertinebat, Craterus, & Parmenio erant : sed Craterus Parmenioni parere iussus ; Equites ab utroque cornu locati : dexterum Macedones Thessalis adjunctis, lævum Peloponnenses tuebantur. Ante hanc aciem posuerat funditorum manum, sagittariis admixtis. Thraces quoque, & Cretenses ante agmen ibant, & ipsi leviter armati. At iis, qui præmissi à Dario jugum montis insederant, Agrianos opposuit, ex Græcia nuper advectos. Parmenioni præceperat, ut, quantum posset, agmen ad mare extenderet, quo longius abesset montibus, quos occupaverant Barbari. At illi, neque obstare venientibus, nec circumire prætergressos ausi, funditorum maximè aspectu territi profugerant. Eaque res Alexandro tutum agminis latus, quod ne superne incessetur timuerat, præstitit. Triginta, & duo armatorum ordines ibant, neque enim latius extendi aciem patiebantur angustia. Paulatim deinde se laxare sinus montium, & majus spatium aperire cœperant ; ita ut non pedes solum pluribus ordinibus incedere, sed etiam à lateribus circumfundi posset equitatus.

10. Jam in conspectu, sed extra teli iactum utraque acies erat, cum priores Persæ inconditum, & trucem sustulere clamorem. Redditur & à Macedonibus major, exercitus impar numero, sed jugis montium, vastisque saltibus percussus, quippè semper circumjecta nemora, petraque, quantamcunque accepere vocem, mul-

mi
ma
ne
to
obe
mis
dona
gend
magi
tuis
tores
termi
tibus
Indo
omni
cornu
opus
nibus
Philip
Bacis
species
nem,
accepta
& ped
adiera
Græcia
aquam
fontium
Dein D
Urbes et
que iuri
cas, raj
purpura
non arm

multiplicato sono referunt. Alexander ante pri-
 ma signa ibat; identidem manu suos inhibens,
 ne impensius ob nimiam festinationem concita-
 to spiritu capesserent bellum. Cumque agmini
 obequitaret, varia oratione, ut cuiusque ani-
 mis aptum erat, milites alloquebatur. *Macedo-
 nes, tot bellorum in Europa victores, ad subi-
 gendam Asiam, atque ultima Orientis, non ipsius
 magis, quam suo ductu profectos, in veterata vir-
 tutis admonebantur. Illos terrarum orbis libera-
 tores, emensosque olim Herculis, & Liberi Patrie
 terminos, non Persis modò, sed etiam omnibus gen-
 tibus imposituros jugum. Macedonum Bactra, &
 Indos fore: minima esse, quæ nunc inuenerunt, sed
 omnia victoriâ parari. Non præruptis petris Illyri-
 corum, & Thraciæ saxis sterilem laborem fore.*
*Itaque animi in gloria futurum
 opus. Totam aciem suo pavore fluctuantem umbo-
 nibus posse propelli. Victor ad hæc Atheniensium
 Philippus Pater invocabatur, domusque nuper
 Bœotiæ; & urbis in ea nobilissimæ ad solum dirutæ
 species representabatur animi, jam Granicum am-
 nem, jam tot urbes aut expugnatas, aut in fidem
 acceptas, omniaque quæ post se iugum erant statura,
 & pedibus ipsorum subiecta, memorabat. Cum
 adierat Græcos, admonebat, ab iis gentibus illata
 Græciæ bella: Darii prius, deinde Xerxis insolentis,
 aquam ipsam, terramque populantium, ut nequæ
 fontium haustum, nec silitos cibos relinquerent.
 Dein Deum templa ruinis, & ignibus esse deleta.
 Urbes eorum expugnatas, fœdera humani divini-
 que juris violata referbat: Illyricos verò, & Thra-
 cas, rapto vivere assuetos, aciem hostium, auro,
 purpuraque fulgentem, intueri iubebat, prædam,
 non arma gestantem. Irent, & imbellibus feminis*

aurum viri eriperent. Aspera montium suorum iugâ, nudosque colles, & perpetuo rigentes gelu, di-
sibus Persarum campis, agrisque mutarent.

11. Jam ad teli jactum pervenerant, cum Persarum equites ferociter in lævum cornu hostium investi sunt. Quippè Darius equestri prælio decernere optabat; phalangem Macedonici exercitus robur esse conjectans. Jamque etiam dextrum Alexandri cornu circumibat: quod ubi Macedo conspexit, duabus alis equitum ad jugum montis jussis subsistere; cæteros in medium belli discrimen strenuè transfert. Subductis deinde ex acie Thessalis equitibus, Præfectum eorum occultè circumire tergum suorum jubet Parmenionique conjungi, & quod is imperasset, impigrè exsequi. Jamque ipsi in medium Persarum undique circumfusi egregiè se tuebantur: sed conferti, & quasi coherentes, tela vibrare non poterant. Simul uterant emissa, in eisdem concurrentia implicabantur, levi que, & vano ictu pauca in hostem, plura in humum innoxia cadebant. Ergo cominus pugnam coacti conserere, gladios impigrè stringunt. Tum verò multum sanguinis fufum est: duæ quippe acies ita cohærebant, ut armis arma pulsarent, mucrones in ora dirigerent: non timido, non ignavo cessare tum licuit: collato pede, quasi singuli inter se dimicarent, in eodem vestigio stabant, donec vincendo locum sibi facerent. Tum demum ergo promovebant gradum, cum hostem prostraverant. At illos novus excipiebat adversarius fatigatos. Nec vulnerati, ut aliàs solent, acie poterant excedere, cum hostis instaret à fronte, à tergo sui urgerent. Alexander, non ducis magis, quàm militis munera exsequabatur: opimum

mum
rius cu
dum &
ment
xandru
præerat
mis, &
eminen
illo utiq
stantes
Macedo
hortati
irump
Circa
ces, ar
omnes
rant, a
ter hos
Egy
scicabar
equitum
que, ne
men, ca
semur le
qui Dav
dolore e
excuter
venire
equum
tur: in
derent, i
sistantur
via erunt
ad tutelâ
etiam a

mum decus caeso Rege expetens; quippè Da-
 rius curru sublimis eminebat, & suis ad se tuen-
 dum, & hostibus ad incessendum, ingens incita-
 mentum. Ergo frater ejus Oxathres cum Ale-
 xandrum instare ei cerneret, equites, quibus
 præerat, ante ipsum currum Regis objecit, at-
 mis, & robore corporis multum super cæteros
 eminens, animo verò, & pietate in paucissimis
 illo utique prælio clarus, alios improvide in-
 stantes prostravit, alios in fugam avertit. At
 Macedones, ut circa Regem erant, mutua ad-
 hortatione firmati, cum ipso in equitum agmen
 irrumpunt. Tum verò similis ruinae strages erat.
 Circa currum Darii jacebant nobilissimi du-
 ces, ante oculos Regis egregia morte defuncti,
 omnes in ora proni, sicut dimicantes procubue-
 rant, adverso corpore vulneribus acceptis. In-
 ter hos Aticies, & Trouantes, & Sabaces Prætor
 Ægypti, magnorum exercituum præfecti, no-
 scitabantur: circa eos cumulata erat peditum
 equitumque obscurior turba. Macedonum quo-
 què, non quidem multi, sed promptissimi ta-
 men, cæsi sunt. Inter quos Alexandri dexterum
 femur levitè mucrone perstrictum est. Jamque,
 qui Darium vehebant, equi confossi hastis, &
 dolore efferati, jugum quaterere, & Regem curru
 excutere ceperant: cum ille veritus ne vivus
 veniret in hostium potestatem, desilic, & in
 equum, qui ad hoc ipsum sequebatur, imponi-
 tur: insignibus quoquè Imperii, ne fugam pro-
 derent, indecorè abiectis. Tum verò, cæteri dis-
 sipantur metu; & quæ cuique patebat ad fugam
 via erumpunt, arma jacentes, quæ paulo ante
 ad tutelam corporum sumpserant: aded pavor
 etiam auxilia formidabat. Instabat fugientibus

eques à Parmenione missus, & fortè in id cot-
 nu omnes fuga abstulerat. At in dextro Perse
 Thessalos equites vehementer urgebant. Jam-
 que una ala ipso impetu proculcata erat; cum
 Thessali strenuè circumactis equis dilapsi, rursus
 in prælium redeunt, sparsosque, & incomposi-
 tos victoriæ fiduciâ Barbaros ingenti cæde pro-
 sternunt. Equi pariter, equitesque Persarum, se-
 rie laminarum graves, agmen, quod celerita-
 te maximè constat, ægrè moliebantur: quippè
 in circumagendis equis suis Thessali multos oc-
 cupaverant. Hac tam prospera pugna nuntiata,
 Alexander non ante ausus persequi Barbaros,
 utrinque jam victor instare fugientibus capit.
 Haud amplius Regem, quam mille equites se-
 quebantur: cum ingens multitudo hostium ca-
 deret. Sed quis aut in victoria, aut in fuga copias
 numerat? Agebantur ergo à tam paucis pecorum
 modò, & idem metus, qui cogebat fugere, fu-
 gientes morabatur. At Græci, qui in Darii par-
 tibus steterant Amynta duce (Prætor hic Ale-
 xandri fuit, nunc transfuga) abrupti à cæteris,
 haud sanè fugientibus similes evaserant. Barbari
 longè diversam fugam intenderunt: alii qua re-
 ctum iter in Persidem ducebat: quidam circui-
 tus, rupes, saltusque montium occultos peti-
 vere, pauci castra Darii. Sed jam illa quoque
 hostis victor intraverat, omni quidem opulenta
 ditia. Ingens auri, argenti que pondus, non
 belli, sed luxuriæ apparatus, divi puerant mili-
 tes. Cùmque plus raperent, passim strata erant
 itinera villioribus sarcinis, quas in comparatione
 meliorum avaritia contempserat. Jamque ad fe-
 minas perventum erat, quibus, quò chariora
 Ornamenta sunt, violentius detrahebantur: nec

corpori
 nia plan
 na erat
 deerat
 ctoris c
 rò impo
 cum si,
 rant, o
 dem illa
 vabant.
 milites:
 gis tabe
 animos
 ter, co
 sed etia
 tudine:
 rat in s
 num es
 paulò a
 gremio
 non suo
 ctæ. In
 turba co
 veste, p
 domina
 minibu
 utro co
 minis fi
 si vivere
 tantem
 cæsa sun
 cem vere
 Alexand
 tringita
 sati sunt

corporibus quidem vis, ac libido parcebat. Omnia planctu, tumultuque, prout cuique fortuna erat, castra repleverant; nec ulla facies mali deerat, cum per omnes ordines, ætatesque, victoris crudelitas, ac licentia vagaretur. Tunc verò impotentis fortunæ species conspici potuit, cum Ji, qui tum Dario tabernaculum exornaverant, omni luxu, & opulentia instructum, eadem illa Alexandro, quasi veteri Domino, referabant. Namque id solum intactum omiserant milites: ita tradito more, ut victorem victi Regis tabernaculo exciperent. Sed omnium oculos animosque in semet converterant, captiva mater, conjuxque Darii. Illa non majestate solum, sed etiam ætate venerabilis: hæc formæ pulchritudines; nec illa quidem sorte corrupta; acceptat in sinum filium, nondum sextum ætatis annum egressum, in spem tantæ fortunæ, quantam paulò ante Pater ejus amiserat, genitum. At in gremio anus aviæ jacebant adultæ virgines duæ, non suo tantum, sed illius mœrore etiam confectæ. Ingens circa eam nobilium fœminarum turba constiterat, laceratis crinibus, abscissaque veste, pristini decoris immemores, Reginas, dominasque, veris quondam, tunc alienis nominibus vocantes. Illæ suæ calamitatis oblitæ, utro cornu Darius stetisset, quæ fortuna discriminis fuisset, requirebant. Negabant se captas, si viveret Rex. Sed illum, equos subinde mutantem, longius fuga abstulerat. In acie autem cæsa sunt Persarum peditum centum millia: decem vero millia interfecta equitum. At ex parte Alexandri quatuor, & quingenti saucii fuere, triginta omnino, & duo ex peditibus desiderati sunt, equitum centum quinquaginta inter-

festi. Tantulo impendio ingens victoria stetit.

12. Rex, qui diu Darium persequendo fatigatus erat, posteaquam & nox appetebar, & cum assequendi spes non erat, in castra paulò ante à suis capta pervenit. Invitari deindè amicos, quibus maxime assueverat, iussit: quippè summa duntaxat cutis in femore perstricta, non prohibebat interesse convivio. Tum repente è proximo tabernaculo lugubris, clamor, barbaro ululatu, planctuque permixtus, epulantes conterruit. Cohors quoque, quæ excubabat ad tabernaculum Regis, verita ne majoris motus principium esset, armate se coeperat. Causa subiti pavoris fuit, quod mater, uxorque Darii, cum captivis mulieribus nobilibus, Regem, quem interfectum esse credebant, ingenti gemitu, ejularuque desolebant. Unus namque è captivis ipadonibus, qui fortè ante ipsarum tabernaculum steterat, amiculum, quod Darius (sicut paulò ante dictum est) ne cultu proderetur, abjecerat, in manibus eius, qui repertum ferebat, agnovit: ratusque interfecto, detractum esse, falsum nuncium moris eius attulerat. Hoc mulierum errore comperto, Alexander fortunæ Darii, & pietati earum illacrymasse fertur. Ac primò Mithrenem, qui Sardeis prodiderat, peritum Persicæ linguae, ire ad consolandas eas iusserat. Veritus deindè, ne proditor, captivarum iram, doloreque renovaret, Leonatam ex purpuratis suis misit, iussum indicare, falsò lamentari eas, Darium vivum. Ille cum paucis armigeris in tabernaculum, in quo captivæ erant pervenit, missumque se à Rege nuntiare jubet. At ii, qui in vestibulo erant, ut armatos conspexere, rati actum esse de dominis, in taberna-

culum currunt, vociferantes, adesse supremam horam, missosque, qui occiderent captas. Itaque, ut quæ nec prohibere posset, nec admittere auderent, nullo responso dato, tacite opprobriabantur victoris arbitrium. Leonatus, expectato diu qui se intromitteret, posteaquam nemo procedere audebat, relictis in vestibulo satellitibus, intrat in tabernaculum. Ea ipsa res turbaverat feminas, quod irrupisse, non admittus videbatur. Itaque mater, & conjux provolutæ ad pedes orare cœperunt, ut, prius quam interficerentur, Darii corpus ipsis patrio more sepelire permitteret: sanctas supremo in Regem officio se impigrè morituras. Leonatus, & vivere Darium, & ipsas non incolumes modò, sed etiam apparatusu pristinae fortunæ Reginas fore. Tum demum mater Darii allevari se passa est. Alexander postero die, cum curam sepeliendis militibus impenderet, quorum corpora invenerat, Persarum quoque nobilissimis eundem honorem haberi juber; matræque Darii permittit, quos velle, patrio more sepeliret. Illa paucos, arcta propinquitate coadjunctos, pro habitu præsentis fortunæ humari iussit; apparatusum funerum, quo Persæ suprema officia celebrarent, invidiosum fore existimans, cum victores haud pretiosè cremarentur. Jamque justis defunctorum corporibus solutis, præmittit ad captivas, qui nuntiarent ipsum venire, inhibitaque comitantium turba, tabernaculum cum Hephæstione intrat. Is longè omnium amicorum charissimus erat Regi: cum ipso pariter educatus, secretorum omnium arbiter: libertatis quoque in admonendo eo non alius jus habebat: quod tamen ita usurpabat, ut magis à

Rege permissum, quàm vindicatum ab eo videretur, & sicut ætate par erat Regi, ita corporis habitu præstabat. Ergo Reginae illum Regem esse ratæ, suo more veneratæ sunt. Inde ex spadonibus captivis, quis Alexander esset, monstrantibus, Sysigambis advoluta est pedibus ejus; ignorationem nunquam antea visi Regis excusans. Quam manu allevans Rex, non errasti, inquit, mater: nam, & hic Alexander est. Equidem, si hac continentia animi ad ultimum vitæ perseverare potuisset, feliciorum fuisse crederem, quàm visus est esse, cum Liberi Patris imitaretur triumphum, ab Hellesponto usque ad Oceanum omnes gentes victoriâ emensus: si vicisset profectò superbiam atque iram, mala invicta: si abstinuisset inter epulas cædibus amicorum: egregiosque bello viros, & tot gentium secum dormitores indictâ causâ veritus esset occidere. Sed nondum fortuna se animo ejus infuderat. Itaque orientem eam, moderatè, & prudenter tulit, ad ultimum magnitudinem ejus non cepit. Tum quidè ita se gessit, ut omnes ante eum Reges, & continentia, & clementiâ vincerentur: virgines, & Reginae excellentis formæ, tam sanctè habuit, quàm si eodem, quo ipse, parente genitæ forent. Conjugem ejusdem, quam nulla ætatis suæ pulchritudine corporis vicit; aded ipse non violavit, ut summam adhibuerit curam, ne quis captivo corpori illuderet. Omnem cultum reddi fœminis iussit, nec quidquam ex pristinae fortunæ magnificentia captivis, præter fiduciam, defuit. Itaque Sysigambis, Rex, inquit: *mereris, ut ea precemur tibi, quæ Dario nostro quondam precata sumus: &* (*ut video*)

dignus es, qui tantum Regem non felicitate solum, sed etiam equitate superaveris. Tu quidem matrem me, & Reginam vocas, sed ego me tuam famulam esse confiteor. Et pręteritę fortunę fastidium capio, & pręsentis jugum pati possum. Tua inierest; quantum in nos licuerit, si id potius clementiã, quam severiã vis esse testatum. Rex bonum animum habere eas iussit. Darii deinde filium collo suo admovit. Atque nil ille conspectu tunc primum à se visi conterritus, cervicem ejus manibus amplectitur. Motus ergo Rex constantiã pueri, Hephæstionem intruens, *Quam vellem*, inquit, *Darius aliquid ex hac indole habisset!* Tum tabernaculo egressus, tribus aris in ripa Pyrami annis, Jovi, atque Herculi, Minervęque sacratıs, Syriam petit, Damascum, ubi Regis gaza erat, Parmenione præmissis.

13. Atque is, cum præcessisse Darii satrapam comperisset, vecitus ne paucitas suorum sperneretur, accersere majorem manum statuit. Sed fortẽ in exploratores ab eo præmissos incidit nomine Mardus; qui ad Parmenionem perductus, litteras ad Alexandrum, à Pręfecto Damasci missas, tradit ei: nec dubitare eum, quin omnem regiam supellectilem cum pecunia traderet, adjecit. Parmenio, asservati eo jusso, litteras aperit: in queis erat scriptum, ut maturẽ Alexander aliquem ex ducibus suis mitteret cum manu exigua. Itaque re cognita, Mardum datis comitibus ad proditorem remittit. Ille è manibus custodientium lapsus, Damascum ante lucem intrat. Turbaverat ea res Parmenionis animum insidias timentis: & ignotum iter sine duce non audebat ingredi. Felicitati.

tati tamen Regis sui confisus, agrestes, qui duces itineris essent, excipi iussit: quibus celeriter repertis, quarto die ad urbem pervenit, jam metuente Præfecto, ne sibi fides habita non esset, Igitur, quasi parum munimentis oppidi fidens, ante solis ortum pecuniam regiam, quam gazam Persæ vocant, cum pretiosissimis rerum æfferri jubet, fugam simulans, revera ut prædam hosti offerret. Multa millia virorum fœminaturnque excedentem oppido sequebantur; omnibus miserabilis turba; præter eum, cujus fidei commissa fuerat: quippe quo major proditoris merces foret, obicere hosti parabat gratiorem omni pecunia prædam, nobiles viros, prætorum Darii conjuges, liberosque; præter hos urbium Græcarum legatos, quos Darius, velut in arce tutissima, in proditoris reliquerat manibus. Gangabas Persæ vocant humeris onera portantes: hi cum frigus tolerare non possent, quippe, & procella subito nivem effuderat, & humus rigebat gelu, tum astrictas vestes, quas cum pecunia portabant, auro, & purpura insignes induunt, nullo prohibere auro, cum fortuna Regis, etiam humillimis, in ipsum licentiam faceret. Præbuere ergo Parmæioni non spernendi agminis speciem, qui intentiore cura suos quasi ad justum prælium paucis adhortatus, equis calcæria subdere jubet, & acti impetu in hostem invehit. At illi, qui sub oneribus erant, omissis illis, per metum capessunt fugam. Armati quoque, qui eos sequebantur, eodem metu arma jactare, ac nota diverticula petere cœperunt. Præfectus, quasi & ipse conterritus, simulans, cuncta pavore compleyerat.

verat
pecu
ille
scem
nacu
quoc
na;
avari
credi
tunc
deme
tium
prim
que
ites
regn
tera
tem
con
Oxa
& c
& Fi
quoc
Rex
tori
con
ti
que
Per
ther
long
& O
tide
nia
xagi

verat. Jacebant totis campis opes regia: Illa
 pecunia stipendio ingenti militum præparata ;
 ille cultus tot nobilium victorum , tot illustrium
 scæminarum , aurea vasa , aurei fræni , taber-
 nacula regali magnificentia ornata , vehicula
 quoque à suis destituta ingentis opulentiaÿ plea-
 na ; facies etiam prædantibus tristis , si qua res
 avaritiam motaretur : quippè tot annorum in-
 credibili , & fidem excedente fortuna cumulata ,
 tunc alia stirpibus dilacerata : alia in cœnum
 demersa eruebantur. Non sufficiebant prædan-
 tium manus prædæ. Jamque etiam ad eos , qui
 primi sugerant , ventum erat. Fœminæ pleræ-
 que parvos trahentes liberos ibant , inter quas
 tres fuere virgines , Ochi , qui ante Darium
 regnaverat , filia , olim quidem ex fastidio pa-
 terno rerum mutatione detracta ; sed tum sor-
 tem earum crudelius aggravante fortuna. In
 eodem grege uxor quoque ejusdem Ochi fuit ,
 Oxathrisque (frater hic erat Darii) filia ,
 & conjux Artabazi Principis purpuratorum :
 & Filius , cui Mioneo fuit nomen. Pharnabazi
 quoque , cui summum imperium maritimæ oræ
 Rex dederat , uxor cum Filio excepta est. Men-
 toris filia tres , ac nobilissimi ducis Memnonis
 conjux , & Filius : vixque ulla domus purpura-
 ti , fuit tantæ cladis expertus. Lacedæmonii quo-
 que , & Athenienses , societatis fide violata ,
 Persas secuti , Aristogiton , Dropides , & Eleu-
 therius , inter Athenienses , genere famaque
 longè clarissimi : Lacedæmonii , Perisippus ,
 & Onomastorides , cum Omajo , & Callicra-
 tide ; ii quoque domi nobiles. Summa pecu-
 niæ signata fuit , talentorum duo millia , & sex-
 xaginta ; facti argenti pondus quingenta aqua-
 bat.

bat. Præterea XXX. millia hominum, cum septem millibus jumentorum, dorso onera portantium, capta sunt, Cæterum, Dii, tantæ fortunæ proditorem, sepulturæ celeriter debita pœna persecuti sunt. Namque unus è consociis ejus, credo, Regis vicem etiam in illa sorte reveritus, interfecti proditoris caput ad Darium tulit, opportunum solatium proditor quippè, & ultus inimicum erat, & nondum in omnium animis memoriâ majestatis suæ exolevisse cernebat.

QU

AL

1.

trans
via va

2.

obsidens

3. D

4. T

strage

5. D

missor

corona

multa

6.

der Cr

crudel

7. I

Jouis

8. I

Alexa

9. I

Alexa

inum, cum se-
loiso onera pot-
a, Dii, tante
ca celeriter do-
que unus è com-
m etiam in illa
ditoris caput ad
tatum proditor
tat, & nondum
majestatis suæ

QUINTI CURTII

DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI

Regis Macedonum

LIBER QUARTUS.
BREVIARIUM LIBRI.

1. **A**lexander, literis à Dario superbe scri-
ptis regie respondet. Abdolonymum
Sydoniis Regem præficit. Amyntas
transfuga, miro modo à Persis ipsis occiditur. Va-
ria variis locis præfectorum Darii clades.
2. Tyrii, Alexandrum recipere recusantes,
obsidentur.
3. Dubiis belli eventibus Tyri obsidio nobilitatur.
4. Tandem Tyrus, vi capta, maximaque hominum
strage corrupta, luctuoso deformatur incendio.
5. Darii iterata de pace ad Alexandrum sub-
missior legatio, qua repudiata, Græci Alexandrum
corona aurea donant: ille autem, per præfectos
multas in potestatem suam redigit Provincias.
6. Ad bellum dum se accingit Darius, Alexan-
der Gazam expugnat: ejusque præfectum Batim
crudeli afficit supplicio.
7. Profectio, & varia Alexandri quæstia, ad
Jovis Hammonis oraculum.
8. In Ægypto Alexandria condita: variæque
Alexandri bellicæ expeditiones.
9. Darius ad Arbellas pervenit, eoque invito,
Alexander Granicum superat.

10. Milites, ob Lunæ defectum turbatos, per Egyptios vates confirmat Alexander: Persas vastatores coniecit in fugam. Darii uxor captiua, maiore confecta, supremum diem claudit; unde Alexandri lachrymæ, Darii suspiciones, lucus, & vota.

11. Pacem tertio quaesitam Darius non impetrat: immo ad deditionem, aut ad bellum, ab Alexandro provocatur.

12. Ad prælium dum Persarum ingens exercitus paratur, Macedones panico quodam defuncti terrore, arma alacriter capessunt.

13. Consilia de nocturno prælio Parmenionis, & Polypercontis Alexander damnat: somnoque refectus, interrito vultu suos ad pugnam accendit.

14. Alexandri ad Græcorum, Dariique ad Persarum exercitus, ante pugnam orationes.

15. Cruenti ad Arbellas prælii descriptio: victor Alexander Darium victum persequitur.

16. Parmenio in discrimine constitutus, Alexandrum retrahit. Tandem integra victoria potiti Macedones, reliquos Persas, multis suorum millibus desideratis, fuga sibi querere salutem cogunt.

DARIUS tanti modo exercitus Rex, qui triumphantis magis, quàm dimicantis more curru sublimis inerat prælium, per loca, quæ propè immensis agminibus compleverat, jam inania, & ingenti solitudine vasta fugiebat. Pauci Regem sequebantur; nam nec eodem omnes fugam intenderant, & deficientibus equis, cursum eorum, quos Rex subindè mutabat, æquare non poterant. Unchas deindè peruenit, ubi excepere eum Græcorum quatuor millia, cum quibus ad Euphratem contendit, id demum credens

dens for
tuisset.
apud D
iplam,
Syria,
imperii
miti, ad
dienter
sula deo
pleraqu
eius inli
cepto,
litteræ
scriptis
movit.
dem A
autem
quanti
trem
De reg
Si sani
tentus
socius
paratu
huc
XAN
sumpt
tenuer
de v
trajec
sus R
hoc es
qui, m
quis i
bet, a

dens fore ipsius, quod celeritate præripere potuisset. At Alexander Parmenionem, per quem apud Damascum recepta erat præda, iustum, eam ipsam, & captivos diligenti asservare custodia, Syriæ, quam Cœlen vocant, præfecit. Novum imperium Syri, nondum belli cladibus satis domiti, aspernabantur: sed celeriter subacti, obedienter imperata fecerunt. Nardus quoque insula deditur Regi. Maritimam tamen oram, & pleraque longius etiam à mari recedentia, Rex ejus insulæ Strato possidebat: quo in fidem accepto, castra movit ad urbem Masathon. Ibi illi litteræ à Dario redduntur: quibus, ut superbè scriptis, vehementer offensus est. Præcipuè eum movit, quod Darius sibi Regis titulum; nec eundem Alexandri nomini adscripserat. Postulabat autem magis, quam petebat, ut accepta pecunia quantamcunque tota Macedonia caperet, matrem sibi, ac conjugem, liberosque restitueret. De regno, æquo, si vellet, Marte contenderet. Si saniora consilia tandem pati potuisset, contentus patrio, cederet alieni imperii finibus: socius amicusque esset: in ea se fidem, & date paratum, & accipere. Contra Alexander in hunc maximè modum rescripsit: **REX ALEXANDER DARIO:** Ille, *cujus nomen sumpsi, Darius: Græcos: qui oram Hellesponti tenent, coloniasque Græcorum Jonias, omni clade vastavi, cum magno deinde exercitu mare trajecit, illato Macedonia, & Græciæ bello. Rursum Rex Xerxes gentis ejusdem, ad oppugnandos nos cum immanium Barbarorum copiis venit: qui, navali pralio victus, Macedonia tamen reliquit in Græcia, ut absens quoque popularetur urbes, agros ureret. Philippum verò parentem meum*

quis

quis ignorat ab his interfectum esse, quos ingenti pecunie spe sollicitaverant vestri? Impia enim bella suscipitis, & cum habeatis arma, licita mini hostium capita, sicut tu proxime talentis mille, tanti exercitus Rex, percussorem in me emere voluisti. Repello igitur bellum, non infero. Et Diis quoque pro meliore stantibus causa, magnam partem Asiae in ditionem redegi meam, te ipsum acie victi, quem est nihil a me impetrare oportebat, quod petieras; ut pote qui ne belli quidem in me iura servaveris; tamen si veneris supplicem, & matrem, & conjugem, & liberos, sine pretio recepturum te esse promitto. Et vincere, & consulere victis scio. Quod si te nobis committere times, dabimus fidem impune venturum. De cetero, cum mihi scribes, memento non solum Regite, sed etiam tuo, scribere. Ad hanc partem quandam in Asia missus, in Phœnicem deinde descendit, & oppidum Biblon traditum recepit. Inde ad Sidonam ventum est, urbem vetustate, fama que conditorum inclytam. Regnabat in ea Strato, Darii opibus adjutus: sed quia deditioem magis popularium; quam sua sponte fecerat, regno vilis indignus; Hephæstionique permissum, ut quem eo fastigio Sidones dignissimum arbitrarentur, constitueret Regem. Erant Hephæstioni hospites, clari inter suos juvenes, qui facta ipsis potestate regnandi, negaverunt quemquam patrio more in id fastigium recipi, nisi regia stirpe ortum. Admiratus Hephæstio magnitudinem animi spernentis, quod alii per ignes, ferrumque peterent, Vos quidem macti virtute, inquit, estote, qui primi intellexistis quanto majus esset regnum fastidire, quam accipere. Ceterum date aliquem regie stirpis, qui meminerit, a vobis acceptum habere se

regnum. A
cernent
miam reg
neminem
quendam
annexum
exigua col
cut plebs
diurno, f
conculser
quibus an
gnibus ho
bas elige
rege eo li
hic, que
lore tibi p
vie, ete
animum
illam co
residebit,
cave obli
gnum: i
militi res
tisne sani
percunct
rus est,
stineta,
iisdem
ut solet
studium
simus q
apud an
cum Re
Corporis
gnat: f

regnum. At illi, cum multos imminere tantæ spei
 cernerent, singulis amicorum Alexandri ob ni-
 miam regni cupiditatem adulantes, statuunt,
 neminem esse potiorum, quam Abdolonymum
 quendam, longa quidem cogitatione stirpi regis
 annexum, sed ob inopiam suburbanum hortum
 exigua colentem sîpe. Causa ei paupertatis, si-
 cut plerisque, probitas erat: intentusque operi
 diurno, strepitum armorum, qui totam Asiam
 concusserat, non exaudiebat. Subitò deindè, de
 quibus ante dictum est, cum regis vestis insi-
 gnibus hortum intrant: quem sortè, steriles her-
 bas eligens, Abdolonymus repurgabat. Tunc
 rege eo salutato, alter ex his, *Habitus*, inquit,
hic, quem cernis in meis manibus, cum isto squalore
tibi permutandus tibi est. Ablue corpus illu-
vie, æternisque sordibus squalidum. Capo Regis
animum, & in eam fortunam, quæ dignus es,
istam continentiam profer. Et cum in regali solio
residebis, vitæ, necisque omnium civium Dominus,
cave obliviscaris hujus status, in quo accipis re-
gnum: immo hercule, propter quem. Somnio si-
milis res Abdolonymo videbatur. Interdum fa-
tisne sani essent, qui tam protervè sibi illuderent,
percunctabatur. Sed ut cunctanti squalor ablu-
tus est, & injecta vestis purpura, auroque di-
stinctæ, & fides à jurantibus facta serio: jam Rex
iisdem comitibus in Regiam pervenit. Fama,
ut solet, strenuè totas urbes discurrit: aliorum
studium, aliorum indignatio eminebat. Ditis-
simus quisque humilitatem, inopiamque ejus
apud amicos Alexandri criminabatur. Admitti
eum Rex protinus jussit, diuque contemplarus,
Corporis, inquit, habitus famæ generis non repug-
nat: sed libet scire, inopiam, qua patientia tu-
leris.

*leris. Tum ille, Usinam, inquit, eodem animo regnum patri possim. Hæ manus sufficere desiderio meo: nihil habenti nihil defuit. Magnæ indolis specimen ex hoc sermone Abdolonymi cepit. Itaque non Stratonis modò regiam suppellecilem attribui ei iussit, sed pleraque etiam ex Persica præda: regionem quoque urbi appositam, ditioni ejus adjecit. Interea Amyntas, quem ad Pe-
 sas ab Alexandro transfugisse diximus, cum quatuor millibus Græcorum, ipsum ex acie persecutis, fuga Tripolim pervenit. Inde in naves milibus impositis, Cyprum transmisit: & cum in illo statu rerum id, quemque, quod occupasset, habiturum arbitraretur, velut certo jure possessum, Ægyptum petere decrevit. Utrique Regi hostis, & semper ex ancipiti mutatione temporum pendens, hortatusque milites ad spem tantæ rei, docet, Sabacem Prætozem Egypti cecidisse in acie: Persarum præsidium & sine duce esse, & invalidum; Ægyptios semper Prætoribus eorum insensos, pro sociis ipsos, non pro hostibus æstimaturos. Omnia experiri necessitas cogebat, quippè cum prima spes fortuna destituit, futura præsentibus videntur esse potiora. Igitur conclamant, duceret, quò videretur. Atque ille utendum animis, dum spe calerent, ratus, ad Pelusii ostium penetrat, simulans à Dario se esse præmissum. Potitus ergo Pelusii, Memphin copias promovit, ad cujus famam Ægypti, vana gens, & novandis, quam gerendis aptior rebus, ex suis quisque vicis, urbibusque ad hoc ipsum concurrunt, ad delenda præsidia Persarum: qui territi; tamen spem obtinendi Ægyptum non amiserunt. Sed eos Amyntas prælio superatos in urbem compellit,*

castrisque po-
 eduxit, ac
 sium cunctis
 quam infeli-
 cognovera-
 ciam incautos
 ex urbe erunt
 consilium no-
 tu felicius fu-
 occisi sunt.
 dedit, nihil
 filius, quan-
 tores, qui
 omni manu
 pra etiam
 venture, I-
 gonus Prae-
 quamquam
 Regem d-
 aciem suos
 na partium
 g one comm-
 pote classis
 stonemem,
 dæx à Dæ-
 sis navibus
 bazus Prae-
 & præsi-
 tum navib-
 is quoque
 multat. A-
 mis Europ-
 orbis occup-
 Crete arm-
 rum Rex o-

castrisque positis victores ad populandos agros
 eduxit, ac velut in medio positis omnibus, ho-
 stium cuncta agebantur: Itaque Mazeces, quan-
 quam infelici prælio suorum animos territos esse
 cognoverat: tamen palantes, & victoriæ fidu-
 ciâ incautos ostentans, perpulit, ne dubitarent
 ex urbe erumpere, & res amissas recuperare. Id
 consilium non ratione prudentius, quam even-
 tu felicius fuit. Ad unum omnes cum ipso Duce
 occisi sunt. Has pœnas Amyntas utrique Regi
 dedit, nihilo magis ei, ad quem transfugerat,
 fidus, quam illi, quem deseruerat. Darii Præ-
 tores, qui prælio apud Isson superfuerunt, cum
 omni manu, quæ fugientes secuta erat, assump-
 pra etiam Cappadocum, & Paphlagonum ju-
 ventute, Lydiam recuperare tentabant. Anti-
 gonus Prætor Alexandri Lydiæ præerat: qui,
 quanquam plerosque militum ex præsidiis ad
 Regem dimiserat, tamen Barbaris spreis in
 aciem suos eduxit. Eadem illinc quoque fortuna
 partium fuit: tribus præliis alia atque alia re-
 gione commissis, Persæ funduntur. Eodem tem-
 pore classem Macedonum, ex Græcia accita, Ari-
 stomenem, qui ad Helleponticam recuperan-
 dam à Dario erat missus, captis eius, aut demer-
 sis navibus superat. A Milesiis deinde Pharna-
 bazus Præfectus Persicæ classem pecuniâ exactâ,
 & præsidio in urbem Chium introducto, cen-
 tum navibus Andrum, & inde Syphnum petiit:
 is quoque insulas præsidiis occupat, pecunia
 mulctat. Magnitudo belli, quod ab opulentissi-
 mis Europæ, Asiaque Regibus in spem totius
 orbis occupandi gerebatur, Græciæ quoque, &
 Cretæ arma commoverat. Agis Laedæmonio-
 rum Rex octo millibus Græcorum, qui ex Gili-
 cia

cia profugi domos repetierant, contractis, bellum Antipatro Macedoniae Praefecto moliebatur. Cretenses, has, aut illas partes secuti, nunc Spattanorum, nunc Macedonum praesidiis occupabantur, sed leviora inter illos fuere discrimina: unum certamen, ex quo caetera penderant, intuentem fortuna.

2. Jam tota Syria, jam Phoenice quoque, excepta Tyro, Macedonum erant: habebatque Rex castra in continenti, à quo urbem angustum fretum dirimit. Tyrus & claritate, & magnitudine ante omnes urbes Syriae, Phoenicesque memorabilis, facilius societatem Alexandri acceptura videbatur, quam imperium. Coronam igitur auream Legati donum afferebant, commeatusque largè, & hospitalitèr ex Oppido adduxerant. Ille dona, ut ab amicis, accipi iussit, benignèque Legatos allocutus, Herculi (quem praecipuè Tyrii colerent) sacrificare velle se dixit. Macedonum Reges credere, ab illo Deo ipsos genus ducere; se verò ut id faceret, etiam oraculo monitum. Legati respondent, esse templum Herculis extra urbem, in ea sede, quam Palatyon ipsi vocant. Ibi Regem Deo sacrum, ritè facturum. Non tenuit iram Alexander, cuius alioquin potens non erat. Itaque, *Vos quidem, inquit, fiducia loci, quod insulam incolitis, pedestrem hunc exercitum spernitis: sed brevi ostendam, in continenti vos esse. Proinde sciatis licet, aut intraturum me urbem, aut oppugnaturum.* Cum hoc responso dimissos monere amici ceperunt, ut Regem, quem Syria, quem Phoenice receperat, ipsi quoque urbem intrare paterentur. At illi, loco satis fisci, obsidionem ferre decreverunt: namque urbem à continenti quatuor stadiorum
fre-

ferum di
bos ex al
piendo o
lam jun
ille venti
quillo m
ma quaq
nec ulla
unde per
flatus ex
Praeter h
muros,
bat. Non
emitti,
Praecept
iter, na
pendetes
Inter qu
duciam a
lebrandu
tunc vene
diderunt
ergo Prae
paterent
namque
clausibu
creto, pr
arma ju
copia ur
Omnia l
manus
stium in
bus excor
cibus fet
tum esse

fretum dividit. Africo maxime objectum, cre-
 bros ex alto fluctus in litus evolvens: nec acci-
 piendo operi, quo Macedones continenti insu-
 lam jungere parabant, quidquam magis, quam
 ille ventus, obstabat. Quippe, vix leni, & tran-
 quillo mari, moles agi possunt. Africus vero pri-
 ma quæque congesta pulsu illisa mari subruit:
 nec ulla tam firma moles est, quam non exedant
 undæ per nexus operum manantes, & ubi acriore
 status existit, summi operis fastigio superfusa.
 Præter hanc difficultatem, haud minor alia erat:
 muros, turresque urbis præaltum mare ambie-
 bat. Non tormenta, nisi è navibus procul excussa,
 emitti, non scilicet manibus applicari poterant.
 Præceps in salum murus pedestre interceperat
 iter, naves nec habebat Rex, &, si admovisset,
 pendentes, & instabiles missilibus arceri poterant.
 Inter quæ, haud parva dictu res, Tyriorum si-
 duciam accendit. Carthaginensium Legati ad ce-
 lebrandum anniversarium sacrum more patrio
 tunc venerant: quippe Carthaginem Tyris con-
 diderunt, semper parentum loco culti. Hortari
 ergo Pæni cæperunt, ut obsidionem forti animo
 paterentur, brevi Carthagine auxilia ventura:
 namque ea tempestate magna ex parte Punicis
 classibus maria obsidebantur. Igitur bello de-
 creto, per muros, turresque tormenta disponunt,
 arma junioribus dividunt, opificesque, quorum
 copiâ urbs abundabat, in officinas distribuunt.
 Omnia belli apparatus strepunt: ferræ quoque
 manus (harpagonas vocant,) quas operibus ho-
 stium injicerent, corvique, & alia tuendis urbi-
 bus excogitata, præparabantur. Sed cum fornaci-
 bus ferrum, quod excudi oportebat, imposi-
 tum esset, admotisque follibus ignem statu accen-

derent, sanguinis rivi sub ipsis flammis existisse dicuntur. Idque omen in Macedonum metum verterunt Tyrii. Apud Macedonas quoque, cum forte panem quidam militum frangeret, manantis sanguinis guttas notaverunt. Territoque Rege, Aristander peritissimus vatum respondit: si extrinsecus cruor fluxisset, Macedonibus id triste futurum: Contra, cum ab interiore parte manaverit, urbi, quam obsidere destinassent, exitium portendere. Alexander cum & classem procul haberet, & longam obsidionem magno sibi ad cætera impedimento videret fore, caduceatores, qui ad pacem eos compellerent, misit, quos Tyrii contra jus gentium occisos præcipitaverunt in altum. Atque ille, suorum tam indigna nece commotus, urbem obsidere statuit. Sed ante jacienda moles erat, quæ urbem continenti committeret. Ingens ergo animos militum desperatio incessit, cernentium profundum mare, quod vix divina ope posset impleri; quæ saxa tam vasta, quas tam proceras arbores posse repetiri? exhauriendas esse regiones, ut illud spacium aggeraretur, & exastuare semper fretum, quoque arctius voluteretur inter insulam, & continentem, hoc acrius furere. At ille haudquaquam rudis tractandi militares animos, speciem sibi *Herculis in somno oblatam esse pronuntiat, dexteram porrigentis: illo duce, illo aperiante, in urbem invare se visum. Inter hæc caduceatores interfectos, gentium jura violata referebat. Unam esse Urbem, quæ cursum victoris morari ausa esset.* Ducibus deinde negotium datur, ut suos quisque castiget: satisque omnibus stimulis, opus orsus est. Magna vis saxorum ad manum erat, Tyro vetere præbente. Materies ex Libano mon-

te
que
exerc
æq
re,
absq
mor
iact
lert
Aler
litur
emi
urb
mo
con
opr
qui
im
lere
me
ex
tra
mol
ing
con
qu
car
con
int
:
git
ope
cur
Ty
qu

te

te ratibus & tutribus faciendis vehabatur. Jamque à fundo maris in altitudinem montis opus excreverat, nondum tamen aquarum fastigium æquabat, & quò longius moles agebatur à litore, hoc magis quidquid ingerebatur, præaltum absorbebat mare: cum Tyrii, parvis navigiis admotis, per ludibrium exprobrabant, illos armis inclytos, dorso, sicut jumenta, onera gestare. Interrogabant etiam, num major Neptuno esset Alexander? Hæc ipsa insectatio alacritatem militum accendit. Jamque paululum moles aquam eminebat, & simul aggeris latitudo crescebat, ubique admovebatur: cum Tyrii, magnitudine molis, cujus incrementum eos ante fefellerat, conspecta, levibus navigiis nondum commissum opus circumire ceperunt: missilibus eos quoque, qui pro opere stabant, incessere. Multis ergo impunè vulneratis, cum & removere, & appellere scaphas in expeditos non esset, ad curam semet ipsos tuendi ab opere converterant. Igitur ex jumentis coria, velaque jussit obtendi, ut extra teli jactum essent, duasque turres ex capite molis erexit, è quibus in subeuntes scaphas tela ingeri possent. Contra, Tyrii navigia procul à conspectu hostium litorei appellunt, exposcensque militibus, eos, qui saxa gestabant, obtruncant. In Libano quoque Arabum agrestes, incompositos Macedonas aggressi, triginta fere interficiunt, paucioribus captis.

3. Ea res Alexandrum dividere copias cogit. Et ne segniter assidere uni urbi videretur, operi Perdicam, Craterumque præfecit: ipse cum expedita manu Arabiam petit. Inter hæc Tyrii navem magnitudine eximia, saxis, atenaque à puppi oneratam, ira ut multum proa

emineret, bitumine, ac sulphure illitam remis concitaverunt: & cum magnam vim venti vela quoque concepissent: celeriter ad molem successit. Tunc prora ejus accensa, remiges desiliere in scaphas, quæ ad hoc ipsum præparatæ sequebantur. Navis autem, igne concepto, latius fundere incendium cepit, quod, priusquam posset occurrî, turres, & cætera opera in capite molis posita comprehendit. At qui desilierant in parva navigia, faces, & quidquid alendo igni aptum erat, in eadem opera ingerunt. Jamque non modò Macedonum turres, sed etiam summa tabulata, conceperant ignem, cum ji, qui in turribus erant, partim haurirentur incendio, partim armis omissis in mare semetipsi immitterent. At Tyrii, qui capere eos, quàm interficere mallent, natantium manus stipitibus saxisque lacerabant, donec debilitati impunè navigiis excipi possent: nec incendio solum opera consumpta, sed fortè eodem die vehementior ventus motum ex profundo mare illisit in molem, crebrisque fluctibus compages operis verberatæ se laxavere, saxaque interfluens unda medium opus rupit. Prorutis igitur lapidum cumulis, quibus injecta terra sustinebatur, præceps in profundum ruit, tantæque molis vix ulla vestigia invenit ab Arabia rediens Alexander. Hic (quod in adversis rebus solet fieri) alius in alium culpam referebat, cum omnes veriùs de sævitiâ maris quarti possent. Rex novi operis molem orsus, id adversum ventum, non latere, sed recta fronte, direxit, quod cætera opera velut sub ipso latentia tuebatur. Latitudinem quoque aggeri adjecit, ut turres in medio erectæ, procul teli jactu abessent. Totas autem arbo-

res et
deind
alias
batu
que
opus
diend
exsequ
procu
culto
falcib
traher
cum
stipit
bant
fuera
Ægr
an ab
Eode
tibus
octog
nua,
cum C
quinc
quam
men
rune
stera
menti
tit: c
runt.
sefelli
undiq
ctum e
navali

res cum ingentibus ramis in altum jaciebant. deinde saxis onerabant. Rursus cumulo eorum alias arbores iniiciebant. Tum humus aggregabatur, super quæ alia strue saxorum arborumque cumulata, velut quodam nexu continens opus junxerant. Nec Tyrii, quidquid ad impediendam molem excogitari poterat, segnitè exsequebantur. Præcipuum auxilium erat, qui procul hostium conspectu subibant aquam, occultoque lapsu ad molem usque penetrabant, falcibus palmites arborum eminentium ad se trahentes, quæ ubi secutæ erant, pleraque secum in profundum dabant: tum levatos onerè stipites, truncoque arborum haud agrè moliebantur. Deinde torum opus, quod stipitibus fuerat innixum, fundamento lapsa, sequebatur. Ægro animi Alexandro, & utrum perseveraret an abiret, satis incerto, classis Cypro advenit. Eodemq; tempore Cleander, cum Græcis militibus in Asiam nupèr advectus, centum & octoginta navium classem in duo dividit cornua. Lævum Pythagoras, Rex Cypriorum, cum Cratero tuebatur: Alexandrum in dextero quinque remis regia vehebat. Nec Tyrii, quamquam classem habebant, ausi navale inire certamen, triremes omnes ante ipsa mœnia opposuerunt, quibus Rex investus, ipsas demersit. Postera die, classe ad mœnia admota, undiquè tormentis, & maxime arietum pulsu, muros quatit: quos Tyrii rapim obstructis saxis refecerunt. Internorem quoque murum, ut, si prior fefellisset, illo se tuerentur, undique orsi. Sed undiquè vis mali urgebat: moles intra teli jactum erat: classis mœnia circuibat: terrestri simul navaliq; clade obruebantur. Quippe binas qua-

ditiremes Macedones inter se ita junxerant, ut
 prora cohaerent: puppes intervallo, quantum
 capere poterant, distarent. Hoc puppium in-
 terrallum, antennis, asseribusque validis deliga-
 eis, superque eos pontibus stratis, qui militem
 sustinerent, impleverant: sic instructas quadri-
 remes ad urbem agebant. Inde missilia in pro-
 pugnantes ingerebantur tutò, quia proris miles
 tegebat. Media nox erat, cum classem, sicuti
 dictum est, paratam circuire urbem juber: jam-
 que naves urbi undique admovebantur, & Ty-
 rii desperatione torpebant, cum subito spissae
 nubes intendere se Caelo, & quidquid lucis in-
 ternitebat, effusa caligine, extinctum est. Tum
 inhorrescens mare paulatim levare, deinde acius
 vento concitatum fluctus cedere, & inter se navi-
 gia collidere. Jamque scindi coeperant vincu-
 la, quibus connexae quadtiremes erant, rueret
 tabulata, & cum ingenti fragore in profundum
 secum milites trahere. Neque enim conferta na-
 vigia ulla ope in turbido regi poterant. Miles
 ministeria nautarum, remex militis officia turba-
 bat, & quod in hujusmodi casu accidit, periti
 ignavis parebant: quippe Gubernatores alias im-
 perare soliti, tum metu mortis jussa exsequeban-
 tur. Tandem remis pertinacius everberatum
 mare, veluti eripientibus navigia classicis cessit,
 appulsaque sunt littori lacerata pleraque. Jisdem
 diebus fortè Carthaginensium Legati triginta
 superveniunt; magis obsessis solatium, quam
 auxilium: quippe domestico bello Pœnos im-
 pediri, nec de imperio, sed pro salute dimicare
 nuntiabant. Syracusani tunc Africam urebant,
 & haud procul Carthaginis muris locaverant
 castra. Non tamen defecere animis Tyrri, quan-
 quam

quam
 ges, li
 derun
 rillim
 sorter
 cioni
 specie
 lerent
 donib
 murat
 ad det
 devin
 num
 qual
 id sin
 caver
 seme
 Tyr
 dem
 saecul
 erant
 quod
 ginen
 cidu
 res o
 tur,
 teru
 non
 nov
 que
 & fe
 rant
 subie
 & fal
 prop

quam ab ingenti spe destituti erant, sed coniuges, liberosque devehendos Carthaginem traderunt; fortius quidquid accideret laturo, si charissimam sui partem extra communis periculi sortem habuissent. Cumque unus e civibus concioni indicasset, oblatam esse per somnum sibi speciem Apollinis, quem eximia religione colerent, urbem deserentis; molemque à Macedonibus jactam in salo, in silvestrem saltum esse mutatam: quanquam author levis erat, tamen ad deteriora credenda proni, metu autem catenam devinxere simulacrum, atque Herculis, cuius numini urbem dicaverant, inseruere vinculum, quasi illo Deo Apollinem retenturi. Syracusis id simulacrum delexerant Pæni, & in majore locaverant parva, multisque aliis spoliis urbium à semet captarum, non Carthaginem magis quam Tyrum ornaverant. Sacrum quoque, quod quidem Diis minimè cordi esse crediderim, multis sæculis intermissum, repetendi auctores quidam erant; ut ingenuus puer Saturno immolaretur, quod sacrilegium veriùs, quam sacrum, Carthaginenses, à conditoribus traditum, usque ad excidium urbis suæ fecisse dicuntur: ac nisi seniores obstitissent, quorum consiliò cuncta agebantur, humanitatem dira superstitio vicisset. Cæterum efficacior omni arte immiaens necessitas, non ustrata modò præsidia, sed quædam etiam nova admovit. Namque ad amplianda navigia, quæ muros subibant, validis asseribus corvos, & ferreas manus cum uncis, ac falcibus illigaverant, ut cum tormento asseres promovissent, subito laxatis funibus iniicerent. Unci quoque, & falces ex iisdem asseribus dependentes. aut propugnatores, aut ipsa navigia lacerabant. Cly-

peos verò aeneos multo igne torrebant, quos repletos fervida arena, cænoque decocto, è muris subito devolvebant, nec ulla pestis magis timebatur. Quippè ubi loricam, corpusque fervens arena penetraverat, nec ulla vi excuti poterat, & quidquid attigerat, perurebat: jacientesque arma, laceratis omnibus, queis protegi poterant, vulneribus inulti patebant: Corvi verò, & ferrea manus tormentis emissæ, plerosque rapiebant.

4. Hic Rex fatigatus, statuerat, soluta obsidione, Ægyptum petere: quippè cùm Asiani ingenti celetitate percurrisset, circa muros unius urbis hærebat, tot maximarum rerum opportunitate demissa. Cæterùm, tam discedere irritum, quàm morari pudebat. Famam quoquè, qua plura, quàm armis everterat, ratus leviores fore, si Tyrum, quasi testem se posse vinci, reliquisset. Igitur, ne quid inexpertum omitteret, plures naves admoveri jubet, delectosque militum imponi. Et fortè bellua inusitatae magnitudinis super ipsos fluctus dorso eminens, ad molem, quam Macedones jecerant, ingens corpus applicuit, diverberatisque fluctibus allevans semet, utrinque conspecta est. Deinde à capite molis, rursus alto se immerisit: ac modò super undas eminens magna sui parte, modò superfusus fluctibus condita, hæud procul munimentis urbis emerisit. Utrisque lætus fuit belluæ aspectus. Macedones iter jaciendo operi monstrasse eam augurabantur. Tyrii, Neptunum occupati maris vindicem abripuisse belluam, ad molem brevi profecto ruituram: lætique omine eo, ad epulas dilapsi, oneravere se vino: quo graves, orto sole, navigia conscendunt, redimita coro-

nis,

nis, flo
sed et
classer
ta m
Tyri
metu
derel
movit
remis
rit: q
in late
quinq
icta e
quæ
aliud
portu
cam i
vi im
excit
num
rat: e
ze nav
navig
portu
e mur
omne
indè
classer
quæ r
ascen
pè re
cuis,
prorsi
pugna
mirus

nis, floribusque: adeò victoriæ non omen modò, sed etiam gratulationem perceperant. Fortè Rex classem in diversam partem agi iusserat, triginta minoribus navigiis relictis in littore, e quibus Tyrii duobus captis, cætera ingenti terruerant metu; donec suorum clamore audito, Alexander classem littori, à quo fremitus acciderat, admovit. Prima è Macedonum navibus quinqueremis, velocitate inter cæteras eminens, occurrit: quam ut conspexere Tyrii, duæ è diverso in latera ejus invec̃ta sunt, in quarum alteram quinqueremis eadem concitata, & ipsa rostro ic̃ta est, & illam invicem tenuit. Jamque ea, quæ non cohærebat, libero impetu evec̃ta, in aliud quinqueremis latus invehebatur, cum opportunitate mira triremis è classe Alexandri, in eam ipsam, quæ quinqueremi imminabat, tanta vi impulsã est, ut Tyrius gubernator in mare excuteretur è puppi. Plures deinde Macedonum naves superveniunt; & Rex quoquè aderat; cum Tyrii inhibentes remos, agrè evellere navem, quæ hærebat, portumque omnia simul navigia repetunt. Confestim Rex insequutus, portum quidem intrare non potuit, cum procul è muris missilibus submoveretur: naves autem omnes serè aut demersit, aut cepit. Biduo deinde ad quietem dato militibus, jussisque & classem, & machinas paritèr admovere, & undiquè territis instare, ipse in altissimam turrim ascendit; ingenti animo, periculo majore; quippe regio insigni, & armis fulgentibus conspicuus, unus precipuè telis petebatur, & digna prorsus spectaculò edidit: multos è muris propugnantes hasta transfixit, quosdam etiam comminus gladio, clypeoque impulsos præcipitavit.

quippè turris, ex qua dimicabat, mutis hostium propemòdum cohærebat. Jamque crebris arce-ribus saxorum compage laxata, munimenta defecerant, & classis intraverat portum, & quidam Macedonum in turres hostium desertas evaserant: cum Tyrii, tot simul malis victi, alii supplices in templa confugiunt, alii, foribus ædium obferatis, occupant liberum mortis arbitrium; nonnulli ruunt in hostem, haud inultè tamen perituri. Magna pars summa rectorum obtinebat; saxa, & quidquid manibus fors dederat, ingerentes lubeuntibus. Alexander, exceptis qui in templa confugerant, omnes interfici, ignemque rectoris iniici jubet. His per præcones pronuntiatis, nemo tamen armatus opem à Diis petere sustinuit. Pueri, virginesq; templa compleverant: viri in vestibulo suarum quisque ædium stabant; parata sævientibus turba. Multis tamen saluti fuere Sidonii, qui intra Macedonum præsidia erant. Hi urbem quidem inter victores intraverant, sed cognationis cum Tyriis memores (quippè utramque urbem Agæ-norem condidisse credebant) multos Tyriorum etiam protegentes, ad sua perduxere navigia; quibus occulatis, Sidona devecti sunt. Quindecim millia hoc furto subducta sævitæ sunt: Quænumque sanguinis fuscum sit, vel ex hoc existimari potest, quòd intra munimenta urbis, sex millia armatorum trucidata sunt. Triste deinde spectaculum victoribus ira præbuit Regis. Duo millia, in quibus occidendis defecerat rabies, crucibus affixi, per ingens litoris spatium pependerit. Carthaginensium Legatis pepercit, addita denuntiatione belli, quod presentium rerum necessitas moraretur. Tyrus sep-

septim
capra
fortu
figu
num
runt
re,
dicit.
se su
Gade
res m
tas
abu
hoc
va,
cog
poli
cun
tudi
S
lunt
liam
der
inte
orie
fors
dis
m
dia
mo
ni,
liu
nam
per
se A

septimo mense, quam oppugnari cœpta erat, capta est: urbs & verustate originis, & crebra fortunæ varietate ad memoriam posteritatis insignis, condita ab Agenore, diu mare, non vicinum modò, sed quodcunque classes ejus adierunt, ditionis suæ fecit, & si famæ libet credere, hæc gens literas prima, aut docuit, aut didicit. Coloniae certè ejus penè orbe toto diffusæ sunt. Carthago in Africa, in Bœotia Thebæ, Gades ad Oceanum. Credo, libero commeautes mari, sæpiusque adeundo cæteris incognitas terras, elegisse sedes juventuti, qua tunc abundabant: seu quia crebris moribus terræ (nam hoc quoque traditur) cultores ejus fatigati, nova, & externa domicilia armis sibi met querere cogebantur. Multis ergo casibus defuncta, & post excidium renata, nunc tamèn longa pace cuncta refovente, sub tutela Romanæ mansuetudinis acquiescit.

5. Jisdem sermè dtebus Datii litteræ allatæ sunt, tandem ut Regi scriptæ. *Petebat, uti filiam suam (Statyra erat nomen) nuptiis Alexander sibi coniungeret. Dotem fore omnem regionem inter Hellespontum, & Halyn amnem sitam, inde orientem spectantibus terris centenium se fore. Sè forte dubitaret, quod offerretur, accipere, nunquam diu eodem vestigio flare fortunam, semperque homines quantamcunque felicitatem habeant, invidiam tamen sentire majorem. Vereri se, ne avium modò, quas naturalis levitas ageret ad sidera, inani, ac puerili mentis affectu esseret. Nihil difficilius esse: quam in illa ætate tantam capere fortunam, Multas se adhuc reliquias habere, nec semper in angustiis posse deprehendi. Transendum esse se Alexandro Euphratem, Tigrimque, & Araxem,*

& Hydaspem magna munimenta regni sui. Venien-
 dum in campos, ubi paucitate suorum erubescen-
 dum sit. Mediam, Hyrcaniam, Bactra, & Indos,
 Oceani accolas, quando aditurum, vel Sogdianos,
 & Arachosios, nomine tantum notos? ceterasque
 gentes, ad Caucasum, & Tanaim pertinentes? Se-
 uiscendum fore, tantum terrarum vel sine pralio
 obeunti. Se vero ad ipsum vocare desineret; nam-
 que illius exitio esse venturum. Alexander his,
 qui litteras attulerant, respondet: Davium sibi
 aliena promittere: quod totum amiserit, velle par-
 tiri. Dosi sibi dari Lydiam, Joniam, Eolidem, Hel-
 lesponti oram, victoriae suae premia: leges autem à
 victoribus dici, accipi à victis. In utro flatu ambo
 essent, si solus ignoraret, quam primum Martè de-
 cerneret: se quoque, cum transisset mare, non Cili-
 ciam aut Lydiam: quippe tanti belli exiguam
 hanc esse mercedem: sed Persepolim, caput regni
 eius, Bactra deinde, Ecbatana, ultimique Orien-
 tis oram imperio suo destinasse, quocumque ille fu-
 gere potuisset, ipsum sequi posse. Desineret terrere
 fluminibus; quem sciret maria transisse. Reges
 quidem invicem hæc scripserant. Sed Rhodii,
 urbem suam, portusque dedebant Alexandro.
 Ille Ciliciam Socrati tradiderat, Philota regio-
 ni circa Tyrum iussu praesidere: Syriam, quæ
 Cœle appellatur, Andromacho Parmenio tra-
 diderat: bello, quod supererat, interfuturus.
 Rex, Hephæstione Phænices oram classe præ-
 tervehi iussu, ad urbem Gazam cum omnibus
 copiis venit. Jisdem fere diebus solemne erat
 ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius
 Græciæ celebratur. In eo concilio, ut sunt Græ-
 corum temporaria ingenia, decernunt, ut duo-
 decim legarentur ad Regem, qui ob res pro
 salu-

salute
 ream d
 te ince
 que pr
 rentu
 bes,
 tores
 vaserat
 caonia
 rato,
 chus,
 inter
 xand
 incol
 occup
 prehe
 sas A
 viris
 dit.
 seven
 qui ob
 namq
 orta
 dedit.
 num
 nis a
 loche
 zus
 dunt
 ge,
 Græc
 ducta
 distil
 vos r
 nicus

salutæ Græciæ, ac libertate gestas, coronam auream donum victoriæ ferrent. Jisdem paulò ante incertæ famæ captaverant autam, ut quocunque pendentes animos tulisset fortuna, sequerentur. Cæterum, non ipse modò Rex obibat urbes, imperii jugum adhuc recusantes: sed Prætores quoque ipsius, egregii duces, pleraque invalerant. Calas Paphlagoniam, Antigonus Lycaoniam, Balaerus Idarne Prætorè Darii superato, Miletum cepit: Amphoterus, & Hegilochus, centum sexaginta navium classe, in insulas inter Achajam, atque Asiam, in ditionem Alexandri redegerunt: Tenedon quoque receptum incolis ultrò vocantibus. Statuerant, & Chion occupare; sed Pharnabazus Darii Prætor, comprehensus, qui res ad Macedonas trahebant, rursus Apollonidi, & Athenagoræ, suarum partium viris, urbem cum modico præsidio militum tradidit. Præfecti Alexandri in obsidione urbis perseverabant, non tam suis viribus, quàm ipsorum, qui obsidebantur, voluntatè. nec fessellit opinio; namque inter Apollonidem, & duces militum, orta seditio, irrumpendi in urbem occasionem dedit. Cumque portâ effractâ cohors Macedonum intrasset, oppidani olim consilio proditiōnis agitato, aggregant se Amphotero, & Hegilocho; Persarumque præsidio cæso, Pharnabazus cum Apollonide, & Athenagora, viucti traduntur: XII. triremes cum suo milite, ac remige, præter eas triginta naves, & piratici lembi, Græcorumque tria millia à Persis mercede conducta. His in supplementum copiarum suarum distributis, piratisque supplicio affectis, captivos remiges adjecere classi suæ. Fortè Aristonicus Metymnæorum Tyrannus, cum piraticis

navibus, ignarus omnium, quæ ad Chium acta erant, primâ vigiliâ ad portus claustra successit; interrogatusque à custodibus, quis esset? Aristonicum ad Pharnabazum venire respondit. Illi, Pharnabazum quidem jam quiescere, & non posse tum adiri: ceterum patere socio, atque hospiti portum, & postero die Pharnabazi copiam fore, affirmant. Nec dubitavit Aristonicus primus intrare. Secuti sunt ducem piratici lembi, ac dum applicant navigia crepidini portus, obiicitur à vigilibus claustrum, & qui proximi excubabant, ab iisdem excitantur: nulloque ex his auso repugnare, omnibus catenæ injectæ sunt: Amphotero deindè, Hegilochoque traduntur. Hinc Macedones transiit Mitylenem, quam Chares Atheniensis nuper occupatam duorum millium Persarum præsidio tenebat: sed cum obsidionem tolerare non posset, urbe tradita pactus est, ut incolumi abire liceret. Imbrum petit: deditis Macedones pepercerunt.

6. Darius desperata pace, quam per litteras Legatosque impetrari posse crediderat, ad reparandas vires, bellumque impigrè renovandum intendit. Duces ergo copiarum Babiloniam convenire, Bellum quoque Bactrianorum Ducem, perquam maximè posset exercitu coacto, descendere ad se jubet. Sunt autem Bactriani inter illas gentes promptissimi, horridis ingeniis, multumque à Persarum luxu abhorrentibus, siti hæud procul Scytharum bellicosissima gente, & rapto vivere assueta; semperque in armis errant. Sed Bessus suspectâ perfidiâ, hæud sanè æquo animo in secundo se continens gradu, Regem terrebat. Nam cum regnum affectaret, proditio, qua sola id assequi poterat, timebatur. Ceterum Alexander,

der, quam regionem Darius petiisset, omni cura vestigans, tamen explorare non poterat: more quodam Persarum, arcana Regum mira ce-
lantium fide, non metus, non spes elicit vocem, qua prodantur occulta: vetus disciplina Regum, silentium vitæ periculo sanxerat. Lingua gra-
uius castigatur, quam ullum probrum: nec magnam rem sustineri posse credunt ab eo, cui tace-
re grave sit: quod homini facillimum voluerit esse natura. Ob hanc causam Alexander omnium, quæ apud hostem gererentur ignarus, urbem Gazam obsidebat. Præerat ei Batis eximiae in Regem suum fidei, modicoque præsidio muros ingentis operis tuebatur. Alexander æstimato locorum situ, agi cuniculos iussit, facili, ac levi humo acceptante occultum opus, quippè multam arenam vicinum mare evomit, nec saxa cotesque, quæ interpellent specus, obstabant. Igitur ab ea parte, quam oppidani conspiciere non possent, opus orsus, ut a sensu ejus averte-
ret, turres muris admoveri jubet. Sed eadem humus admovendis inutilis turribus, desidente sabulo, agilitatem rotarum morabatur, & tabulata turrium persingebat: multiq; vulnerabantur impune, cum idemque recipiendis, qui admovendis, turribus, labor eos fatigaret. Ergo receptui signo dato, postero die muros coronâ circumdati iussit. Ortoque sole, prius quam admoveret exercitum, opem Deorum expostens, sacrum patrio more faciebat. Fortè prætervolans corvus, glebam, quam unguibus ferebat, subito amisit: quæ cum Regis capiti incidisset, resoluta defluxit. Ipsa autem avis in proxima turre coesedit. Illita erat turris bitumine, ac sulphure, in qua alis hærentibus, frustra se alleva-

re conatus, à circumstantibus capitur. Dignares visa, de qua vates consulerentur, & erat non intactus ea superstitione mentis. Ergo Aristander, cui maxima fides habebatur, urbis quidem excidium auguriò illò portendi; ceterum periculum esse, ne Rex vulnus acciperet. Itaque monuit, ne quid eo die inciperet. Ille, quamquam unam urbem sibi, quò minus securus Ægyptum intraret, obstare agrè ferebat, tamen paruit vati, signumque receptui dedit. Hinc animus crevit obsessis, egressique portà, recedentibus inferunt signa: cunctationem hostium fore suam occasionem rati: Sed acrius quam constantius prælium injerunt; quippe ut Macedonum signa circumagi videre, repente sistunt gradum. Jamque ad Regem prælantium clamor pervenerat, cum denuntiati periculi haud sanè memor, lorica tamen, quam raro induebat, amicis orantibus, sumpsit, & ad prima signa pervenit. Quo conspecto, Arabs quidam Darii miles, majus fortunà tuâ facinus ausus, clypeo gladium tegens, quasi transfuga genibus Regis involvitur. Ille assurgere supplicem, recipique inter suos jussit. At gladio Barbarus strenuè in dextram translato, cervicem appetit Regis, qui exigua corporis declinatione evitato ictu, in vanum manum Barbari lapsam amputat gladio; denuntiato in illum diem periculo (ut arbitratur ipse) defunctus. Sed, ut opinor, inevitabile est fatum: quippe dum inter primores promptius dimicat, sagitta ictus est; quam per lorica adactam, stantem in humero, medicus ejus Philippus evellit. Plurimus deinde sanguis manare cepit; omnibus territis, quia quam altè penetrasset telum; lorica obstante, non cogno-

verant. Ipse, nec oris quidem colore murato ;
 suppressi sanguinem , & vulnus obligari iussit.
 Diu ante ipsa signa , vel dissimulato , vel victo
 dolore , persisterat , cum suppressus paulò ante
 sanguis medicamento , quo retentus erat , ma-
 nare latius cœpit , & vulnus , quod recens adhuc
 dolorem non moverat , frigente sanguine intumuit ;
 Linq̄i deindè animo , & submitti genu
 cœpit , quem proximi exceptum in castra receperunt.
 Et Batis interfectum ratus , urbem ovans
 victoriã repetit. At Alexander , nondum percu-
 rato vulnere , aggerem , quo mœnium altitudi-
 nem æquaret , extraxit , & pluribus cuniculis
 muros subruï iussit. Oppidani ad pristinum fas-
 tigiũ murorum , novum extruxere munimen-
 tum : sed ne id quidem turres aggeri impositas
 æquare poterat. Itaque interiora quoque urbis
 infesta telis erant. Ultima pestis urbis fuit cuni-
 culo subrutus murus , per cuius ruinas hostis in-
 travit. Ducebat ipse Rex antesignanos , & dum
 incautiũs subit , saxo crus ejus affigitur. Innixus
 tamen telo , nondum prioris vulneris obducta
 cicatrice , inter primores dimicat : irã quoque
 accensus , quòd duo in obsidione urbis ejus ac-
 ceperat vulnera. Batim , egregia edita pugna ,
 multisque vulneribus confectum , deseruerant
 sui : nec tamen segnius prelium capebat , lu-
 bricis armis ; suo paritèr , atque hostium sangui-
 ne : cum undiquè telis circumducto , Alexander ,
 insolenti gaudio juvenis elatus , aliàs virtutem
 etiam in hoste miratus ; Non , ut voluisti , inquit ,
 morieris Bati : sed quidquid tormentorum in cap-
 tivum inveniri potest , passurum esse te cogita.
 Ille , non interrito modo , sed contumaci quo-
 que vultu intuens Regem , nullam ad minas
 ejus

ejus reddidit vocem. Tum Alexander, Videtisne obstinatum ad tacendum? inquit: num genu posuit? num supplicem vocem misit? Vincam tamen silentium, & si nihil aliud, certè gemitu interpolabo. Iram deinde vertit in rabiem, jam tum peregrinos citus nova subeunte fortuna. Per talos enim spirantis lora trajecta sunt, religatumque ad currum traxere circa urbem equi; gloriante Rege, Achillem, à quo genus ipse deduceret, imitatum se esse pœna in hostem capiendâ. Cecidere Persarum, Arabumque circa decem millia; nec Macedonibus increuenta victoria fuit. Obsidio certè non tam claritate urbis nobilitata est, quam geminato periculo Regis, qui Ægyptum adire festinans, Amyntam cum decem triremibus in Macedoniam ad inquisitionem novorum militum misit. Namque præliis etiam secundis atterebantur copiæ, devictarumque gentium militi minor, quam domestico, fides habebatur.

7. Ægyptii olim Persarum opibus infensi, quippè avarè, & superbè imperitatum sibi esse credebant, ad spem adventus ejus erexerant animos, ut potè qui Amyntam quoquè transfugam, & cum præcario imperio venientem, læti recepissent. Igitur ingens multitudo Pelusium, qua intraturus Rex videbatur, convenerat. Atque ille, septimo die, posteaquam à Gaza copias moverat, in regionem Ægypti, quam nunc Castra Alexandri vocant, pervenit. Deinde pedestribus copiis Pelusium petere iussit, ipse cum expedita delectorum manu. Nilo amne vectus est. Nec sustinere adventum ejus Persæ, defectione quoque perterriti. Jamque hæud procul Memphi erat, in cujus præsidio Astaces Prætor

tor Darii relictus, Oxio amne superato, octingenta talenta Alexandro, omnemque regiam supellectilem tradidit. A' Memphi, eodem flumine vectus, ad interiora Ægypti penetrat; compositisque rebus, ita ut nihil ex patrio Ægyptiorum more mutaret, adire Jovis Ammonis oraculum statuit. Iter, expeditis quoque, & paucis, vix tolerabile, ingrediendum erat: terra colorumque aquarum penuria est: steriles arenae jacent, quas ubi vapor solis accendit, fervido solo exurrente vestigia, intolerabilis æstus existit: luctandumque est non tantum cum ardore, & siccitate regionis, sed etiam cum tenacissimo sabulo, quod præaltum, & vestigio cedens, agrè molliuntur pedes. Hæc Ægyptii verò majora jactabant. Sed ingens cupido animum stimulabat adeundi Jovem, quem generis sui authorem, hæud contentus mortali fastigio, aut credebat esse, aut credi volebat. Ergo cum iis, quos ducere secum statuerat, secundo amne descendit ad Mareotim paludem. Eò Legati Cyrenensium dona attulere; pacem, & ut adiret urbes suas, petentes. Ille, donis acceptis, amicitiaque conjuncta, destinata exsequi pergit. Ac primo quidem, & sequenti die, tolerabilis labor visus; nondum tam vastis, nudisque solitudinibus aditis: jam tamen sterili, & emoriente terra. Sed ut aperuere se campi alto obruti sabulo, hæud secus quam profundum æquor ingressi, terram oculis requirebant. Nulla arbor, nullum culti soli occurrebat vestigium. Aqua etiam defecerat, quam utribus cameli devexerant, & in arido solo, ac fervido sabulo nulla erat. Ad hæc sol omnia incenderat, siccaque, & adusta erant omnia; cum repente, sive illud Deorum munus, sive ca-

sus fuit, obduēta Cælo nubes condidere solem; ingens æstu fatigatis, etiam si aqua deficeret, auxilium. Enimverò ut largum quoque imbrem excusserunt procellæ, pro se quisque excipere cum, quidam, ob sitim impotentes sui, ore quoque hianti captare cœperunt. Quatriduum per vastas solitudines absumptum est. Jamque haud procul oraculi sede aberant, cum complures corvi agmini occurrunt, modico volatu prima signa antecedentes: & modò humi residebant, cum lentius agmen incederet, modò se pennis levabant, antecedentium iterque monstrantium ritu. Tandem ad sedem consecratam Deo ventum est. Incredibile dictu, inter vastas solitudines, irà undique ambientibus ramis vix in densam umbram cadente sole, contacta, est: multique fontes, dulcibus aquis passim manantibus, alunt silvas. Cæli quoque mira temperies, verno tempore maxime similis, omnes anni partes pari salubritate percurrit. Accolæ sedis sunt ab Oriente proximi Æthiopum. Meridiem versus, Arabes spectant, Troglodytis cognomen est. Horum regio usque ad Rubrum mare excurrit. At quæ vergit ad Occidentem, alii Æthiopes colunt, quos Scen'tas vocant: à Septentrione Nasamones sunt: gens Syrtica, navigiorum spoliis quæstuosa. Quippe obsident littora, & æstu destituta navigia notis sibi vadis occupant. Incolæ nemoris, quos Ammonios vocant, dispersis tuguriis habitant; medium nemus pro arce habent, triplici muro circumdatum. Prima munitio tyrannorum veterem regiam clausit: in proxima conjuges eorum, cum liberis, & pellicibus, habitant. Hic quoque Dei oraculum est. Ultima munimenta, satellitum

rum, a
 aliud A
 aquam
 nat i
 lor, se
 calefici
 que pro
 nocturn
 orum,
 pro Do
 quam
 Urbib
 ragdo
 ponst
 dotes
 vigili
 virgin
 caime
 dum
 dem H
 tue sa
 illi pa
 ro & a
 tis ob
 impe
 a que
 niunt
 quæ
 pœna
 gat ul
 omne
 invict
 critic
 Deo d
 quoque

rum, armigerorumque sedes erant. Est etiam aliud Ammonis nemus; in medio habet fontem; aquam Solis vocant. sub lucis ortum tepida manat; medio die, cum vehementissimus est calor, frigida eadem fluit: inclinato in vesperam, calefcit. media nocte, fervida exæstuat. quòque propius nox vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decrefcit, donèc sub ipsum diei ortum, assueto tempore languescat. Id, quod pro Deo colitur, non eandem effigiem habet, quam vulgò Diis artifices accommodaverunt. Umbilico tenus, arietis similis est habitus: smaragdo, & gemmis coagmentatus, Hunc, cum responsum petitur, navigio aurato gestant sacerdotes, multis argenteis pateris ab utroque navigii latere pendentibus. Sequuntur mattonæ, virginæque, patrio more inconditum quoddam cæmen carentes, quo propitiari Jovem credunt, ut certum edat oraculum. At tum quidem Regem, propius aduentem, maximus natu è sacerdotibus filium appellat, hoc nomen illi parentem Jovem reddere affirmans. Ille vero & accipere se ait, & agnoscere, humanæ fortis oblitus. Consuluit deindè, an totius orbis imperium satis sibi destinaret Pater. Vates, atque in adulationem compositus, terrarum omnium rectorem fore ostendit. Post hæc institit quærere, an omnes parentis sui interfectores, pœnas dedissent. Sacerdos, parentem ejus negat ullius scelere posse violati: Phylippi autem omnes interfectores fuisse supplicia. Adjecit, invictum fore, donec excederet ad Deos. Sacrificio deindè factò, dona & Sacerdotibus, & Deo data sunt: permissumque amicis, ut ipsi quoque consulerent Jovem, Nihil amplius que-

fiverunt, quàm an author esset sibi divinis honoribus colendi suum Regem. Hoc quoque acceptum fore Jovi vates respondit, ut ipsi victorem Regem divino honore colerent. Verè, & salubriter æstimanti fidem Oraculi, vana profectò responsa videri potuissent: sed fortuna, quos uni sibi credere coegit, magna ex parte avidos gloriæ magis, quàm capaces facit. Jovis igitur filium se non solum appellari passus est, sed etiam jussit rerumque gestarum famam dum augere vult, tali appellatione corrumpit. Et Macedones, assueti quidem regio imperio, sed majore libertatis umbra, quàm cæteræ gentes, immortalitatem affectantem contumacius, quàm aut ipsis expediebat, aut Regi, averlati sunt, Sed hæc suo quoque tempore reserventur. Nunc cætera exsequi pergam.

S. Alexander ab Ammone rediens, ut ad Maærotum paludem haud procul insula Pharo sitam venit, contemplatus loci naturam, primum in ipsa insula statuerat urbem novam condere. Inde, ut apparuit, magnæ sedis insulam haud capacem, elegit urbi locum, ubi nunc est Alexandria, appellationem trahens ex nomine Authoris, complexus quidquid loci est inter paludem & mare, octoginta stadiorum muris ambitum destinat; & qui ædificandæ urbi præessent relictis, Memphin petit. Cupido, haud injusta quidem, cæterùm intempestiva, incesserat, non interiora modò Ægypti, sed etiam Æthiopiam invisere: Memnonis, Tironique celebrata regia cognoscendæ vetustatis avidum trahebat, penè extra terminos Solis. Sed imminens bellum, cujus multò major supererat moles, otiosæ peregrinationi tempora exemerat. Itaque Ægypto

ro præfecit Æschylum Rhodium, & Peuce-
 sten Macedonem, quatuor millibus militum in
 præsidium regionis ejus datis: claustra Nili flu-
 minis Polymenem tueri jubet: triginta ad hoc
 triremes datæ: Africæ deinde, quæ Ægypto
 juncta est, præpositus Apollonius; vestigalibus
 ejusdem Africæ, Ægyptique, Cleomenes, ex
 finitimis urbibus commigrare Alexandriam ju-
 sis novam urbem magna multitudine implevit.
 Fama est, cum Rex urbis futuris potentiam,
 ut Macedonum mos est, destinasset, avium
 greges advolasse, & potentiam esse pastas. Cum-
 que id omen pro tristi à plerisque esset accep-
 tum, respondisse vates, magnam illam urbem
 advenarum frequentiam culturam, multisque
 eam terris alimenta præbituram, Regem, cum
 secundo amne deflueret, assequi cupiens Hector,
 Parmenionis filius, eximio ætatis flore in paucis
 Alexandro charus, parvum navigium conscen-
 dit; pluribus quàm capere posset impositis. Ita-
 quemersa navis omnes destituit. Hector diu flu-
 mini obluçtatus, cum madens vestis, & astri-
 cti crepidis pedes, natate prohiberent, in ripam
 tamen semianimis evasit: & ut primum fatigatus
 spiritum laxavit, quem metus, & periculum in-
 tenderant, nullo adjuvante (quippè in diversum
 evaserant alii) exanimatus est, Rex amissi e-
 us desiderio vehementer afflictus est, repertum-
 que corpus magnifico extulit funere. Oneravit
 hunc dolorem Nuntius mortis Andromachi,
 quem præfecerat Syriæ. Vivum Samariæ cre-
 maverant. Ad cuius interitum vindicandum,
 quanta maxima celeritate potuit, contendit: ad-
 venient que sunt traditi tanti sceleris Aurores.
 Andromacho deinde Memnona substituit, affe-
 ctis

tis supplicio, qui Prætores interemerant. Ty-
 rannos (inter eos, Methymnæorum Aristoni-
 cum, & Chrysolæum) popularibus suis tradi-
 dit, quos illi ob injurias tortos necaverunt.
 Atheniensium deinde, Rhodiorumque, & Chio-
 rum Legatos audit, Athenienses victoriam gra-
 tulabantur, &, ut captivi Græcorum suis resti-
 tuerentur, orabant. Rhodii, & Chii de præsidio
 querebantur. omnes ea, quæ desiderate visi,
 impetraverunt. Mitylenæis quæque ob egre-
 giam in partes suas fidem, & pecuniam, quam
 in bellum impenderant, obsides reddidit, &
 magnam regionem finibus eorum adiecit. Cy-
 priorum quæque regibus, qui & à Dario defe-
 cerant ad ipsum, & oppugnanti Tyrum mise-
 rant classem, pro merito honos habitus est. Am-
 photerus deinde classis præfectus ad liberandam
 Cretam missus. (namque & Persarum & pirata-
 rum armis pleræque eius insulæ obsidebantur.)
 Ante omnia mare à piraticis classibus vindicare
 jussus: quippe obnoxium prædonibus erat, in
 bellum utroque Rege converso. His composi-
 tis, Herculi Tyrio ex auro crateram, cum tri-
 ginta pateris, dicavit: imminensque Dario, iter
 ad Euphratem pronuntiarî jussit.

9. At Darius, cum ab Ægypto divertisse in
 Africam hostem comperisset, dubitaverat, utrum-
 ne circa Mesopotamiam subsisteret, an inte-
 riora regni sui peteret; haud dubiè potentior
 Author præsens futurus ultimis gentibus impi-
 gè bellum capessendi, quas egrè per Præfectos
 suos moliebatur. Sed, ut idoneis authoribus sa-
 ma vulgavit, Alexandrum cum omnibus copiis,
 quamcunque ipse adiisset regionem, periturum,
 haud ignarus, quam cum strenuò res esset, om-

nia

nia lo-
 contra
 vener
 parti
 dio fer
 fuerat
 compa
 ta eran
 xis. Qu
 ta, glac
 greges
 no esse
 rector
 cum il
 summe
 Utrinq
 ter rad
 advers
 orbib
 quidqu
 putatur
 rarmat
 tera eta
 Euphra
 plevera
 haud p
 tum Ph
 Mazara
 transi
 gionem
 laretur
 debella
 do occu
 ra, alii
 rat ad A

nia longin quarum gentium auxilia Babylonem
 contrahi iussit. Bactriani, Scythæque, & Indi con-
 venerant. Nam, & cæterarum gentium copiarum
 partibus simul adfuerunt. Cæterum cum dimi-
 dio ferme major esset exercitus, quam in Cilicia
 fuerat, multis arma deerant; quæ summâ curâ
 comparabantur. Equitibus, equisque tegumen-
 ta erant ex ferreis laminis, serie inter se con-
 nexis. Quæis antea præter jacula nihil dederat, scu-
 ta, gladiique adjiciebantur. Equorum domandi
 greges pedibus distributi sunt: ut major pressio
 esset equitatus; ingensque, ut crediderat,
 terror hostium, ducentarum falcatarum quadrigarum, uni-
 cum illarum gentium auxilium, secutarum sunt. Ex
 summo temone hastæ præfixæ ferro eminabant.
 Utrunque à jugo ternos direxerant gladios, & in-
 ter radios rotarum plura spicula eminebant in
 adversum. Aliæ deinde falces summis rotarum
 orbibus hærebant, & aliæ in terram demissæ:
 quidquid obvium concitatis equis fuisset, am-
 putaturæ: Hoc modo instructo exercitu, ac pe-
 rarmato, Babylone copias movit. A parte dex-
 tera erat Tigris, nobilis fluvius: laevam tegebat
 Euphrates: agmen Mesopotamiæ campos im-
 plevrat. Tigri deinde superato, cum audisset
 haud procul abesse hostem, Satropacem equi-
 tum Præfectum cum mille delectis præmisit.
 Mazæo Prætori sex millia data, quibus hostem
 transitu amnis arceret: Eidem mandatum, ut re-
 gionem, quam Alexander esset aditurus, popu-
 laretur, atque ureret: quippè credebatur, inopia
 debellari posse, nihil habentem, nisi quod rapien-
 do occupasset. Ipsi autem comneatus, alii ter-
 ra, alii Tigri amne subvehebantur. Jam pervene-
 rat ad Arbellam vicum, nobilem sua clade sa-

Eturus. Hic, com meatuum, sarcinarumque ma-
 jore parte deposita, Lycium amnem ponte jun-
 xit, & per dies quinque, sicut ante Euphratem,
 trajecit exercitum. Inde octoginta fere stadia
 progressus, ad alterum amnem, Bumado nomen
 est, castra posuit. Opportuna explicandis copiis
 regio erat, equitabilis, & vasta planities: ne stir-
 pes quidem, & brevia virgulta operiunt solum,
 liberque prospectus oculorum, etiam quæ pro-
 cul recessere, permittitur. Itaque, si qua campi
 eminebant, jussit æquari, totumque fastigium
 extendi. Alevandro, qui numerum copiarum
 ejus, quantum procul conjectari poterat, aestima-
 bant, vix fecerunt fidem, tot millibus caesis ma-
 jores copias esse reparatas. Cæterum omnis pe-
 riculi, & maxime multitudinis contemptor, un-
 decimis castris pervenit ad Euphratem: quo
 pontibus juncto, equites primos ire, phalangem
 sequi jubet; Mazæo, qui ad inhibendum transi-
 tum cum sex millibus equitum occurrerat. non
 auso periculum sui facere. Paucis deinde, non
 ad quietem, sed ad reparandos animos diebus
 datis militi, strenuè hostem insequi cepit, me-
 tuens ne interiora regni sui peteret, sequendusque
 esset per loca omni solitudine, atque inopiâ va-
 sta. Igitur quarto die præter Arbëllam penetrat
 ad Tigrim. Tota regio ultra amnem recenti su-
 mabat incendio. Quippe Mazæus, quæcunque
 adjerat, hæud secus quam hostis urebat. Ac pri-
 mò caligine, quam sumus effuderat, obscurante
 lucem, insidiarum metu, substitit. Deinde ut
 speculatores præmissi tuta omnia nuntiaverunt,
 paucos equitum ad tentandum vadum fluminis
 præmisit, cujus altitudo primò summa equorum
 pectora, mox ut in medium alycum ventum est,

cervicēs quoquē æquabat. Nec sanè aliis ad Orientis plagam tam violentus invehitur; multorum torrentium non aquas solum, sed etiam saxa secum trahens. Itaque a celeritate, qua defluit, Tigris nomen est inditum, quia Persica lingua Tigrius sagittam appellant. Igitur pedes velut divisus in cornua, circumdato equitatu; levavis super capita armis, haud egrè ad ipsum alveum penetrat. Præmissus inter pedites Rex egressus in ripam, vadum militibus manu, quando vox exaudiri non poterat, ostendit. Sed gradum firmare vix poterant: cum modò saxa lubrica vestigium fallerent, modò rapidior unda subduceret. Præcipuus erat labor eorum, qui humeris onera portabant. Quippe cum semetipsos regere non possent, in rapidos gurgites incommodo onere auferebantur. Et dum sua quisque spolia consequi studet, major inter ipsos, quam cum amne orta luctatio est, cum ulique sarcinarum passim fluitantes, plerosque percuierant, Rex monere ut satis haberent arma retinere; cætera se redditurum. Sed neque consilium, neque imperium accipi poterat. Obstrepebat hinc metus; præter hunc, in vicem natantium mutuus clamor. Tandem, qua leniore tractu annis aperit vadum, emersere: nec quidquam præter paucas sarcinas desideratum est. Deleri potuit exercitus, si quis ausus esset vincere. Sed perpetua fortuna Regis avertit inde hostem. Sic Granicum, tot millibus equitum peditumque in ulteriore stantibus ripa, superavit: sic angustis in Ciliciæ callibus, tantam multitudinem hostium. Audaciæ quoque, qua maxime viguit, ratio minui potest: quia nunquam in discrimen venit, an temerè fecisset, Mazæus, si transeuntibus flumen supervenisset, haud dubiè

oppressurus fuit incompósitos in ripa. demum etiam per armatos adequitare cœpit. Mille admodum equites præmiserat, quorum paucitate Alexander explorata, deinde contempta, Præfectum Pæonum equitum Aristona laxatis habitibus inveni jussit. Insignis eo die pugna equitum, & præcipuè Aristonis, fuit. Præfectum equitarum Persarum Satropacem, directâ in guttore hasta, transfixit, fugientemque per medios hostes consecutus, ex equo præcipitavit, & oblutanti caput gladio dempsit; quod relatum magna cum laude ante Regis pedes posuit.

10. Biduo ibi Rex stativa habuit in proximum deinde iter pronuntiati jussit. Sed primâ ferè vigiliâ, Luna deficiens primum nitorem sideris sui condidit: deinde sanguinis colore suffuso, lumen omne sædavit; sollicitisque sub ipsum tanti discriminis casum ingens religio, & ex ea formido quædam incussa est, *Diis invitis in ultimas terras trahi se querebantur. Jam nec flumina posse adiri, nec sidera pristinum præstare fulgorem; Vastas terras, deserta omnia occurrere; in unius hominis jactationem tot millium sanguinem impendi: fastidio esse patriam, abdicari Philippum Patrem; Calum vanis cogitationibus peti;* Jam pro seditione res erat, cum ad omnia interritus, Duces, Principesque militum, frequentes adesse Prætorio: *Ægyptiosque vates, quos Cœli, ac siderum periculisissimos esse credebat, quid sentirent, expromere jubet. At illi, qui satis scirent, temporum orbem implere destinatas vices, Lunamque deficere, cum aut terram subiret, aut Sole premeretur, rationem quidem ipsis perceptam non edocent vulgus; cæterum affirmant, Solem Græcorum, Lunam esse Persarum: quoties illa deficiat,*

ruinam stragemque illis gentibus portendi. Veteraque exempla recensent Persidis Regum, quos adversis Diis pugnasse Lunæ ostendisset defectio, Nulla res efficacius multitudinem regit, quam superstitio: alioqui impotens, sæva, mutabilis, ubi vana religione capta est, melius vatibus, quam Ducibus suis pareat. Igitur edita in vulgus Ægyptiorum responsa, rursus ad spem, & fiduciam erexere torpentes. Rex impetu animorum utendum ratus, secundâ vigiliâ castra movit. Dextra Tigrim habebat, à læva montes, quos Gordyæos vocant. Hoc ingresso iter, speculatores, qui præmissi erant, sub lucis ortum, Darium adventare nuntiaverunt. Instructo igitur milite, & composito agmine, antecedebat. Sed Persarum exploratores erant mille ferme, quæ speciem magni agminis fecerant: quippe ubi explorare vera non possunt, falsa per metum augurantur. His cognitis, Rex cum paucis suorum assecutus agmen refugientium ad suos, alios cæcidit, alios cepit, equitesque præmisit simul speculatum, simul ut ignem, quo Barbari cremaverant vicos, extinguerent; quippe fugientes raptim tectis, acervisque frumenti iniecerant flammæ, quæ cum in summo hæssissent, ad inferiora nondum penetraverant. Extincto igitur igne, plurimum frumenti repertum est. copia aliarum quoque rerum abundare ceperunt. Ea res ipsa militi ad persequendum hostem animum incendit. quippe urente, & populante eo terram festinandum erat, ne incendio cuncta præciperet. In rationem ergo necessitas versa: quippe Mazæus, qui antea per otium vicos incenderat, jam fugere contentus, pleraque inviolata hosti reliquit. Alexander hæud longius

centum quinquaginta stadiis Darium abesse compererat. Itaq; ad facietatem quoque copia com meatuum instructus, quatrIduo in eodem loco subsistit. Interceptæ deinde Darii litteræ sunt, quibus Græci milites sollicitabantur, ut Regem interficerent, aut proderent: dubitavique, an eas pro concione recitaret; satis confusus Græcorum quoque erga se benevolentia, ac fidei. Sed Parmenio deterruit. non esse talibus promissis imbuendas aures militum; patere vel unius insidiis Regem: nihil nefas esse avaritiæ. Secutus consilii authorem, castra movit. Iter facienti, Spado unus ex captivis, qui Darii uxorem comitabantur, deficere eam nuntiat, & vix spiritum ducere. Itineris continui labore, animique egritudine fatigata, inter socrus, & virginum filiarum manus, collapsa erat: deinde & extincta, Id ipsum nuntians alius supervenit. Et Rex hinc se-
 cūs, quàm si parentis suæ mors nuntiata esset, crebros edidit gemitus. lachrymisque obortis, quales Darius profudisset, in tabernaculum, in quo mater erat Darii, defuncto assidens corpori, venit. Hic verò renovatus est meror, ut prostratam humi vidit; recenti malo priorum quoque admonita, receperat in gremium adultas virgines, magna quidem mutui doloris solatia, sed quibus ipsa deberet esse solatio. In conspectu erat nepos parvulus, ob id ipsum miserabilis, quòd nondum sentiebat calamitatem, maxima ex parte ad ipsum redundantem. Crederes Alexandrum inter suas necessitudines flere, & solatia non adhibere, sed quærere. Cibo certè, abstinuit, omnemque honorem funeri patrio Persarum more servavit: dignus hercule, qui nunc quoque tantum mansuetudinis, & conti-
 nen-

nentia
 rat, q
 matre
 form
 tum,
 gnam
 genti
 hoste
 rii cast
 tabern
 ste lac
 plic
 porif
 quit
 ve m
 esse i
 se so
 & lo
 mil
 supp
 cula
 hono
 victo
 exce
 sed
 Nec
 neq
 do
 xan
 ut h
 non
 tulif
 buer
 nihi
 etia

nentia ferat fructum. Semel omnino eam viderat, quo die capta est, nec ut ipsam, sed ut Darii matrem viderat: eximiamque pulchritudinem formae ejus, non libidinis habuerat incitamentum, sed gloriae. Et Spadonibus, qui circa Reginam erant, Tyriotes inter trepidationem lugentium elapsus, per eam portam, quae, quia ab hoste averfa erat, levius custodiebatur, ad Darii castra pervenit: exceptusque à vigilibus, in tabernaculum Regis perducitur, gemens, & veste lacerata. Quem ut conspexit Darius, multiplici doloris expectatione commotus, & quid potissimum timeret, incertus: Vultus tuus, inquit, nescio quod ingens malum praefert: sed cave miseri hominis auribus parcas: didici enim esse infelix, & saepe calamitatis solatium est, nosse sortem suam. Num, quod maximè suspicor, & loqui timeo. Ludibria meorum nuntiaturus es mihi; & (ut credo) ipsis quoque omni graviora supplicio? Ad hæc Tyriotes: Istud quidem procul abest, inquit. Quantuscunque enim Reginis honor ab his, qui parent, haberi potest, tuis à victores servatus est: sed uxor tua paulò ante excessit è vita. Tum verò non gemitus modò, sed etiam ejulatus totis castris exaudiebantur. Nec dubitavit Darius, quin interfecta esset, quia nequisset contumeliam pati: exclamatque amens dolore; Quod ego tantum nefas commisi. Alexander? quem tuorum propinquorum necavi, ut hanc vicem sævitiae meae reddas? Odisti me, non quidem provocatus. Sed singe, justum intulisse te bellum: cum feminis ergò agere debueras? Tyriotes affirmare per Deos patrios, nihil in eam gravius esse consultum. Ingemuisse etiam Alexandrum morti, & non parcius flevis-

se, quàm ipse lacrimaretur. Ob hæc ipse aman-
tis animus in sollicitudinem, suspicionemque re-
volutus est: desiderium captivæ profecto à con-
suetudine stupri ortum esse conjectans. Submo-
tis igitur arbitris, uno duntaxat Tyriote reten-
to, jam non flens, sed suspirans, Videlicet in te
Tyriote locum mendacio non esse? Tormenta
jam hic erunt: sed ne expectaveris per Deos, si
quid tibi tui Regis reverentia est. num, quod
& scire expeto, & quærere pudet, ausus est, &
dominus, & juvenis? Ille questioni corpus offer-
re, Deos testes invocare, castè sancteque habi-
tam esse Reginam. Tandem, ut fides facta est,
vera esse, quæ affirmaret Spado, capite velato
diu flevit: manantibusque adhuc lachrymis, ve-
ste ab ore rejecta, ad Cælum manus tendens,
Dii patrii, inquit, primum mihi stabilite re-
gnum: deinde, si de me jam transactum est, pre-
cor ne quis Asiæ Rex sit, quàm iste tam justus
hostis, tam misericors victor.

11. Itaque quanquam pacè frustra bis petita,
omnia in bellum consilia converterat; victus ta-
men continentia hostis, ad novas pacis condi-
tiones ferendas, decem Legatos, cognatorum
Principes, misit: quos Alexander concilio advo-
cato introduci jussit. E quibus maximus natu:
Darium, inquit, in pacem à te jam tertio peteret,
nulla vis subegit: sed justitia, & continentia tua
expressit. Matrem, conjugem, liberosque ejus, nisi
quod sine illo sunt, captos esse non sensit. Pudicitiae
earum, quæ supersunt, curam, hæc secis, quàm
parens, agens, Reginas appellas, speciem pristinae
fortune retinere patevis. Vultum tuum video, qua-
lis Darii fuit, cum dimitteremur ab eo: & ille
tamen uxorem, tu hostem luges. Jam in acie stares,
nisi

nisi cura te sepulturae ejus moraretur. Ecquid mirum est, si tam ab amico animo pacem petis? Quid opus est armis, inter quos odia sublata sunt? Antea imperio tuo finem destinabat Halym amnem, qui Lydiam terminat. Nunc, quidquid inter Hellespontum, & Euphratem est, in dotem filiae offert, quam tibi tradit, Ochum filium, quem habes, pacis, & fidei obsidem retine. Matrem, & duas virgines filias redde. Pro tribus corporibus XXX. millia talentum auri precatur, accipias. Nisi moderationem animi tui notam haberem, non dicerem hoc esse tempus, quo pacem non dare solum sed etiam occupare deberes. Respice, quantum post te reliqueris, intueri quantum petas. Periculosum est prae grave imperium; difficile est continere quod capere non possis. Videsne ut navigia, quae modum excedunt, regi nequeant? Nescio, an Darius idem tam multa amiserit, quia nimiae opes, magnae jacturae locum faciunt. Facilius est quaedam vincere, quam tueri, quam Hercule expeditius manus nostrae rapiunt, quam continent! Ipsa mors uxoris Darii te admonere potest, minus jam misericordiae tuae licere, quam licuit. Alexander, Legatis excedere tabernaculo jussis, quid placeat, ad consilium refert. Diu nemo, quid sentiret, ausus est dicere, incerta Regis voluntate. Tandem Parmenio, Antea suavissem, ait, ut captivos apud Damascum redimentibus redderes; ingentem pecuniam potuisse redigi ex his, qui multi victi virorum forium occupaverant manus. Et nunc magnopere censerem, ut unam animam, & duas puellas, itinerum, agminumque impedimenta, triginta millibus talentis auri permutes, opimum regnum occupari posse conditione, non bello: nec quemquam alium inter Istrum, & Euphratem possedisse terras, ingentia

spatio, interualloque discretas. Macedoniam quoque respiceret, potius, quam Bactra, & Indos intueretur. Ingrata oratio Regi fuit. Itaque ut finem dicendi fecit: Et ego, inquit, pecuniam, quam gloriam malle, si Parmenio essem. Nunc Alexander, de paupertate securus sum, & me non mercatorem memini esse, sed Regem. Nihil quidem habeo venale: sed fortunam meam utique non vendo. Captivos si placet reddi: honestius dono dabimus, quam pretio emittemus. Introductis deinde Legatis, ad hunc nodum respondit: Nuntiate Dario, gratiarum actionem apud hostem supervacaneam esse, & me, quae fecerim clementer, & liberaliter, non amicitiae ejus tribuisse, sed naturae meae: nec adversus calamitates, sed adversus hostium vires contendere. Bellum cum captivis, & faminis gerere non soleo; armatus sit oportet, quem oderim. Quod si saltem pacem bona fide peteret, deliberarem forsitan an darem. Verum enim vero, cum modo milites meos literis ad prodicionem, modo amicos ad perniciem meam pecunia sollicitet, ad internecionem mihi persequendus est, non ut justus hostis, sed ut percussor veneficus. Conditiones vero pacis, quas fecis, si accepero, victorem eum faciunt. Quae post Euphratem sunt, liberaliter donat. Ubi igitur me affaminis nempe ultra Euphratem sum. Summum ergo dotis, quam promittis, terminum castra mea transeunt. Hinc me depellite, ut sciam vestrum esse quod ceditis. Eadem liberalitate dat mihi filiam suam, nempe quam scio alicui servorum ejus nupturam, Multrum vero mihi praestat, si me Maxeo generum praepone. Ite, nuntiate Regi vestro, & quae amisit, & quae adhuc habet, premio esse belli. Hoc repente utriusque terminos regni, id quemque habiturum, quod proxime laeis assignatura fortuna est; & me in

Asiam

*Asiam n
aliis dar
beri, fat
dus du
gnz fac
dedition
nec alia
nam. L
sit, fac
frustrat
tantur:
debere*

12.
millib
rurus
corpo
gravic
modic
Duo
latus
bintur
equitib
eket.
difer,
quam
rum,
specti
pit,
qui in
mari
cornu
Dacae
millia
quebo
VIII.

Asiam non venisse, ut ab aliis acciperem, sed ut aliis darem. Si secundus, & non par mihi vellet haberi, facerem forsitan quæ petit. Cæterum nec mundus duobus solibus potest Regi, nec duo summa regna salvo statu terrarum potest habere. Proinde aut deditionem hodie, aut in crastinum bellum parat: nec aliam sibi, quam expertus est, polliceatur fortunam. Legati respondent: Cum bellum in animo sit, facere eum simpliciter, quod spe pacis non frustraretur: Ipsos petere, quamprimum dimittantur ad Regem; eum quoque bellum parare debere. Dimissi nuntiant, adesse certamen.

12. Ille quidem confestim Mazæum cum IIII millibus equitum, ad itinera, quæ hostis petiturus erat, occupanda, præmisit. Alexander, corpori uxoris ejus iussis persolucis, omnique graviore comitatu intra eadem munimenta cum modico præsidio relicto, ad hostem contendit. Duo cornua divisa erant peditum; in utrumque latus equite circumdato: impedimenta sequebantur agmen præmissum. Deinde cum Scythis equitibus Menidam jubet explorare, ubi Darius esset. At ille, cum Mazæus haud procul confidisset, non ausus ultra procedere, nihil aliud quam fremitum hominum, hinnitumque equorum, exaudisse nuntiat. Mazæus quoque, conspectis procul exploratoribus, in castra se recepit, adventus hostium nuntius. Igitur Darius, qui in patentibus campis decernere optabat, armati militem jubet, aciemque disponit. In laxo cornu Bactriani ibant equites, mille admodum. Dacæ totidem, & Arachosæ, Susiique, quatuor millia explebant. Hos centum saleari currus sequebantur. Proximus quadrigis erat Bessus cum VIII. millibus equitum, irem Bactrianis. Mas-

fageræ 11. millibus agmen ejus claudebant: pedites his plurium gentiũ non mixtos, sed suæ quisque nationis, junxerant copias. Persas deinde cum Mardis, Sogdianisque, Ariobarzanes, & Orobates ducebant. Illis partibus copiarum Orsines præerat, à septem Persis oriundus; ad Cyrum quoque nobilissimum Regem originem sui referens. Hos aliæ gentes, ne sociis quidem satis nota, sequebantur. Post quas quinquaginta quadrigas Phradates magno Caspianorum agmine antecedebat. Indi, cæterique Rubri maris accola, nomina verius, quam auxilia, post currus erant. Claudebatur hoc agmen aliis falcatis curribus quinquaginta: quæis peregrinum militem adjunxerat. Hunc Armenii, quos minores vocant, Armenios Babylonii, utrosque Belitæ, & qui montes Cossæorum incolebant, sequebantur. Post hos ibant Gortuæ, gentes quidem Euboicæ, Medos quondam secuti, sed jam degeneres, & patrii moris ignari. Applicuerat his Phrygas, & Cataonas. Parthorum deinde gens, incolentium terras, quas nunc Parthi, Scythia profecti, tenent, claudebant agmen. Hæc sinistri cornu acies fuit: dextrum tenebat natio majoris Armeniæ, Cadusique, & Cappadoces, & Syri, & Medi. His quoque falcati currus erant quinquaginta. Summa totius exercitus: equites CXLV. millia: pedestris acies sexcenta millia expleverat. Hoc modo instructi, decem stadia procedunt; jussique subsistere armati, hostem expectabant. Alexandri exercitum pavor, cujus causa non suberat, invasit. Quippè lymphati trepidare ceperunt; omnium pectora occulto metu percurrente. Cœli fulgor tempore æstivo ardenti similis internitens, ignis præbuit speciem, flammæque ex Darii castris

castris
credeb
debat
potui
mulo
cognit
dari,
ber, ac
ris: h
sui, pa
quam
dem l
qui es
Mace
sive r
ad D.
lem,
tutio
in ca
caligo
univer
rum a
hibuit
pos,
stant
Rex
lium
ven
aut f
mult
tis. S
hac g
ser. I
sius b
secre

castris splendere vellent illatas temerè præsidii
 credebant. Quod si percussis Mazæus, qui præsi-
 debat itineri, supervenisset; ingens clades accipi
 potuit. Ille, segnis in eo, quem occupavecat, tu-
 mulo sedet; contentus non lacessi. Alexander,
 cognito pavore exercitus, signum ut consisterent
 dari, ipsos arma deponere, ac levare corpora ju-
 bet, admonens, nullam subiti causam esse timor-
 is: hostem procul stare. Tandem compotes
 sui, pariter arma, & animos recepere, nec quid-
 quam ex præsentibus tutius visum est, quam eo-
 dem loco castra munire. Postero die Mazæus,
 qui cum delectis equitum in edito colle, ex quo
 Mædonum prospiciebantur castra, confederat,
 sive metu, sive quia speculari modo jussus erat,
 ad Darium rediit. Mædonas eum ipsum col-
 lem, quem deseruerat, occupaverunt. Nam &
 tutior planitie erat, & inde acies hostium, quæ
 in campo explicabatur, conspici poterat. Sed
 caligo, quam circa humidi effuderant montes,
 universam quidem rei faciem non abstulit: cæte-
 rum agminum discrimina, atque ordinem, pro-
 hibuit perspicere. Multitudo inundaverat cam-
 pos, fremitusque tot militum, etiam procul
 stantium, aures impleverat. Fluctuare animo
 Rex, & modo suum, modo Parmenionis consi-
 lium, sera æstimatione propendere. Quippè eo
 ventum erat, undè recipi exercitus, nisi victor,
 aut sine clade, non posset. Movebat etiam eum
 multitudo hostium, respectu paucitatis suæ gen-
 tis. Sed interdum reputabat, quantas res cum
 hac gente gessisset, quantosque populos fudis-
 set. Itaque, cum spes metum vinceret, periculo-
 sissimum bellum differre ratus, ne desperatio suis cre-
 sceret; dissimulato eo, mercenarium equitum ex

Pro-

Pæonia præcedere iubet. Ipse phalangem, sicut antea dictum est, in duo cornua extenderat. Utrumque cornu equites tegebant. Jamque nitidior lux, discussa caligine, aciem hostium ostenderat: & Macedones, sive à lacritate, sive tédio expectationis, ingentem, pugnantium more, edidere clamorem. Redditus & à Persis, nemora, vallesque circumjectas terribili sono impleverat. Nec jam contineri Macedones poterant, quin cursu quoque ad hostem contenderent. Melius adhuc ratus Alexander in eodem tumultu castra munire; vallum jaci iussit: strenuèque opere perfectò, in tabernaculum, ex quo tota acies hostium conspiciebatur, secessit.

13. Tum verò universa futuri discriminis facies in oculis erat. armis insignibus equi, virique splendebant; & omnia intentiore cura præparati, sollicitudo Prætorum agmina sua interequitantium ostendebat. ac pleraque inania, sicut fremitus hominum, equorum hinnitus, armorum intermitentium fulgor, sollicitam expectatione mentem turbaverant. Igitur, sive dubius animi, sive ut suos experiretur, consilium adhibet; quid optimum factu esset, exquirens. Parmenio peritissimus inter duces artium belli, furto, non prælio, opus esse censebat: *Intempesta nocte opprimi posse hostes discordes moribus, linguis. Ad hæc & somno, & improvise periculo territos, quando in nocturna trepidatione coituros; At interdum primum terribiles occursum facies Scytharum, Bactrianorumque, hirta illis ora, & inonsas comas esse. Præterea eximiam vastorum magnitudinem corporum: vanis, & inanibus militem magis, quam iustis formidinis causis moveri: deinde tantam multitudinem circumfundi paucioribus posse.*

posse. Non in Cilicia angustiis, & inuis callibus, sed in aperta, & lata planitie dimicandum fore. Omnes sermè Parmenioni assentiebantur: Polypercon haud dubiè in eo consilio positam victoriam arbitrabatur. Quem intuens Rex (namque Parmenionem nupèr acrius, quam vellet increpitum, rursus castigare non sustinebat) Latrunculorum, inquit, & furum ista salentia est, quam precipitis mihi, quippe illorum vorum unicum est, fallere. Meæ verò gloriæ semper, aut absentiam Darii, aut angustias locorum, aut furum noctis obstare non passiar: palam luce aggredi certum est. Malo me fortuna pœniteat, quam victoriæ pudeat. Ad hæc illud quoque accedit: vigilias agere Barbaros, & in armis stare, ut ne decipi quidem possint. Itaque ad prælium vos parate. Sic incitatos ad corpora curanda dimisit. Darius illud, quod Parmenio suaserat, hostem facturum esse conjectans, frænatos equos stare, magnamque exercitus partem in armis esse, ac vigilias intentiore cura servari, iusserat. Ergo ignibus tota ejus castra fulgebant. Ipse cum ducibus propinquisq; agmina in armis stantium circumibat; Solem, Martem, sacrumq; & æternum invocans Ignem, ut illis dignam veteri gloria, majorumque monumentis fortitudinem inspirarent, & profectò, si qua divinæ opis auguria, humana mente concipi possent. Deos stare secum, illos nuper Macedonum animis subitam incussisse formidinem: adhuc lymphatos ferrè, & ique, arma jacentes. Expetere Præsides Persarum imperii Deos debitas à vecordibus pœnas, nec ipsum Ducem saniores esse, quippè ritu ferarum prædam modò, quam expeteret, intuentem: in perniciem, quæ ante prædam posita esset, incurtere. Similis

apud

apud Macedones quoque sollicitudo erat; non-
 stemque, velut in eam certamine edicto, metu
 egerunt. Alexander non alias magis terditus, ad
 vota, & preces Aristrandrum vocari iubet. Ille
 in candida veste, verbenas manu praefrens, ca-
 pite velato, praebat preces Regis, Jovem, Mi-
 nervam, Victoriâque propitiantis. Tunc qui-
 dem sacrificio ritè perpetrato, reliquum noctis
 acquieturus in tabernaculum rediit, Sed nec som-
 num capere, nec quietem pati poterat. modò è
 iugo montis aciem in dexterum Persarum cornu
 demittere agitabat, modò recta fronte concurre-
 re hosti: interdum hasitare, an potius in levum
 torqueret agmen. Tandem gravatum animi an-
 xietate corpus altior somnus oppressit. Jamquè
 luce orta Duces ad accipienda imperia conven-
 rant, insolito circa Prætorium silentio attoniti.
 Quippè alias accersere ipsos, & interdum mo-
 rantes castigare assueverat. Tunc ne ultimo qui-
 dem rerum discrimine excitatum esse miraban-
 tur, & non somno quiescere, sed pavore marcere
 credebant. non tamèn quisquam è custodibus
 corporis intrare tabernaculum audebat, & jam
 tempus instabat: nec miles injussu Ducis, aut ar-
 ma capere poterat, aut in ordines ire. Diu Par-
 menio cunctatus, cibum ut caperent, ipse pron-
 nuntiat. Jamquè exire necesse erat: tunc demum
 intrat tabernaculum, sepiusque nomine compel-
 latum, cum voce non posset, tactu excitavit.
*Multa lux, inquit, est. Instructam aciem hostis
 admovit: tuus miles adhuc inermis expectat im-
 perium. Ubi est vigor ille animi tui? nempe exci-
 tare vigiles soles. Ad hæc Alexander: Credisne
 me prius somnum capere potuisse, quam exonera-
 rem animum sollicitudine, quæ quietem moraba-*
 tur è

am? signa
 in eadem
 quod feci
 mitem
 vicos ex
 mei non ex
 decernere
 sed huius
 ite ad cop
 re, & qui
 dum adm
 nis adera
 to corpo
 alias tan
 interieci
 Arque i
 aciemq
 equites
 tus, cu
 factos eq
 legeri ala
 phalange
 Parmenio
 na sua C
 que. Po
 tis. Hui
 lagus B
 tos. Ha
 trus Pe
 rumque
 adjunctis
 lippo Dia
 frons Lav
 à multita
 cinerat. C

tur? signumque pugnae tubâ dari iussit. Et cum
 in eadem admiratione Parmenio perseveraret,
 quod securus somaum cepisset: *Minime*, inquit,
mirum est. Ego enim, cum Darius terras ureret,
vicos excinderet, alimenta corrumpere, potens
mei non eram. Nunc verò quid metuam, cum acie
decernere paret? Hercule vorum meum implevi;
sed huius quoque consilii ratio postea reddetur. Vos
ite ad copias, quibus quisque præest: ego jam ade-
ro, & quid fieri velim, exponam. Raro admo-
 dum admonitu amicorum, cum metus discrimi-
 nis aderat, viri solebat. Tum quoque munimen-
 to corporis sumpto processit ad milites. Haud
 alias tam alacrem viderant Regem: & vultu ejus
 interrito, certam spem victoriæ augurabantur.
 Atque ille prorupto vallo exire copias jubet,
 aciemque disponit. In dextro cornu locati sunt
 equites, quos agema apellant. Præerat his Cly-
 tus, cui iunxit Philoræ turmas; ceterosque Præ-
 sectos equitum lateri ejus applicuit. Ultima Me-
 leagri ala stabat. quàm phalanx sequebatur. Post
 phalangem Argyraspides erant. His Nicanor
 Parmenionis filius præerat, in subsidiis cum ma-
 nu sua Cœnus. Post eum Horestes, Lyncestes-
 que. Post illos Polypercon, Dux peregrini mili-
 tis. Huius agminis Amyntas Princeps erat. Phi-
 lagus Balactos regebat, in societatem nuper ascit-
 os. Hæc dextri cornu facies erat. In lævo Cra-
 terus Peloponnesium equites habebat, Achæo-
 rumque, & Locrensiū, & Mareon turmis sibi
 adjunctis: hos Thessali equites claudebant, Phi-
 lippo Duce. Peditum acies equitatu tegebatur;
 frons lævi cornu hæc erat. Sed ne circuiti posset
 à multitudine, ultimum agmine valida manu
 cinxerat. Cornua quoque subsidiis firmavit: non
 recta

recta fronte, sed à latere positis: ut si hostis circumvenire aciem tentasset, parata pugnae forent. Hic Agriani erant, quibus Attalus præerat, adjunctis sagittariis Cretensibus. Ultimos ordines avertit à fronte, ut rotam aciem orbe munitet. Illytici hic erant, adjuncto milite mercede conducto, Thracas quoque simul objecerat leviter armatos; adeoque aciem versatilem posuit, ut qui ultimi stabant, ne circumirentur, venti tamen, & in frontem circumagi possent. Itaque non prima, quàm latera, non latera munitiona fuisse, quàm terga. His ita ordinatis præcipit, ut si falcatos currus cum fremitu Barbari emitterent, ipsi laxatis ordinibus imperum occurrentium silentio exciperent: haud dubius, sine noxa transcursum, si nemo se opponeret. Sin autem sine fremitu immisissent, eos ipsi clamore terrent, pavidosque equos telis utrinque suffoderent. Qui cornibus præerant, extendere ea iussi, ita ut nec circumvenirentur, si arctius starent, nec tamen mediam aciem exinanirent. Impedimenta cum capravis, inter quos mater, liberique Darii custodiebantur, haud procul ab acie in edito colle constituit; modico præsidio relicto. Lævum cornu, sicut alias, Parmenioni tuendum datum: ipse in dextro stabat. Nondum ad teli iactum pervenerant, cum Bion quidam transfuga, quanto maximo cursu poterat, ad Regem pervenit, nuncians murices se reos in terram defodisse Darium, qua hostem equites emissurum esse credebatur: notatumque certo signo locum, ut fraus evitari à suis posset. Asservari transfuga iusso, Duces convocat; expositoque, quod nuntiatum erat, monet ut regionem monstratam declinent, equitemque periculum edoceant. Cæterum hoc
tan-

tantus exercitus exaudire non poterat, usum aurium intercipiente fremitu duorum agminum: sed in conspectu omnium, Duces, & proximum quemque interequitans alloquebatur.

14. *Emensis tot terris in spem victoriae, de qua dimicandum foret, hoc unum superesse discrimen; Granicum hic amnem, Ciliciæque montes, & Syriam, Ægyptumque prætereuntes raptas, ingentia spei, gloriæque incitamenta referebat. Reprehensos ex fuga, Persas pugnaturus, quia fugere non possent, tertium diem jam metu exangues, armis suis oneratos, in eodem vestigio herere, nullum desperationis illorum majus indicium esse, quam quod urbes, quod agros suos urerent: quidquid non corrupissent, hostium esse confessi. Nomina modò vana gentium ignotarum ne extimescerent: neque enim ad belli discrimen pertinere, qui ab his Scythæ, qui vix cunctis præteritis, & id ipsum, quod ignoti essent, ignobiles esse: nunquam ignorari viros fortes: at imbelles ex latebris suis erutos, nihil præter nomina afferre. Macedones virtute affectos, ne quis toto orbe locus esset, qui tales viros ignoraret. Intuerentur Barbarorum inconditum agmen: alium nihil præter jaculum habere, alium fundâ saxa librare, paucis iusta arma esse. Itaque illinc plures stare, hinc plures dimicaturus: nec postulare se, ut fortiter capesserent prælium, ni ipse ceteris fortitudinis fisset exemplum, se ante prima signa dimicaturum spondere: pro se, quæ cicatrices, totidem corporis decora. Scire ipsos, unum penè se prædæ communis exsortem: in illis colendis, ornandisque usu præ victoria præmia. Hæc se fortibus viris dicere. Si qui dissimiles eorum essent, illa fuisse dicturum: pervenisse eò, unde fugere non possent. tot terrarum spatia emensis, tot annibus,*

montibusque post tergum objectis, iter in patriam,
 & penates manu esse faciendum. Sic Duces, sic
 proximi militum instincti sunt. Darius in lævo
 cornu erat, magno suorum agmine delectis e-
 quitum, peditumque stipatus: contempseratque
 paucitatem hostis, vanam aciem esse extensis
 cornibus ratus. Cæterum, sicut curru eminebat,
 dextera, lævaque ad circumstantium agmina
 oculos manusque circumferens, Terrarum, in-
 quit, quas Oceanus hinc alluit, illinc claudit Hel-
 lespontus, paulò ante domini, iam non de gloria,
 sed de salute, & quod saluti præponitis, de liber-
 tate pugnandum est. Hic dies imperium, quo nul-
 lum amplius vidit ætas, aut constituet, aut finiet.
 Apud Granicum minima virium parte cum hoste
 certavimus. In Cilicia victos Syria poterat excipe-
 re. Magna munimenta regni Tigris, atque Eu-
 phrates erant. *venium est eò, unde pueri no fug-*
quidem locus est. Omnia tam diutino bello exhan-
 sta post tergum sunt. Non incolat suos urbes, non
 cultores habent terræ. Coniuges quoque, & liberi
 sequuntur hanc aciem parata hostibus præda, nisi
 pro charissimis pignoribus corpora opponitis. Quod
 mearum fuit partium, exercitum, quem pene im-
 mensa planities vix caperet, comparavi. equos, ar-
 ma distribui, commeatus, ne tanta multitudi de-
 essent, providi. locum, in quo acies explicari posset,
 elegi. Cætera in vestra potestate sunt. audere modò
 vincere, famamque infirmisimum adversus fortes
 viros telum, contemnite. Temeritas est, quam ad-
 huc pro virtute timuistis. quæ ubi primum impetum
 effudit, velut quedam animalia amisso aculeo, cor-
 pet. Hi vero campi deprehendere paucitatem, quam
 Cilicie montes absconderant. Videtis ordines ra-
 ros, cornua extenta, mediani aciem vanam, & ex-
 haus-

haustam. Nam ultimi, quos locavit aversos, terga
 jam præbent: obteri mehercule equorum unguis
 possunt: etiam si nil præter falcatos currus emisero:
 & bello vicerimus, si vincimus prælio. nam ne illis
 quidem ad fugam locus est. Hinc Euphrates, illinc
 Tigris prohibet inclusos: & quæ antea pro illis e-
 rant, in contrarium conversa sunt. Nostrum mo-
 bile, & expeditum agmen est: illud prædâ grave.
 Implicatos ergo spoliis nostris trucidabimus: eadem-
 quæ res, & causa victoriæ erit, & fructus. Quod si
 quem è vobis nomen gentis movet, cogitet, Mace-
 donum illic arma esse, non corpora. Multum enim
 sanguinis invicem hausimus, & semper gravior in
 paucitate iactura est. Nam Alexander quantus-
 cunque ignavis, & timidus videri potest, unum
 animal est, & si quid mihi creditis, temerarium,
 & vecors: adhuc nostro pavore, quam sua virtu-
 te, felicius. Nihil autem potest esse diuturnum, cui
 non subest ratio. Licet felicitas aspirare videatur,
 tamen ad ultimum temeritatis non sufficit. Præte-
 rea brevès, & mutabiles vices rerum sunt, & for-
 tuna nunquam simpliciter indulget. Forsitam ita
 Deorum fata ordinaverunt, ut Persarum imperi-
 um, quod secundo cursu per CCCXX annos ad
 summum fastigium evexerant, magno motu con-
 cuterent magis, quam affligerent, admonerentque
 nos fragilitatis humanæ, cuius nimia in prosperis
 rebus oblivio est. Modò Græcis ultro bellum infere-
 bamus, nunc in sedibus nostris propulsamus illa-
 tum. Faclamur invicem varietate fortunæ. Vide-
 licet imperium, quia mutuo affectamus, una gens
 non capit. Caterum si spes non subesset, necessitas
 tamen stimulare deberet. Ad extrema perventum
 est. Marem meam, duas filias, Ochum in spem hu-
 jus imperii genitum, illos Principes, illam sobolem
 regie

regie stirpis, Ducez vestros, Regum instar vincitos habet: nisi quod in vobis est, ipse ego maiore parte captivus sum. Eripite viscera mea ex vinculis, restituite mihi pignora, pro quibus ipse mori non recusio. Parentem, liberos (nam conjugem in illo carcere amisi) credite nunc omnes, tendere ad vos manus, implorate patrios Deos, opem vestram, misericordiam fidem exposcere, ut servitate, ut compedibus, ut precario victu ipsos liberetis. An creditis aequo animo his servire, quorum Reges esse fastidiunt? Video admoveri hostium aciem: sed quo propius discrimen accedo, hoc minus his quae dixi, possum esse contentus. Precor vos per Deos patrios, aeternumque ignem, qui praesertur altaribus, fulgoremque sois intra fines regni mei orientis, per aeternam memoriam Cyri, qui ademptum Medis Lydisque imperium primus in Persidem intulit, vindicete ab ultimo dedecore nomen, gentemque Persarum. Ita alacres, & spe pleni, ut quam gloriam accepistis a maioribus vestris, posteris relinquantis. In dextris vestris jam libertatem, opem, spem futuri temporis geritis. Effugis mortem quisquis contempserit, timidissimum quemque consequitur. Ipse non patrio more solum, sed etiam, ut conspici possim, curru vehor. Nec recusio, quo minus imitemini me, siue fortitudinis exemplum, siue ignaviae fuero.

15. Interim Alexander (ut est demonstratum à transfuga) cum insidiarum locum circumiret, & Dario, qui laevum cornu tuebatur, occurreret, agmen obliquum incedere iubet. Darius quoque eodem suam obvertit, Besso admonito, ut Massagetas equites in laevum Alexandri cornu invehi juberet. Ipse ante se falcatos currus habebat, quos signo dato universos in hostem effudit.

Ruc-

Ruebant laxatis habenis aurigæ, quo plures, nondum satis proviso impetu, obtererent. Alios ergò hastæ multum ultra remonem eminentes. alios ab utroque latere demissa falces lacerare. Nec sensim Macedones cedebant, sed effusa turbaverant fuga ordines. Mazæus quoque percussis metum incussit, mille equitibus ad diripienda hostis impedimenta circumveli iussis: rarus, captivos quoque, qui simul affervabantur, rupturos vincula, cum suos appropinquantem vidissent Non fecellerat Parmenionem, qui in lævo cornu erat. Propere igitur Polidamanta mittit ad Regem, qui & periculum ostenderet, & quid fieri suberet, consuleret. Ille audito Polydamante, *Abi, nuntia, inquit, Parmenioni, facie vicerimus, non nostra solum nos recuperaturos, sed omnia, quæ hostium sunt, occupaturos. Proinde non est quod quidquam virium subducatur ex acie, sed, ut me, & Philippo Parve dignum est, contempno sarcinarum damno, fortiter dimicet.* Interim Barbari impedimenta turbaverant, cæsisque plerisque custodum, captivi vinculis ruptis, quidquid obvium erat, quo armari possent, rapiunt: & aggregati suorum equitibus, Macedonas ancipiti circumventos malo invadunt, lætisque circa Sysigambim, vicisse Darium, ingenti cæde prostratos hostes, ad ultimum etiam impedimentis exutos nuntiant: quippe eandem fortunam, ubique esse credebant, & victores Persas ad prædam discurrisse. Sysigambis, hortantibus captivis, ut animum à mœrore allevaret, in eodem, quo antea fuit, perseveravit, non vox ulla excidit ei: non oris color, vultusvè mutatus est. sed sedit immobilis. credo præcoce gaudio vexata fortunam irritare, adeo ut, quid mallet, in-

tuentibus eam, fuerit incertum. Inter hæc Amyntas Præfectus equitum Alexandri, cum paucis turmis opem impedimentis laturus advenerat, incertum, suæne consilio, an Regis imperio: sed non sustinuit Cadusiorum, Scytharumque impetum. Quippe vix tentato certamine, effugit ad Regem; amissorum impedimentorum testis magis, quam vindex. Jam consilium Alexandri vicerat dolor, & ne cura recuperandi sua militem à prælio averteret, non immeritò vehebatur. Itaque Aretem Ducem hastatorum, (Sarisphoros vocabant,) adversus Scythas mittit. Inter hæc currus, qui circa prima signa turbaverant aciem, in phalangem inveci erant. Macedones confirmatis animis in medium agmen accipiunt. Vallo similis acies erat. Junxerant hastas, & ab utroque latere temerè incurrentium ilia suffodiebant: circuire deinde currus, & propugnatores præcipitare cœperunt. Ingens ruina equorum, aurigarumque aciem copleverat. Hi territos regere non poterant: equi crebra jactatione cervicem, non jugum modò excusserant, sed etiam currus everterant: vulnerati interfectos trahebant: nec consistere territi, nec progredi debiles poterant. Paucae tamen evasere quadrigæ in ultimam aciem: his, quibus inciderunt, miserabili morte consumptis. Quippe amputata virorum membra humi jacebāt & quia calidis adhuc vulneribus aberat dolor, runci quoque, & debiles, arma tamen non omittebant, donèc multo sanguine effuso exanimati procumberent. Interim Aretes, Scytharum, qui impedimenta diripiebant, Duce occiso, gravius territis instabat. Supervenere deinde missi à Dario Bactriani, pugnaque vertere fortunam. Mul-

ti ergo Ma
plures ad
clamore
re, feroc
incurrant.
tati; præli
ocedere; co
hostem jube
no Periarum
ad opprimen
lacatos occi
invenitur.
posse cur
cantis opp
dio hæc
bus sabiti
ti essent,
gissent.
& à fronte,
so ei instaba
tur: Bactria
reverti, ord
Vix simul
alium alii
ges junctis
bant. Plu
que nunc
Alexander
tuebantur,
nec voleban
oculos sui
dabant eg
lumabant
bi quique c
nem, sic lud

ti ergò Macedonum primo impetu obruti sunt, & plures ad Alexandrum refugerunt. Tum Persæ clamore sublato, qualem victores solent edere, ferocitèr in hostem quasi ubique profligarum incurrunt. Alexander territos castigare, adhortari; prælium, quod jam elanguerat, solus accendere; confirmatisque tandem animis, ire in hostem jubet. Rarior acies erat in dextero cornu Persarum; namque inde Bactriani decesserant ad opprimenda impedimenta. Itaque Alexander laxatos ordines invadit, & multa cæde hostium invehitur. At qui in levo cornu erant Persæ, spe, posse eum includi, agmen suum à tergo dimittentis opponunt. Ingenisque periculum in medio hærens adisset, ni equites Agriani; calcariibus subditis, circumfusos Regi Barbaros adorti essent, aversosque cædendo in se obverti coegissent. Turbata erat utraque acies. Alexander & à fronte, & à tergo hostem habebat: Qui averso ei instabant, ab Agriani militibus premebantur: Bactriani, impedimentis hostium direptis, reversi, ordines suos recuperare non poterant. Plura simul abruta a cæteris agmina, ubicumque alium alii fors miscuerat, dimicabant. Duo Reges junctis propè agminibus prælium accendebant. Plures Persæ cadebant. par ferè utriusque numerus vulnerabatur. Curru Darius, Alexander equo vehabatur, utrumque delecti tuebantur, sui immemores. Quippè amisso Rege nec volebant salvi esse, nec poterant. Nam ante oculos sui quisque Regis mortem occumbere ducebant egregium. Maximum tamèn periculum adibant, qui maximè tuebantur: quippè sibi quisque cæsi Regis expetebat decus. Cæterum, si vè ludibrium oculorum, si vè vera species

fuit, qui circa Alexandrum erant, vidisse se cre-
 diderunt paululum super caput Regis placide
 volantem aquilam; non sonitu armorum, non
 gemitu morientium territam; diuque circa
 equum Alexandri, pendentem magis quam volanti
 similis apparuit. Certè vates Aristander alba
 veste indutus, & dextra præferens lauream, mi-
 litibus in pugnam intentis, avem monstravit
 haud dubium victoriæ auspiciam. Ingens ergo
 alacritas, ac fiducia paulò ante territos accendit
 ad pugnam. Utrique posteaquam auriga Darii,
 qui ante ipsum sedens equos regebat, hasta trans-
 fixus est: nec aut Persæ, aut Macedones dubita-
 vere, quin ipse Rex esset occisus. Lugubri ergo
 ululatu, & incondito clamore, gemituq; totam
 ferè aciem adhuc æquo Marte pugnantium tur-
 bavere. Cognati Darii, & armigeri, lævumque
 tuentes cornu, in fugam effusi, destituerant cur-
 rum: quem à dextra parte stipati in medium
 agmen receperunt. Dicitur acinace stricto Dari-
 us dubitasse, an fugæ dedecus honesta morte
 vitaret. Sed eminens curru, nondùm omnem
 suorum aciem prælio excedentem destituere
 erubescere. Dum iuter spem, & desperationem
 hæsitat, sensim Persæ cedebant, & laxaverant
 ordines: Alexander, mutato equo (quippe plures
 fatigaverat,) resistentium ora sodiebat, fugien-
 tium terga. Jamque non pugna, sed cædes erat,
 cum Darius quoque currum suum in fugam ver-
 tit. Hærebat in tergis fugientium victor, sed
 prospectum oculorum nubes pulveris, quæ ad
 cælum ferebatur, abstulerat. Ergo haud secus
 quam in tenebris errabant, ad sonum notæ vo-
 cis ut signum subindè cocuntes. Exaudiebant ta-
 men strepitus habenarum, quibus equi currum

venientes
 fugientium
 16.
 mentio,
 alla forma
 ætus cum
 ventus, un-
 dus male
 cum P. m.
 dio, in q.
 sub. con-
 vum. vic-
 tergis:
 refurua
 que con-
 victoria
 re, quam
 Regis
 dior erat
 cultis lan-
 quidem ca-
 occasione v-
 quites ad
 ibi, qui
 subito pa-
 Regis no-
 strata
 dem par-
 languent
 proverte
 cæro gra-
 nisi quod
 mulo ran-
 fortum Re-
 fuge spatio

vehentes identidem verberabantur. Hæc sola fugientis vestigia excepta sunt.

16. At in lævo Macedonum cornu, quod Parmenio, sicut ante dictum est, tuebatur, longè alia fortuna utriusque partis res gerebatur. Mazæus cum omni suorum equitatu vehemèter in-
 vectus, urgebat Macedonum alas. Jamque abundans multitudine aciem circumvehi cœperat, cum Parmenio equites nuntiare jubet Alexandro, in quo discrimine ipsi essent, nisi maturè subveniretur, non posse sisti fugam. Jam multum viæ processerat Rex, imminens fugientium tergis: cum à Parmenione tristis nuntius venit refrænare equos jussit; qui vehebantur, agmenque conficit: frendente Alexandro, eripi sibi victoriam è manibus, & Darium feliciter fugere, quàm sequi se. Interim ad Mazæum superati Regis fama pervenerat. Itaque quanquam validior erat; fortuna tamen partium territus, percussis languidiùs instabat. Parmenio ignorabat quidem causam sua sponte pugne remissæ: sed occasione vincendi strenuè est usus. Thessalos equites ad se vocari jubet: *Equid, inquit, videtis istos, qui ferociter modò instabant, pedem referre subito pavore perterritos? Nimirum nobis quoquè Regis nostri fortuna vincit. Omnia Persarum cæde strata sunt. Quid cessatis? an ne fugientibus quidem pares estis?* Vera dicere videbatur, & ipse languentes quoquè erexerat: subditis calcaribus prouere in hostem, & illi jam non sensim, sed citato gradu recedebant: nec quidquam fugæ, nisi quod terga nondum verterant, decrat. Parmenio tamen ignatus, quænam in dextro cornu fortuna Regis esset, repressit suos. Mazæus, dato fugæ spatio, non recto itinere, sed majore, & ob id

tutiore circuitu, Tigrim superat, & Babylonem cum reliquis devicti exercitus intrat. Darius paucis fugæ comitibus ad Lycum amnem contenderat; quo trajecto dubitavit an solveret pontem; quippè hostem jam affore nuntiabatur. Sed tot millia suorum, quæ nondum ad amnem pervenerant, ponte reciso, prædam hostis fore videbat. Abeuntem, cum intactum sineret pontem, dixisse constat, Male insequentibus iter dare, quàm auferre fugientibus, Ipse ingens spatium fugâ emensus, media ferè nocte Arbellam pervenit. Quis tot ludibria fortunæ, ducum agminumque cædem multiplicem, devictorum fugam, clades nunc singulorum, nunc universorum, aut animo assequi queat, aut oratione complecti? Propemodum sæculi res in unum diem fortuna cumulavit. Alii quæ brevissimum patebat iter, alii diversos saltus, & ignotos sequentibus calles petebant. Eques pedesque confusi sine duce, armatis inermes, integris debiles implicabantur. Deinde misericordia in metum versa, qui sequi non poterant, inter mutuos gemitus, deserebantur. Sitis præcipuè fatigatos, & saucios exurebat, passimque omnibus rivis prostraverant corpora, præterfluentem aquam hianti ore captantes; quæ cum avidè turbidam hausissent, tendebantur extemplo præcordia premente limo; resolutisque & torpentibus membris, cum supervenisset hostis, novis vulneribus excitabantur. Quidam, occupatis proximis rivis, diverterant longiùs, ut, quidquid occulti humoris usquam maneret, exciperent. Nec ulla adeo avia & sicca lacuna erat, quæ vestigantium sitim falleret. E proximis vero itineri vicis senum ululatus, sæminarumque

exaudiebantur; barbaro ritu Darium adhuc Regem clamantium. Alexander, ut supra dictum est, inhibito suorum cursu, ad Lycum amnem pervenerat: ubi ingens multitudo fugientium oneraverat pontem, & plerique cum hostis urgeret, in flumen se præcipitaverant, gravesque armis, & prælio, ac fuga defatigati, gurgitibus hauriebantur. Jamque non pons modo fugientes, sed ne amnis quidem capiebat, agmina sua improvidè subinde cumulantes; quippe ubi intravit animos pavor, id solum metuunt, quod primum formidare ceperunt. Alexander, instantibus suis abeuntem hostem sequi permetteret, hebetia tela esse, & manus fatigatas, tantoque cursu corpora exhausta, & præceps in noctem diei tempus, causatus est; revera de lævo cornu, quod adhuc in acie stare credebat, sollicitus, reverti ad ferendam opem suis statuit. Jamque signa converterat, cum equites à Parmenione missi, illius quoque partis victoriam nuntiant. Sed nullum eo die majus periculum adiit, quam dum copias reducit in castra. Pauci eum, & incompoti sequebantur ovantes victoria. Quippe omnes hostes, aut in fugam effusos, aut in acie cecidisse credebant. Cum repente ex adverso apparuit agmen equitum, qui primò inhibuere cursum: deinde, Mæcedonum paucitate conspecta, turmas in obvios concitaverunt. Ante signa Rex ibat, dissimulato magis periculo, quam spreto. Nec defuit ei perpetua in dubiis rebus felicitas. Namque Præfectum equitatus, avidum certaminis, & ob id ipsum incautiùs in se ruentem, hasta transfixit, Quo ex equo lapsò, proximum, ac deinde plures, eodem telo confodit. Invasere turbatos amici quoque, nec Persæ inulti cadebant: quippe non

universæ acies, quàm hæ tumultuariæ manus, vehementius injere certamen. Tandem Barbari, cum obscura luce fuga tutior videretur esse, quàm pugna, diversis agminibus abjere. Rex extraordinario periculo defunctus, incolumes suos reduxit in castra. Cecidere Persarum, quorum numerum victores finire potuerunt, millia XL. Macedonum minus quàm CCC. desiderati sunt. Ceterum hanc victoriam Rex majore ex parte virtuti, quàm fortunæ suæ debuit: animo, non (ut antea) loco, vicit. Nam, & aciem peritissimè instruxit, & promptissime ipse pugnavit, & magno consilio jacturam sarcinarum, impedimentorumque contempsit, cum in ipsa acie summum rei videret esse discrimen: dubioque adhuc pugnae eventu, pro victore se gessit. Percussos deinde hostes fudit: fugientes, quod in illo ardore animi vix credi potest, prudentius, quàm avidius persecutus est. Nam si, parte exercitus adhuc in acie stante, instare cedentibus perseverasset, aut sua culpa victus esset, aut aliena virtute vicisset. Jam si multitudinem equitum occurrentium extimuisset, victori aut sede fugiendum, aut miserabiliter cadendum fuit. Nec duces quidem copiarum sua laude fraudandi sunt. Quippè vulnera quæ quisque excepit, indicia virtutis sunt. Hephæstionis brachium hasta ictum est: Perdiccas, ac Cænus, & Menidas, sagittis propè occisi. Et, si verè aestimare Macedonas, qui tunc erant, volumus; fatebimur & Regem talibus ministris, & illos tanto Rege fuisse dignissimos.

QU

DI
ALEX

1.

mores de

2. M

cutere;

sauri re

3. Uia

fictum ac

innumera

ab Ariada

4. Cap

viente;

ciso dele

5. An

rum IV.

6. Opole

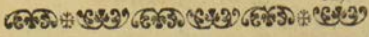
sili regio

7. Ale

castro; s

incedit;

8. Dari

QUINTI CURTII

DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI

Regis Macedonum

LIBER QUINTUS.
BREVIARIUM LIBRI.

1. **D**ario Mediae fines ingresso, Arbelis positur Alexander, & Babilone, cujus situs, amplitudo, & corrupti mores describuntur.

2. Militibus premia proponit, ut jis otium ex-
citeret. Susianam urbem, ac Regum Persiae the-
sauros recipit, & Sysigambim solatur.

3. Uxiorum regione superata, Madathem praefectum, ac deditos, & captivos, tum libertate, tum
immunitate donat; Persidemque intrare cogitans,
ab Ariobarzane retrocedere cogitur.

4. Captivo quodam iter paucis cognitum ape-
riente, Persarum exercitum ipso Ariobarzane oc-
ciso delet Alexander.

5. Ad Persepolim properans captivorum Graeco-
rum IV. M. liberat.

6. Opulentissima Persepoli direpta, interiorem Per-
sidis regionem petit, ac Mavdorum donat gentem.

7. Alexander in convivio, a Thaide, aliisque
caestrensibus scortis impulsus, Persarum regiam
incendit; deinde persequi Darium statuit.

8. Darii, suas ad pugnam hortantis, oratio.

9. *Varia Magnatum sententia, ac tumultus, ob Nabarzanis, qui cum Besso proditionis societatem injerat, consilium.*

10. *Bessi, & Nabarzanis de Dario prodendo, aut occidendo nefaria deliberatio; quam miris artibus occultant.*

11. *Insidiae proditorum Dario aperiuntur, qui Grecorum praesens, tutumque respuit auxilium: paratus perire, si saluum esse nollent sui milites.*

12. *Bessus Darium fictis verbis, & lacrymis delusum comprehendit, aureisque vincitum compeditibus, in sordido vehiculo ad Alexandrum deduci curat.*

13. *Alexander, audito Darii periculo, ad Persarum exercitum contendit. Bessus autem, cum parricidis aliis arma, vultumque metuens victoris, Darium, multis confossum vulneribus, relinquit, fugaque sibi consulere conatur.*

14. *Darii corpus repertum Alexander lacrymis prosequitur, & ad Syssigambim sepeliendum mittit.*

UÆ interim ductu, imperioque Alexandri, vel in Graecia, vel Illyriis, ac Thracia gesta sunt, si quaerere quis velit, quae suis temporibus reddere voluerit, interrumpendae sunt res Asiae, quas utique ad fugam, mortemque Darii universas in conspectum dari, & sicut inter se cohaerent, ita opere ipso conjungi, haud paulò aptius videri potest. Igitur, quae praelio apud Arbelam conjuncta sunt, ordiar dicere. Darius media ferè nocte Arbelam pervenit, eodemque magnae partis amicorum ejus, ac militum fugam fortuna compulerat. Quibus convocatis, exponit; Haud dubitare se, quin Alexander cele-

berri-

berrimas urbes, agrosque omni copia rerum abundantes, petiturus esset: prædam opimam paratamque ipsum, & milites ejus spectare. Id suis rebus tali in statu salutis fore; quippe se desertæ cum expeditâ manu petiturum. Ultima regni adhuc intacta esse; inde bello vires hæud ægrè reparaturum. Occuparet sanè gazam avidissima gens, & ex longa fame satiaret se auro, mox futura prædæ sibi, didicisse usu, pretiosam supellectilem, pellicesque, & spadonium agmina, nihil aliud fuisse, quam onera, & impedimenta. Eadem trahentem Alexandrum, quibus antea vicisset, inferiorem fore. Plena omnibus desperationis videbatur oratio: quippè Babylonem urbem opulentissimam dedi cernentibus, jam Susa, jam cætera ornamenta regni, causamque belli, victorem occupaturum. At ille docere pergit, non speciosa dictu; sed usu necessaria in rebus adversis sequenda esse. Ferro geri bella, non auro; viris, non urbium relictis, omnia sequi armatos. Sic majores suos percussos in principio rerum, celeritèr pristinam reparasse fortunam. Igitur sive confirmatis eorum animis, sive imperium magis, quam consilium sequentibus, Mediæ fines ingressus est. Paulò post Alexandro Arbela traduntur, regia supellectili, diuque gaza repleta. Quatuor millia talentum fueret præterea prætiosæ vestes, totius (ut supra dictum est) exercitus opibus in illam sedem congestis. Ingruentibus deindè morbis, quos odor cadaverum totis iacentium campis vulgaverat, maturius castra movit. Euntibus aperit se à lava Arabia odorum fertilitate nobilis regio. Campestre iter est; inter Tigrim, & Euphratem tam uber, & pinguis soli, ut à pastu repelli pecora dicantur, ne

fatietas perimat. Causa fertilitatis est humor ;
 qui ex utroque amne manat : toto ferè solo pro-
 pter venas aquarum resudante. Ipsi amnes ex Ar-
 menia montibus profluunt , ac magno deinde
 aquarum divortio iter, quod cepere, percurrunt.
 Duo millia , & quingenta stadia emensi sunt, qui
 amplissimum intervallum circa Armeniae mon-
 tes notaverunt. Jidem cum Mediae , & Gordia-
 norum terras secare ceperunt, paulatim in ar-
 ctius cocunt : & quo longius manant, hoc angu-
 stius inter se spatium terrae relinquunt. Vicini
 maximè sunt his campi , quos incolae Mesopota-
 miam appellant : Mediam namque ab utroque
 latere concludunt. Eadem per Babyloniorum
 fines in Rubrum mare prorumpunt. Alexander
 quartis castris ad Mennin urbem pervenit, Ca-
 verna ibi est , ex qua fons ingentem vim bitumi-
 nis effundit , adeo ut satis constet , Babylonios
 muros ingentis operis hujus fontis bitumine in-
 terlitos fuisse. Ceterum, Babylonem procedenti
 Alexandro Mazæus , qui ex acie in urbem eam
 confugerat , cum adultis liberis supplex occur-
 rit ; urbem sequè dedens. Gratus adventus ejus
 fuit Regi ; quippè magni operis futura erat ob-
 sidio tam munitæ urbis. Ad hoc vir illustris , &
 manu promptus , fama que etiam proximo præ-
 lio celebris , & cæteros ad deditioem , sui inci-
 tatos exemplo videbatur. Igitur hunc quidem
 benignè cum liberis excepit. Ceterum quadra-
 to agmine , quod ipse ducebat , velut in aciem
 irent , ingredi suos jubet. Magna pars Babylo-
 niorum constiterat in muris ; avida cognoscendi
 novum Regem. Plures obviam egressi sunt. In-
 ter quos Bagophanes , arcis , & regiae pecuniæ
 custos , ne studio à Mazæo vinceretur , totum
 iter

iter floribus, coronisque constraverat: argenteis altaribus utroque latere dispositis, quæ non thure modò, sed omnibus odoribus cumulaverat. Eum dona sequebantur, greges pecorum equorumque: leones quoque & pardales caveis præferiebantur. Magi deinde suo more patrium carmen canentes, Post hos Chaldæi, Babyloniorumque non vates modò, sed etiam artifices, cum fidibus sui generis ibant; laudes ji Regum canere soliti; Chaldæi siderum motus, & stas temporum vices ostendere. Equites deinde Babylonii, suo, atque equorum cultu, ad luxuriam magis quàm ad magnificentiam exacto, ultimi ibant! Rex armatis stipatus, oppidanorum turbam post ultimos pedites ire iussit. Ipse cum curru urbem, ac deinde regiam, intravit. Postero die supellectilem Darii, & omnem pecuniam recognovit. Cæterum ipsius urbis pulchritudo, ac venustas, non Regis modò, sed etiam omnium oculos in semet haud immeritò convertit. Semiramis eam condiderat, vel (ut plerique credidere) Belus; cuius regia ostenditur. Murus instructus laterculo coctili, bitumine interlitus, spatium XXX. & duorum pedum latitudinem amplectitur: Quadrigæ inter se occurrentes sine periculo commeare dicuntur. Altitudo muri C. cubitorum eminet spatio. Turres denis pedibus, quàm murus, altiores sunt. Totius operis ambitus CCCLVIII. stadia complectitur. singulorum stadiorum structuram singulis diebus perfectam esse, memoriæ proditum est. Ædificia non sunt adnota muris, sed ferè spatium unius jugeris absunt. Ac ne totam quidem urbem tectis occupaverunt, per XC. stadia habitatur: nec omnia continua sunt, credo, quia tutius visum est

pluribus, locis spargi. Cætera ferunt, con-
 luntque: ut, si externa vis ingruat, obsessis ali-
 menta ex ipsius urbis solo subministrant. Eu-
 phrates interfluit, magnæque molis crepidi-
 nibus coerctetur. Sed omnium operum magni-
 tudinem circumveniunt cavernæ ingentes, in
 altitudinem pressæ ad accipiendum imperum
 fluminis: quod ubi appositæ crepidinis fastigium
 excessit, urbis recta corripere, nisi essent spe-
 cus, lacusque; qui exciperent. Costili later-
 culo structi sunt: totum opus bitumine astringi-
 tur. Pons lapideus, flumine impositus, jungit
 urbem. Hic quoque inter mirabilia Orientis ope-
 ra numeratus est. Quippè Euphrates altum li-
 num vehit, quo penitus ad fundamenta jacienda
 egesto, vix fulciendo operi firmum reperiunt
 solum. Arenæ autem subindè cumulata, & sa-
 xis, quibus pons sustinetur, annexæ, moran-
 tur amnem: qui retentus, actius, quàm si libero
 cursu mearet, illiditur, Arcem quoque ambitu
 viginti stadia complexam habet: triginta pe-
 des in terram turrium fundamenta demissa sunt;
 ad octoginta summum munimenti fastigium
 pervenit. Super arce, vulgatum Græcorum fa-
 bulis miraculum pensiles horti sunt, summam
 murorum altitudinem æquantes, multarum-
 que arborum umbra, & proceritate ameni. Sa-
 xæ pilæ, quæ totum onus sustinent, instructæ
 sunt. Super pilas lapide quadrato solum stra-
 rum est, patiens terræ, quam altam iniiciunt, &
 humoris, quo rigant: adeoque validas arborum
 sustinent moles, ut stipites earum octo cubito-
 rum spatium crassitudine æquent, in quinquaginta
 pedum altitudinem emineant, & frugiferæ
 æque sint, ac si terra sua alerentur. Et, cum ve-

tullas n
 ipsam n
 moles
 tantiq
 lara d
 ment,
 proci
 re vide
 tem hoc
 rum cu
 memoru
 vitum t
 jus ope
 quam
 milita
 prius n
 immod
 jugesq
 tium n
 Conviv
 tiliq; con
 que ebr
 rum co
 est habi
 paulat
 (hono
 prolic
 mata
 habera
 tia exte
 saginæ
 haud d
 bouillet
 identid
 Amy

rustas non opera solum manu facta, sed etiã
 ipsam naturam, paulatim exedendo perimat: hæc
 moles, quæ tot arborum radicibus premitur,
 tantique nemoris pondere onerata est, invio-
 lata durat: quippe viginti lati parietes susti-
 nent, undecim pedum intervallo distantes, ut
 procul visentibus sylvæ montibus suis immine-
 re videantur. Syriæ Regem Babylonem regnan-
 tem hoc opus esse molitum, memoriæ prodi-
 tum est, amore conjugis victum, quæ desiderio
 nemorum, sylvarumque, in campestribus locis
 virum compulit, naturæ genium amœnitate hu-
 jus operis imitari. Diutiùs in hac urbe, quàm us-
 quam constitit Rex, nec ullus locus disciplinæ
 militari magis nocuit. Nihil urbis ejus corrup-
 tius moribus, nihil ad irritandas, illiciendasque
 immodicas voluptates instructius. Liberos con-
 jugesq; cum hospitiibus stupro coire, modò pre-
 tium flagitii detur; parentes, maritq; patiuntur.
 Convivales ludi tota Perside Regibus purpura-
 tisq; cordi sunt. Babylonii maxime in vinum, &
 quæ ebrietatem sequuntur, effusi sunt. Femina-
 rum convivia ineuntium in principio modestus
 est habitus; de in summa quæq; amicula exuunt,
 paulatimque pudorem profanant. Ad ultimum
 (honor autibus sit) ima corporum velamenta
 proiiciunt, nec meretricum hoc dedecus est, sed
 matronarum, virorumque, apud quos comitas
 habetur vulgari corporis vilitas. Inter hæc flagi-
 tia exercitus ille domitor Asiæ per XXXIV. dies
 sagnatus, ad ea, quæ sequebantur discrimina,
 hæud dubiè debilior futurus, fuit, si hostem ha-
 buisset. Ceterùm quo minus damnium sentiret,
 identidem incremento novabatur. Namque
Amyntas Andromenis ab Antipatro Macedonum

peditum sex millia adduxit: CCCC. præterea
 ejusdem generis equites. Cum his DC. Thracas
 adjunctis peditibus suæ gentis tribus millibus, &
 quingentis: & ex Peloponneso mercenarius mi-
 les ad quatuor millia advenerat, cum cccxxx.
 equitibus. Idem Amyntas adduxerat quinquaginta
 principum Mæcedoniæ liberos adultos, ad
 custodiam corporis: quippe inter epulas hi sunt
 Regis ministri. Jidemque equos incunt prælium
 admovent, venantemque comitantur, & vigilia-
 rum vices ante cubiculi fores servant: magnorum
 que Præfectorum, & Ducum hæc incremen-
 ta sunt, & rudimenta. Igitur regi Babiloniæ Rex
 Agathone præsidere jussit, cum septingentis Mæ-
 cedonum, trecentisque mercede conductis:
 Prætores, qui regioni Babiloniæ, & civitati præ-
 essent, Menetam, & Apollodorum reliquit. His
 duo millia peditum cum mille talentis data.
 Utrique præceptum, ut in supplementum mili-
 tes legerent. Mazæum transfugam, Satrapia Ba-
 byloniæ donat. Bagophanem, qui arcem tradi-
 derat, sequi jussit. Armenia Mithreni Sardium
 proditori data est. Ex pecunia deinde Babiloniæ
 Mæcedonibus equitibus sexcenti denarii tributi:
 peregrinus eques quingenos accepit: ducenis
 pedestrium stipendium mensum est.

2. His ita compositis, in regionem, quæ Sa-
 trapene vocatur, pervenit: fertilis terra, copia
 rerum, & omni commeatu abundans. Itaque
 diutius ibi substitit: ac ne desides otio demitte-
 rent animos, iudices dedit, præmiaque propo-
 suit de virtute militari certantibus. Octo, qui
 fortissimi iudicati essent, singulis militum milli-
 bus præfuturi erant. Chiliarchas vocabant, tum
 primum in hunc numerum copiis distributis.

Nam-

Namque
 nec fore
 turbu
 ni, i
 cibus l
 honor
 Primus
 chis sen
 junctis
 provinci
 Philotas
 tus est
 Amynt
 tum
 que mi
 utiliter
 quisque
 teris
 non ur
 tribuit.
 dabat, c
 tremen
 go perti
 pra præ
 pariter
 gnis no
 ro, Ai
 in iustu
 sponte,
 bem pro
 & eo duc
 tam (ut
 tes cum d
 mades can
 mix: duc

Namque antea quinquagenariæ cohortes erant ; nec fortitudinis præmia gesserāt. Ingens militum turba convenerat , egregio inter futura certamini , testis eadem cuiusque factorum ; & de iudicibus latura sententiam quippè verōne , an falso honor cuique haberetur , ignorari non poterat. Primus omnium virtutis causa donatus est Adarchias senior , qui omissum apud Halicarnasson à junioribus prælium unus maximè accenderat : proximus ei Antigenes visus est : tertium locum Philotas Angeus obtinuit : quartus Amyntæ datus est : post hos Antigonus , & ab eo Lyncestes Amyntas fuit : septimum locum Theodorus ; ultimum obtinuit Hellenæicus. In disciplina quoque militaris rei , pleraque à majoribus tradita , utilitèr mutavit. Nam cum ante equites in suam quisque gentem describerentur , seorsum à cæteris exempto nationum discrimine , Præfectos non utique suarum gentium , sed delectos , attribuit. Tuba , cum castra movere vellet , signum dabat , cuius sonus plerumque , tumultuantium fremitu exoriente , haud satis exaudiebatur. Ergò periticam , quæ undique conspici posset , supra prætorium statuit : ex qua signum eminebat paritèr omnibus conspicuum. Observabatur ignis noctu , fumus interdium. Jamque Susa adituro , Abulites regionis ejus Præfectus , sive Dario jussu , ut Alexandrum præda retineret , sive spontè , filium obviam misit , traditurum se urbem promittens. Benignè juvenem excepit Rex , & eo duce ad Coaspen amnem pervenit , delicatam (ut fama est) vehentem aquam. Hic Abulites cum donis regalis opulentia occurrit. Dromades cameli inter dona erant , velocitatis eximia : duodecim elephanti à Dario ex India accitis

citi; non jam terror (ut speraverat) Macedo-
 num, sed auxilium; opes victi ad victorem
 transferente fortuna. Ut verò urbem intravit,
 incredibilem ex thesauris summam pecuniæ
 egressit, L. millia talentum argenti, non signa-
 ti forma, sed rudi pondere. Multi Reges tantas
 opes longa ætate cumulaverant liberis, posterif-
 que, ut arbitrabantur, quas una hora in externi
 Regis manus intulit. Confedit deinde in regia
 sella, multò excelsiore, quàm pro habitu cor-
 poris. Itaq; pedes cum imum gradum non con-
 tingerent, unus ex Regiis pueris mensam subdi-
 dit pedibus: & cum spadonem, qui Darii fuerat,
 ingemiscentem conspexisset Rex, causam mœ-
 stitiæ requisivit. Ille indicat, Darium vesci in
 ea solitum: seque sacram eius mensam ad ludi-
 brium recidentem, sine lachrymis conspicere
 non posse. Subiit ergo Regem verecundia vio-
 landi hospitales Deos. Jamque subduci jubebat,
 cum Philotas; *Minimè verò hæc feceris, Rex, sed
 omen quoquè accipe; mensam, ex qua libavit hostis
 epulas, tuis pedibus esse subjèctam:* Rex, Perfidis
 fines aditurus, Susam urbem Archelao, & præ-
 sidium trium millium, tradidit. Xenophilo ar-
 cis cura mandata est: Mille Macedonum ætate
 gravibus presidere arcis custodiæ iussis. Thesau-
 rorum Callierati tutela permessa. Satrapia re-
 gionis Susæ restituta Abuliti. Matrem quoquè
 Darii, & liberos in eadem urbe deponit. Ac for-
 tè Macedonicas vestes, multamque purpuram
 dono ex Macedonia sibi missam, cum iis, qui
 confecerant, tradi Syfigambi iussit. Omni nam-
 que honore eam, & filii quoquè pietate prose-
 quebatur. Admoneri iussit, ut si cordi quoquè
 vestis esset, conficere eam nepres suas assuesca-

ceret, donoque doceret dare. Ad hanc vocem lachrymæ obortæ, prodidere animum asperrantis id munus, quippè non aliud magis in contumeliam Persarum fœmine accipiunt, quam admoveere lævæ manus. Nuntiant, qui dona tulerant, tristem esse Syfigambim; dignaque res excusatione & solatio visa. Ipse ergo pervenit ad eam: & Mater (inquit) hanc vestem, qua indignus sum, sororum non solum donum, sed etiam opus vides. Nostri decipere me mores. Cave, obsecro, in contumeliam accipias ignorationem meam. Quæ tui moris esse cognovi, ut spero, abunde servata sunt. Scio apud vos filium in conspectu matris nefas esse considerare, nisi eum illa permisset. Quotiescumque ad te veni, donec ut considerem annueres, restiti. Procumbens venerari me sæpè voluisti, inhibui. Dulcissimæ matri Olympiadi nomen debitum, tibi reddo.

3. Mitigato ejus animo Rex quartis castris pervenit ad fluvium: Pasitigrim incolæ vocant. oritur in montibus Uxiorum, & per L. stadia sylvestribus ripis præceps inter saxa devolvitur. Accipiunt deinde eum campi, quos clementiore alveo præterit, iam navium patiens. DC. stadia sunt mollioris soli, per quod leni tractu aquarum Persico mari se insinuat. Alexander, amque superato, cum IX. millibus peditum, & Agrianis, atque Græcorum mercenariis, millibus III. additis Thracum, in regionem Uxiorum pervenit. Finitima Susis est, & in primam Persidem excurrit; arcum inter se, & Susianos aditum relinquens. Madathes erat hujus regionis Præfectus; hæud sanè temporum homo; quippe ultima pro fide experiri decreverat. Sed periti locorum Alexandrum docent, occultum iter esse

sc

se per calles, & aversum ab urbe: si paucos misisset leviter armatos; super capita hostium evasuros. Cum consilium placuisset, iidem itinerum fuerunt duces; mille, & quingenti mercede conducti, & Agriani ferè mille Tauroni Præfæto dati, ac post solis occasum iter ingredi iussi. Ipse tertiâ vigiliâ castris motis, circa lucis ortum superaverat angustias: eoque saque materia cratibus, & pluteis faciendis, ut, qui turres admoverent, extra teli iactum essent, urbem obsidere cœpit. Prærupta erant omnia saxis, & cotibus. Multis ergo vulneribus depulsi, ut quibus non cum hoste solum, sed etiam cum loco dimicandum esset, subibant tamen; quia Rex inter primos confliterat, interrogans tot urbium victores, an erubescerent hærerè in obsidione castelli exigui, & ignobilis? simul jam inter hæc eminus petebatur: cum testudine objecta milites, qui, ut inde discederet, percellere nequiverant, tuebantur. Tandem Tauron super arcem urbis se cum suo agmine ostendit: ad cuius conspectum, & animi hostium labare, & Macedones acrius prælium inire cœperunt. Anceps oppidanos malum urgebat, nec sisti vis hostium poterat. Paucis ad moriendum, pluribus ad fugam animus fuit. Magna pars in arcem concessit. Inde triginta Oratoribus missis ad deprecandum, triste responsum à Rege redditur. Non esse veniæ locum. Itaque suppliciorum metu percussi, ad Syfigambim Darii matrem, occulto itinere, ignotoque hostibus, mittunt, qui peterent, ut ipsa Regem mitigaret; hæud ignari, parentis eam loco diligi, colique. Et Madathes sororis filiam secum matrimonio junxerat; Darium propinqua cognatione contingens. Diu Syfigambis supplicium

pre-

precibus repugnavit; abnuens deprecationem pro illis convenire fortunæ, in qua esset: adiecitque, metueret se ne victoris indulgentiam fatigaret; sæpiusque cogitare, captivam esse se, quam reginam fuisse. Ad ultimum victa litteris, Alexandrum ita deprecata est, ut ipsam excusaret, quod deprecaretur; petere se, ut illis quoque, si minus sibi, ignosceret; pro necessario ac propinquo suo, jam non hoste, sed supplice tantum, vitam precari. Moderationem, clementiamque Regis, quæ tunc fuit, vel una hæc res possit ostendere: non Madathi modò ignovit, sed omnes, & deditos, & captivos libertate, atque immunitate donavit; urbem reliquit intactam: agros sine tributo colere permisit. A victore Dario plura mater non impetrasset. Uxorum deinde gentem subactam, Susianorum Satrapæ contribuit: divisisque cum Parmenione copiis, illum campestri itinere procedere jubet: ipse cum expedito agmine jugum montium cepit, quorum perpetuum dorsum in Persidem excurrit. Omni hac regione vastata, tertio die Persidem, quinto angustias (quas illi Susidas Pylas vocant) intrat. Ariobatzanes has cum quindecim millibus peditum occupaverat: rupes abscissas, & undiquè præruptas, in quarum cacuminibus extra reli jactum Barbari stabant: de industria quieti, & paventibus similes, donec in arctissimas fauces penetraret agmen. Quod ubi contemptu sui pergere vident, tum verò ingentis magnitudinis saxa per montium prona devolvunt; quæ incussa sæpius subjacentibus petris, maiore vi incidebant; nec singulos modò, sed agmina proterebant. Fundis quoque excussi lapides, & sagittæ, ingerebantur undiquè,

Nec

Nec id miserimum fortibus viris erat, sed quod inulti, ferarum ritu, velut in fovea deprehensi, caderentur. Itā igitur in rabiem versā, eminentia saxa complexi, ut ad hostem perveniant, alias alium levantes conabantur ascendere: ea ipsa multorum simul manibus correpta, & convulsa, in eos, qui commoverant, recidebant. Nec stare ergō, nec niti, nec testudine quidem protegi poterant, cum tantæ molis onera propellerent Barbari. Regem non dolor modō, sed etiam pudor temerē in illas angustias conjecti exercitus angebat. Inviētus ante eam diem fuerat, nihil frustra ausus: impunē Ciliciæ fauces intraverat, mari quoquē novum iter in Pamphyliam aperuerat. Tunc hæsitabat deprehensa felicitas, nec aliud remedium erat, quā reverti: quā venerat. Itaque signo receptui dato, densatis agminibus, scutisque super capita conseratis, retro evadere Rex ex angustis jubet: triginta fuere stadia, quæ remensū sunt.

4. Tum castris undiquē aperto loco positis, non consultare modō quid agendum esset, sed vates quoquē adhibere cœpit à superstitione animi. Sed quid tunc prædicere Aristander, cui tum plurimum credebatur ex vatibus, poterat? Itaq; damnatis intempestivis sacrificiis, peritos locorum convocari jubet. Medium iter ostendebant, tutum, apertumque: sed Rex dimittere milites insepultos erubescibat; ita tradito more, ut vix ullum militiæ tam solenne esset munus, quā humiliandi suos. Captivos ergō, quos nuper exceperat, vocari jubet; inter quos erat quidam, Græcæ, Persicæque linguæ peritus, qui frustra eum in Persidem montium dorso exercitum ducere affirmat, sylvestres esse calles, vix singulis per-

perios, omn
 abstram tam
 is ad alteru
 ad per, qu
 trachem Cl
 casio monte
 ficit mons alia
 dunt. Nam
 rian spolia p
 vix, usque ur
 bos campos m
 in Medum.
 minor ami
 genendæque
 quid allus,
 & Populi co
 ribus conis
 riparum,
 solium dicit
 quocumq; h
 it. Regio nam
 temperatum
 opacum, h
 lux mare ad
 ras foret. Y
 à Rege, au
 que dicit
 les percarri
 is in Lycia,
 moria Regis
 leni respons
 via Lycium
 de præcis ne
 na capite, &
 aumore, &

pervios, omnia contegi frondibus, implexosque arborum ramos sylvas committere. Namq; Persis ab altero latere perpetuis montium jugis clauditur, quod in longitudinem MDC. stadia, in latitudinem CLXX. procurrit. Hoc dorsum à Caucaso monte ad Rubrum mare pertinet, quaq; deficit mons aliud munimentum, sterum, objectum est. Planities deinde sub radicibus montium spatiosa procumbit, fertilis terra, multisque vicis, atque urbibus frequens. Araxes Amnis per hos campos multorum aquas torrentium evolvit in Medum. Medus à mari, ad meridiem versus, minor amnis eo, quem recipit, evahitur: gignendæque herbarum non alius est aptior; quidquid alluit, floribus vestiens. Platani quoque, & Populi contegunt ripas, ita ut procul visentibus continuata videantur montibus nemora riparum. Quippè obumbratus amnis, presso in solùm dilabitur alveo: imminentque colles, ipsi quoque frondibus latti, radices humore subeunte. Regio non alia totâ Asiâ salubrior habetur: temperatum cælum. Hinc perpetuum jugum opacum, & umbrosum, quod a stus levat: illinc mare ad unctum, quod modico tempore terras fovet. His expositis, captivus interrogatus à Rege, auditur an oculis comperta haberet, quæ diceret pastorem se fuisse, & omnes eos calles percurrisse respondit; bis captum, semel à Persis in Lycia, iterum ab ipso. Subit animum memoria Regis oraculo edite fortis. Quippè consulenti responsum erat, Ducem in Peridem ferentis viâ Lycium civem fore. Igitur promissis, quanta & præcens necessitas exigebat, & ipsius fortuna capiebat, oneratum, armari jubet Macedonum more; & quod benè verteret, monstraret iter.

iter. Quamvis arduum, & præceps, evasurum se esse cum paucis; nisi forte crederet, quo ipse pecoris causa ivisset, Alexandrum pro gloria, & perpetua laude ire non posse, etiam atque etiam docere captivus, quam difficile iter esset, maxime armatis. Tum Rex, Prædem me, inquit, accipe, neminem eorum, qui sequuntur, recusaturum ire, qua duces. Cratero igitur ad custodiam castrorum relicto, cum peditibus, quibus assueverat, & his copiis, quas Meleager ducebat, & sagittariis ducentis, & equitibus mille, præcepit, ut castrorum specie manente, plures de industria ignes fieri imperaret, quo magis Barbari crederent ipsum Regem in castris esse. Ceterum, si forte Ariobarzanes cognovisset, per callium anfractus eum intrare, & ad occupandum iter suum partem copiarum tentasset opponere: Craterus in eum illato terrore retineret ad propius periculum conversurum agmen. Sin autem ipse hostem sefellisset, & saltum occupasset, cum trepidantium Barbarorum tumultum exaudisset, persequentium Regem, id ipsum iter, quo pridie pulsi fuerant, ne dubitaret ingredi; quippe vacuum fore, hostibus in semet avertis. Ipse tertiâ vigiliâ, silenti agmine, ac ne ruba quidem dato signo, pergit ad demonstratum iter callium. Tridui alimenta portare militem iusserat leviter armatum. Sed præter invias rupes, ac prærupta saxa, vestigium subindè fallentia, nix cumulata vento, ingredientiæ fatigabat. Quippe velut in foveas delati hauciebantur, & cum à commilitonibus levarentur, trahebant magis adjuvantes, quàm assequebantur. Nox quoque, & ignota regio, ac dux, incertum, an satis fidus, multiplicabant metum, si cu-

si custodes sefellissent, quasi feras bestias ipsos posse deprehendi. Ex unius captivi, vel fide, vel anima, penderet & Regis salutem, & suam. Tandem venere in jugum. A dextra iter ad ipsum Ariobarzanem erat. Hic Philotam, & Cœnum cum Amyata, & Polyperconte, expeditam habentes manum, reliquit; monitos ut, quia eques pediti erat mixtus, & quàm pinguisimum ciset solum, & pabuli fertile, sensim procederent. Duces erant itineris de captivis dati. Ipse cum armigeris, & ala, quam Agema appellant, ardua femita, sed longius à stationibus hostium remota, multa cum vexatione processit. Medius erat dies, & fatigatis necessaria quies. Quippè tantundem itineris supererat, quantum emensi erant, sed minus præcipitis, atque ardui. Ita refectis cibo, somnoque militibus, secunda vigilia surgit, & cætera quidem haud ægrè præterit. Cæterum quæ se jugum montium paulatim ad planiora demittit, ingens vorago concursu cavata torrentium, iter ruperat. Ad hæc arborum rami alius alio implicati, & cocuntes, ut perpetuam objecerant sepem. Desperatio igitur ingens; adeo ut vix lacrymis abstinerent, incesserat. Præcipue obscuritas terrori erat. Nam etiamsi quæ sidera internitebant, continenti fronde tectæ arbores conspicerè prohibebant. Ne aurium quidem usus supererat: silvas quatiente vento, quæ concutientibus ramis majorem quam pro statu sonum reddebant. Tandem expectata lux, omnia, quæ terribiliora nox fecerat, minuit. Circumiri brevi spatio poterat eluvies, & sibi quisque dux itineris ceperat fieri. Evadunt ergo in editum verticem, ex quo hostium statione conspecta, strenuè armati à tergo se ostendunt: nihil

hil tale metuentibus. Quorum pauci, qui con-
gredi ausi erant, cæsi sunt. Itaque hinc morien-
tium gemitus, hinc ad suos recurrentium mise-
rabilis facies, integros quoque, antequam dis-
ferimen experirentur, in fugam avertit. Fremi-
tu deinde in castra, queis Craterus præerat, il-
lato, ad occupandas angustias, in quibus pridie
hæsitabat, miles educitur. Simul & Philotas cum
Polyperconte, Amyntaque, & Corno, diversum
iter ingredi iussis, alium terrorem intulit Barba-
ris, Etgo undique Macedonum armis fulgenti-
bus, ancipiti malo oppressi, memorabile tamen
prælium edunt. ut opinor, ignaviam quoque
necessitas acuit; & sæpè desperatio, spei causa
est. Nudi complectebantur armatos, & ingenti
corporum mole secum ad terram detrahentes,
ipforum telis plerosque fodiebant. Ariobarza-
nes tamen XL. ferme equitibus, & quinque mil-
libus peditum stipatus, per mediam aciem Ma-
cedonum cum multo suorum, atque hostium
sanguine erupit. Persepolim urbem caput re-
gionis occupare festinans. Sed à custodibus urbis
exclusus, consecutus strenuè hostibus, cum om-
nibus fugæ comitibus, renovato prælio cecidit.
Craterus quoque raptim agmine acto supervenit.

5. Rex eodem in loco, quo hostium copias
fuderat, castra communit. Quanquam enim un-
dique fugati hostes victoriam concesserant, ta-
men præaltæ, præcipitesque fossæ, pluribus lo-
cis objectæ, abruperant iter, sensimque, & cautè
progrediendum erat: jam non hostium, sed lo-
corum fraude suspecta. Procedenti ei litteræ
redduntur à Tyridate custode regię pecuniæ;
indicantes, eos, qui in urbe essent, audito ejus
ad-

adventu, diripere velle thesauros: properaret occupare: expeditum iter esse, quanquam Araxes amnis interfluat. Nullam virtutem Regis istius magis, quam celeritatem laudaverim: relictis enim pedestribus copiis, tota nocte cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis, ad Araxem prima luce pervenit. Vici erant in propinquo: quibus direptis, ac dirutis, pontem ex materia eorum subditis faxis strenue induxit. Jamque haud procul urbe erant, cum miserabile agmen, inter pauca fortunæ exempla memorandum, Regi occurrit. Captivi erant Graeci ad quatuor milia ferè, quos Persæ vario suppliciorum modo affecerant. Alios pedibus, quosdam manibus, auribusque amputatis, iniustisque Barbararum literarum notis, in longum sui ludibrium reservaverant, & cum se quoque alienæ dirionis esse cernerent, volentes Regi occurrere non prohibuerant. Inusitata simulacra, non homines videbantur, nec quidquam in illis præter vocem poterat agnosci. Plures igitur lachrymas commovere, quam profuderant ipsi: quippè in tam multiplici, variaque fortuna singulorum, intuentibus similes quidem, sed tamen dispares pœnas, quis maximè miserabilis esset, liquere non poterat. Ut verò Jovem illi tandem Græciæ ultorem aperuisse oculos conclamavere, omnes pari supplicio affecti sibi videbantur. Rex, abstergis, quas profuderat lachrymis, bonum habere animum jubet; visuros urbes suas, conjugesque: & castra inde duo, ab urbe stadia communit. Graeci excesserant vallo, deliberaturi, quid potissimum à Rege peterent. Cumque aliis sedes in Asia rogare, aliis reverti domos placeret; Euclymon ita locutus ad eos fertur;

G

tur;

tur: Nos, qui modo ad opem petendam ex tenebris, & carcere procedere erubimus, ut nunc est, supplicia nostra, quorum nos pudeat magis, an paupertas, incertum est, ostentare Græciæ velint Latum spectaculum cupimus. At qui optime miseriae ferunt, quæ abscondunt: nec ulla est tam familiaris infelicitibus patria, quam solitudo, & status prioris oblivio. Nam qui multum in suorum misericordia ponunt, ignorant quam celeriter lachrymæ inarescant. Nemo fideliter diligit, quem fastidit: nam & calamitas querula est, & superba felicitas. Ita suam quisque fortunam in consilio habet, cum de aliena deliberat: & nisi munus essemus miseri, olim alius alii potuissimus esse fastidio. Quid mirum est, fortunatos semper parem quereret? Obsecro vos, vlim vita defuncti, queramus locum, in quo hæc semesa membra ornamus, ubi horribiles cicatrices telet exilium. Ingrati prorsus conjugibus, quas juvenes duximus, revertemur. Liberi in flore & ætate, & rerum, & fratres agnoscunt ergastuli detrimenta: & quora pars nostri tot obire terras potest; procûl Europa in ultima Orientis relegati, senes, debiles, majore membrorum parte mutilati: tolerabimus scilicet quæ armatos, & victores fatigaverunt? Conjuges deinde, quas captis sors, & necessitas unicum solatium applicuit, parvosque liberos, trahimus nobiscum, an relinquimus? Cum his vententes nemo agnoscere volet. Relinquemus ergo ex templo præsenium pignora, cum incertum sit, an visuri simus ea, quæ petimus? Inter hos latendum est, qui nos miseros nosse caperunt. Hæc Euctemon. Contra Theætetus Atheniensis orsus est dicere: Neminem pium habitum corporis suos æstimaturum, nisi quæ servitia hostis, non natura calamitosos. Dignum esse quæni malo, qui erubesceret

fortuita; tristem eum de mortalitate ferre sententiam, & desperare misericordium, quam ipse alicui denegaturus sit. Deos (quod ipsi nunquam ausu optare forent) offerre patriam, conjuges, liberos, & quidquid homines vel vita aestimant, vel morte redimunt, Quin illi ex hoc carcere erumperent & alium domi esse cœli hauitum, alium lucis aspectum. Mores, sacra linguæ commercium etiam à Barbaris expeti, quæ ingentia ipsi omisuri sint sua sponte, non ob aliud tam calamitosi, quam quod illis carere coacti essent. Se certe rediturum ad penates, & in patriam, tantoque beneficio Regis usurum. Si quos contubernii, liberorumque, quos servitus coegisset agnoscere, amor detineret, relinquerent, quibus nil patria charius est. Pauci huius sententiæ fuere. Cæteros consuetudo natura potentior, vicit. Consenserunt, petendum esse à Rege, ut aliquam ipsis attribueret sedem, Centum ad hoc lecti sunt; quos Alexander ratus, quod ipse præstare cogitabat, petituros. Jumentata, inquit, assignari, quæ vos veherent, & singulis vestrum mille denarium dari iussi. Cum redieritis in Græciam, præstabo, nequis statum suum, si hæc calamitas absit, vestro credat esse meliorem, Illi, obortis lachrymis, terram intuebantur, nec aut erigere vultus, aut loqui audebant. Tandem Rege tristitiæ causam exigente, Euctemon similia iis, quæ in consilio dixerat, respondit. Atque ille, non fortunæ solum eorum, sed etiam penitentiae miserus, verna millia denarium singulis dari iussit. Denæ vestes adjectæ sunt, & armenta eum pecoribus, ac frumento data, ut coli, serique attributus iis ager posset.

6. Postero die convocatos duces copiarum docet, nullam infestiorum urbem Græcis esse, quam

quàm regiam veterum Persidis Regum. Hinc illa im mensa agmina infusa: hinc Darium prius, deinde Xerxem, Europæ impium intulisse bellum. Excidio illius parentandum esse majoribus. Jamquè Barbari, deserto oppido, quæ quemque metus agebat, diffugerant: cum Rex phalangem nil cunctatus inducit. Multas urbes refertas opulentia regia partim expugnarat, partim in fidem acceperat. Sed urbis hujus divitiæ vicere præterita. in hanc totius Persidis opes congesserant Barbari: aurum, argeatumque cumulatam erat; vestis ingens modus: supellex; non ad usum modò, sed ad ostentationem luxus comparata. Itaque inter ipsos victores ferro dimicabatur. pro-hoste erat, qui pretiosorem occupaverat prædam. Et, cum omnia, quæ reperiebantur, capere non possent, (nam res non occupabantur, sed æstimabantur) lacerabãt regias vestes, ad se quisq; partem trahentes; dolabris pretiosæ artis vasa cædebant: nihil neque intactum erat, nec integrum ferebatur. Abrupta simulatorum membra ut quisque avellerat, trahebat: neque avaritia solum, sed etiam crudelitas, in capta urbe grassata est. Auro, argentoque onusti, vilia captivorum corpora trucidabant, passimque obvii cædebantur, quos antea pretium sui miserabiles fecerat. Multi ergò hostium manus voluntaria morte occupaverunt, pretiosissima vestium indutijs muris semet ipsos cum conjugibus, ac liberis in præceps iactantes. Quidam ignes, quod paulò post facturus hostis videbatur, subjecerant ædibus, ut cum suis vivi cremarentur, Tandem suis Rex corporibus, & cultu sæminarum abstinere iussit. Ingens pecuniæ captivæ modus traditur, propè ut fidem

exce-

excedat.
nus, a
C. &
(nam
ræ) ju
ne con
summam
rum. Cy
quam Al
d. Rex a
donum p
bet. Ty
vaxus e
magna
relictis
Ipse cu
ta ma
ipsum
imbris
xatus,
secretari
tum nihil
Locorum
tum mil
minos se
sine ulle
bantur
fos de fi
territos
lit, pec
ingredi e
mici, dei
tes. Prima
iter libi s
sunt. Tan

excedat. Cæterum aut de aliis quoque dubita-
 mus, aut credimus in huius urbis gaza fuisse
 C. & XX. millia talenta: ad quæ vehenda
 (namque ad usus belli secum portare decreve-
 rat) iumenta, & camelos à Sufis, & Babylo-
 ne contrahi iussit. Accessere ad hanc pecuniæ
 summam captis Pasergadis sex millia talento-
 rum, Cyrus Pasergadum urbem condiderat,
 quam Alexandro Præfectus ejus Globares tra-
 dit. Rex arcem Persepolis, tribus millibus Mace-
 donum præsidio relicta, Nicarthen tueri ju-
 bet. Tyridati quoque, qui gazam tradiderat, ser-
 vatus est honor, quem apud Darium habuerat,
 magnaue exercitus parte, & impedimentis ibi
 relicta, Parmenionem, Craterumque præfecit.
 Ipse cum mille equitibus, peditumque expedi-
 ta manu, interiorem Persidis regionem, sub
 ipsum Vergiliarum sidus petiit: multisque
 imbribus, & propè intolerabili tempestate ve-
 xatus, procedere tamen, quò intenderat, per-
 severavit. Ventum erat ad iter perpetuis obsti-
 tum nivibus, quas frigoris vis gelu astrinxerat.
 Locorum squalor, & solitudines inviæ fatiga-
 tum militem terrebant, humanarum rerum ter-
 minos se videre credentem. Omnia vasta, atque
 sine ullo humani cultus vestigio, attoniti intue-
 bantur: & antequam lux quoque, & cælum ip-
 sos deficeret, reverti jubebant. Rex castigare
 territos supersedit, Cæterum ipse equo desi-
 lit, pedesque per nivem, & concretam glaciem
 ingredi cepit. Erubuerunt non sequi primum a-
 mici, deinde copiarum duces, ad ultimum mili-
 tes. Primusq; Rex dolabra glaciem perfringens,
 iter sibi fecit. Exemplum Regis cæteri imitati
 sunt. Tandem propemodùm in vias sylvas e-

mensi, humani cultus rara vestigia, & passim errantes pecorum greges reperire: & incolæ, qui sparsis tuguriis habitabant, cum se callibus inuis septos esse credidissent, ut conspexere hostium agmen, interfectis, qui fugientes sequi non poterant, devios montes, & obsitos nivibus petiverunt. Inde per colloquia captivorum paulatim feritate mitigata, tradidere se Regi; nec in deditos gravius consultum. Vastatis deinde agris Persidis, vicisque eompluribus redactis in potestatem, ventum est in Mardorum gentem bellicosissimam, & multum à cæteris Persis cultu vitæ abhorrentem. Specus in montibus fodiunt, in quos se, ac conjuges, & liberos condunt. Pecorum aut ferarum carne vescuntur. Nec fœminis quidem pro naturæ habitu molliora ingenia sunt. Comæ prominent hirtæ, vestis super genua est, fundâ vinciunt frontem: hoc & ornamentum capitis, & telum est. Sed hanc quoque gentem idem fortunæ impetus domuit. Itaque trigesimo die, postquam à Versepoli profectus erat, eodem rediit. Dona deinde amicis, cæterisque pro cuiusque merito dedit. Prope modum omnia, quæ in ea urbe ceperat, distributa.

7. Cæterum ingentia animi bona, illam indolem, qua omnes Reges antecessit, illam in subeundis periculis constantiam, in rebus molientibus, efficiendisque velocitatem, in deditis fidem, in captivis clementiam, in voluptatibus permissis quoque, & usitatis temperantiam, hæud tolerabili vini cupiditate fœdavit. Hoste, & æmulo regni reparante eum cum maximè bellum, nuper subactis, quos vicerat, novumque imperium aspernantibus, de die inibat convivia, quibus

lus fœm
lari nefas
decebat.
Thais,
nes Græc
Persarum
quorum m
de tanta se
& ipsi mer
sunt arbor
cicimur G
nes in cal
ti ad ince
rant. Pri
vix, &
dificata
lape sub
hæud pec
tum ca
ut ad vest
gem ipsar
igitur, qu
tiam in inc
tum habu
tes ante i
cus quom
vium cla
data est
montibus
est. Ac n
eius secur
Macedon
Huius vest
nis ostend
zar: inde u

bus sceminae intererant: non quidem quas violari nefas esset, quippè pellices, licentius quam decebat, cum armato vivere assuetæ. Ex his una Thais, & ipsa temulentia; maximam apud omnes Græcos initurum gratiam affirmat, si regiam Persarum iussisset incendi: expectare hoc eos, quorum urbes Barbari delessent. Ebrio scorto de tanta re referenti sententiam, unus, & alter, & ipsi mero onerati, assentiuntur. Rex quoque fuit avidior, quam patientior. Quin igitur ulciscimur Græciam, & urbi faces subdimus? Omnes incaluerant mero. Itaque surgunt temulentum ad incendendam urbem, cui armati pepercant. Primus Rex ignem regie iniecit, tum conviva, & ministri, pellicesque. Multa cedro ædificata erat regia, quæ celeritè igne concepta latè fudit incendium. Quod ubi exercitus, qui haud procul urbe tendebat, conspexit, fortuitum ratus, ad opem ferendam concurrit. Sed ut ad vestibulum regie ventum est, vident Regem ipsum adhuc aggerentem faces. Omissa igitur, quam portaverant, aqua, aridam materiam in incendium jacere ceperunt. Hunc exitum habuit regia totius Orientis, unde tot gentes ante jura petebant, patria tot Regum, unicus quondam Græciæ terror, molita mille navium classem, & exercitus, quibus Europa inundata est, contabulato mari molibus, perfossisque montibus, in quorum specus fretum immisit est. Ac ne longa quidem ætate, quæ excidium ejus secuta est, resurrexit. Alias urbes habuere Macedonum Reges, quas nunc habent Parthi. Hujus vestigium non inveniretur, nisi Araxes amnis ostenderet. Haud procul mœnibus fluxerat: inde urbem fuisse XX. stadiis distantem credunt

dunt magis, quam sciunt accolæ. Pudebat Macedones tam præclaram urbem à comessabundo Rege deletam esse. Itaque res in serium versa est, & imperaverunt sibi, ut crederent illo potissimum modo fuisse delendam. Ipsum, ut primum gravatam ebrietate mentem quies reddidit, penituisse constat, & dixisse: Majores penas Persas Græcis daturus fuisse, si ipsum in solio, regiaque Xerxis conspiceret coacti essent. Postero die Lycio, itineris, quo Persidem intraverat, duci, triginta talenta dono dedit. Hinc in regionem Mediæ transiit, ubi supplementum novorum militum è Cilicia occurrit. Peditum erant quinque millia, equites mille: utrisque Plato Atheniensis præerat. His copiis auctus, Darium persequi statuit.

8. Ille jam Ecbatana pervenerat, caput Mediæ. Urbem hanc nunc tenent Parthi; eaque æstiva agentibus sedes est. Adire deinde Bactra decreverat: sed veritus ne celeritate Alexandri occuparetur, consilium, iterque mutavit. Aberat ab eo Alexander stadia MD, sed jam nullum intervallum adversus celeritatem ejus satis longum videbatur. Itaque prælio magis, quam fugæ se præparabat. Triginta millia peditum sequebantur, in quibus Græcorum erant quatuor millia, fide erga Regem ad ultimum invicta. Funditorum quoque, & sagittariorum manus quatuor millia expleverat. Præter hos tria millia, & CCC. equites erant, maximè Bactrianorum. His Bessus præerat, Bactriane regionis Præfectus. Cum hoc agmine Darius paulatim declinavit via militari, jussis præcedere lixis impedimentorum custodibus. Consilio deinde advocato. *Si me cum ignavis, inquit, & plaris qualemcumque vitam*

vitam morte honesta aestimantibus fortuna junxis-
 set, tacerem potius, quam frustra verba consume-
 rem. sed majore quam vellem documento, & vir-
 tutem vestram, & fidem experius, magis etiam con-
 niti debeo, ut dignus talibus amicis sim, quam du-
 bitare an vestri similes adhuc sitis. Ex tot millibus,
 quæ sub imperio fuerunt meo, bis me victum, bis fu-
 gientem persecuti estis. Fides vestra, & constantia,
 ut Regem me esse credam, facit, Proditores, &
 transfugæ in urbibus meis regnant, non hercule qui
 tanto honore digni habeantur, sed ut premiis eo-
 rum vestri sollicitentur animi. Meam tamen for-
 tunam, quam victoris maluistis sequi: dignissimi,
 quibus, si ego non possim, Dii pro me gratiam rese-
 rant; & mehercule referent. Nulla erit tam surda
 posteritas, nulla tam ingrata fama, quæ non in
 Cælum vos debitis laudibus ferat. Itaque, etiamsi
 consilium fugæ, à qua multum abhorret animus,
 agitarem, vestra tamen virtute fretus, obviam
 ivissem hosti. Quousque enim in regno exulabo, &
 per fines imperii mei fugiam externum, & adve-
 nam regem, cum liceat experto belli fortunam,
 aut reparare quæ amisi, aut honesta morte defun-
 gi: nisi forte satius est expectare victoris arbitri-
 um, & Mazæi, & Methenæis exemplo, precariund
 accipere regnum nationis unius, ut jam malit ille
 gloriæ suæ, quam iræ obsequi. Nec Dii si verint,
 ut hoc decus mei capitis, aut demere mihi quis-
 quam, aut condonare possit. Nec hoc imperium
 divus amittam. idemque erit regni mei, qui &
 spiritus, finis. Si hic animus, si hæc lex, nulli non
 parva libertas est: nemo e vobis fastidium Mace-
 donum, nemo vultum superbum ferre cogetur.
 Sua cuique dextra aut ultionem tot malorum pa-
 riet, aut finem. Equidem quàm versabilis for-

inna sit, documentum ipse sum. Nec immeritò mi-
 niores vices ejus exspecto. Sed si iusta, ac pia bella
 Dii aversantur, fortibus tamen viris licebit hone-
 ste mori. Per ego vos decora majorum, qui totius
 Orientis regna cum memorabili laude tenuerunt,
 per illos viros, quibus stipendium Macedonia quon-
 dam tulit, per tot navium classes in Græciam mis-
 sas, per tot trophæa Regum, oro, & obsecror, ut
 nobilitate vestra, gentisque dignos spiritus capia-
 tis, ut eadem constantia animorum, qua præteri-
 ta tolerastis, experiamini quidquid deinde fors tu-
 lerit. Me certè in perpetuum, aut victoria egregia
 nobilitabit, aut pugna.

9. Hac dicente Dario, præsentis periculi spe-
 cies omnium simul corda animosque horrore
 perstrinxerat: nec aut consilium suppetebat, aut
 vox; cum Artabazus vetustissimus amicorum,
 quem hospitem fuisse Philippi sæpè diximus,
 Nos verò, inquit, pretiosissimam vestem induti, ar-
 misque quanto maximo cultu possumus, adornati,
 Regem in aciem sequemur. Ea quidem memè, vi-
 ctoriam ut speremus, mortem non recusemus. Af-
 sensu exceperet cæteri hanc vocem. Sed Nabar-
 zanes, qui in eodem consilio erat cum Bello,
 inauditè antèa facinoris societate inita, Regem
 suum per milites, quibus ambo præerant, com-
 prehendere, & vincere decreverant: ea mente,
 ut si Alexander ipsos insecutus foret, tradito Re-
 ge vivo, inirent gratiam victoris: magni profe-
 ctò cepisse Darium æstimaruti. Sin autè cum
 effugete poruissent, interfecto Dario, regnum si-
 bi occuparent, bellumque renovarent. Hæc par-
 ricidium cum diu volutassent, Nabarzanes adi-
 tum nefariæ spei præparans, Scio me, inquit, sen-
 tentiam esse dicturum prima specie hanc quam
 quæritis.

quam auribus tuis gratam; sed medici quoque graviores morbos asperis remediis curant: & Gubernator, ubi naufragium timet, jacturâ, quidquid servari potest, redimit. Ego tamen, non ut damnus quidem facias, suadeo; sed ut te, ac regnum tuum, salubri ratione conserves. Diis adversis bellum inimus, & pertinax; fortuna Persas urgere non desinit. Novis iniuriis, & omnibus opus est. Auspicium, & imperium alii trade interim, qui tam diu Rex appelletur, donec Asia decedat hostis. Victor deindè regnum tibi reddat: hoc autem brevi futurum ratio promittit. Bactra intacta sunt. Indi, & Sagæ ita tua potestate; tot populi, tot exercitus, tot equitum, pediumque millia ad renovandum bellum vive paratas habent, ut major belli moles supersit, quam exhausta sit. Quid ruimus belluarum ritu in perniciem non necessariam? Fortium virorum est, magis mortem conemere, quam odisse vitam. Sæpè tædio laboris ad militiam sui compelluntur ignavi; at virtus nihil in expertum omittit. Itaque ultimum omnium mors est, ad quam non pigre ire satis est. Proindè si Bactra, quod tuissimum receptaculum est, perimus, Præfectum reg. onis ejus Bessum, Regem temporis gratiâ statuamus. Compositis rebus, justo Regi tibi fiduciarum restituet imperium. Haud mirum est, Darium non temperasse animo: quamquam tam impiæ voci, quantum nefas subesset, latebat. Itaque, *Pessimam*, inquit, *mancipium*, reperisti optatum tibi tempus, quo *parricidium aperires*? Strictoque acinace interfecturus videbatur, ni prope Bessus, Bactriani que, trisillum specie, ceterum si perseveraret, vincituri, circumstetissent. Nabarzanes interim elapsus; mox & Bessus consecutus, copias, quibus præerant, à cætero exercitu secedere ju-

bent ; secretum inituri consilium. Artabazus convenientem præsentis fortunæ sententiam ortus , mitigare Darium , temporum identidem admonens , cepit. *Ferret æquo animo qualiumcumque , suorum tamen , vel stultitiam , vel errorem. Instare Alexandrum , gravem etiam si omnes præsto essent : quid futurum si persecuti fugam ipsius , alienentur à Rege ?* Ea re paruit Artabazo , & quanquam movere castra statuerat , turbatis tamen omnium animis , eodem in loco substitit. Sed attonitus mestitia simul , & desperatione , tabernaculo se inclusit. Ergo in castris , quæ nullius regebantur imperio , varii animorum motus erant : nec in commune , ut antea , consulebatur. Dux Græcorum militum Patron arma capere suos jubet , paratosque esse ad exsequendum imperium. Persæ secesserant. Bessus cum Bactriænis erat , tentabatque Persas adducere , Bactra , & intactæ regionis opulentiam , simul & quæ manentibus instarent pericula , ostentans. Persarum omnium eadem fere fuit vox , nefas esse deserere Regem. Inter hæc Artabazus omnibus imperatorisungebatur officiis. Ille Persarum tabernacula circumire , hortari , monere nunc singulos , nunc universos , non ante destitit , quam satis constaret imperata facturos. Idem ægrè à Dario impetravit , ut cibum caperet , animumque Regis.

10. At Bessus , & Nabarzanes , olim agitata scelus exsequi statuunt , regni cupiditate accensæ. Dario autem incolumi tantas opes sperare non poterant. Quippè in illis gentibus Regum eximia majestas est : ad nomen quoque Barbari conveniunt , & pristinae veneratio fortunæ sequitur adversam. Instabat impios animos regio

cui præ
rum nu
tem At
quos a
lum m
indè vit
contig
militi
ros , Re
tum ad
ran eun
asperna
cum in
propa
tot Pe
corum
non p
nitent
excusa
Inter
spe , h
terum i
cum Ba
opulen
sua.
sive R
tigari
grad
tes ,
ut cau
ret. Si
zanes
toti a
secreti
dato ,

cui præerant, armis, virisque, & spatio locorum nulli earum gentium secunda. Tertiam partem Asiæ tenet. Multitudo juniorum, exercitus, quos amiserat Darius, æquabat. Itaque non illum modò, sed etiàm Alexandrum spernebant; inde vires imperii repetituri, si regionis potiri contigisset. Diu omnibus cogitatis placuit, per milites Bactrianos ad omne obsequium destinatos, Regem comprehendere, mittique nuntium ad Alexandrum, qui indicaret vivum asseruari eum. Si, id, quod timebant, proditorem aspernatus esset, occisuri Darium, & Bactra cum suarum gentium manu petituri. Cæterum propalàm comprehendi Darius non poterat; tot Persarum millibus laturis opem Regi. Græcorum quoque fides timebatur. Itaque quod non poterant vi, fraude assequi tentant. Penitentia secessionis simulare decreverant, & excusare apud Regem consternationem suam. Interim qui Persas sollicitarent, mittuntur. Hinc spe, hinc metu militares animos versant: ruinæ rerum illos subdere capita: in perniciem trahi; cum Bactra pateant, exceptura eos donis, & opulentia, quantum animis concipere non possint. Hæc agitantibus Artabazus supervenit, sive Regis jussu, sive sua sponte, affirmans mitigatum esse Darium, & eundem illis amicitia gradum parere apud Regem. Illi lachrymantibus, nunc purgare se, nunc Artabazum orare, ut causam ipsorum tueretur, precesque perferret. Sic peracta nocte, sub lucis exortu Nabarzanes cum Bactrianis militibus in vestibulo Prætorii aderat: titulum solemnibus officii occulto secleri præferens. Darius, signo ad eundem dato, currum pristino more conscendit. Nabarzanes,

zanes, ceterique patricidæ procumbentes humi ; quem paulò post in vinculis habituri erant, sustinere venerari : lachrymas etiam penitentiae indices profuderunt ; adeò humanis ingenii parata simulatio est , Preces deinde suppliciter admotæ , Darium , natura simplicem , & mitem , non credere modò quæ affirmabant , sed etiam flere coegerunt . Ac ne tum quidem cogitati sceleris pœnituit , cum intuerentur , qualem & Regem , & virum fallerent . Ille quidem securus periculi , quod instabat ; Alexandri manus , quas solas timebat , effugere properabat .

11. Patron autem Græcorum Dux præcepit suis , ut arma , quæ in sarcinis antea ferebantur , induerent ; ad omne imperium suum parati , & intenti . Ipse currum Regis sequebatur , occasione imminens alloquendi eum , quippè Bessus facinus præsenferat . Sed Bessus id ipsum metuens , custos verius , quam comes , à curru non recedebat . Diu ergò Patron cunctatus , ac sæpius sermone revocato , inter fidem , timoremque hæsitans , Regem intuebatur . qui ut tandem advertit oculos , Bubacem spadonem inter proximos currum sequentem percunctari jubet , numquid ipse velit dicere ? Patron , se verò , sed remotis arbitris , loqui velle cum eo , respondit . Jussusque propius accedere , sine interprete . (nam hæud rudis Græcæ linguæ Darius erat) Rex , inquit , *ex quinquaginta millibus Græcorum super sumus pauci : omnes fortunæ tuæ comites : & in hoc tuo statu iidem , qui florente te fuimus . Quascunque sedes elegeris pro parvia , & domesticis rebus petituri . Secundæ , adversæque res tuæ copulare vere nos tecum . Per hanc fidem invictam oro , & obestor , in nostris castris tibi tabernaculum statue . nos corporis*

poris tui custodes esse patiaris. Amisimus Graciam; nulla Baccra sunt nobis. spes omnis in te, utinam & in ceteris esset! Plura dici non attinet. Custodiam corporis tui externus, & alienigena non deposcerem, si crederem alium posse prestare. Bellus quanquam erat Græcis sermonis ignarus, tamen stimulante conscientia, iudicium profecto Patronem detulisse credebat: & interpretis Græci relato sermone, exempta dubitatio est. Darius autem, quantum ex vultu conspici poterat. haud sanè territus, percunctari Patron causam consilii, quod afferret, cepit. Ille non ultra differendum ratus: *Bellus, inquit, & Nabarzanes insidiantur tibi: in ultimo discrimine & fortune tuae, & vitæ. Hic dies aut parricidis, aut tibi futurus ultimus.* Et Patron quidem egregiam conservati Regis gloriam tulerat. Eludant licet quibus fortè, ac temerè humana negotia volvi, agique persuasum est: equidem æterna constitutione crediderim, nexuque causarum latentium, & multò ante destinatarum suum quemque ordinem immutabili lege percurrere. Darius certè respondit: *Quanquam sibi Græcorum militum fides nota sit, nunquam tamen à popularibus suis recessurum. Difficilius sibi esse damnare, quam decipi. Quidquid fors tulisset, inter suos perpeti malte, quam transfugam fieri: serò se perire, se saluum esse sui milites nollent.* Patron desperata salute Regis, ad eos, quibus præerat, rediit: omnia pro fide experiri paratus.

12. At Bellus occidendi protinus Regis impetum conceperat. Sed veritus, ne gratiam Alexandri, ni vivum eum tradidisset, inire non posset, dilato in proximam noctem sceleris consilio, agere gratias incipit, quòd perfidi hominis

inse-

insidias jam Alexandri opes spectantis prudenter, cautèque vitasset: donum cum hosti laturum fuisse regis caput: nec mirari, hominem mercede conductum omnia habere venalia; sine pignore, sine lare, terrarum orbis exsulem, ancipitem hostem, ad nutum licentium circumferri. Purganti deinde se, Deosque patrios testes fidei suæ invocanti. Darius vultu assentiebatur, hæud dubius quin vera deferrentur à Græcis: sed eò rerum ventum erat, ut tam periculosum esset non credere suis, quàm decipi. Triginta millia erant, quorum inclinata in scelus levitas timebatur. Quatuor millia Patron habebat; quibus si credidisset salutem suam, damnata popularium fide, parricidio excusationem videbat offerri. Itaque præoptabat immeritò, quàm jure violari. Besso tamen insidiarum consilium purganti respondit: *Alexandri sibi non minus iustitiam quàm virtutem esse perspectam. Falli eos, qui prodissionis ab eo præmium expectent. Violata fidei neminem acriorem fore vindicem, ultroremque.* Jamque nox appetebat, cum Persæ more solito armis positis ad necessaria ex proximo vico ferenda discurrunt. At Bactriani (ut imperatum erat à Besso) armati stabant. Inter hæc Darius Artabazum acciri iubens expositisque quæ Patron detulerat hæud dubitare Artabazus, quin transcendendum esset in castra Græcorum: Perlas quoque periculo vulgato secururos. Destinatus sorti suæ, & jam nullius salubris consilii patiens, unicam in illa fortuna opem, Artabazum, ultimum illum visurus amplectitur, persususque mutuis lachrymis, in hærentem sibi avelli jubet, capite deinde velato, ne inter gemitus digredientem velut à Rege intueretur, in humum primum corpus

pus abiecit. Tum verò custodiæ ejus affueti, quos
 Regis salutem, vel periculis vitæ tueri oportebat,
 dilapsi sunt, armatis, quos jam adventare
 credebant, hæud rati se futuros pares. Ingens ergò
 in tabernaculo sollicitudo erat, paucis spadoni-
 bus (quia quò discederent non habebant circum-
 stantibus Regem. At ille, remons arbitris, diù
 aliud, atque aliud consilium animo volutabat.
 Jamque solitudinem, quàm paulò ante pro solati-
 o petiverat, perosus, Bubacem vocari jubet:
 quem intuens, *te, inquit, consulite vobis; ad ul-
 timum Regi vestro (ut decebat) fide exhibita. Ego
 hinc legem fati mei expecto. Forsitan mireris quod
 vitam non finiam; alieno scelere, quàm meo, mori
 malo.* Post hanc vocem, spado gemitu non mo-
 dò tabernaculum, sed etiàm castra complevit,
 Irrupere deinde alii, laceratisque vestibibus, lugu-
 bri, & barbaro ululatu Regem deplorare cepe-
 runt. Persæ ad illos clamore perlato, attoniti me-
 tu, nec arma capere, ne in Bactrianos inciderent,
 nec quiescere audebant, ne impiè deserere Re-
 gem viderentur. Varius, ac dissonus clamor sine
 Duce, ac sine imperio, totis castris referebatur.
 Besso, & Nabarzani nuntiaverunt sui, Regem à
 semetipso interemptum esse. Planctus eos dece-
 perat. Itaque citatis equis advolant, sequenti-
 bus quos ad ministerium sceleris delegerant, &
 cum tabernaculum intrassent, quia Regem vi-
 vere spadones indicabant, comprehendi, vinci-
 rique jusserunt. Rex curru paulò ante vectus, &
 Deorum, à suis, honoribus cultus, nulla externa
 ope admota, captivus servorum suorum, in for-
 didum vehiculum pellibus undiquè contextum
 imponitur. Pecunia Regis, & supellex, qua-
 si jure belli, diripitur: onustique præda per sce-
 lus

lus ultimum parta, fugam intendunt. Artabazus cum iis, qui imperio parebant, Græcisque militibus Parthienem petebat; omnia tutiora partidarum contuitu ratus. Persæ promissis Bessio nerati, maxime quia nemo alius erat quem sequerentur, conjungere se Bactrianis; agmen eorum tertio assecuti die. Ne tamen honor Regi non haberetur; aureis compedibus Darium vinciunt, nova ludibria subinde excogitante fortuna. Et ne forte cultu regio posset agnosci, sordidis pellibus vehiculum intexerant. Ignoti iumenta agebant, ne percunctantibus in agmine monstrari posset; Custodes procul sequebantur.

13. Alexander, audito Darium movisse ab Ecbatanis, omisso itinere, quod parebat in Mediam, fugientem insequi pergit strenue. Tabas Oppidum est in Paratacene ultima: quo ubi pervenit, ibi transfugæ nuntiant, præcipitem fuga Bactra petere Darium. Certiora deinde cognoscit ex Bagystene Babylonio: non equidem victum Regem, sed in periculo esse aut mortis, aut vinculorum. Rex, Ducibus convocatis, *Maximum, inquit, opus, sed labor brevissimus superest. Darius hæc procul, deflitutus à suis, aut victus, aut oppressus est. In illo corpore posita est victoria nostra, & tanta res celeritatis est præmium.* Omnes pariter conclamant, paratos ipsos sequi: nec labori, nec periculo parceret. Igitur rapim agmen cursus magis, quam itineris modo ducit; ne nocturna quidem quiete diurnum laborem relaxante. Itaque quingenta stadia processit; perventumque erat in vicum, in quo Darium Bessus comprehenderat. Ibi Melon Darii interpretis excipitur. corpore æger, non potuerat agmen sequi:

sequi: & deprehensus celeritate Regis, transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta cognoscit: sed fatigatis necessaria quies erat. Itaque delectis equitum sex millibus, trecentos, quos Dimachas appellabant, adiungit. Dorso hi graviora arma portabant; cæterum equis vehabantur; cum res, locusque posceret, pedestris acies erat. Hæc agentem Alexandrum adveniunt Orilli & Mythrænes, qui Bessi parricidium exosi transfugerant: nuntiabantque, stadia quingenta abesse Persas: ipsos brevius iter monstraturos. Gratus Regi adventus transfugarum fuit. Itaque prima vespere, ducibus iisdem, cum expedita equitum manu monstratam viam ingreditur, phalange, quantum festinare posset, sequi iussa. Ipse quadrato agmine incedens; ita cursum regebat, ut primi conjungi ultimis possent. Trecenta stadia processerant, cum occurrit Brocubelus, Mazæi filius, Syriæ quondam Prætor. Is quoque transfuga, nuntiabat Bessum hæud amplius, quam ducenta stadia abesse. Exercitum, utpotè qui nihil præcaveret, incompositum inordinatumque procedere. Hyrcaniam videri petituros, si festinaret sequi, palantibus superventurum. Darium adhuc vivere. Strenuo aliò qui cupiditatem consequendi transfuga iniecerat. Itaque calcaribus subditis, effuso cursu eunt. Jamque fremitus hostium iter ingredientium exaudiebatur: sed prospectum ademerat pulveris nubes. Paulisper ergò inhibuit cursum, donèc consideret pulvis. Jamque conspecti à Barbaris erant, & abeuntium agmen conspexerant; nequaquam futuri pares, si Bessò tantum animi fuisset ad prælium, quantum ad parricidium fuerat. Namque & numero Barbari præ-

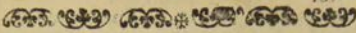
sta-

stabant, & robore. Ad hoc, refecti cum fatigatis certamen inituri erant. Sed nomen Alexandri, & fama, maximum in bello utique momentum, pavidos in fugam convertit. Bessus, & ceteri facinoris eius participes, vehiculum Darii assecuti, cœperunt hortari eum, ut conscenderet equum, & se hosti fugâ eriperet. Ille Deos ultores adesse testatur, & Alexandri fidem implorans, negat se parricidas velle comitari. Tum verò ira quoque accensi, tela iniiciunt in Regem, multisque confossum vulneribus relinquunt. Jumenta quoque, ne longius prosequi possent, convulnerant; duobus servis, qui Regem comitabantur, occisis. Hoc edito facinore, ut vestigia fugæ spargerent, Nabarzanes Hyrcaniam, Bessus Bactra, paucis equitum comitantibus, perebant. Barbari ducibus destituti, quâ quemque aut spes ducebat, aut pavor, dissipabantur. Quingenti tantum equites congregaverant se, incerti adhuc, resistere melius esset, an fugere. Alexander, hostium trepidatione comperta, Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam fugam præmittit. Ipse cum cæteris sequitur; tria ferme millia resistentium occisa sunt: reliquum agmen more pecudum intactum agebatur, jubente Rege, ut cædibus abstineretur. Nemo captivorum erat, qui monstrare Darii vehiculum posset: singuli, ut quæque prehenderant, scrutabantur: nec tamè ullum vestigium fugæ Regis exstabat. Festinantem Alexandrum vix tria millia equitum persecuta sunt. At in eos, qui lentius sequebantur, incidebant universa fugientium agmina. Vix credibile dictu, plures captivi, quàm qui caperent, erant: adeò omnem sensum territis fortuna pernitus

nitus excusserat, ut nec hostium paucitatem, nec multitudinem suam satis cernerent. Interim iumenta, quæ Darium vehebant, nullo regente, decederant militari via, & errore delata per quatuor stadia, in quadam valle constiterant, æstu, simulque vulneribus fatigata. Haud procul erat fons, ad quem monstratum à peritis Polystratus Macedo siti maceratus accessit. Ac dum galea haustam aquam sorbet, tela jumentorum deficientium corporibus infixæ conspexit. Miratusque confossa potiùs, quàm abacta esse, semivivi hominis corpus, cum propius accessisset, in sordido vehiculo pellibus contexto situm reperit: atque Darium, multis quidem vulneribus confossum, adhuc tamen spiritantem, esse cognovit. Qui applicito captivo, cum civem ex voce cognovisset, id saltem præsentis fortunæ solatium se habere dixit, quod apud intellecturum locuturus esset, nec incassum postremas voces emissurus. Hæcque Alexandro perferti jubet: Se nullis in eum meritorum officiis, maximorum autem illi debitorem mori. Agere tamen ei maximas gratias pro beneficiis, in matrem, conjugem, & liberosque suos impensis: jis enim vitam, & pristini status reverentiam, dignitatemque concessam: sibi autem à cognatis, atque amicis, quibus & regna, & vitam dederit, illa omnia crepta esse; precari se, ut illi victori terrarum omnium imperium contingat. Ultionem sceleris erga se perpetrati, non solum sua, sed exempli, omniumque Regum causa, non negligere, illi cum decorum, tum utile futurum. Jamque deficiens aquam poposcit: quam allatam postquam bibit, Polystrato, qui eam tulerat: Quisquis es mortalium, inquit, hoc mihi extremum

universæ calamitatis genus accidit, ut pro tanto in me beneficio dignas tibi grates referre nequeam; at referat Alexander: Alexandro vero Dii, pro ejus summa in meos humanitate ac clementia, cui hoc fidei regis unicum dextræ pignus pro me dabis. Hæc dicens, accepta Polystrati manu, vita destituit. Quibus Alexandro nunciatis, ad corpus demortui perveniens, tam indignam illo fastigio mortem lacrymis prosecutus est; demptaque sibi chlamyde, corpus illius contextit: atque regio ornatum cultu, ad matrem Sifigambim, patrio, regioque more sepeliendum, atque regis majorum suorum tumulis inferendum, misit.

QUINTI CURTII
 DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
 Regis Macedonum
 LIBER SEXTUS.
 BREVIARIUM LIBRI.

1. **P** Ralii inter Lacedaemonios, atque Macedones descriptio, & pax ab Alexandro victore Graecis, qui eo absente defecerant, concessa.

2. Alexander bello invictus, otio, & deliciis frangitur; unde rumor in castris, qui torpentem excitat.

3. Hortatoria Alexandri ad milites oratio, ut bellum, in Asia inchoatum, prosequantur, & absolvant.

4. Zioberis miri fluminis descriptio. Alexander Nabarzani per literas salutem querenti, veniam pollicetur. Deinde mari Caspio, & Hircaniae proximus, quosdam Davii Praefectos recipit in gratiam.

5. Artabazo, summa cum animi benevolentia excepto, Graecis, qui Darium adjuverant, parcat Alexander, & Mardorum gente debellata, Amazonica cujusdam reginae petitioni satisfacit.

6. Macedones Alexandri offenduntur moribus, qui, ut seditionem averteret, ad bellum Besso inferendum mentem convertit, quod & stratagemate inchoat: ac Satibarzanem, quod defecisset, primum persequitur: Barbaros a montibus fortiter dispellit: Ariacacnam expugnat.

7. Con-

6. *Conjuratorem in Alexandrum Dymnus Nicomacho, hic per Ceballinum fratrem Alexandro detegit. Hinc mors Dymni, qui ipse sibi manus inferit.*

8. *Amicorum regionum consilio Philotas Pamenionis filius, conjurationis anthor, & particeps creditus, capitur, ac velato capite in regiam abducitur.*

9. *De conjuratione, adversus Philotam expostulatoria Alexandri ad milites oratio, coram quibus Philotas adductus, defensionem parat.*

10. *Apologetica Philotæ oratio, qua conjurationis accusationem prolixè refellit.*

11. *Concio à quodam Belone accensa, in Philotam surgit. Ispaulò post, ut se cruciatibus liberaret, factæ conjurationis circumstantias aperit; cumque aliis, qui accusantur, saxis à Nicomacho obruitur.*

UGNÆ discrimen immisit; obtruncatisque, qui promptius resistebant, magnam partem hostium propulit. Cœperant fugere victores, & donèc avidius sequentes in planum deduxere, multi cadebant. Sed ut primum locus, in quo stare posset, fuit, æquis viribus dimicatum est. Inter omnes tamèn Lacedæmonios Rex eminebat, non armorum modò, & corporis specie, sed etiam magnitudine animi, quo uno vinci non potuit. Undiquè nunc cominus nunc eminus petebatur, diuque arma circumferens, alia tela clypeo excipiebat, corpore alia vitabat, donèc hastà femora perfossa, plurimo sanguine effuso, destituere pugnantem. Ergò clypeo suo exceptum armigeri rapim in castra referebant, jactationem vulnerum haud facile

tolerantem, Nec tamen omiserê Lacedæmonii pugnam, & ut primum sibi, quàm hosti æquorem locum capere potuerunt, densatis ordinibus effusi, fluentem in se aciem excepêre. Non aliud discrimen vehementius fuisse, memoriæ proditum est. Duarum nobilissimarum bello gentium exercitus pari Marte pugnant. Lacedæmonii vetera, Macedones præsentia decora intuebantur. Illi pro libertate, hi pro dominatione pugnant, Lacedæmonii Dux, Macedonibus locus decrat. Diei quoquè unius tam multiplex casus, modò spem, modò metum, utriusque partis augebat: velût de industria inter fortissimos viros certamen æquante fortuna. Cæterum angustie loci, in quo hæserat pugna, non patiebantur toris congregari viribus. Spectabant ergò plures, quàm inierant prælium: & qui extra teli iactum erant, clamore invicem suos accendebant. Tandem Laconum acies languescere, lubrica arma sudore vix sustinens, pedem deinde referre cepit urgente hoste, ac aperte fugere. Insequebatur dissipatos victor, & emensus omne spatium, quod acies Laconum obtinuerat, ipsum Agmen persequabatur. Ille, ut fugam suorum, & proximos hostium conspexit, deponi se iussit: expertusque membra, am impetum animi sequi possent, postquam deficere sensit, poplitibus semet excepit: galeaque strenuè sumpta, clypeo protegens corpus, hastam dextra vibrabat: ultrò vocans hostem, si quis jacenti spolia demere auderet. Nec quisquam fuit, qui sustineret cominus congregari. Procul missilibus appetebatur, ea ipsa in hostem retorquens, donèc lancea nudo pectori infixâ est; qua ex vulnere evulsa, inclinatum, ac deficientis caput cly-

peo paulisper excepit. Deinde, linquente spiritu pariter ac sanguine, moribundus in arma procubuit. Cæcidere Lacedæmoniorum quinque millia, & CCCL. ex Macedonibus hæud amplius CII. Cæterum vix quisquam, nisi saucius, revertit in castra. Hæc victoria non Spartam modò, sociosque ejus, sed etiam omnes qui fortunam belli spectaverant, fregit. Nec fallebat Antipatrum, dissentire ab animis gratulantium vultus: sed bellum finire cupienti, opus erat decipi; & quanquam fortuna rerum placebat, invidiam tamèn, quia majores res erant, quàm quas Præfeti modus caperet, meruebat; quippè Alexander hostes vinci voluerat. Antipatrum vicisse, ne tacitus quidem indignabatur; suæ demptum gloriæ existimans, quidquid cessisset alienæ. Itaque Antipater, qui probe nosset spiritum ejus, non est ausus ipse agere arbitrum victoriæ: sed conciliunt Græcorum, quid fieri placeret, consuluit. A quo Lacedæmonii, nihil aliud, quàm ut Oratores mittere ad Regem liceret, precati, non gravare veniam defectionis, præter auctores, impetraverunt; Megalopolitanis, quorum urbs erat obsessa à defectione, Achæis, & Ætolis DXX. talenta dare jussis. Hic fuit exitus belli, quod repente ortum, priùs tamen finitum est, quàm Darium Alexander apud Arbella superaret.

2. Sed ut primùm instantibus curis laxatus est animus, militarium rerum, quàm quietis, otiique patientior, excepere eum voluptates; & quem arma Persarum non fregerant, vitia vicerunt. Intempestiva convivia, & perpotandi pervigilandique insana dulcedo, ludique, & greges pellicum, omnia in externum lapsa sunt morem: quem æmulatus quasi potiolem suo, ita popula-
rium

rium animos, oculosque pariter offendit, ut à ple-
 nisque amicorum pro hoste haberetur: tenaces
 quippe disciplinae suae, solitoque parco, ac pa-
 rabili victu ad implenda naturae desideria defun-
 gi, in peregrina, & victarum gentium mala im-
 pulerat. Hinc saepius comparatae in caput ejus
 insidiae, secessio militum, & liberior inter mu-
 tuas querelas dolor; ipsius deinde nunc ira, nunc
 suspiciones, quas excitabat inconsultus pavor,
 caeteraque his similia, quae deinde dicentur. Igi-
 tur cum intempestivis conviviis dies pariter, no-
 ctesque consumeret, satietatem epularum ludis
 interpolabat, non contentus artificum, quos è
 Graecia excitaverat, turbam; quippe captivae fem-
 inarum jubebantur suo ritu canere incondi-
 tum, & abhorrens peregrinis auribus carmen.
 Inter quas unam Rex ipse conspexit maestio-
 rem, quam caeteras, & producentibus eam vere-
 cundè reluctantem. Excellens erat forma, &
 formam pudor honestabat. Dejectis in terram
 oculis, & quantum licebat, ore velato, suspi-
 cionem praebuit Regi, nobiliorem esse, quam
 ut inter convivales ludos deberet ostendi. Ergò
 interrogata quanam esset, neptem se Ochi, qui
 nuper regnasset in Persis, filio ejus genitam esse
 respondit: uxorem Histaspis fuisse. Propin-
 quus hic Darii fuerat, magni & ipse exercitus
 Praetor. Adhuc in animo Regis tenues reliquae
 pristini moris haerebant. Itaque fortunam regia
 stirpe genitae, & tam celebre nomen reveritus,
 non dimitti modò captivam, sed etiàm restitui
 ei suas opes jussit; virum quoque requiri, ut re-
 pecto conjugem redderet. Postero autem die
 praecipit Hephæstioni, ut omnes captivos in re-
 giam juberet adduci. Ubi singulorum nobilita-

te spectata, secrevit à vulgo, quorum eminebat genus. Mille hi fuerunt, inter quos reperiuntur est Oxatres Darii frater, non illius fortuna, quam indole animi sui clarior, XXVI. millia talentum proxima præda redacta erant: e quibus XII. millia in congiarium militum absumpta sunt. Par huic pecuniæ summa custodum fraude subtracta est. Oxydates erat nobilis Perses, qui à Dario capitali supplicio destinatus, cohibebatur in vinculis. Huic liberato Sattapiam Mediæ attribuit, fratremque Darii recepit in cohortem amicorum; omni vetustæ claritatis honore servato. Hinc in Parthienem peruentum est, tunc ignobilem gentem, nunc caput omnium, qui post Euphratem & Tigrim amnes siti, Rubro mari terminantur. Scythæ regionem campestram ac fertilem occupaverunt, graves adhuc accolæ. Sedes habent & in Europa, & in Asia. Qui super Bosphorum colunt, ascribuntur Asiæ. At qui in Europa sunt, à lævo Thraciæ latere ad Borystenem, atque inde ad Tanaim alium amnem recta plaga pertinent. Tanais Europam, & Asiam medius interfuit; nec dubitatur quin Scythæ, qui Parthos condidere, non à Bosphoro, sed ex regione Europæ penetraverint. Urbs erat ea tempestate clara Hecatamphylus, condita à Græcis. Ibi stativa Rex habuit, com meatibus undique advectis. Itaque rumor otiosi militis, viritum sine auctore percreebuit, Regem contentum rebus, quas gessisset, in Macedoniam protinus redire statuisse. Discurrunt lymphatis similes in tabernacula, & itineri sarcinas aptant. signum datum crederes, ut vasa colligerent, Totis castris tumultus, hinc contubernales suos requirerentium, hinc onerantium plaustra. perfertur ad

ad Regem. Fecerant fidem rumori temerè vulgato Græci milites. redire iussi domos, quorum equitibus singulis denariorum sena millia dono dederat. Iphis quoque finem militiae adesse credebant. Haud secus quam pat erat tertius Alexander, qui Indos atque ultima Orientis peragrarè statuisset, Præfectos copiarum in Prætorium contrahit, obortisque lachrymis, ex medio gloriae spatio revocari se, victi magis quam victoris fortunam in patriam relaturum, conquestus est; nec sibi ignaviam militum obstarè, sed Deorum invidiam, qui fortissimis viris subitum patriæ desiderium admovissent, paulò post in eandem cum majore laude famaue redituris. Tum verò pro se quisque operam suam offerre, difficillima quæque poscere, polliceri militum quoque obsequium, si animos eorum leni, & apta oratione permulcere voluisset. Numquam infractos, & abiectos recessisse, quoties ipsius alacritatem, & tanti animi spiritus hautire potuissent. Ita se facturum esse respondit: illi vulgi aures præparent sibi. Satisque omnibus, quæ in rem videbantur, compositis, vocari ad concionem exercitum iussit, apud quem talem orationem habuit.

3. Magnitudinem rerum, quas gessimus, milites, intuentibus vobis, minimè mirum est, & desiderium quietis, & satietatem gloriae occurrere. ut omittam Illyrios, Triballos, Bœotiam, Thraciam, Spartam, Acheos, Peloponnesum. quorum alia ductu meo, alia imperio aspicio; perdomui. Ecce orsi bellum ad Hellespontum, Jonas, Æolidem servitio Barbariæ impotentis exemimus. Cariam, Lydiam, Cappadociam, Phrygiam, Paphlagoniam, Paphliam, Pisidias, Ciliciam, Syriam, Phanicem,

Armeniam, Persidem, Medos, Parthienem, habemus in potestate. Plures provincias complexus sum: quam alii urbes ceperunt, & nescio an enumerari mihi quædam ipsarum rerum multitudo subduxerit. Itaque si crederem satis certam esse possessionem terrarum, quas tanta velocitate domuimus, ego verò, milites, ad penates meos, ad parentem sororesque & ceteros cives, vel venientibus vobis erumperem, ut ibi parissimum parta vobiscum laude, & gloria fruere, ubi nos uberrima victoriæ præmia expectant, liberorum, conjugum, parentumque lætitia, pax, quies: rerum per virtutem partarum, securæ possessio. Sed in novo, & (si verum fateri volumus) precario imperio, adhuc jugum ejus rigida cervice subeuntibus Barbaris, tempore, milite opus est, dum minoribus ingeniis imbuuntur: & efferratos molior consuetudo permulcet. Fruges quoque maturitatem statuto tempore expectant. adeo etiam illa sensus omnis expertia, tamen sua lege mitescunt. Quid creditis, tot gentes alterius imperio ac nomine assuetas, non sacris, non moribus, non commercio linguæ nobiscum coherentes, eodem prælio dominatas esse, quo victæ sunt? Vestris armis continentur, non suis moribus. & qui presentes metunt, in absentia hostes erunt. Cum feris bestiis res est, quas captas & inclusas, quia ipsarum natura non potest, longior dies mitigat. Et adhuc sic ago, tanquam omnia subacta sint armis, quæ fuerunt in ditione Darii. Hyrcaniam Nabarzanes occupavit. Bactra non solum possidet parricida Bessus, sed etiam minorum Sogdiani, Dahæ, Massagætæ, Sacæ, Indi, sui juris sunt. Omnes hi simul, si terga nostra viderint, sequentur. Illi enim ejusdem nationis sunt, nos alienigenæ, & externi. Suis autem quique parent: placidius, etiam cum is præest, qui magis time-

ri potest. Proinde aut quæ cepimus omittenda sunt,
 aut quæ non habemus occupanda. Sicut in corpori-
 bus agris, milites, nihil quod nociturum est, medi-
 ci relinquunt; sic nos, quidquid obstat imperio, reci-
 damus. Parva sepe scintilla contempta, magnam
 excitavit incendium. Nil rursus in hoste despicitur;
 quem spreveris, valentiorum negligentia facies.
 Ne Darius quidem hereditarium Persarum accep-
 tit imperium, sed in sedem Cyri beneficio Bagoæ ca-
 strati hominis admissus: ne vos magno labore cre-
 datis Besium vacuum regnum occupaturum. Nos
 verò peccavimus, milites, si Darium ob hoc vicimus,
 ut servo ejus traderemus imperium: qui ultimum
 ausus scelus Regem suum etiam externæ opis agen-
 tem, certè cui nos victores pepercissimus, quasi ca-
 ptivum in vinculis habuit: ad ultimum, ne à nobis
 conservari posset, occidit. Hunc vos regnare patie-
 mini? quem equidem cruci affixum videre festinò:
 omnibus Regibus gentibusque fidei, quam violavit,
 meritis pœnas solventem. At hec est, si mox eun-
 dem Græcorum urbes, aut Hellepontum vastare
 nunciaturum erit vobis, quo dolo e afficiemini. Bes-
 sum præmia vestræ occupasse victoriæ? Tunc ad re-
 petendas res festinabitis: tunc arma capietis. Quan-
 to autem præstaret territum adhuc, & vix mentis
 suæ compotem, opprimere? Quatridui nobis iter
 superest, qui tot proculcavimus nives, tot amnes
 superavimus, tot montium juga transcurremus: &
 non mare illud, quod exestuant iter fluctibus occu-
 pat, euntes nos moratur; non Ciliciæ fauces, &
 angustia includunt. plana omnia, & prona sunt.
 In ipso limine victoriæ stamus. Pauci nobis fugiti-
 vi, & domini sui interfectores supersunt. Egre-
 gium mehercule opus, & inter prima gloriæ vestræ
 nunc mandandum, posteritati famæque tradetis. Darius

quoque hostis, finito post mortem eius odio, parricidat esse vos ultos: neminem impium effugisse manus vestras. Hoc perpetrato, quanto crediditis Persas obsequentiores fore, cum intellexerint, vos pia bella suscipere; & Bessi sceleri, non nomini suo irasci?

4. Summa militum alacritate, iubentium quocunque vellet, duceret, oratio excepta est, Nec Rex moratus impetum. tertioque per Parthienem die ad fines Hyrcaniae penetrat; Cratero relicto cum jis copiis, quibus praeerat, & ex manu, quam Amyntas ducebat, additis sexcentis equitibus, & totidem sagittariis, ut ab incurfione Barbarorum Parthienem tueretur. Erigyum impedimenta, & modico praesidio dato, campestri itinere ducere jubet. Ipse cum phalange, & equitatu CL. stadia emensus, castra in valle, qua Hyrcaniam adeunt, communit. Nemo praetis, densisque arboribus umbrosus est, pingue vallis solum rigantibus aquis, quae ex petris eminentibus manant. Ex ipsis radicibus montium Zioberis amnis effunditur, qui tria fere stadia in longitudinem universus fluit deinde saxo, quod alveolum interpolat, percussus, duo itinera velut dispensatis aquis aperit. Inde torrens, & saxorum, per quae incurrit asperitate violentior, terram praecipit subit. Per CCC. stadia conditus labitur, rursusque velut ex alio fonte conceptus editur, & novum alveum intendit, priore sui parte spatiosior, Quippe in latitudinem XIII. stadiorum diffunditur, rursusque angustioribus coercitus ripis iter cogit: tandem in alterum amnem cadit, cui Rhidago nomen est. Incolae affirmabant, quocunque dimissa essent in cavernam, quae propior est fonti, rursus, ubi aliud os amnis aperit, existere. Itaque Alexan-

der

det duos tauros, qua subeunt aquæ terra m, præcipitari jubet: quorum corpora, ubi rursus erumpit, expulsa videre, qui missi erant ut exciperent: Quartum jam diem eodem loco quietem militi dederat, cum literas Nabarzanis, qui Darium cum Bello interceperat, accipit; quarum sententia hæc erat: *Se Dario non fuisse inimicum, immo etiam, quæ credidisset milia esse, suasisse: & quia fidele consilium Regi dedisset, prope occisum ab eo. Agitasse Darium, custodiam corporis sui contra jus fasque peregrino militi tradere, damnata popularium fide, quam per ducentos, & triginta annos inviolatam Regibus suis præstitissent. Se in præcipiti, & lubrico stantem, consilium à presenti necessitate reperisse. Darium quoque cum occidisset Bagoam, hac excusatione satisfecisse popularibus, quod insidiantem interemisset. Nihil esse miseris mortalibus spiritu charius. Amore ejus ad ultima esse propulsus: sed ea magis esse secutum, quæ coegisset necessitas, quam quæ optasset. In communi calamitate suam quemque habere fortunam. Si venire se juberet, sine metu esse venturum. Non timere, ne fidem datam tantus Rex violaret. Deos à Deo falli non solere. Ceterum, si, cui fidem daret, videretur indignus, multa exsilia patere fugienti. Patriam esse ubicunque vir fortis sedem elegerit. Nec dubitavit Alexander fidem, quo Persæ modo accipiebant, dare, inviolatum, si venisset, fore. Quadrato tamèn agmine & composito ibat: speculatores subinde præmittens, qui explorarent loca. Levis armatura ducebat agmen: phalanx eam sequebatur; post pedites erant impedimenta, & gens bellicosa, & natura situs difficilis aditu, curam Regis intenderat.*

Namque perpetua vallis jacet, usque ad mare Caspium patens. Duo terræ ejus veluti brachia excurrunt: media fluxu modico sinum faciunt, Lunæ maximè similem, cum eminent cornua nondum torum orbem sidere implente. Ceretæ, Mossyni, & Calybes, à lava sunt. Ab altera parte Leucolyri, & Amazonum campi; & illos, quæ vergit ad septentrionem; hos ad occasum conversa prospectat. Mare Caspium dulcius cæteris, ingentis magnitudinis serpentes alit: piscium longè diversus ab aliis color; quidam Caspium; quidam Hyrcanium appellant. Alii sunt, qui Maorim paludem in id cadere putent, & argumētum afferunt, aquam, quò dulcior sit, quàm cætera maria, infuso paludis humore mirescere. A' Septentrione ingens in litus mare incumbit, longèque agit fluctus, & magna parte exfluans stagnat. Idem alio Cœli statu recipit in se sterum, eodemque impetu, quo effusum est, relabens, terram naturæ suæ reddit; & quidam credidere non Caspium mare esse, sed ex India in Hyrcaniam cadere; ejus fastigium (ut supra dictum est) perpetua valle submittitur. Hinc Rex viginti stadia processit, semita propemodum invia, cui silva iniminebat, torrentesque, & eluvies iter morabantur, nullo tamen hoste obvio penetravit, tandemque ad ulteriora perventum est. Præter alios commeatus, quorum tum copia regio abundabat, pomorum quoque ingens modus nascitur, & uberrimum gignendis uvis solum est. Frequens arbor faciem quereus habet, cujus folia multo melle tinguntur: sed nisi Solis ortum incolæ occupaverint, vel modico tepore succus extinguitur. Tringinta hinc stadia processerat, cum Phiataphernes

ei occurrit, seque, & eos, qui post Darii mortem profugerant, dedens. Quibus benignè exceptis, ad Oppidum Arvas pervenit. Hic ei Craterus, & Erigonus occurrunt; Præfectum Tapurorum gentis Phradatem adduxerant. Hic quoque in fidem receptus, multis exemplo fuit experiendæ clementiam Regis. Satrapem deindè Hyrcaniæ dedit Menapim. exul hic regnante Ocho, ad Philippum pervenerat. Tapurorum quoque gentem Phradati reddidit.

5. Jamque Rex ultima Hyrcaniæ intraverat, cum Artabazus, quem Dario fidissimum fuisse (supra diximus) cum propinquis Darii, ac suis liberis, modicaque Græcorum militum manu, occurrit; dextram venienti obtulit Rex. Quippè, & hospes Philippi fuerat, cum, Ocho regnante, exularet, & hospitii pignora in Regem suum ad ultimum fides cōservata vincebat. Comitèr igitur exceptus, *Tu quidem*, inquit; *Rex perpetua felicitate floreas. Ego cæteris lætus hoc uno torqueor, quod præcipiti senectutis diu frui tua bonitate non possum.* XC. & quintum annum agebat. Novem juvenes eadem Matre geniti Patrem comitabantur. Hos Artabazus dextræ Regis admovit, precatus, ut tandiù viverent, donèc utiles Alexandro essent. Rex pedibus iter, plerumque faciebat. Tunc admoveri sibi, & Artabazo equos jussit, ne ipso ingrediente pedibus, senex equo vehi erubesceret. Deindè, ut castra sunt posita, Græcos, quos Artabazus adduxerat, convocari jubet. At illi, nisi Lacedæmoniis quoque fides daretur, respondent, se quid agendum ipsis foret, deliberaturos, Legati erant Lacedæmoniorum missi ad Darium: quo victo, applicaverant se Græcis mercede apud Persas

militantibus. Rex, omissis sponsonum fideique pignoribus, venire eos iussit, fortunam, quam ipse dedisset, habituros. Diu cunctantes, plerisque consilia variantibus, tandem venturos se pollicentur. At Democrates Atheniensis, qui maximè Macedonum opibus semper obstiterat, veniã desperatã, gladio se transfigit. Cæteri, sicut constituerant, ditioni Alexandri se ipsos permittunt: mille & D. milites erant. Præter hos legati ad Darium missi XC. In supplementum distributus miles, cæteri remissi domum, præter Lacedæmonios, quos tradi in custodiam iussit. Mardorum erat gens confinis Hyrcaniæ, cultu vitæ aspera, & latrociniis assueta. Hæc sola nec legatos miserat, nec videbatur imperata factura. Itaque Rex indignatus, si una gens posset efficere, ne invictus esset, impedimentis cum præsidio relictis, invicta manu comitante procedit. Noctu iter fecerat, & prima luce hostis in conspectu erat: tumultus magis quam prælium fuit. Deturbati ex collibus, quos occupaverant, Barbari profugiunt, proximique vici ab incolis deserti capiuntur. Interiora regionis ejus haud sanè adire sine magna vexatione exercitus poterant. Juga montium, præaltæ sylvæ, rupesque in viã sepiunt: ea, quæ plana sunt, novo munimenti genere impediunt Barbari. Arbores densæ sunt ex industria confixæ, quarum teneros adhuc ramos manu flectunt, quos intortos rursus inserunt terræ. Indè velut ex alia radice lætiores virent trunci. Hos quoque natura fert, adolescere non sinunt. Quippè alium alij quasi nexu conferunt: qui ubi multa fronde vestiti sunt, operiunt terram. Itaque occulti ramorum velut laquei, perpetua sepe iter cludunt:

Una

Una ratio erat, cædendo aperire saltum. Sed hoc quoque magni operis. Crebri namque nodi nudaverant stipites; & in se implicati arborum rami suspensis circulis similes, lento vimine frustrabantur ictus. Incolæ autem ritu ferarum virgulta subire soliti, tum quoque intraverant saltum, occultisque telis hostem lacelebant. Ille venantium modò latibula scrutatus, plerosque confodit: ad ultimum circuire saltum milites jubet, ut si qua pateret, irrumperent; Sed ignotis locis, plerique oberrabant. Excepti sunt quidam, inter quos equus Regis, (Bucephalum vocabant,) quem Alexander non eodem, quo cæteras Pecudes, animo aestimabat. Namque ille nec in dorso insidere suo patiebatur alium: & Regem, cum vellet ascendere, spontè sua genua submittere, excipiebat, credebaturque sentire, quem veheret. Majore ergò, quàm decebat, ira simul, ac dolore stimulatus, equum vestigari jubet, & per Interpretem pronuntiarì, ni reddidissent, neminem esse victurum. Hac denuntiatione territi; cum cæteris donis equum adducunt. Sed ne sic quidem mitigatus, cædi sylvas jubet, aggestaque humo è montibus, planitiem ramis impeditam exaggerari. Jam aliquantulum altitudinis opus creverat, cum Barbari, desperato regionem, quam occupaverant, posse retineri, gentem suam dedidere. Rex obsidibus acceptis, Phradati tradere eos jussit. Inde V. die in stativa revertitur. Artabazum deinde geminato honore, quem Darius habuerat ei, remittit domum. Jamq; ad urbem Hyrcanię, in qua regia Darii fuit, ventum erat. Ibi Nabarzanes accepta fide occurrit, dona ingentia ferens. Inter quę Bagoas erat specie singulari spado, atq; in ipso flore pueritiae;

ritiæ: cui, & Darius fuerat assuetus, & mox Alexander assuevit; ejusque maxime precibus motus, Nabarzani ignovit. Erat, ut supra dictum est, Hyrcaniæ finitima gens Amazonum, circa Thermodoonta amnem, Themiscyræ incolentium campos. Reginam habebant Thalestrim, omnibus inter Caucasum montem, & Phasim amnem imperitantem. Hæc cupidine visendi Regis accensa, finibus regni sui excessit, & cum haud procul abesset, præmisit indicantes, venisse Reginam, adeundi ejus cognoscendique avidam. Protinus facta potestate veniendi, cæteris jussis subsistere, CCC. feminarum comitatu processit. Atque ut primum Rex in conspectu fuit, equo ipsa desiliit, duas lanceas dextra præferens. Vestis non toto Amazonum corpori obducitur: nam lava pars ad pectus est nuda, cætera inde velantur: nec tamen sinus vestis, quam nodo colligunt, infra genua descendit. Altera papilla intacta servatur, qua muliebris sexus liberos alant, adurit dextera, ut arcus facilius intendant, & tela vibrant. Interrito vultu Regem Thalestris intuebatur: habitum ejus haud quaquam rerum famæ parem oculis perlustrans. Quippe omnibus barbaris in corporum majestate veneratio est; magnorumque operum non alios capaces putant, quam quos eximia specie donare natura dignata est. Cæterum interrogata, num aliquid petere vellet: haud dubitavit fateri, ad communicandos cum Rege liberos se venisse; dignam ex qua ipse regni generaret hæredes. Feminæ sexus se retenturam, marem reddituram patri. Alexander, an cum ipso militare vellet, interrogat. & illa, causata sine custode regnum reliquisse, petere perseverabat, ne se irritam spei pateretur abire.

Actior

Actior a
gis, ut p
cum die
sunt.
periver
& H
contin
eunque
hinciam
Macedo
civilium
lucens,
gium
iplum
ctores
exper
atum
dedis
dem
cti tra
rum sp
mores
insolen
Europæ
gnabas
lus me
duore
equi
quiden
verat
quor D
donum
queban
ribus,
volupta

Acrior ad Venerem sceminae cupido, quam Regis, ut paucos dies subsisteret, perpulit. Tredecim dies in obsequium desiderii eius absumpti sunt. Tum illa regnum suum, Rex Parthienem, petiverunt.

6. Hic verò palàm cupiditates suas solvit: continentiamque & moderationem, in altissima quaque fortuna eminentia bona, in superbiam ac lasciviam vertit. Patrios mores, disciplinamque Macedonum Regum salubriter temperatam, & civilem habitum, velut leviora magnitudine sua ducens, Persicae regiae per Deorum potentiae fastigium amulabatur. Jacere humi venerabundos ipsum, paulatimque servilibus ministeriis tot victores gentium imbuere, & captivis pares facere expebat. Itaque purpureum diadema distinctum albo, quale Darius habuerat, capiti circumdedit; vestemque Persicam sumpsit: ne omen quidem veritus, quod à victoris insignibus in devicti transiret habitum. Et ille, se quidem Persarum spolia gestare dicebat, sed cum illis quoque mores induerat: superbiamque habitus, animi insolentia sequebatur. Litteras quoque quas in Europam mitteret, veteris anuli gemma obsignabat: jis, quas in Asiam scriberet, Darii anulus imprimebatur, ut apparet, unum animum duorum non capere fortunam. Amicos vero, & equites, unaque Principes militum, aspernantes quidem, sed recusare non ausos, Persicis ornaverat vestibus. Pellices CCC. & LX. totidem quot Darii fuerant, regiam implebant, quas spadonum greges, & ipsi muliebria pati assueti, sequebantur. Hæc luxu, & peregrinis infecta moribus, veteres Philippi milites, rudis natio ad voluptates, palàm avefabantur: totisque castis unus

...allucius, & mor Ale-
 ...ma cime pœdus mo-
 ...tar, ut supra dicitur, et
 ...maronum, circa Tur-
 ...mikye incoersion
 ...ut Thalestrim, omni-
 ... & Phasim amacn
 ...visendi Regis ac-
 ...de cum hand pro-
 ...venisse Regiam,
 ...ut vidam. Procius
 ...uris, istis subsiste-
 ...na proccit. Anpe
 ...tu fut, coo ipa deli-
 ...caferens. Vellis non
 ...ducitur: nam lava
 ...terra inde velantur:
 ...n nodo colligunt, in-
 ...pilla intrata feru-
 ...os alant: aduirtu
 ...endant, & rela vi-
 ...Thalestris iorue-
 ...quam rerum famæ
 ...tipe omnibus bar-
 ...venetatio est: ma-
 ...os capaces putant,
 ...donare caruta digni
 ...nem aliqul pœr
 ...eri, ad communitio
 ...ffe: d' pœr pœr pœ
 ...Femine leu uo ter-
 ...am pœr. Almar, et
 ...interrogat, et, ce-
 ...reliquis, pœr pœ-
 ...ama ipœ pœr uo
 ...ant

unus omnium sensus, ac sermo erat, plus amissum victoriâ, quàm bello quæsitum esse. Tum maximè vinci ipsos, dedique alienis moribus & externis: tantæ moræ pretium; domos quasi in captivo habitu reversuros; pudere jam sui Regem, victis quàm victoribus similiorem, ex Macedonia Imperatore, Darii Satrapen factum. Ille non ignarus, & Principes amicorum, & exercitum graviter offendi, gratiam liberalitate donisque recuperare tentabat. Sed, ut opinor, liberis pretium servitutis ingratum est. Igitur, ne in seditionem res verteretur, otium interpellandum erat bello, cuius materia opportunè alebatur. Namque Bessus, veste regia sumpta, Artaxersem appellari se iusserat, Scythasque & cæteros Tanais accolos contrahebat. Hæc Satibarzanes nuntiabat, quem receptum in fidem, regioni, quàm antea obtinuerat, præfecit. Et cum grave spoliis, apparatuque luxuriæ agmen vix moveretur, suas primum, deinde totius exercitus sarcinas, exceptis admodum necessariis, conferri iussit in medium. Planities spatiosa erat, in quàm vehicula onusta perduxerant. Expectantibus cunctis, quid deinde esset imperaturus, jumenta iussit abduci, suisque primum sarcinis face subdita, cæteras incendi præcepit. Flagrabant exurentibus dominis, quæ ut intacta ex urbibus hostium raperent, sæpe flammæ restinxerant, nullo sanguinis pretium audente desistere, cum regias opes idem ignis exureret. Brevis deinde oratio mitigavit dolorem: habilesque militiæ, & ad omnia parati, lætabantur sarcinarum potiùs, quàm disciplinæ fecisse iacturam. Igitur Bactrianam regionem petebant. Sed Nicanor Parmenionis filius, subita

lia morte
 erat cunã
 bat quide
 nura o
 Philoas
 ut iusta fe
 sum. Iret
 nis Særa
 qualem he
 carum b
 rum ipse
 quanqua
 non op
 vem an
 taque
 sti sup
 zanes
 plures
 gis: ca
 rupta n
 dem, q
 festigio,
 bet fonte
 rus ejus
 vertice
 imbell
 rat, a
 XIII
 nem o
 festinat
 rat, ad
 cupave
 quidqu
 ban in
 videbat

bita morte correptus, magno desiderio sui affecterat cunctos. Rex ante omnes mæstus, cupiebat quidem subsistere, funeri affuturus, sed penuria comæatum festinare cogebat. Itaque Philotas cum duobus millibus & DC. relictus, ut iusta fratri persolveret: ipse contendit ad Bessum. Iter facienti litteræ ei afferuntur à finitimis Satraparum, e quibus cognoscit, Bessum quidem hostili animo occurrere cum exercitu: cæterum Satibarzanem, quem Satrapem Ariorum ipse præfecisset, defecisse ab eo. Itaque quanquam Besso imminebat, tamen ad Satibarzanem opprimendum præverti optimum ratus, levem armaturam, & equestres copias educit: totaque nocte strenuè factò itinere, improvisus hosti supervenit. Cujus cognito adventu, Satibarzanes cum duobus millibus equitum (nec enim plures subito contrahi poterant) Bactra perfugit: cæteri proximos montes occupaverunt. Prærupta rupes erat, qua spectat Occidentem, eadem, quæ vergit ad Orientem, leniore submissa fastigio, multis arboribus obsita, perennem habet fontem, ex quo largæ aquæ manant. Circuitus ejus triginta & duo stadia comprehendit. In vertice herbidus campus. in hoc multitudinem imbellem considerare jubent. Ipsi, qua rupes erat, arborum truncos, & saxa obmoliuntur. XIII. millia armata erant. In horum obsidionem Cratero relicto, ipse Satibarzanem sequi festinat. Et quia longius eum abesse cognoverat, ad expugnandos eos, qui edita montium occupaverant, redit. Ac primò repurgari jubet, quidquid ingredi possent: deinde ut occurrerant in viæ cautes, præruptæq; rupes, irritus labor videbatur, obstare natura. Ille, ut erat animi semper

per obluſtantis difficultatibus, cum & progredi arduum, & reverti periculofum eſſet, verfabat ſe ad omnes cogitationes, aliud atque aliud (ut ſolet, ubi prima quæque damnamus) ſubjiciente animo: hæſitanti, quod ratio non potuit, fortuna conſilium ſubmiſtravit. Vehemens Favonius erat, & multam materiam ceciderat miles, aditum per ſaxa molitus. Hæc vapore torrida inaruerat. Ergo aggerati alias arbores jubet, & igni dare alimenta: celeriterque ſtipitibus cumulatis, ſaſtigiũ montis æquatũ eſt. Tunc undique ignis injectus cuncta comprehendit: flammam in ora hoſtium ventus ferebat: fumus ingens velut quadam nube abſconderat cælum. Sonabant incendio ſylvæ, atque ea quoque, quæ non incenderat miles; concepto igne, proxima quæque adurebant. Barbari ſuppliciorum ultimum, ſi qua intermoretetur ignis, eſſugere tentabant: ſed qua flamma dederat locum, hoſtis obſtabat. Varia igitur cæde conſumpti ſunt. Alii in medios ignes, alii in petras precipitare ſe: quidam manibus hoſtium ſe obtulerunt: pauci ſemjuſſulati venire in poteſtatem. Hinc ad Craterum, qui Artacacnam obſidebat, rediit. Ille, omnibus præparatis, Regis exſpectabat adventum, captæ urbis titulo (ſicut par erat) cedens. Igitur Alexander turres admoveri jubet: ipſoque aſpectu territi Barbari, è muris ſupinas manus tendentes, orare ceperunt, iram in Satiſbarzanem deſectionis authorem reſervaret, ſupplicibus ſemet deditibus parceret. Rex, data venia, non obſidionem modò ſolvit, ſed omnia ſua incolis reddidit. Ab hac urbe digreſſo, ſupplementum novorum militum occurrit. Zoilus D. equites ex Græcia adduxerat: tria millia ex Illy-

Illyrico Antipater miserat. Thessali equites C. & XXX. cum Philippo erant. Ex Lydia duo milia & DC. peregrinus miles, advenerant: CCC. equites gentis ejusdem sequebantur. Hac manu adjecta Drangas pervenit. Bellicosa natio est. Satrapes erat Bazacantes: sceleris in Regem suum particeps Besso. Is suppliciorum, quæ meruerat, metu, profugit in Indiam.

7. Jam nonum diem stativa erant, cum externa vi non tutus modo Rex, sed invictus, intestino facinore petebatur. Dymnus modicæ apud Regem autoritatis & gratiæ, exoleti, cui Nicomacho erat nomen, amore flagrabat, obsequio uni sibi dediti corporis victus. Is, quod ex vultu quoque perspicere poterat, similis attonito, remotis arbitris cum juvene secessit in templum; arcana se & silenda afferre præfatus: suspensumque expectatione per mutuam charitatem & pignora utriusque animi rogat, ut affirmet jurejurando, quæ commisisset, silentio esse tecturum. Et ille ratus, nihil quod etiam cum perjurio detegendum foret, indicaturum, per præsentem Deos jurat. Tum Dymnus aperit, in tertium diem insidias Regi comparatas, sequæ ejus consilii fortibus viris & illustribus esse participem. Quibus juvenis auditis, se verò fidem in parricidio dedisse constantè abnuit, nec ulla religione, ut scelus tegat, posse constringi. Dymnus & amore & metu amens, dextram exoleti complexus, & lachrymans, orare primum ut particeps consilii operisque fieret. Si id sustinere non posset, attamen ne proderet, se, cujus erga ipsum benevolentiam præter alia hoc quoque haberet fortissimum pignus, quod caput suum permisisset fidei adhuc inexpectatæ. Ad ultimum

aver-

averfari scelus perfeverantem, metu mortis terret; ab illo capite conjuratos pulcherrimum facinus inchoaturos. Alias deinde effœminatum, & muliebriter timidum, alias proditorem amatoris appellans, nunc ingentia promittens, interdumque regnum quoque, verfabat animum tanto facinore procul abhorrentem: strictum deinde gladium modò illius, modò suo admoventis jugulo, supplex idem & infestus exprefsit, ut tandem non folùm fìlentium, fed etiam operam polliceretur. namque abundè conftantis animi, & dignus qui pudicus efferet, nihil ex priftina voluntate mutaverat; fed captum Dymni amore fimulabat nihil recufare. Scifeitari deinde pergit, cum quibus tantæ rei societatem iniffet. Plurimum referre quales viri tam memorabili operi admoturi manus efferent. Ille & amore & scelere malè fœvus, fimul gratias agit, fimul gratulatur, quod fortiffimis juvenum non dubitaffet fe jungere, Demetrio corporis cuftodi, Peucolao, Nicanori. Adicit his Aphœbetum, Loceum, Dioxenum, Archepolim, & Amyntam, Ab hoc fermone dimiffus Nicomachus, ad fratrem (Ceballino erat nomen) quæ acceperat, defert. Placet ipfum fubfiftere in tabernaculo, ne fi regiam intraffet, non affuetus adire Regem, conjurati proditos fe efferet refciferent. Ipfe Ceballinus ante vestibulum regie (neque enim proprius aditus ei patebat) confiftit, opperiens aliquem ex prima cohorte amicorum ut introduceretur ad Regem. Forte cæteris dimiffis, unus Philotas Parmenionis filius, incertum quam ob caufam, fubfiterat in regia. Huic Ceballinus ore confufo magnæ perturbationis notas præ fe ferens, aperit quæ ex fratere

com-

imperet
jabet. V
Alexand
confum
lino cog
prodeun
in mand
non vacat
fa. Poft
puto effer
munica
pondit
aperit.
non u
(Met
pofito
lino in
corpu
ofte
miffis
Ceball
lomen
fatus d
dine cu
re, qu
derul
rium
pofit
clami
audiffe
retur. R
inftitiff
affirma
maner
quoda

compererat, & sine cunctatione nuntiati Regi jubet. Philotas, laudato eo, protinus intrat ad Alexandrum: multoque invicem de aliis rebus consumpto sermone, nihil eorum quæ, ex Cebalino cognoverat, nunciat. Sub vesperam eum prodeuntem in vestibulo regię excipit juvenis, an mandatum exsecutus foret, requirens. Ille, non vacasse sermoni suo Regem causatus, discessit. Postero die Ceballinus venienti in regiam præsto est. Intransitque admonet pridie communicatæ cum ipso rei. Ille curæ sibi esse respondit: ac ne tum quidem Regi, quæ audierat, aperit. Ceperat Cebalino esse suspectus. Itaque non ultra interpellandum ratus, nobili juveni (Metron erat ei nomen) super armamentarium posito, quod scelus pararetur, indicat. Ille Cebalino in armamentario abscondito, protinus Regi corpus fortè curanti, quid ei index detulisset, ostendit. Rex, ad comprehendendum Dymnum missis satellitibus, armamentarium intrat. Ibi Ceballinus gaudio elatus *Habeo te*, inquit, *incolumem ex impiorum manibus ereptum*, Percunctatus deinde Alexander quæ noscenda erant, ordine cuncta cognoscit, Rursusque institit quærere, quotus dies esset, ex quo Nichomachus ad eum detulisset indicium. Atque illo fatente, jam tertium esse existimans haud incorrupta fide tanto post deferre quæ audierat, vinciri eum iussit. Ille clamitare cepit eodem temporis momento, quo audisset, ad Philotam decurrisse ab eo percontaretur. Rex item quærrens, an Philotam adisset, an institisset ei, ut perveniret ad se: perseverante eo affirmare que dixerat, manus ad cælum tendens, manantibus lachrymis, hanc sibi à charissimo quondam amicorum relatum gratiam que rebatur.

ur. Inter hæc Dymnus, haud ignarus quam ob causam accerteretur à Rege, gladio, quo fortè erat cinctus, graviter se vulnerat: occursumque satellitum inhibitus, perfertur in regiam. Quem intuens Rex: *Quod inquit, in te Dymne, tantum cogitavi nefas, ut tibi Macedonum regno dignior Philotas me quoque ipso videretur?* Illum jam de sececit vox. Itaque edito gemitu, vultuque à conspectu Regis averso, subinde collapsus extinguitur. Rex, Philota venire in regiam iussu, *Ceballinus, inquit, ultimum supplicium meritus, si in caput meum preparatas insidias biduo texit, huius criminis reum Philotam substituit, ad quem protinus indicium detulisse se affirmat. Quo propiore gradu amicitiae me contingis, hoc majus est dissimulationis tuæ facinus: & ego Ceballino magis, quam Philotæ id convenire fateor. Faventem habes iudicem si quod admitti, non oportuit, saltem negari potest.* Ad hæc Philotas, haud sanè trepidus, si animus vultu æstimaretur: Ceballinum quidem scotti sermonem ad se detulisse, sed ipsum tam levi auctori nihil credidisse respondit: veritum ne iurgium inter amatorem & exortum non sine risu aliorum detulisset: Cum Dymnus interemerit, se ipsum, qualiacunque erant, non fuisse reticenda: complexusque Regem, orare cœpit, ut præteritam vitam potius, quam culpam, silentii tamen, non facti ullius, intueretur. Haud facile dixerim, credideritne ei Rex, an altius iram suppresserit, dextram reconciliatæ gratiæ pignus obtulit, & contemptum magis quam celatum indicium esse, videri sibi dixit.

8. Advocato tamen consilio amicorum, cui tum Philotas adhibitus non est. Nicomachum introduci jubet. Is eadem, quæ detulerat ad Regem,

gem, ordine exposuit. Erat Craterus Regi charus in paucis, & eo Philotæ ob æmulationem dignitatis adversus. Nequè ignorabat, sæpè Alexandri auribus nimia jactatione virtutis atque opera gravem fuisse, & ob ea non quidem sceleris, sed contumaciæ tamèn, suspectum. Non aliam premendi inimici occasionem aptiorem futuram ratus, odio suo pietatis præferens speciem, Utinam, inquit, in principio quoque hujus rei nobiscum deliberasses; scilicet, si Philotæ velles ignoscere, paterere potius ignorare eum, quantum deberet tibi, quàm usque ad mortis metum adductum, cogeres potius de periculo suo, quàm de tuo cogitare beneficio. Ille enim semper insidiari tibi poterit; tu non semper Philotæ poteris ignoscere. Nec est quod existimes, eum, qui tantum facinus ausus est, venia posse mutari. Scit eos, qui misericordiam consumpserunt, ampliùs sperare non posse. At ego, etiam si ipse, vel penitentia, vel beneficio tuo victus, quiescere volet, patrem ejus Parmenionem, tanti ducem exercitus & inveterata apud milites tuos autoritate, haud multum infra magnitudinis tuæ fastigium positum, scio, non æquo animo salutem filii sui debiturum tibi. Quædam beneficia odimus. Meruisse mortem, confiteri pudet. Superest, ut malit videri in injuriam accepisse, quàm vitam. Proinde scio, tibi cum illis de salute esse pugnandum. Satis hostium superest, ad quos persequendos ituri sumus. Latus à domesticis hostibus muni. Hos si submoves, nihil metuo ab externo. Hæc Craterus. Nec cæteri dubitabant, quin conjurationis indicium suppressurus non fuisset, nisi author, aut particeps. Quem enim pium, & bonæ mentis, non amicum modò, sed ex ultima plebe, auditis quæ ad eum delata erant, non protinus

nus ad Regem fuisse cursurum? Nec Ceballini quidem exemplo, qui ex fratre comperta ipsi nuntiasset. Parmenionis filium, Praefectum equitatus, omnium arcanorum Regis arbitrium simulasse, etiam non vacasse sermoni suo Regem, ne index alium internuntium quaereret. Nicomachum religione quoque Deum adstrictum, conscientiam suam exonerare properasse. Philotam consumpto per ludum, jocumque penè toto die gravatum esse, pauca verba ad caput Regis pertinentia, tam longo & forsitan supervacuo inferere sermoni. At enim non credidisse talia deferentibus pueris, cur igitur extraxisset biduum, tanquam indicio haberet fidem? Dimittendum fuisse Ceballinum, si delationem eius damnabat. In suo quemque periculo magnum animum habere cum de salute Regis rimeretur, credulos esse debere: vana quoque deferentes admittere. Omnes igitur quaestionem de eo, ut participes sceleris indicare cogereretur, habendam esse decernunt. Rex, admonitos ut consilium silentio premerent, dimittit. Pronuntiari deinde iter in posterum diem jubet, ne qua novi initi consilii daretur nota. Invitatus est etiam Philotas ad ultimas ipsi epulas: & non cœnare modò, sed etiam familiariter colloqui cum eo, quem damnaverat, sustinuit. Secunda deinde vigilia, luminibus extinctis, cum paucis in regiam coeunt Hephæstion, & Craterus, & Cœnus, & Erigyus. Hi ex amicis. Ex armigeris autem, Perdicas, & Leonatus. Per hos imperatum, ut qui ad Prætorium excubabant, armati vigilarent. Jam omnes aditus dispositi equites, itinera quoque obsidere iussi, ne quis ad Parmenionem, qui tum Media, magnisque copiis præerat, occultus e-

vade-

deret. A
 iraverat
 or gupum
 ten. J id
 thibon
 am m. f. s.
 Laventum
 cingere
 te Philotas
 m. ave. tati
 re: quon
 Tandem
 vena: Vic
 corum m
 capite ve
 Rex edic
 re militu
 calonum
 migeri
 pollet a v
 te. De ca
 modo inqu
 Nil pot
 set autho
 intellect
 extrinctus
 9. Re
 prafere
 maffitia
 Dii demit
 que famili
 sciat, m
 eripit su
 vo semper
 hemerous p

vaderet. Attarras autem cum trecentis armatis intraverat regiam. Huic decem satellites traduntur, quorum singulos deni armigeri sequebantur. Si ad alios conjuratos comprehendendos distributi sunt. Attarras cum trecentis ad Philotam missus, clausum aditum domus mollebat, L. juvenum promptissimis stipatus. Nam ceteros cingere undique domum jusserat, ne occulto aditu Philotas posset elabi. Illum, si vè securitate animi, si vè fatigatione resolutum, somnus opprimerat: quem Attarras torpentem adhuc occupat. Tandem ei sopore discusso cum injicerentur catenæ: *Vicit*, inquit, *bonitatem tuam, Rex, inimicorum meorum acerbitas.* Nec plura locutum, capite velato, in regiam abducunt. Postero die Rex edixit, omnes armati coirent. Sex millia ferè militum venerant, præterea turba lixarum, calonumque impleverant regiam. Philotam armigeri agmine suo tegebant, ne ante conspici posset à vulgo, quam Rex allocutus milites esset. De capitalibus rebus vetusto Macedonum modo inquirebat exercitus. In pace erat vulgus. Nihil potestas Regum valebat, nisi prius valuisset autoritas. Igitur primùm Dymni cadaver infertur, plerisque quid patrasset, quòque casu extinctus esset, ignaris.

9. Rex deinde in concionem procedit, vultu præferens dolorem animi. Amicorum quoque maestitia expectationem haud parvam fecerat. Diu demisso in terram vultu, attonito stupentique similis, stetit. Tandem recepto animo. *Pene*, inquit, *milites, paucorum hominum scelere vobis ereptus sum. Dei providentia, & misericordia vivo; conspectusque vester venerabilis coegit, ut vehementius parricidis irascerer; quoniam spiritus,*

immo unus vita mea fructus est, tot fortissimis vi-
 ris, & de me optime meritis referre adhuc gratiam
 posse. Interrupit orationem militum gemitus, ob-
 ortaque sunt omnibus lachrymæ. Tum Rex:
 Quanto, inquit, majorem in animis vestris motum
 excitabo, cum tanti sceleris auctores ostendero, quo-
 rum mentionem adhuc reformido; & tamquam
 salvi esse possint, nominibus abstineo? Sed vincenda
 est memoria pristinae charitatis, & conjuratio im-
 piorum civium detegenda. Quomodo autem tan-
 tum nefas sileam? Parmenio, illa ætate, tot meis, tot
 parentis mei meritis devinctus, omnium nobis ami-
 corum vetustissimus, Ducem tanto sceleri se præ-
 buit. Minister ejus Philotas, Pencilaum, & Deme-
 trium, & hunc Dymnum, cujus corpus aspiciatis, cæ-
 terosque ejusdem amentie in caput meum suborna-
 vit. Fremitus undiquè indignantium, querentiumque
 tota concione obstrepebat, qualis solet
 esse multitudinis, & maximè militaris, ubi aut
 studio agitur, aut ira. Nicomachus deinde, & Me-
 tron, & Ceballinus producti, quæ quisque detu-
 lerat, exponunt: nullius eorum indicio Philotas
 particeps sceleris destinabatur. Itaque indigna-
 tione pressa, vox indicum silentio excepta est.
 Tum Rex: Qualis, inquit, ergo animi vobis vide-
 tur, qui hujus rei delatum indicium idipsum sup-
 pressi? quod non fuisse vanum, Dymni exitus decla-
 rat. Incertam rem deferens, tormenta non timuit.
 Ceballinus ne momentum quidem temporis distulit
 exonerare se, ut eò, ubi lavabar, irrumperet. Phi-
 lotas solus nihil timuit, nihil credidit. O magni
 animi virum! Is de Regis periculo cum moneretur,
 vultum non mutaret? indicem tantæ rei sollicitus
 non audiret? Subest nimirum silentio facinus, &
 avida spes regni præcipitem animum ad ultimum
 nefas

*nefas impulit. Pater Media præest. Ipse apud mul-
 tos copiarum Duces meis præpotens viribus, in ajo-
 ra, quam capit, sperat. Or. Itas quoque mea, quod
 sine liberis sum, spernitur. Sed errat Philotas: In
 vobis liberos, parentes, consanguineos habeo; Vobis
 salvis orbis esse non possum. Epistolam deinde Par-
 menionis interceptam, quam ad filios Nicano-
 rem, & Philotam scripserat, recitat; haud sanè
 indicium gravioris consilii præferentem. Nam-
 que summa ejus hæc erat. Primum vestri curam
 agite, deinde vestrorum: sic enim, quæ destinavi-
 mus, efficiemus. Adjecitque Rex, Sic esse scriptam,
 ut, si vè ad filios pervenisset, à consiliis posset intel-
 ligi, si vè intercepta esset, falleret ignaros. At enim
 Dymnus, cum ceteros participes sceleris indicaret,
 Philotam non nominavit. Hoc quidem illius non
 innocentie sed potentie indicium est, quod sic ab his
 timetur etiam à quibus prodi potest, ut, cum de se
 fateantur; illum tamen celet. Ceterum Philotam
 ipse indicat vita. Hic Amyntæ, qui mihi conso-
 brinus fuit, & in Macedonia capti mei impiet
 comparavit insidias, socium se, & conscium, ad-
 junxit. Hic Attalo, quo graviozem inimicum non
 habui, sororem suam in matrimonium dedit. Hic,
 cum scripsissem ei pro jure tam familiaris usus, at-
 que amicitie, qualis fors edita esset Fovis Ammo-
 nis oraculo; sustinuit rescribere mihi, Se quidem
 gratulari, quod in numerum Deorum receptus es-
 sem: ceterum misereri eorum, quibus vivendum
 esset sub eo, qui modum hominis excederet. Hæc
 sunt etiam animi, pridem alienati à me, & invi-
 dentis glorie mee, indicia: quæ equidem, milite,
 quam diu licuit, in animo meo pressis. Videbar enim
 mihi partem viscerum meorum abruptere, si, in
 quos tam magna contuleram, viliores mihi face-*

rem. Sed jam non verba punienda sunt: lingue temeritas pervenit ad gladios. Hos (si mihi credidisset) Philotas in me acuit, si ipsum dimisero, quò me conferam, milites? cui caput meum credam? Equitatum, optimæ exercitus partem, Principibus nobilissimæ juventutis unum præfeci: salutem, spem, victoriam meam fidei eius tutelæque commisi; Patrem in idem fastigium, in quo me ipsi posuistis, admovi. Mediam, qua nulla opulentior regio est, tot civium, sociorumque millia, imperio ejus, ditioneque subjeci. Unde præsidium petieram, periculum exitit. Quam feliciter in acie occidissem, potius hostis præda, quam civis víctima? Nunc servatus ex periculis, quæ sola timui, in hæc incidi, quæ timore non debui. Soletis identidem à me, milites, petere, ut saluti meæ parcam. Ipsi mihi præstare potestis, quod suadetis ut faciam. Ad vestras manus, ad vestra arma confugio: invitis vobis salvus esse nolo: volentibus, non possum, nisi vindicor. Tum Philotam, religatis post tergum manibus, obflecto amiculo velatum jussit induci. Facile apparerebat motos esse tam miserabili habitu, non sine invidia paulò ante conspecti. Ducem equitatus pridie viderant, sciebant, Regis interfuisse convivio: repente non teum modò, sed etiam damnatum, immò vincitum intuebantur. Subibat animos Parmenionis quoque, tanti Ducis, tam clari Civis fortuna, qui modò duobus filiis Hectore, & Nicanore orbatus, cum eo, quem reliquum calamitas fecerat, absens diceret causam. Itaque Amyntas Regis Prætor, inclinantem ad misericordiam concionem rursus aspera in Philotam oratione commovit: Proditos eos esse Barbaris? neminem ad conjugem suam, neminem in patriam, & ad parentes fuisse rediturum: velint trun-

cum corpus, dempro capite, sine spiritu, sine nomine, in aliena terra ludibrium hostis futuros. Haudquaquam pro re ipsius Amyntæ oratio grata Regi fuit, quod conjugum, quod patriæ admonitos, pigriores ad cetera munia exsequenda fecisset. Tunc Cœnus, quanquam Philotæ sororem matrimonio secum conjunxerat, tamen acrius, quàm quisquam in Philotam investus est; patricidam esse Regis, patriæ, exercitus, clamitans: saxumque, quod fortè ante pedes jacebat, arripuit, emissurus in eum: ut plerique credidere, tormentis subtrahere cupiens: sed Rex manum ejus inhibuit, dicendæ prius causæ debere fieri potestatem, nec aliter judicari, passurum se, affirmans. Tum dicere rursus permissus Philotas, sive conscientia sceleris, seu periculi magnitudine amens, & attonitus, non attollere oculos, non hiscere audebat. Lachrymis deindè manantibus, linquente animo, in eum, à quo tenebatur, incubuit: abstersisque amiculo ejus oculis, paulatim recipiens spiritum, ac vocem, dicturus videbatur. Jamque Rex intuens eum, *Macedones, (inquit,) de te judicaturi sunt: quæro, an patrio sermone sis apud eos usus?* Tum Philotas: *Præter Macedonas, inquit, plerique adsum, quos facilius, quæ dicam, percepturos arbitror, si eadem lingua fuero usus, quæ tu egisti non ob aliud, credo, quàm ut oratio tua intelligi posset à pluribus.* Tum Rex: *Ecquid videtis otio etiam sermonis patrii Philotam teneri? Solus quipè fastidit eum dicere. Sed sanè, dicat utcumque cordi est, dum meminertis, æquè illum à nostro more atque sermone abhorrere.* Atque ita concione excessit.

10. Tum Philotas: *Verba, inquit, innocenti re-*

I ;

peri-

perire facile est, modum verborum misero tenere
 difficile. Itaque inter optimam conscientiam, &
 iniquissimam fortunam deftitutus, ignoro quo mo-
 do, & animo meo, & tempori paream. Absit qui-
 dem optimus causa mea iudex; qui cur me ipse au-
 dire noluerit, non mehercule excogito, cum illi uti-
 que, cognita causa, tam damnare me liceat, quam
 absolvere. Non cognita vero, liberari ab absente
 non possum, qui a presente damnatus sum. Sed
 quanquam victi hominis non supervacua solum,
 sed etiam invisa defensio est, qua iudicem non do-
 cere videtur, sed arguere: tamen, utcumque licet
 dicere, memetipse non deseram, nec committam, ut
 damnatus etiam mea sententia videar. Equidem,
 cuius criminis reus sim, non video. Inter conjura-
 tos nemo me nominat. De me Nicomachus nihil
 dicit. Ceballinus plus quam audierat scire non
 potuit. Atqui conjurationis caput me fuisse credit
 Rex. Potuit ergo Dymnus eum praterire, quem
 sequebatur? praesertim cum quarenti socios vel fal-
 so, fuerim nominandus, quo facilius qui tentaba-
 tur posset impelli. Non enim detecto facinore no-
 men meum prateriit, ut posset videri sociis pepercis-
 se. Nicomachus, quem taciturnum arcana de seme-
 ipso credebatur, confessus, aliis nominatis, me unum
 subtraherat. Quaeeso, commilitones, si Ceballinus
 me non adisset, nihil me de conjuratis scire voluis-
 set: num hodie dice rem causam nullo me nominan-
 te? Dymnus sane, & vivat adhuc, & velit mihi
 parere; quid caeteri, qui de se confitebuntur? me
 videlicet subtrahent? Maligna calamitas, & verè
 noxia, cum quis suo supplicio acquiescit pro alio
 cruciatus. Tot conscii ne in equuleum quidem im-
 positi verum fatebuntur? Atqui nemo parcat mori-
 turo, nec cuiquam moriturus, ut opinor. Ad ve-

rum crimen & ad unum revertendum mihi est. Cur rem delatam ad te tacuisti? cur tam securus audisti? Hoc qualecumque est, confesso mihi, ubicumque es, Alexander, remisisti: dexteram tuam amplexus, reconciliati pignus animi, convivium quoque inveni. Si credidisti mihi, absolutus sum; si pepercisti, dimissus. Vel iudicium tuum serva. Quid hac proxima nocte, qua digressus sum a mensa tua, feci? quod novum facinus delatum ad te mutavit animum tuum? Gravi sopore ac quiescebam, cum me malis indormientem meis, inimici vinciendo excitarunt. Unle & parricida & proditori tam alti quies somni? scelerati, conscientia obstrepente cum dormire non possint, agitant eos furia, non consummato modo, sed & cogitato parricidio. At mihi securitatem primum innocentia mea, deinde dextera tua obrulerat. Non timui ne plus alienae crudelitatis apud te liceret, quam clementie tuae. Sed ne te mihi credidisse peniteat, res ad mo deferebatur à puero, qui non testem, non pignus indicii exhibere poterat, impleturus omnes vocis, se capisset audiri. Amatoris, & scorti jurgio interponi aures meas, credidi infelix, & fidem ejus suspectam habui, quod non ipse deferret, sed fratrem potius subornaret. Timui ne negaret mandasse se Ceballino, & ego viderer multis amicorum Regis fuisse periculi causa. Sic quoque cum laeserim nevinem, inveni, qui mallet perire me, quam incolumem esse. Quid inimicitiarum crederis excepturum fuisse, si insontes laceissem? At enim Dymnus se occidit. Num igitur facturum cum divinare potui? Minime. Ita quod solim indicio fidem fecit, id me, cum à Ceballino interpellatus sum, movere non potuit. At hercule, si conscius Dymno tanti sceleris fuisset, biduo illo proditor esse nos

edissimulare non debui. Ceballinus ipse tolli de medio nullo negotio potuit. Denique post delatum iudicium quo periturus eram, cubiculum Regis solus intravi, ferro quidem cinctus. Cur distuli facimus? An sine Dymno non sum ausus? Ille igitur princeps conjurationis fuit; sub illius umbra Philotas latobam, qui regnum Macedonum affecto. Equis è vobis corruptus est donis? quem ducem, quem Praefectum impensius colui? Mihi quidem obicitur; quod societatem patrii sermonis asperner, quod Macedonum mores fastidiam. Sic ego imperio, quod dedignor, immineo? Jam pridem nationis ille sermo commercio aliarum gentium exolevit: tam victoribus, quam victis, peregrina lingua discenda est. Non mehercule ista me magis laedunt, quam quod Amyntas Perdicca filius insidiatus est Regi: cum quo quod amicitia fuerit mihi, non recuso defendere, si fratrem Regis non oportuit diligi à nobis. Sin autem in illo fortuna gradu positum etiam venerari necesse erat, utrum, quaeso, quod non divina vè, reus sum? An impiorum amicis insontibus quoque moriendum est? Quod si equum est, cur tam diu vivo? si iniustum, cur nunc demum occidor? At enim scripsi, Misere-ri me eorum, quibus vivendum esset sub eo, qui se Jovis filium crederet. Fides amicitiae, veri consilii periculosa libertas, vos me decepistis: vos, quae sentiebam, ne reticerem, impulistis. Scripsisse me hoc fateor Regi, non de Rege. non enim faciebam invidiam, sed pro eo timebam. Dignior mihi Alexander videbatur, qui Jovis stirpem tacitus agnosce- ret, quam qui praedicatione jactaret. Sed quoniam oraculi fides certa est, sit Deus causae mex testis. Retinete me in vinculis, dum consultitur Hammon interim. Qui Regem nostrum dignatus est filium,

neminem eorum, qui stirpi suae insidiati sunt, late-
re patietur. Si certiora oraculis creditis esse tor-
menta, ne hanc quidem exhibende veritatis fidem
deprecor. Solent rei capitis adhibere vobis paren-
tes. Duos fratres ego nuper amisi; Patrem nec
ostendere possum, nec invocare audeo, cum & ipse
tanti criminis reus sit. Parum est enim hoc modo
liberorum parentem, in unico filio acquiescentem,
eo quoque orbari, ni ipse in rogam meum imponi-
tur. Ergo, charissime Pater, & propter me morie-
ris, & mecum. Ego tibi vitam adimo, ego senectu-
tem tuam extinguo. Quid enim me procreabas in-
felicem aduersantibus Diis? an ut hos ex me fru-
ctus perciperes, qui te manent? Nescio, adolescen-
tia mea inferior sit, an senectus tua. Ego in ipso
robore aetatis eripior. tibi carnifex spiritum adi-
met, quem si fortuna expectare voluisset, natura
reposebat. Admonuit me patris mei mentio, quam
timide & cunctanter, quae Ceballinus detulerat ad
me, indicare debuerim. Parmenio enim cum au-
disset venenum a Philippo medico Regi parari, de-
terre eum voluit epistola scripta, quo minus me-
dicamentum biberet, quod medicus dare constitue-
rat. Num creditum est patri meo? Num ullam
auctoritatem eius literae habuerunt? Ego ipse
quoties, quae audieram, detuli, cum ludibrio cre-
dulitatis repulsus sum. Si & cum indicamus, in-
visi: & cum tacemus, suspecti sumus, quid facere
nos oportet? Cumque unus e circumstantium tur-
ba exclamasset, Bene meritis non insidiari: Phi-
lotas, Recte, inquit, quisquis es, dicis. Itaque si
insidiatus sum, panam non deprecor: & finem
facio dicendi, quoniam ultima verba gravia, ut
auribus vestris. Abducitur deinde ab iis, qui cu-
stodiebant eum.

11. Erat inter duces manu strenuus Belon quidam, pacis artium & civilis habitus rudis: vetus miles, ab humili ordine ad eum gradum, in quo tunc erat, promotus. qui tacentibus ceteris, stolidam audacia ferox, admonere eos cepit, quoniam suis quisque diverforiis, quæ occupassent, deturbatus esset, ut purgamenta servorum Philotæ reciperentur eo unde comilitones expulisset: auro argentoque vehicula ejus onusta totis vicis stetit: ac ne in vicinia quidem diverforii quemquam commilitonum receptum esse: sed per dispositos, quos ad somnum habebat, omnes procul relegatos, ne femina illa murmurantium inter se, silentio verius quam sono, excitaretur. Ludibrio ei fuisse rusticos homines, Phrygasque & Paphlagonas appellatos, qui non erubesceret, Macedo natus, homines linguæ suæ per interpretem audire. Cur Hammonem consuli vellet eundem Jovis arguisse mendacium, Alexandrum filium agnoscentis. scilicet veritum ne invidiosum esset, quod Dii offerrent, Cum insidiaretur capiti Regis & amici, non consuluisse eum Jovem. nunc ad oraculum mittere, dum pater ejus sollicitaretur, qui præsit in Media: & pecunia, quæ ejus custodia commissa sit, perditos homines ad societatem sceleris impellat. Ipsos missuros ad oraculum, non qui Jovem interrogent, quod ex Rege cognoverint: sed qui gratias agant, qui vota pro incolunitate Regis optimi persolvant. Tum verò universa concio accensa est, & à corporis custodibus initium factum, clamantibus, discerpendum esse patricidam manibus eorum. Id quidem Philotas, qui graviora supplicia merueret, haud sanè iniquo animo audiebat. Rex in concionem reversus, sive ut in custodia quoque

torqueretur, siue ut diligentius cuncta cognosceret, concilium in posterum diem distulit. Quamquam in vesperam inclinabat dies, tamen amicos convocari iubet: & cæteris quidem placebat, Macedonum more obtui saxi. Hephæstion autem, & Craterus, & Cænus, tormentis veritatem exprimendam esse dixerunt: & illi quoque, qui aliud suaserant, in horum sententiam transeunt. Concilio ergo dimisso, Hephæstion cum Cratero, & Cæno ad questionem de Philota habendam consurgunt. Rex, Cratero accersito, & sermone habito, cuius summa non edita est, in intimam diversorii partem secessit, & remotis arbitris, in multam noctem questionis expectavit eventum. Tortores in conspectu Philotæ omnia crudelitatis tormenta proponunt. Et ille ultro: *Quid cessatis, inquit, Regis inimicum, interfectorem, conscientem occidere? quid questione opus est? Cogitavi, volui.* Craterus exigere, ut quæ confiteretur, in tormentis quoque diceret. Dum corripitur, dum obligantur oculi, dum vestis exiit, gentium iura, Deos patrios nequidquam apud surdas aures invocabat. Per ultimos deinde cruciatus, utpote damnatus, & inimicis in gratiam Regis torquentibus, laceratur. Ac primò quanquam hinc ignis, illinc verbera, iam non ad questionem, sed ad pœnam ingerebantur, non vocem modò, sed etiam gemitus habuit in potestate. Sed postquam intumescens corpus ulceribus, flagellorum ictus nudis ossibus incusos ferre non poterat, si tormentis adhibituri modum essent, dicturum se, quæ scire expeterent, pollicetur. Sed finem questionis fore, iurare eos per Alexandri salutem, volebat, removerique tortores. Et utroque impetrato. Cratero inquit,

Dic quid me velis dicere. Illo indignante Iudifica-
 ri, rursusque revocante tortores, tempus petere
 cepit, dum reciperet spiritum, cuncta quæ sciret
 indicaturus. interim equites, nobilissimus quis-
 que, & si maximè, qui Parmenionem propin-
 qua cognatione contingebant, posteaquàm Phi-
 lotam torqueri fama vulgaverat, legem Macedo-
 num veriti, qua cautum erat, ut propinqui eo-
 rum, qui Regi insidiati erant, cum ipsis necaren-
 tur: alii se interficiunt, alii in devios montes va-
 stasque solitudines fugiunt, ingenti per tota ca-
 strâ terrore diffuso: donec Rex, tumultu cogni-
 to, legem se supplicii conjunctis fontium remit-
 tere edixit. Philotas verone, an mendacio libe-
 rare se à cruciatu voluerit, anceps conjectura
 est: quoniam, & vera confessis, & falsa dicenti-
 bus, idem doloris finis ostenditur. Cæterum,
 Pater, inquit, meus, Hegelochus quàm familia-
 riter usus sit, non ignoratis. Illum dico Hegelo-
 chum, qui in acie cecidit. Ille omnium malo-
 rum nobis causa fuit. Nam cum primum Jovis
 filium se salvari iussit Rex, id indignè ferens il-
 le: Hunc igitur regem agnoscimus, inquit, qui
 Philippum dedignatur patrem? Actum est de
 nobis, si ista perpeti possumus. Non homines
 solum, sed etiam Deos despicit, qui postulat
 Deus credi. Amisimus Alexandrum, amisimus
 Regem: incidimus in superbiam, nec Diis, qui-
 bus se exæquat, nec hominibus, quibus se exi-
 mit, tolerabilem. Nostrone sanguine Deum fe-
 cimus, qui nos fastidiat? qui gravetur mortalium
 adire concilium? Credite mihi, & nos, si viri
 sumus, à Diis adoptabimur. Quis proavum hujus
 Alexandrum, quis deinde Archelaum, quis Per-
 siccum occisos ultus est? hic quidem interfecto-

ribus patris ignovit. Hæc Hegelochus dixit super cœnam; & postero die prima luce à Patre accersor. Tristis erat, & me mœstum videbat: audieramus enim quæ sollicitudinem incuterent. Itaque ut experiremur, utrumne vino gravatus effudisset illa, an altiore concepta consilio, accersiri eum placuit, ac venire: eodemque sermone ultrò repetito, adjecit, se, sive auderemus duces esse, proximas à nobis partes vindicaturum: sive deesset animus, consilium silentio esse lecturum. Parmenioni, vivo adhuc Dario, in tempestiva res videbatur; non enim sibi, sed hosti esse occisurum Alexandrum: Dario verò sublato, præmium Regis occisi Asiam, & totum Orientem interfectionibus esse cessurum. Approbatoque consilio, in hæc fides data est, & accepta. Quod ad Dymnum pertinet, nihil scio: & hæc confessus, intelligo, non prodesse mihi quod prorsus sceleris expertus sum. Illi rursus tormentis admotis, cum ipsi quoque hastis os oculosque ejus everberarent, ut hoc quoque crimen confiteretur, expressere. Exigentibus deindè, ut ordinem cogitati sceleris exponeret: cum àiù Bactra retentura Regem viderentur, timuisse respondit, ne pater LXX. natus annos, tanti exercitus dux, tantæ pecuniæ custos, interim extingueretur, ipsique spoliato tantis viribus, occidendi Regis causa non esset. Festinasse ergo se, dum præmium haberet in manibus. Repræsentasse consilium, cuius patrem fuisse authorem si crederent, tormenta, quanquam tolerare non posset, tamen non recusare. Illi collocuti satis quæsitum videri, ad Regem revertuntur, qui postero die, & quæ confessus erat Philotas, recitari; & ipsum, quia ingredi non poterat, jussit afferri. Omnia agnoscente

sciente eodem, Demetrius, qui proximi sceleris particeps esse arguebatur, producitur: multa affirmatione, animique pariter constantia, & vultu abnuens, quidquam sibi in Regem cogitatum esse. Tormenta etiam deposcebat in semetipsum. Cùm Philotas, circumlatis oculis incidere in Calin quendam haud procul stantem, proprius eum iussit accedere. Illo perturbato, & recusante transire ad eum; *Patieris*, inquit, *Demetrium mentiri, rursusque excruciar?* Calin vox sanguisque defecerant, & Macedones Philotam inquinare innoxios velle suspicabantur; quia nec à Nicomacho, nec ab ipso Philota, cum torquebatur, nominatus esset adolescens: qui ut praefectos Regis circumstantes se vidit, Demetrium & semetipsum id facinus cogitasse confessus est. Omnes ergò à Nicomacho nominatos, more patrio dato signo, saxis obruerunt: Magno non modò salutis, sed etiam vitæ periculo liberatus erat Alexander. Quippe Parmenio & Philotas principes amicorum, nisi palàm fontes, sine indignatione totius exercitus non potuissent damnari. Itaque anceps quæstio fuit. Dum inficiatus est facinus, crudeliter torqueri videbatur:

post
 confessionem, Philotas ne
 amicorum quidem misericordiam
 meruit.

* *

LIB. VI.
qui proximi celeris
productus: multa
pariter constantia, &
sibi in Regem cogno-
deposcebat in inno-
culatis oculis inob-
ocul stantem, po-
o perturbato, & o-
cui, inquit, Deme-
trius? Calli vox
Aschines Philotam
quibant quia nec
Philota, cum torquo-
desens qui ut prob-
e vidit, Demetrium
gicasse confessus
dominatos, more pe-
reunt. Magno tu-
periculo liberatus
mencio & Philota
salam fontes, si-
exercitus non
laque an-
Dum inf-
us, cru-
aque
ant:
st
, Philota
quidem
sedan
cru-

QUINTI CURTII
DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
Regis Macedonum
LIBER SEPTIMUS.
BREVIARIUM LIBRI.

1. **A**lexander Lyncestem majestatis reum interfici curat, deinde in Amyntam & Simmiam Philotæ amicos inquiri, qui suam innocentiam gravi oratione timentur.
2. Amynta & fratribus in gratiam receptis Polydamas à rege iustus, in Mediam celeriter profectus, Parmenionem interfici curat. Unde indignatio & seditio, quæ tandem extinguitur.
3. Varios populos sub jugum mittit Alexander, ac septemdecim diebus cum exercitu Caucasum superat.
4. Bessus de bello adversus Alexandrum, inter epulas, consultat, sapientique Cobaris consilio minime acquiescit. Interim Rex Bactra pervenit, ubi de Græcorum defectione & Satibarzane singulari certamine occiso, advenit ei Nuncius.
5. Exercitus Alexandri sui liberatus Oxum amnem industrie transiit, Bessus dolo captus ad Alexandrum adducitur, à quo & Darii fratri Oxatri cruce signandus traditur.
6. Barbarorum & Macedonum benevolentia varias expugnat urbes. Sed & Alexandriam ad Tanaim condit amnem, brevissimoque temporis absolvit spatio.
7. De

7. De bello Scythis inferendo Alexander eger ex vulnere cum suis inquit consilium. Aristander vates regis voluntati extorum accommodat significata. Menedemus à Spitamene per insidias cum duobus peditum millibus & CCC. equitibus à Dabhis interficitur; quod callidè admodum dissimulat Alexander.

8. Dum exercitus ad bellum accingitur, Scytharum legati adveniunt, ac de pace prorsus egregiam ad Alexandrum orationem habent.

9. Alexander legatis dimissis Tanaim trajicit: bellum Scythis infert: & cum victis benignè agit.

10. Sogdianorum nobilium invictus animus Bessi supplicium. Novo milite auctus Alexandri exercitus.

11. Peram urbem amplissimam, sive naturaque loci ferè inexpugnabilem, ad deditionem cogit Alexander.

PHILOTAM sicut recentibus sceleris ejus vestigiis jure affectum supplicio censuerant milites: ita, posteaquam deserat esse quem odissent, invidia in misericordiam vertitur. Moverat & claritas juvenis, & patris ejus senectus, atque orbitas. Primus Asiam aperuerat Regi, omnium periculorum ejus particeps, semper alterum acie cornu defederat: Philippo quoque ante omnes amicus, & ipsi Alexandro tam fidus, ut occidendi Attalum non alio ministro uti mallet. Horum cogitatio subibat exercitum, seditionisæque voces referbantur ad Regem; queis ille haud sanè motus, satisque prudens otii vitia negotio discenti, edicit ut omnes in vestibulo regni præstò afflorent. quos ubi frequentes adesse cogno-

ognovit,
ex composit
celles Alex
Regem v
bus indic
rium jam do
den in Phil
Pantania, po
Alexandrum
ga, quam cri
Anipari fo
morbo itou
quippe vet
ra renovab
citur, iust
mediarum
trepidus, p
ad ultimum
mens eam
pidario con
viam. Ite
stantem ad
cuis corpor
tam, & Sim
tribus, cum
fugerat. Om
mi fuerant
lius max
que Rex se
dabitabat h
cipis. Igit
limeris, quib
suum tueret
dentem, r
vinci. Nat

cognovit, in concionem processit. Haud dubiè ex composito Apharias postulare cœpit, ut Lyncestes Alexander, qui multò antequàm Philotas Regem voluisset occidere, exhiberetur. A duobus indicibus (sicut supra diximus) delatus, tertium jam annum custodiebatur in vinculis. Eundem in Philippi quoque cœdem conjurasse cum Pausania, pro comperto fuit: sed quia primus Alexandrum Regem salutaverat, supplicio magis, quàm crimini fuerat exemptus. Tum quoque Antipatri soceri ejus preces justam Regis iram morabatur. Cæterum recruduit soporatus dolor: quippe veteris periculi memoriam, præsentis cura renovabat. Igitur Alexander ex custodia educitur, iussusque dicere, quanquàm toto triennio meditatatus erat defensionem, tamen hæsitans & trepidus, pauca ex iis quæ composuerat, protulit: ad ultimum non memoriam solum, sed etiam mens eum desituit. Nulli erat dubium, quin trepidatio conscientiæ indicium esset, non memoriæ vitium. Itaq; ex iis, qui proximè astiterant, oblitantem adhuc oblivioni, lanceis confoderunt: cujus corpore ablato, Rex introduci iussit Amyntam, & Simmiam. Nam Polemon minimus ex fratribus, cum Philotam torqueri comperisset, profugerat. Omnium Philotæ amicorum hi charissimi fuerant, ad magna & honorata ministeria illius maximè suffragatione producti, memineratque Rex summo studio ab eo conciliatos sibi; Nec dubitabat hujus quoq; ultimi consilii fuisse participes. Igitur olim esse sibi suspectos matris suæ litteris, quibus esset admonitus, ut ab his salutem suam tueretur: cæterum se invitum deteriora credentem, nunc manifestis indiciis victum iussisse vinciri. Nam pridie quàm detegeretur Philotæ

fccc-

scelus, quin in secreto cum ipso fuisset, non posse dubitari. Fratrem verò, qui profugerit cum Philotas torqueretur, aperuisse fugæ causam. Nuper præter consuetudinem, officii specie, amoris longius cæteris, admovisse semetiplos lateri suo, nulla probabili causa: seque mirantem quod non vice sua tali fungerentur officio, & ipsa trepidatione eorum perterritum, strenuè ad armigeros, qui proximè sequebantur, recessisse. Ad hoc accedere, quod, cum Antiphanes scriba equitum Amyntæ denuntiasset, pridie quàm Philotæ scelus deprehensum esset, ut ex suis equis, more solito, daret jis qui amisissent suos: superbe respondisse, nisi incepto desisteret, brevi sciturum quis ipse esset. Jam linguæ violentiam, temeritatemque verborum, quæ in semet ipsum jacularentur, nihil aliud esse, quam scelesti animi indicem ac testem: quæ si vera essent, idem meruisse eos, quod Philotam: si falsa, exigere ipsum ut refellant. Productus deinde Antiphanes, de equis non traditis, & adjectis etiam superbe minis indicat. Amyntas, facta dicendi potestate: *Si nihil, inquit, intereff Regis: peto, ut dum dico, vinculis liberer.* Rex solvi utrumque jubet: desiderantique Amyntæ ut habitus quoque redderetur, armigeri læceam dari iussit: quam ut leva comprehendit, evitato, eo loco, in quo Alexandri corpus paulò ante jacuerat, *Qualiscunque, inquit, exitus nos manet, Rex, confitemur prosperum tibi debituros, tristiore fortunæ imputaturos. Sine præjudicio dicimus causam: liberis corporibus animisque: habitum etiam, in quo te comitari solemus, reddidisti. Causam non possumus, fortunam timere desinemus. Te quæso, permittas mihi id primum defendere, quod à te ultimum objectum est. Nos, Rex, sermonis adversus*

majestatem tuam habiti nullius confecti sumus nobis. Dicerem, jam pridem vicisse te invidia, nisi periculum esset, ne alia maligne dictis crederes blanda oratione purgari. Ceterum, etiamsi militis tui vel in agmine deficietis & fatigati, vel in acie periclitantis, vel in tabernaculo agri & vulnera curantis, aliqua vox asperior esset accepta, merueramus fortibus factis, ut malles ea tempore nostro imputare, quam animo. Cum quid accidit tristius, omnes rei sunt; corporibus nostris, quæ utique non odimus, infestitas admovemus manus, parentes liberis si occurrant, & ingrati & invidiosi sunt. Contra, cum donis honoramur, cum præmiis onusti revertimur, quis ferre nos potest? quis illam animorum alacritatem continere? Militantium nec indignatio, nec læticia moderata est. Ad omnes affectus impetu rapimur; vituperamus, laudamus, miseremur, irascimur. Ut cunque præsens movit affectio, modo Indiam adire, & Oceanum libet, modo conjugum, & liberorum patriæque memoria occurrat. Sed has cogitationes, has inter se colloquentium voces, signum tuba datum finit. In suos ordines quisque currimus, & quidquid irarum in tabernaculo conceptum est, in hostium effunditur capita. Utinam Philotas quoque intra verba peccasset. Proinde ad id revertar, propter quod rei sumus. Amicitiam, quæ nobis cum Philota fuit, aded non inficio, ut expetisse quoque nos, magnosque ex ea fructus percepisse consitear. An vero Parmenionis, quem tibi proximum esse voluisti, filium, omnes penè amicos tuos dignatione vincetiem, cultum à nobis esse miraris? Tu hercule (si verum audire vis) Rex, hujus nobis periculi causa es. Quis enim alius effecit, ut ad Philotam decurrerent qui placere vellent tibi? Ab illo traditum, ad hunc gradum
 ami-

amicitiæ tuæ ascendimus. Is apud te fuit, cuius gratiam expetere, & iram timere possemus. An non propemodum in tua verba, tui omnes te præeunte iuravimus, eosdem nos inimicos, amicosque habituros esse, quos tu haberes? hoc sacramento pietatis obstricti adversamur scilicet, quem tu omnibus præferebas? Igitur si hoc crimen est, tu paucos innocentes habes, immo hercule neminem. Omnes enim Philoxæ amici esse voluerunt totidem, quot volebant, esse non poterant. Ita si à consciis amicos non dividis, nec ab amicis quidem separabis illos qui idem esse voluerunt. Quod igitur conscientie affertur iudicium? ut opinor, quia pridie familiariter, & sine arbitris, locutus est nobiscum. At ego purgare non possem, si pridie quicquam ex veteri vita ac more mutassem. Nunc vero, si, ut omnibus diebus, illo quoque qui suspectus est, fecimus; consueto diluet crimen. Sed equos Antiphani non dedimus, & pridie quam Philoxas detectus est, hæc mihi cum Antiphane res erat, qui si nos suspectos facere vult, quod illo die equos non dederim, semetipsum, quod eos desideraverat, purgare non poterit. Anceps enim crimen est inter reuidentem, & exigentem, nisi quod melior est causa suum non tradentis, quam poscentis alienum. Cæterum, Rex, equos decem habui, è quibus Antiphanes octo jam distribuerat iis, qui amiserant suos. Omnino duos ipse habebam: quos cum vellet abducere homo superbissimus, certe iniquissimus, nisi pedes militare vellem, retinere cogebam. Nec inficias eo, liberi hominis animo locutum esse me cum ignavissimo, & hoc unum militiæ suæ usurpante, ut alienos equos pugnaturis distribuatur. Huc enim maiorum ventum est, ut verba mea eodem tempore & Alexandro excussem, & Antiphani. At hercule
ma-

eter de nobis
dicitur esse
sunt species an
adhibere man
cuborem, qui
filiis tuis dicitur
nam, cui fuit
con dicitur. Sed
iis in conspectu
dicitur autem
nisi, cum non
atmitteret, di
domina man
ne quem prae
riam per dicit
rius, quam ex
num iudicium. Qu
quorum dicitur
tur iniquissim
sem, non dicit
ferat. Neque en
dicitur causa est
libri præp
solitum, & d
causa non
dolgere volu
proprietate
matrem, 2. Dum
runt qui fiati
dictum est, fi
cebant. Infeh
procius suo
ille sane inter
cor, modo ne fi

mater de nobis inimicis tibi scripsit. Utinam prudentius esset sollicita pro filio, & non inanes quoque species anxio animo figuraret. Quare enim non adscribit meris sui causam? Denique non ostendis authorem, quo factō dictōve nostro mota, tam trepidas tibi litteras scripsit. O miseram conditionem meam, cui forsitan non periculosius est tacere, quam dicere. Sed utcumque celsura res est, malo tibi defensionem meam displicere, quam causam. Agnosces autem quæ dicturus sum. quippe meministi, cum me ad perducendos ex Macedonia milites mitteres, dixisse te, multos integros juvenes in domo tuæ matris abscondi. Præcepisti igitur mihi, ne quem præter te intuerer, sed detrectantes militiam perducerem ad te. Quod equidem feci, & liberius, quam expediebat mihi, executus sum imperium tuum. Gorgiam, & Hecateum, & Gorgatam, quorum bona opera uteris, inde perduxi. Quid igitur iniquius est, quam me, qui, si tibi non paruissem, jure daturus fui penas, nunc perire quia parui? Neque enim ulla alia matri tuæ persequendi nos causa est, quam quod utilitatem tuam muliebri præposuimus gratiæ. Sex millia Macedonum peditum, & DC. equites adduxi; quorum pars secutura me non erat, si militiam detrectantibus indulgere voluisssem. Sequitur ergo, ut, quia illa propter hanc causam irascitur nobis, tu mitiges matrem, qui iræ ejus nos obtulisti.

2. Dum hæc Amyntas agit, fortè supervenerunt qui fratrem ejus Polemonem, de quo ante dictum est, fugientem consecuti victum reducebant. In festa concio vix inhiberi potuit, quin protinus suo more saxa in eum jaceret. Atque ille sanè interterritus; Nihil, inquit, pro me deprecor, modo ne fratrum innocentia fuga impietur

mea. Hæc si defendi non potest, mecum crimen sit. Horum ob id ipsum melior est causa, quod ego, qui profugus, suspectus sum. Hæc elocuto universa concio assensu est. Lachrymæ deinde omnibus manare cœperunt, adeo in contrarium repente muratis, ut solum pro eo esset, quod maxime læserat. Juvenis erat primo ætatis flore pubescens, quem inter equites tormentis Philotæ conturbatos alienus terror abstulerat. Desertum eum à comitibus, & hesitantem inter revertendi fugiendique consilium, qui secuti erant, occupaverunt. Is tum flere cepit, & os suum conerberare, mestus non suam vicem, sed propter ipsum periclitantium statum. Moveratque jam Regem, non concionem modò: sed unus erat implacabilis frater, qui terribili vultu intuens eum, Tum, ait, demens lachrymare debueras, cum equo calcaria subderes, fratrum desertor, & desertorum comes. Miser, quò, & unde fugiebas? Effecisti ut reus capitis, accusatoris uterer verbis. Ille peccasse se: sed gravius in fratres, quam in semetipsum, fatebatur. Tum vero, neque lachrymis, neque acclamationibus, quibus studia sua multitudo proficetur, temperaverunt. Una vox erat pati cunctis consensu, ut insontribus & fortibus viris parceret. Amici quoque, data misericordie occasione, confluant; stentelque Regem deprecantur. Ille, silentio facto, Et ipse, inquit, Amyntam mea sententia fratresque ejus absolvo. Vos autem juvenes malo beneficii mei oblitisci, quàm periculi vestri meminisse. Ea fide redite in gratiam mecum, qua ipse vobiscum revertor. Nisi quæ delata essent, excussissem, valde dissimulatio mea suspecta esse potuisset, Sed satius est purgatos esse, quàm suspectos. Cogitare, necminem absolvi posse, nisi qui dixerit causam. Tu Amyntam

loyons, ig
nam mihi re
ne deinde da
Longe acc
lateri in ac
cena fietur,
est franci suos
Reg ignotos
nem verta, r
podna, quam
amogen, q
os, cum et
pius acced
Scelere, ma
titi summi,
fessellit; a
(vide quan
stati. Oph
tui. Prop
luerat susp
est, qua ceter
nre illac te
qui. Ad Pa
anam a me
Signum an
credens a fi
metuer. P
pensius e
ram. Col
posita vest
Duo Arabe
vinculum fr
comius. Pe
camellis und
nit. Et prius

*Amynta, ignosce fratri tuo; erit hoc simplicitate
etiam mihi reconciliati animi tui pignus. Concio-
ne deinde dimissa, Polydamanta vocari jubet.
Longè acceptissimus Parmenioni erat, proximus
lateri in acie stare solitus. Et quanquam consci-
entia fretus, in regiam venerat: tamen ut jussus
est frater suos exhibere admodum juvenes, &
Regi ignotos ob artem, fiducia in sollicitudi-
nem versa, trepidare cepit: sæpius quæ nocere
possent, quàm quibus eluderetur, reputans. Jam
armigeri, quibus imperatum erat, producerant
eos, cum ex sanguine metu Polydamanta, pro-
prius accedere jubet, submotisque omnibus,
Scelere, inquit, Parmenionis omnes pariter appe-
titi sumus; maxime ego ac tu, quos amicitia specie
fessellit; ad quem persequendum puniendumque
(vide quantum fidei tuæ credam) te ministra vi
statui. Obsides, dum hoc peragis, erunt fratres
tui. Prosciscere in Mediam, & ad Præfectos meos
litteras scriptas manu mea perfer. Velocitate opus
est, qua celeritatem famæ antecedas. Nocturno perve-
nire illuc te volo: postero die quæ scripta erunt, exe-
qui. Ad Parmenionem quoque epistolas feres:
unam à me, alteram Philoxæ nomine scriptam.
Signum annuli ejus in mea potestate est. Sic pater
credent à filio impressum, cum tu videris, nihil
metuet. Polydamas, tanto liberatus metu, im-
pensius etiam quàm exigebatur, promittit ope-
ram. Collaudatusque, & præmiis oneratus, de-
posita veste quam habebat, Arabica induitur.
Duo Arabes, quorum interim conjuges ac liberi
vinculum fidei obsides apud Regem erant, dati
comites. Per deserta etiam ob siccitatem loca,
camelis undecima die, quo destinaverat, perve-
nit. Et prius quam ipsius nuntia teretur adventus,
rursus*

tursus Polydamas vestem Macedonicam sumit, & in tabernaculum Cleandri (Prætor hic regius, erat) quarta vigilia pervenit. Redditis deinde litteris, constituerunt prima luce ad Parmenionem coire. Namque cæteri quoque, quibus litteras Regis attulerat, ad eum venturi erant, cum Parmenioni Polydamanta venisse nuntiauerunt: qui dum lætatur adventu amici, simulque noscendi, quæ Rex ageret, avidus, (quippe longo intervallo nullâ ab eo epistolam acceperat) Polydamanta requiri jubet; Diversoria regionis illius magnos recessus habent, amœnosque nemoribus manu confitis. Ea præcipuè Regum Satraparumque voluptas erat. Spatiabatur in nemore Parmenio, medius inter duces, quibus erat imperatum litteris Regiis, ut occiderent. Agendæ autem rei constituerant tempus, cum Parmenio à Polydamante litteras traditas legere cœpisset. Polydamas procul veniens, ut à Parmenione conspectus est vultu lætitiæ speciem præferente, ad complectendum eum eucurrit: mutuaque gratulatione functi, Polydamas epistolam à Rege scriptam ei tradidit. Parmenio vinculum epistolæ solvens, quidnam Rex ageret, requirebat. Ille, ex ipsis litteris cogniturum esse, respondit. Quibus Parmenio lectis, Rex, inquit, *expeditionem parat in Arachosios. Strenuum hominem, & nunquam cessantem. Sed tempus, salutis suæ, tanta jam parta gloria, parcere.* Alteram deinde epistolam Philotæ nomine scriptam, lætus, quod ex vultu notari poterat, legebat. Tum ejus latus gladio haurit Cleander, deinde jugulum ferit: cæteri exanimem quoque confodiunt. Et armigeri, qui ad aditum nemoris assiterant, cognita cæde,

eade, cujus causa ignorabatur, in castra perve-
 niunt, & tumultuoso nuntio milites concitant:
 Illi armati ad nemus, in quo perpetrata caedes
 erat, coeunt, & ni Polydamas, caeterique ejus-
 dem novae participes dedantur, murum circun-
 darum nemori everfuros denunciant, omnium-
 que sanguine Duci parentaturos, Cleander pri-
 mores eorum intronitti juber, litterasque Regis
 scriptas ad milites recitat, quibus insidiae Parme-
 nionis in Regem, precesque ut ipsum vindica-
 rent, continebantur. Igitur, cognita Regis volun-
 tate, non quidem indignatio, sed tamen seditio
 compressa est. Dilapsis pluribus pauci reman-
 serunt, qui saltem ut corpus ipsius sepelire per-
 mitterent, precabantur. Diu id negatum est,
 Cleandei metu, ne offenderet Regem. Pertinacius deinde precantibus, materiam costerna-
 tionis subtrahendam ratus, capite deciso, trun-
 cum humare permisit, Ad Regem caput mis-
 sum est. Hic exitus Parmenionis fuit, militiae,
 domique clari viri. Multa sine Rege prosperè,
 Rex sine illo nihil magnae rei gesserat. Felicissi-
 mo Regi, & omnia ad fortunae suae exigenti
 modum, satisfecit, LXX. natus annos: juvenis,
 ducis, & saepe etiam gregarii militis munia ex-
 plicuit; acer consilio, manu strenuus: charus
 principibus, vulgo militum acceptior. Haec im-
 pulecint illum ad regni cupiditatem, an tantum
 suspectum fecerint, ambigi potest: quia Phi-
 lotas ultimis cruciatibus victus, verane dixe-
 rit, quae facta probari non poterant, an fallis
 tormentorum perierit finem, re quoque recen-
 ti, cum magis posset liquere, dubitatum est. A-
 lexander, quos mortem Parmenionis conque-
 ritos esse compererat, separandos à caetero exet-

citu ratus, in unam cohortem secrevit, ducemque his Leonidam dedit, & ipsum Parmenioni quondam intima familiaritate conjunctum. Ferè iidem erant, quos alioqui Rex habuerat invisos. Nam cum experiri vellet militum animos, admonuit, qui litteras in Macedoniam ad suos scripsisset, his, quos ipse mittebat, perlaturis cum fide, traderet. Simpliciter, ad necessarios suos quisque scripserat, quæ sentiebat. Aliis gravis erat, plerisque non ingrata militia. Ità & agentium gratias, & querentium litteræ exceptæ sunt. Et qui fortè tadium laboris per litteras erant questi, hanc seorsum cohortem à cæteris tendere ignominia causa jubet: fortitudine usus in bello, libertatem linguæ ab auribus credulis remoturus, & consilium temerarium forsitan: quippè fortissimi juvenes contumeliis irritati erant, sicut omnia alia felicitas Regis exceperit. Nihil illis ad bella promptius fuit. Incitabat virtutem, & ignominia demenda cupido, & quia fortiora facta in paucis latere non poterant.

3. His ita compositis, Alexander Arianorum Satrape constituto, iter pronuntiare jubet in Agriaspas, quos jam tunc mutato nomine Evergetas appellabant, ex quo frigore, victusque penuria Cyri exercitum affectum, tectis, & com meatibus juverant. Quintus dies erat ut in eam regionem pervenerat: cognoscit Saribarzanem, qui ad Bessum defecerat, cum equitum manu irrupisse rursus in Arios. Itaque Caranum, & Erigyum cum Artabazo, & Andronico, & sex milibus Græcorum peditum, DC. equites sequebantur. Ipse sexaginta diebus gentem Evergetatum ordinavit, magna pecunia ob egregiam

in Cyrum
pæflect,
Aracholis
petinet,
menionem
cedonum e
Græcorum,
bit obur es
tu Memon
& DC. equi
nationem
ge nullo
cum exer
tur, agr
maxime
num qu
Septentr
Bactria
diana reg
latere p
marcia,
sumum
culo uat
paulatim
ad vicin
foramin
mediun
ta tigo
hyeme
ni hum
terram a
perpetua
quidem
Celi ver
mit terra

in Cyrum fidem donata. Relicto deinde, qui is
 præflet, Amenide, (scriba is Darii fuerat)
 Arachosios, quorum regio ad Ponticum mare
 pertinet, subegit. Ibi exercitum, qui sub Par-
 menionem fuerat, occupavit. Sex millia Ma-
 cedonum erant, & CC. nobiles, & V. millia
 Græcorum, cum equibus ducentis, hæud du-
 biè robur omnium virum Regis. A achosios da-
 tus Memnon Prætor, quatuor millibus peditum,
 & DC. equibus in præsidium relictis. Ipse Rex,
 nationem ne finitimis quidem satis notam, quip-
 pè nullo commercio volentem mutuos usus,
 cum exercitu intravit. Parapamisadae appellan-
 tur; agreste hominum genus, & inter Barbaros
 maximè inconditum: locorum asperitas, homi-
 num quoque ingenia duraverat. Gelidissimum
 Septentrionis axem ex magna parte spectant;
 Bactrianis ad Occidentem conjuncti sunt. Meri-
 diana regio ad mare Indicum vergit: Tuguria
 latere primo struunt: Et quia sterilis est terra
 materiæ, in nudo etiam montis dorso usque ad
 summum ædificiorum fastigium eodem later-
 culo utitur. Cæterum structura latior ab imo,
 paulatim incremento operis in arctius cogitur,
 ad ultimum in carinæ maximè modum coit. Ibi
 foraminæ relicto, supernè lumen accipiunt. Ad
 medium vites, & arbores, si quæ in tanto ter-
 ræ rigore durare potuerunt, obruunt. Pénitus
 hyeme defossæ latent. Cum, nive discussa, ape-
 riti humus cœpit, Cælo, solique redduntur. Cæ-
 terum adeò altæ nives premunt terram, gelu, &
 perpetuo penè rigore constrictæ, ut ne avium
 quidem ferevè ullius vestigium exstet. Obscure
 Cæli verius umbra quàm lux, nocti similis pre-
 mit terram, vix ut quæ propè sunt conspici pos-
 siat.

sint. In hac tamēn omnis humani cultus solitudine destitutus exercitus, quidquid malorum tolerari potest, pertulit: inopiam, frigus, lassitudinem, desperationem. Multos exanimavit rigor insolitus nivis: multorum adussit pedes; plurimorum oculis præcipuè perniciosus fuit. Fatigati quippè in ipso gelu deficientia corpora sternebant: quæ cum moveri desissent, vis frigoris ita astringebat, ut rursus ad surgendum conniti non possent. A' commilitonibus torpentes excirabantur. Nequè aliud remedium erat, quàm ut ingredi cogerentur. Tùm demum vitali calore moto, membris aliquis redibat vigor. Si qui tuguria Barbarorum adire potuerunt, celeriter refecti sunt. Sed tanta caligo erat, ut ædificia nulla alia res, quàm fumus ostenderet. Illi, nunquàm antè in terris suis advena viso, cum armatos repentè conspicerent, exanimati metu, quidquid in tuguriis erat, asterebant: ut corporibus ipsorum parceretur, orantes. Rex agmen circuibat pedes, jacentes quosdam erigens, & alios, cum agrè sequerentur, adminiculo corporis sui excipiens. Nunc ad prima signa, nunc in medium, nunc in ultimo agmine itineris, multiplicato labore, aderat. Tandem ad cultiora perventum est, commeatuquè la rgo recreatus exercitus, simul, & qui consequi non poterant, in illa castra venerunt. Inde agmen processit ad Caucasum montem, cujus dorsum Asiam perpetuo jugo dividit: hinc simul mare, quod Ciliciam subit: illinc Caspium fretum, & Amnem Araxem, aliaquè regionis Scythiæ deserta spectat. Taurus secundæ magnitudinis mons committitur Caucaaso: à Cappadocia se attollens Ciliciam præterit, Armeniæque

que montibus
latere colu
ex quo Asia
bram, Asia
& Ponticum
Caucasum in
intercivitate
rulinem exco
fulsant quos
montis orbe
rum Macedo
rum opera
bem consub
colæ apper
4. At B
Dis partit
bus mos est
inter epulas
ro suas rite
tem, nunc
Belsus feror
superbus, ac
dâ Datis cre
nom in Calo
cedendo pe
ra, & situ
rium lateb
fugæ quib
rit. habitu
dere. Oxu
hosti, dur
concurrere
Dabas, saca
nem colente
humiliam et

que montibus jungitur. Sic inter se tot juga velut serie coherencia, perpetuum habent dorsum: ex quo Asiae omnia fere flumina, alia in Rubrum, alia in Caspium mare, alia in Hyrcanum, & Ponticum decidunt. XVII. dierum spatio Caucasum superavit exercitus. Rupes in eo X. in circuitu stadia complectitur, quatuor in altitudinem excedit: in qua vinculum Promethea fuisse antiquitas tradit. Condendae in radicibus montis urbi sedes electa est VII. millibus seniorum Macedonum, & praeterea militibus, quorum opera uti desisset, permissum in novam urbem confidere. Hanc quoque Alexandriam incolae appellaverunt.

4. At Bassus Alexandri celeritate perterritus, Diis patriis sacrificio rite facto, sicut illis gentibus mos est, cum amicis, Ducibusque copiarum inter epulas de bello consultabat. Graves merito suas vires extollere; hostium nunc temeritatem, nunc paucitatem, spernere. Praecipue Bessus ferox verbis, & patto per scelus regno superbus, ac vix potens mentis, dicere: Socordia Darii crevisse hostium famam. Occurrisse enim in Ciliciae angustissimis faucibus, cum retrocedendo posset perducere incautos in loca natura, & situ invia, tot fluminibus obiectis, tot montium latebris, inter quas deprehensus hostis, ne fugae quidem, nedum resistenti occasionem fuerit. habiturus. Sibi placere in Sogdianos recedere. Oxum amnem velut murum obiecturum hosti, dum ex finitimis gentibus valida auxilia concurrerent. Venturos autem Chorasmos, & Dahas, Sacasque, & Indos; & ultra Tanaim amnem colentes Scythas; quorum neminem adeo humilem esse, ut humeri ejus non possent Ma-

cedonis militis vericem æquare. Conclamant
 remulenti, unam hanc sententiam salubrem esse;
 & Bessus circumferti metum largius jubet, de-
 bellaturus super mensa Alexandrum. Erat in
 eo convivio Cobares natione Medus, sed magi-
 cæ artis (si modò ars est, non vanissimi cujusque
 ludibrium) magis professione, quàm scientia ce-
 leber, alioquin moderatus, & probus. Is cum
 præfatus esset, scire, seruo esse utilius parere
 dicto, quàm asserre consilium, cum illos qui pa-
 reant, idem, quod cæteros maneat; qui verò sua-
 deant, proprium periculum: poculum ei, quod
 habebat in manu, tradidit. Quo accepto Co-
 bares, *Natura*, inquit, *mortalium*, hoc quoque
nomine prava, & *sinistra duci potest*, quod in suo
 quisque negotio hebetior est, quàm in alieno. Tur-
 bida facta sunt consilia eorum, qui sibi suadent.
 Obstat aliis metus, aliis cupiditas, nonnunquam
 naturalis eorum, quæ cogita veris, amor. nam in
 te superbia non cedit. Expertus es, unumquemque
 quod ipse repererit, aut solum, aut optimum duce-
 re. Magnum onus sustin. capite, regium insigne.
 Hoc aut moderate perferendum est, aut (quod abo-
 minor) in te ruet. Consilio, non impetu opus est.
 Adjicit deindè, quod apud Bactrianos vulgò u-
 surpabant, *Canem timidum vehementius larva-
 re*, quàm mordere. *Altissima quæque flumina mi-
 nimo sono labi*. Quæ inlerui, ut, qualiscunque
 inter Barbaros potuit esse prudentia, traderetur.
 In his audientium suspenderat expectationem
 sui. Tum consilium aperit, utilius Besso, quàm
 gratius. *In vestibulo*, inquit, *regie tue velocissi-
 mus consistit Rex*. *Ante ille agmen*, quàm tu
mensam istam movebis. *Nunc ab Tanai exerci-
 tum accerses*, *armis flumina oppones*. Scilicet, qua

*in fugitivus es, hostis sequi non potest? Iter utri-
 que commune est, victori tutius. Licet strenuum
 metum putes esse, velocior tamen spes est. Quin
 validioris occupas gratiam, dedisque te? Vicin-
 que cesserit, meliorem fortunam deditus, quam
 hostis, habiturus. Alienum habes regnum, quo
 facilius eo careas. Incipies forsitan justus esse Rex,
 cum ipse fecerit, qui tibi & dare potest regnum,
 & eripere. Consilium habes fidele, quod diutius
 exsequi supervacaneum est. Nobilis equus umbra
 quoque virgæ regitur; ignavus ne calcari quidem
 concitari potest. Bestus & ingenio, & multo me-
 ro ferox adeo exarsit, ut vix ab amicis, quo mi-
 nus occideret eum, (nam strinxerat quoque aci-
 nacem) contineretur. Certè è convivio profilli-
 vit, hæud quaquam potens mentis. Cobares in-
 tèt tumultum elapsus, ad Alexandrum transfu-
 git. Octo millia Bactrianorum habebat armata
 Bestus, quæ, quamdiu propter Cæli intempe-
 riam Indiam potius Macedonas petituros credi-
 derant, obedientèr imperata fecerunt. Postquam
 adventare Alexandrum compertum est, in suos
 quisque vicos dilapsi, Bestum reliquerunt. Ille
 cum clientum manu, qui non muraverant fidem,
 Oxo amne superato, exustisque navigiis, quibus
 transferat, ne iisdem hostis uteretur, novas co-
 pias in Sogdianis contrahebat. Alexander Cau-
 casum quidem (ut supra dictum est) transferat:
 sed inopia frumenti propè ad famem ventum e-
 rat. Succo ex sesama expresso, hæud secus, quam
 oleo, artus perungebant. Sed hujus succi ducentis
 quadragenis denariis amphoræ singulæ, mellis
 denariis trecentis nonagenis, trecentis vini estima-
 bantur; tritici nihil, aut admodum exiguum re-
 periebatur. Siros vocabant Barbari; quos ita so-*

lertèr abscondunt, ut nisi qui defoderunt, invenire non possint. In jis conditæ fruges erant: in quarum penuria milites fluviali piscè, & herbis iustè lebantur. Jamquæ hæc ipsa alimenta defecerant, cum jumenta, quibus onera portabant, cadere jussi sunt: horum carne, dum in Bactrianos perventum, traxère vitam. Bactrianæ terræ multiplex, & varia natura est. Alibi multa arbor, & vitis largos, mitesque fructus alit. Solum pingue crebri fontes rigant. Quæ mitiora sunt, frumento conferuntur. Cætera armentorum pabulo cedunt. Magnam deindè partem ejusdem terræ steriles arenæ tenent. Squallida siccitate regio non hominem, non frugem alit. Cum verò venti à Pontico mari spirant, quidquid sabuli in campis jacet, converrunt. Quod ubi cumulatam est, magnorum collium procul species est, omniaquè pristini itineris vestigia intereunt. Itaque qui transeunt campos, navigantium modò noctu sidera observant, ad quorum cursum iter dirigunt: & propemodum clarior est noctis umbra, quam lux. Ergò interdù invia est regio: quia nec vestigium, quod sequantur, inveniunt, & nitior siderum caligine absconditur. Cæterùm si quos ille ventus, qui à mari exoritur, deprehendit, arena obruit. Sed qua mitior terra est, ingens hominum, equorumquè multitudo gignitur. Itaque Bactriani equites triginta millia expleverāt. Ipsa Bactra, regionis ejus caput, sita sunt sub monte Paropamisso, Bactrus amnis præterit mœnia. Is urbi, & regioni dedit nomen. Hic Regi stativa habenti nuntiatur ex Græcia Peloponnesium, Laconumque defectio. Nondum enim victi erant, cum proficiscerentur tumultus ejus principia nunciaturi. Et alius præsens terror as-
fer-

fertur, Sey-
 sunt, adve-
 tempore,
 Enigys g
 rat prælium
 fuga Sariba
 quam signere
 lu, in prim
 galei, in h
 tum dimicac
 dum se cap
 ferociam B
 via quider
 bore null
 pta caniti
 aut victor
 cas, & mi
 plura elo
 imperator
 Proinus cr
 noni in eter
 lux fortis
 Prior Barb
 modica car
 festam sa
 dio Barb
 neret. Pa
 men rep
 hastam r
 manu cor
 hostis ad
 magis nec
 haud imm
 Enigyo tra
 tatis haud

fertur, Scythas, qui ultra Tanaim amnem colunt, adventare, Bello serentes opem. Eodem tempore, quæ ingente Atiorum Catanus, & Erigyus gesserant, perferuntur. Commissum erat prælium inter Macedones, Ariosquæ. Transfuga Satibarzanes Barbaris præerat: qui cum pugnam segnem utrinque æquis viribus stare vidisset, in primos ordines adquirevit; demptâquæ galeâ, in hibitis, qui tela jaciebant, si quis virum dimicare vellet, provocavit ad pugnam, nudum se caput in certamine habiturum. Non tulit ferociam Barbari, Dux exercitus Erigyus, gravis quidem ætate, sed & animi, & corporis robore nulli juvenum postferendus. Is galeâ demptâ canitiem ostentans: *Venit, inquit, dies, quo aut victoria, aut morte honestissima, quales amicos, & milites Alexander habeat, ostendam.* Nec plura elocutus, equum in hostem egit. Crederes imperatum, ut acies utraq; tela cohiberent. Protinus certè cesserunt, dato libero spatio, intenti in eventum, non duorum modo, sed etiâ suæ fortis; quippè alienum discrimen secuturi. Prior Barbarus emisit hastam, quàm Erigyus modica capitis declinatione vitavit. At ipse infestam sarissam, equo calcaribus concito, in medio Barbari guttute ita fixit, ut per cervicem emereret. Præcipitatus ex equo Barbarus, adhuc tamen repugnabat. Sed ille extractam ex vulnere hastam rursus in os dirigit. Satibarzanes hastam manu complexus, quò maturius interiret, ictum hostis adjuvit: & Barbari, Duce amisso, quem magis necessitate, quàm spontè secuti erant, tunc hæud immemores meritorum Alexandri, arma Erigyo tradunt. Rex his quidem lætus, de Spartanis hæud quaquam securus, magno tamen ani-

mo defectionem eorum tulit, dicens: Non ante ausos consilia nudare, quam ipsum ad fines Indiae pervenisse cognovissent. Ipse Bessum persequens copias movit: cui Erigyus spolia Barbarica, ceu opimum belli decus, praefereus occurrit.

5. Igitur Bactrianorum regione Artabazo tradita, sarcinas, & impedimenta ibi cum praesidio reliquit. Ipse cum expedito agmine loca deserta Susitanorum intrat, nocturno itinere exercitum ducens. Aquarum (ut ante dictum est) penuria, prius desperatione, quam desiderio bibendi sitim accendit. Per CCCC. stadia, ne modicus quidem humor existit. Arenas vapor aestivi solis accendit, quae ubi flagrare caeperunt, haud secus, quam continenti incendio cuncta torrentur. Caligo deinde immodico terrae fervore excitata, lucem tegit: camporumque non alia, quam vasti, & profundi aequoris species est. Nocturnum iter tolerabile videbatur, quia rore, & matutino frigore corpora levabantur. Caterum cum ipsa luce aestus oritur, omnemque naturalem absorbet humorem siccitas, ora, visceraque penitus uruntur. Itaque primum animi, deinde corpora deficere caeperunt. Pugebat & consistere, & progredi. Pauci à peritis regionis admoniti; praepararant aquam. Haec paulisper repressit sitim. Deinde crescente aestu, rursus desiderium humoris accensum est. Ergo quidquid vini, oleique erat, hominibus ingerebatur. Tantaque dulcedo bibendi fuit, ut in posterum sitis non timeretur. Graves deinde avidè hausto humore, non sustinere arma, non ingredi poterant: & feliciore videbantur quos aqua defecerat; cum ipsi sine modo infusam vomitu cogerentur egerescere, Anxium Regem tantis malis circumfusi amici,

ci, ut meminisset, orabant, animi sui magnitudinem unicum remedium deficientis exercitus esse; cum ex iis, qui præcesserant ad capiendum locum castris, duo occurrunt, utribus aquam gestantes, ut filiis suis, quos in eodem agmine esse, & ægri pati sitim non ignorabant, occurrerent, qui cum in Regem incidissent, alter ex iis, utre resoluto, vas, quod simul ferebat implet, porrigens Regi: ille, percontatus quibus aquam portarent, filii ferrè cognoscit. Tunc poculo pleno (sicut oblatum est) reddito. *Nec solus*, inquit, *bibere sustineo, nec tam exiguum dividere omnibus possum. Vos currite, & liberis vestris, quod propter illòs attulistis, date.* Tandem ad flumen Oxium ipse pervenit prima serè vespera. Sed exercitus magna pars nõ potuerat consequi. In edito monte ignes jubet fieri, ut ii, qui ægre sequebãtur, hæud præcùl castris se abesse cognoscerent. Eos autem qui primi agminis erant, maturè cibo, ac potione firmatos, implere alios utres, alios vasa, quibuscum aqua possit portari, iussit, ac suis opem ferre. Sed qui intemperantius hauserant: intercluso spiritu extincti sunt; Multoque major horum numerus fuit, quàm ullo amiserat prælio. At ille thoracem adhuc indurus, nec aut cibo refectus aut potu, quà veniebat exercitus, constitit. Nec antè ad curandum corpus recessit, quàm præterierant qui agmen sequebantur: totamque eam noctem cum magno animi motu perpetuis vigiliis egit, nec postero die lætior erat; quia nulla navigia habebat, nec pons erigi poterat, circumquaque amnem nudo solo, & materia maximè sterili. Consilium igitur, quod unum necessitas subjecerat, in it. Utres quam plurimos stramentis refertos dividit. His

incubantes transuere amnem : quique primi
 transierant, in statione erant, dum trajicerent
 ceteri. Hoc modo sexto demum die in ulteriore
 ripa totum exercitum exposuit. Jamque ad per-
 sequendum Bessum statuerat progredi, cum ea,
 quae in Susianis erant, cognoscit. Spitamenes
 erat inter omnes amicos praecipuo honore cultus
 à Besso. Sed nullis meritis perfidia mitigari po-
 test : quae tamen jam minus in eo inuisa esse po-
 terat, quia nihil ulli nefas tunc in Bessum interfe-
 ctorem Regis sui videbatur. Titulus facinoris
 speciosus praeferebatur, vindicta Darii. Sed for-
 tunam, non scelus, oderat Bessi. Nam ut Ale-
 xandrum flumen Oxum superasse cognovit, Da-
 taphernem, & Catenem, quibus à Besso maxima
 fides habebatur, in societatem cogitata rei ascis-
 cit. Illi promptius ad eum, quam rogabantur :
 assumptisque octo fortissimis juvenibus, talem
 dolum intendunt. Spitamenes pergit ad Bessum,
 & remotis arbitris comperisse ait, se insidiari ei
 Dataphernem, & Catenem, ut vivum Alexandro
 traderent agentes, à semet occupatos esse, &
 victos teneri. Bessus tanto merito (ut credebat)
 obligatus, partim gratias agit, partim avidus
 explendi supplicii, adduci eos jubet. Illi, mani-
 bus sua sponte religatis, à partibus consilii tra-
 hebantur, quos Bessus truci vultu intuens con-
 surgit, manibus non temperaturus. At illi simu-
 latione omissa circumstant eum, & frustra re-
 pugnantem vinciunt, direpro ex capite regni in-
 signi, lacerataque veste, quam spoliis occisi Re-
 gis induerat. Ille Deos sui sceleris ultores adesse
 confessus adiecit, Non Dario iniquos fuisse,
 quem sic ulciscerentur, sed Alexandro propi-
 tios : cujus victoriam semper etiam hostis adju-
 visset.

isset. Mule
 incertum est
 xandi fecit
 terruissent.
 dirui ducum
 erat millo,
 dicit, pedes
 in liberos ge
 gratie acti,
 sam polio reb
 ventum era
 eius incolu
 cum e Gra
 consistera
 appellatu
 patrii noo
 erant, pau
 ne degener
 pium, ut
 apud ipsam
 odium m les
 po. d'iponis
 meminisse
 nitox arbi
 se ipsum e
 esset, osto
 chidas se
 bem ven
 tam inta
 sa, & dato
 cepractu
 mos passir
 gae, aut
 inhiberi cr
 fundament

visset. Multitudo an vindicatura Bessum fuerit, incertum est, nisi illi, qui vixerant, iussu Alexandri fecisse ipsos ementiti, dubios adhuc animi terruissent. In equum impositum Alexandro tradituri ducunt. Inter hæc Rex, quibus matura erat ætate, electis XC. ferè, equiti bina talenta dedit, pediti terna denarium millia; monitosque, ut liberos generarent, remisit domum, Cæteris gratiæ actæ, quod ad reliqua belli navaturos operam pollicebantur. Tum Bessus perducitur. Perwentum erat in parvulum Oppidum; Branchidæ ejus incolæ erant. Mileto quondam iussu Xerxis, cum è Græcia rediret, transferant, & in ea sede constiterant: quia templum, quod Didymaon appellatur, in gratiam Xerxis violaverant. Mores patrii nondum exoleverant, sed jam bilingues erant, paulatim à domestico, externoque sermone degeneres. Magno igitur gaudio Regem excipiunt, urbem seque dedentes. Ille Milesios, qui apud ipsum militabant, convocari juber. Vetus odium miles gerebat in Branchidarum gentem, proditoris ergo. His, sive injuriæ, sive originis meminisse mallent, liberum de Branchidis permittit arbitrium. Variantibus deinde sententiis, se ipsum consideraturum, quod optimum factum esset, ostendit. Postero die occurrentibus, Branchidas secum procedere juber. Cumque ad urbem ventum esset, ipse cum expedita manu portam intrat. Phalanx mœnia Oppidi circuite iussa, & dato signo diripere urbem proditorum receptaculum, ipsosque ad unum cadere. Illi inermes passim trucidantur; nec aut commercio linguæ, aut supplicum velamentis, precibusque inhiberi crudelitas potest: tandem, ut dejicerent, fundamenta murorum ab imo moliantur, ne

quod

quod urbis vestigium exstaret. Nec mora, lucos quoque sacros non cædunt modò, sed etiam extirpant, ut vasta solitudo & sterilis humus, excullis etiam radicibus, linqueretur: quæ si in ipsos proditionis authores excogitata essent, iusta ultio esse, non crudelitas videretur. Nunc culpam majorum posterì luere, qui ne viderant quidè Miletum; adeò Xerxi non potuerant prode- re, Indè processit ad Tanaim amnem. Quo per- ductus est Bessus, non vinc-tus modò, sed etiam omni velamento corporis spoliatus. Spitamenes cum tenebat, collo inserta catena, tam Barbaris, quàm Macedonibus gratum spectaculum. Tum Spitamenes, *Es te, inquit, & Darium Reges meos ultus, interfectorem Domini sui adduxi, eo modo captum, cuius ipse fecit exemplum. Aperiat ad hoc spectaculum oculos Darius. Existat ab inferis, qui illo supplicio indignus fuit, & hoc solatio dignus est.* Alexander multùm collaudato Spitame- ne, conversus ad Bessum: *Cujus, inquit, fera rabies occupavit animum tuum, cum Regem de te optime meritum, prius vincere, deinde occidere sustinuisti? Sed hujus parviciidii mercedem falso Regis nomine persolvisti.* Ibi ille facinus purgare non ausus, Regis titulum se usurpare dixit, ut gentem suam tradere ipsi possit: qui si cessasset, alium fuisse regnum occupaturum. At Alexan- der Oxatrem fratrem Darii, quem inter corporis custodes habebat, propius iussit accedere, tradi- que Bessum ei, ut cruce affixum, mutilatis auri- bus, naribusque, sagittis confingerent Barbari, asservarentque corpus, ut ne aves quidè con- tingerent. Oxatres cætera sibi curæ fore pollicetur. Aves non ab alio, quàm à Carene posse pro- hiberi adjecit, eximiam ejus artem cupiens osten- dere:

dere: namq
ut aves quo
gittandi i
in hac ar
culam, ma
inde omni
sunt. Care
co, in quo
d. laerte
incompos
proximis
pluresque
capitulos
ferunt. V
gittisque
Rex i
est, quæ
Illum
castra re
ductus ex
ita prosp
gatos ad
soluitque
mulus,
dere affi
se tristi
thorem
enim pu
gentem
Rex, fide
deditione
militari
pedesque
Rex proli
occidant

dere : nàmque adeò certo ic̄tu destinata feriebat ,
 ut aves quoquè exciperet. Nàm etsi forsitan sagittandi tam celebri usu minùs admirabilis videri hæc ars possit , tamèn ingens visentibus miraculum , magnoque honori Careni fuit. Dona deindè omnibus , qui Bessum adduxerant , data sunt. Cæterùm supplicium eius distulit , ut eo loco , in quo Darium ipse occiderat , necaretur.

6. Interea Macedones ad petendum pabulum incomposito agmine egressi , à Barbaris , ubi de proximis montibus decurrerunt , opprimuntur ; pluresque capti sunt , quàm occisi. Barbari autèm , captivos præ se agentes , rursus in montem recesserunt. Viginti millia latronum erant ; fundis , sagittisque pugnam invadunt : quos dum obsidet Rex ; inter promptissimos dimicans sagitta ic̄tus est , quæ in medio crure fixa reliquerat spiculum. Illum quidèm mœssi , & attoniti Macedones in castra referabant. Sed nec Barbaros fessellit subductus ex acie Rex ; quippè ex edito monte cuncta prospexerant. Itaque postero die misere Legatos ad Regem , quos ille protinus iussit admitti ; solutisque fasciis magnitudinem vulneris dissimulans , cruram Barbaris ostenditur. Illi iussi confidere , affirmant , non Macedonas , quàm ipsos fuisse tristiore , cognito vulnere ipsius : cuius si authorem reperissent , dedituros fuisse. Cum Diis enim pugnare sacrilegos tantùm. Cæterùm se , gentem in fidem dedere , superatos virtute illius. Rex , fide data , & captivis receptis , gentem in deditiorem accepit. Castris inde motis , lætica militari ferebatur , quam pro se quisque eques , pedesque subire certabant. Equites , cum quibus Rex prælia inire solitus erat , sui muneris id esse censabant. Pedites contra , cum saucios commi-

lito-

litones ipsi gestare assuevissent, eripi sibi proprium officium, tum potissimum, cum Rex gestandus esset, querebantur. Rex in tanto utriusque partis certamine, & sibi difficilem, & præteritis gravem electionem futuram ratus, invicem subire eos iussit. Hinc quarto die ad urbem Maracanda perventum est. LXX. stadia murus urbis amplectitur, arx nullo cingitur muro. Præsidio urbi relicto proximos vicos depopulatur, atque urit. Legati deinde Abiorum Scytharum superveniunt: liberi ex quo decesserat Cyrus, tum imperata facturi. Justissimos Barbarorum constabat. Armis abstinere, nisi lacesciti. Libertatis modico, & æquali usu, principibus humiliores pares fecerunt. Hos benigne allocutus, ad eos Scythas, qui Europam incolunt, Penidam quendam misit ex amicis, qui denuntiaret eis, ne Tanaim amnem regionis injussu Regis transirent. Eidem mandatum, ut contemplaretur locorum situm, & illos quoque Scythas, qui super Bosphoro incolunt, viseret. Condendæ urbis sedem super ripam Tanais elegerat, claustrum etiam perdomitorum, & quos deinde adire decreverat. Sed consilium distulit. Sogdianorum defectio, quæ Bactrianos quoque traxit. Septem millia equitum erant, quorum auctoritatem cæteri sequebantur. Alexander Spiranem, & Catenem, à quibus ei traditus erat Bessus, hæud dubius, quin eorum opera redigi possent in potestatem, coercendo qui novaverant, iussit accersiri. At illi defectionis, ad quam coercendam evocabantur, auctores, vulgaverant famam, Bactrianos equites à Rege omnes, ut occiderentur, accersiri: idque imperatum ipsis, non sustinuisse tamen exequi, ne inexpiabile

in

in populares
lexandi
te potuisset
parat hæ
Alexander
Cæterum
urbem regio
in puberet
dam cedere
ciatis euen
ta gens, d
do, sed e
Ad quoru
equites p
tos, sim
ostender
Regis ip
dere extra
deinde e
intempes
der hæud
coronâ cio
mo imper
Perducam
(ut ante
tém par
lium gē
hunc h
gnitudo
emicuiss
danorum
bem diti
injuriâ in
redit. Sed
quippe &

in populares facinus admitterent: non magis Alexandri scævitiā, quā Bessi patricidii ferre potuisse. Itaque sua sponte jam motos, metu pœnæ haud difficulter concitaverunt ad arma. Alexander, transfugarum defectione comperta, Craterum obsidere Cyropolim jubet. Ipse aliam urbem regionis ejusdem coronā capit; signoquē ut puberes interficerentur dato, reliqui in prædam cessere victoris. Urbs diruta est, ut cæteri cladis exemplo continerentur. Memaceni, valida gens, obsidionem, non ut honestiorem modo, sed etiā ut tutiorem, ferre decreverant. Ad quorum pertinaciam mitigandam Rex L. equites præmisit, qui clementiam ipsius in deditos, simulquē inexorabilem animum in devictos ostenderent. Illi nec de fide, nec de potentia Regis ipsos dubitare respondent, equitesque tendere extra munimenta urbis jubent. Hospitaliter deinde exceptos, gravesquē epulis & somno, intempesta nocte adorti interfecerunt. Alexander haud secus, quā par erat motus, urbem coronā circumdedit, munitiorem, quā ut primo impetu capi posset; Itaque Meleagrum, & Perdiccam, in obsidionem jungit, Cyropolim (ut ante dictum est) obsidentes. Statuerat autem parcere urbi conditæ à Cyro: quippè non alium gētium illarum magis admiratus est, quā hunc Regem, & Semiramini, in quēis, & magnitudinem animi, & claritatem rerum longè emicuisse credebat. Cæterum pertinacia oppidanorum ejus iram accendit. Itaque captam urbem diripere jussit delectos Macedones, haud injuriā infestos, & ad Meleagrum, & Perdiccam redit. Sed non alia urbs fortius obsidionem tulit, quippè & militum promptissimi cecidēte, & ipse

se Rex ad ultimum periculum venit. Namque cervix ejus saxo irā lecta est, ut oculis caligine offusa collaberetur; ne mentis quidem compos. Exercitus certē velut erepto eo ingemuit. Sed invictus adversus ea, quæ ceteros terrent, nondum percurato vulnere acrius obsidioni institit; naturalem celeritatem ira concitante. Cuniculo ergo suffossa mœnia, ingens nudavere spatium, per quod irrupit, victorque urbem dirui jussit. Hinc Menedemum cum tribus millibus pedatum, & octingentis equitibus, ad urbem Maracanda misit. Spitamenes transfuga, præsidio Macedonum inde dejecto, muris urbis ejus incluserat se, hæud oppidanis consilium defectionis approbantibus. Sequi tamen videbantur; quia prohibere non poterant. Interim Alexander ad Tanaim amnem redit, & quantum soli occupaverant castris, muro circumdedit. Sexaginta stadiorum urbis murus fuit: hanc quoque urbem Alexandriam appellari jussit. Opus tanta celeritate perfectum est, ut decimo septimo die, qua munimenta excitata erant, tecta quoque urbis absolverentur. Ingens militum certamen inter ipsos fuerat, ut suum quisque munus (nam divisum erat) primus ostenderet. Incolæ novæ urbi dati captivi, quos, reddito pretio Dominis, liberavit: quorum posteri nunc quoque nondum apud eos tam longa ætate propter memoriam Alexandri exoleverunt.

7. Rex Scytharum, cujus tūm ultra Tanaim imperium erat, ratus eam urbem, quam in ripa amnis Macedones condiderant, suis impositam esse cervicibus, fratrem, Cartasim nomine, cum magna equitum manu misit ad diruendam eam, præcūlque amne submovendas Macedo-

num

sum copias. Ba
Europæcos
topiam fin
gens hanc
promissionem
dum credider
da deinde reg
tenent. Olib
ge: que Sept
inde septu
tes, que ad T
colum hanc
non potuit
in conspect
ex vulnere
modicus et
micos in op
non habet
defecerat
inhibere in
honorat ius
tus. Deo
cece legem
victus esse
n videret
ariolos
superst
revolut
am add
fictis ju
Rege spo
Inter ha
ut eren
consider
citate

num copias. Bactrianos Tanais ab Scythis, quos Europæeos vocant, dividit. Idem Asiam, & Europam finis interfuit. Cæterum Scytharum gens haud procul Thracia sita, ab Oriente ad Septentrionem se vertit. Sarmatarumque, ut quidam credidere, non finitima, sed pars est. Recta deinde regionem aliam ultra Istrum jacentem colit. Ultima Asia, quæ Bactra sunt, stringit: quæ Septentrioni proxima sunt, profundæ inde sylvæ, vastæque solitudines excipiunt. Rursus, quæ ad Tanaim, & Bactra spectant, humano cultu haud disparia sunt. Primus cum hac gente non provisum bellum Alexander gestus, cum in conspectu ejus obequitaret hostis, adhuc æger ex vulnere, præcipue voce deficiens, quam & modicus cibus, & cervicis extenuabat dolor, amicos in consilium advocati jubet. Terreat eum non hostis, sed iniquitas temporis. Bactriani defecerant. Scythæ etiã læcessabant. Ipse non insistere in terra, non equo vehi, non docere, non hortari suos poterat. Ancipiti periculo implicitus. Deos quoque incusans, querebatur, se jacere segnem, cujus velocitatem nemo antea va-
 luisset effugere. Vix suos credere, non simulari valetudinem. Itaque qui post Darium victum ariolos, & vates consulere desierat, rursus ad superstitionum humanarum mentium ludibria revolutus, Aristandrum, cui credulitatem suam addixerat, explorare eventum rerum sacrificiis jubet. Mos erat aruspiciibus, exta sine Rege spectare, & quæ portenderentur referre. Inter hæc Rex, dum fibris pecudum explorantur eventus latentium rerum, propius ipsum considerem amicos jubet, ne contentione vocis cicatricem infirmam adhuc rumperet. Hephæ-
 stion,

stion, Craterus, & Erigyus erant cum custodibus in tabernaculum admissi. *Discrimen*, inquit, *me occupavit, meliore hostium, quam meo, tempore. Sed necessitas ante rationem est: maxime in bello, quo raro permittitur tempora eligere. Defecere Bactriani, in quorum cervicibus stamus, & quantum in nobis animi sit, alieno Marte experiuntur, Haud dubie si omiserimus Scythas ultra arma inferentes, contempni, ad illos, qui defecerunt, revertemur. Si vero Tanaim transferimus, & ubique invictos esse nos Scytharum pernicie, ac sanguine ostenderit; quis dubitabit patere etiam Europam victoribus? Fallitur, qui terminos gloriæ nostræ metitur spatio, quod transiture sumus. Unus annis interstitiis; quem si trajicimus, in Europam arma proferimus. Et quanti aestimandum est, dum alium subigimus, in alio quodammodo orbe trophæa statuere, & quæ iam longo intervallo natura videtur diremisse, una victoria subito committere? At hercule si paululum cessaverimus, in tergis nostris Scythæ hærebunt. An soli sumus, qui flumina tranare possumus? multa in nosmetipsos recident quibus adhuc vicimus. Fortuna belli artem victos quoque docet. Urribus amnem trajiciendi exemplum fecimus nuper, hoc ut Scythæ imitari nesciant, Bactriani docebunt. Præterea unus gentis hujus adhuc exercitus venit, cæteri expectantur. Ità bellum vitando alemus, & quod inferre possumus, accipere cogemur. Manifesta est consilii mei ratio. Sed an permissuri sint Macedones animo uti meo, dubito: quia ex quo hoc vulnus accepi, non equo vectus sum, non pedibus ingressus. Sed si me sequi vultis, valeo, amici. Satis utrum est ad toleranda ista, An: si jam adest vitæ meæ finis, in quo tandem opere*

per meliora
deficiens,
cum omnes
terre capere
sine ambosi
manu, super
Ret, incur
oblitte conu
monstrasset
caelum nec
era fatis
Erigyus m
non uti sol
superstitio
standum
cum, Ne
ficius m
tur, cur
Erigyus
gnat. Qu
interpretem
nisi, dem
toreris, n
exlanguis
etiam vo
stimulan
Magni
stare p
sia mag
video, &
no præse
sum con
ad alia g
inde cum
Iar, sup

*opere melius extinguat? Hæc quæssa adhuc voce
 deficiens, vix proximis exaudientibus dixerat;
 cum omnes à tam præcipiti consilio Regem de-
 tertere cœperunt. Erigyus maximè, qui haud
 sanè auctoritate proficiens apud obstinatum ani-
 mum, superstitionem, cuius potens non erat
 Rex, incutere tentavit, dicendo: Deos quoquè
 obstare consilio, magnumquè periculum, si flu-
 men transisset, ostendi. Intransi taber-
 naculum Regis, Aristander occurrerat, tristitia
 exta fuisse significans. Hæc ex vate comperta
 Erigyus nuntiabat. Quo inhibito, Alexander
 non irâ solum, sed etiâ pudore confusus, quod
 superstitio, quam celaverat, detegebatur, Ari-
 standrum vocari iubet. Qui ut venit, intuens,
 cum, *Non Rex, inquit, sed privatus sum. Sacri-
 ficium ut faceres mandavi. Quid eo portenderet-
 tur, cur apud alium quàm apud me professus es?*
*Erigyus arcana mea, & secreta, te proleunte, co-
 gnovit. Quem certum mehercule habeo extorum
 interpretem metu suo. Tibi autem sæpius quam po-
 test, denuntio, ipse mihi indices quid ex extis co-
 gnoveris, ne possis inficiari dixisse quæ dixeris.* Ille
 ex sanguis, attonitoquè similis stabat, per metum
 etiâ voce suppressa. Tandemquè eodem metu
 stimulante ne Regis expectationem moraretur;
*Magni, inquit, laboris, non irriti discrimen in-
 stare prædixi. Nec me mea ars, quàm benevolenti-
 tia magis perturbat. Infirmiorem valetudinis tuæ
 video, & quantum in uno te sit, scio. Vereor ne
 non præsentis fortunæ tuæ sufficere possis.* Rex ius-
 sum confidere felicitati suæ remisit, Sibi enim
 ad alia gloriam concedere Deos. Consultanti de-
 inde cum iisdem, quonam modo flumen transi-
 rant, supervenit Aristander, non alias lætiora*

exta vidisse se affirmans; utrique prioribus longè diversa: tamen sollicitudinis causas aperuisse, nunc prorsus egregiè litatum esse. Cæterum quæ subindè nuntiata sunt Regi, continuæ felicitati rerum ejus imposuerant labem. Menedemum, ut supra dictum est, miserat ad obsidendum Spitamenem Bactrianæ defectionis authorem. Qui comperto hostis adventu, ne muris urbis includeretur, simul fretus excipi posse quem venturum sciebat, consedit occultus. Sylvestre iter aptum insidiis tegendis erat. Ibi Dahas condidit. Equi binos armatos vehunt, quorum invicem singuli repente desiliunt, equestris pugnae ordinem turbant. Equorum velocitati par est hominum pernicitas. Hos Spitamenes saltum circumire iussos, pariter & à lateribus, & à fronte, & à tergo, hosti ostendit. Menedemus undique inclusus, ne numero quidem par, diu tamen resistit, clamitans: Nihil aliud superesse locorum fraude deceptis, quàm honestæ mortis solatium ex hostium cæde. Ipsum prævalens equus vehebat, quo sæpius in cuneos Barbarorum effusis habenis eVectus, magna strage eos fuderat. Sed cum unum omnes peterent, vulneribus exanguis, Hipsidem quendam ex amicis hortatus est, ut in equum suum ascenderet, & se fuga eriperet. Hæc agentem anima defecit, corputque ex equo defluxit in terram, Hipsides poterat quidem effugere, sed amisso amico moti statuit. Una erat cura, ne inultus occideret. Itaque subditis calcaribus equo, in medios hostes se immisit, & memorabili edita pugna, obrutus telis est. Quod ubi videre qui cæde supererant, tumultum paulò quam cætera editiorem capiunt: quos Spitamenes fame in dediti onem subacturus

ob-

obsedit. Cecidere eo prælio peditum duomillia, trecenti equites. Quam cladem Alexander solerti consilio texit, morte denunciata iis, qui ex prælio venerant, si acta vulgassent.

8. Cæterum cum animo dispartem vultum diutius ferre non posset, in tabernaculum, supra ripam fluminis de industria locatum, secessit. Ibi sine arbitris singula animi cōsulta pensando, noctem vigiliis extraxit, sæpè pellibus tabernaculi allevatis, ut conspiceret hostium ignes, e quibus conjectare poterat, quanta hominum multitudo esset. Jàmque lux appetebat, cum thoracem indutus, procedit ad milites, tum primum post vulnus proximè acceptum. Tanta erat apud eos veneratio Regis, ut facilè periculi, quod horrebant, cogitationem præsentia ejus excuteret, Læti ergò, & manantibus præ gaudio lachrymis, consalutant eum, &, quod ante recusaverant bellum, seroces deposcunt. Ille se ratibus equitem, phalangemque transportaturum esse pronuntiat: super utres jubet nare levius armatos. Plura nec dici res desideravit: nec Rex dicere per valetudinem potuit. Cæterum tanta alacritate militum rates junctæ sunt, ut in triduum ad duodecim millia effectæ sint. Jàmque ad transeundum omnia aptaverant, cum Legati Scytharum viginti, more gentis, per castra equis vecti nuntiarum jubent Regi, velle ipsos ad eum mandata perferre. Admissi in tabernaculum, jussique considerare, in vultu Regis defixerant oculos, credo, quia magnitudine corporis animum æstimantibus, modicus, haudquaquam famæ par videbatur. Scythis autem non ut cæteris Barbaris rudis, & inconditus sensus est. Quidam eorum sapientiam capere dicuntur, quam

quantamcunque gens capit semper armata. Sicque locutum esse apud Regem, memoriae proditum est, abhorrentia forsitan moribus nostris, & tempora, & ingenia cultiora fortitis. Sed ut possit oratio eorum sperni, tamen fides nostra non debet, quæ utcunque tradita sunt, incorrupta perferemus. Igitur unum ex his maximum natum ita locutum accepimus: *Si Dii habitum corporis tui, a viduitati animi parem esse voluissent, orbis te non caperet. Altera manu Orientem, altera Occidentem contingeres. Et hoc affectus, scire velles, ubi tanti numinis fulgor conderetur. Sic quoque concupiscis quæ non capis. Ab Europa petis Asiam; ex Asia transis in Europam. Deinde, si humanum genus omne superaveris, cum sylvis, & rivibus, & fluminibus, ferisque bestiis gesturus es bellum. Quid tu? ignoras, arbores magnas diu crescere, una hora exstirpari? Si altus est, qui fructus earum spectat, altitudinem non metitur. Vide, ne dum ad cacumen pervenire contendis, cum ipsis ramis, quos comprehenderis, decidas. Leo quoque aliquando minimarum avium pabulum fuit, & ferrum rubigo consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum non sit, etiam ab invalido. Quid nobis secum est? nunquam terram tuam attigimus. Qui sis, unde venias, licetne ignorare in vastis sylvis viventibus? Nec servire ulli possumus, nec imperare desideramus. Dona à nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignores jugum bonum, aratrum, & sagitta, & patera. His utimur, & cum amicis, & adversus inimicos. Fruges amicis damus, bonum labore quasitas; Patera cum iisdem vinum Diis libamus; inimicos sagitta eminus, hasta cominus petimus. Sic Scythiæ Regem, & postea Persarum, Medorumque superavimus,*

principi nobis
 in se gloriari
 omnium gentium
 cepisti, Syria
 no habet in se
 el perca nra
 purgata. Quid
 cogit? Proman
 ut, quætera ha
 pui. Len iacra
 larat: Dum
 nat. Leliam
 tuar, furtim
 nigenam Du
 Tanam, se
 men con qu
 erit, quom
 num vebit.
 vidabis in
 se quimur, &
 SOLITUD
 aslia eludi.
 cas, magis
 nur. Præm
 laborica est
 rati in a fr
 NE PED
 que man
 porrigit, p
 Den que, si
 debes, non
 et, semper
 nra propter
 nos vander
 firmi qua e

patuit què nobis iter usque in *Aegyptum*. At tu ;
 qui te gloriaris ad latrones persequendos venire :
 omnium gentium , quas adisti latrones. *Lydian*
cepisti, *Syriam occupasti*, *Persidem tenes*, *Bactria-*
nos habes in potestate, *Indos petisti* : Jam etiam
 ad pecora nostra avaras , & insatiabiles manus
 porrigis. Quid tibi divitiis opus est , quæ te esurire
 cogunt ? Primus omnium satietate parasti famem,
 ut , quæ plura haberes , acrius , quæ non habes , cu-
 peres. Non succurris tibi , quam diu circum *Bactra*
 hæreas : Dum illos subigis , *Sogdiani bellare cape-*
riunt. Bellum tibi ex *Victoria nascitur*. Nam ut
 major , fortiorquè sic quam quisquam , tamen ali-
 enigenam Dominum pati nemo vult. Transi modò
Tanaim , seies , quam late pateant , nunquam ta-
 men consequeris *Scythas*. Paupertas nostra velocior
 eris , quam exercitus tuus , qui prædam tot natio-
 num vehit. Rursus , cum præciù abesse nos credes ,
 videbis in tuis castris. Eadem enim velocitate , &
 sequimur , & fugimus. **SCYTHARUM**
SOLITUDINES, Græcis etiam proverbii
 audio eludi. Nos deserta , & humano cultu va-
 cua , magis , quam urbes , & opulentos agros sequi-
 mur. Proinde fortunam tuam pressis manibus tene :
 lubrica est , nec invita teneri potest : impone felici-
 tati tuæ frenos : faciliùs illam reges. Nostri **SIL-**
NE PEDIBUS dicunt esse **FORTUNAM** ,
 quæ manus , & pinnas tantum habet , cum manus
 porrigit , pinnas quoquè comprehendere non sinit.
 Deniquè , si Deus es , tribuere mortalibus beneficia
 debes , non sua eripere. Sin autem homo es id , quod
 es , semper esse te cogita. Stultum est eorum memi-
 nisse propter quæ tui oblivisceris. Quibus bellum
 non intuleris , bonis amicis poteris uti. Nam &
 firmissima est inter paves amicitia , & videntur pa-

res, qui non fecerunt inter se periculum virium. Quos videris, amicos tibi esse cave credas. Inter Dominum, & servum nulla amicitia est: etiã in pace, belli tamẽ jura servantur. Jurando gratiam Scythas sancire, ne credideris: colendo fidem jurant. Græcorum ista cautio est, qui acta consignant, & Deos invocant: nos religionem in ipsa fide novimus. Qui non reverentur homines, fallunt Deos. Nec tibi amico opus est, de cujus benevolentia dubites. Ceterum nos, & Asia, & Europæ custodes habebis. Bactra, nisi dividat Tanais, conzingimus. Ultra Tanaim, usquẽ ad Thraciam, colimus. Thraciæ Macedoniam conjunctam esse fama est. Utrique imperio tuo finitimos, hostes an amicos velis esse, considera. Hæc Barbarus.

9. Contra Rex, fortuna sua, & consilii suorum, se usurum esse respondet. Nam, & fortunam cui confidat, & consilium svadentium, ne quid temerẽ, & audacter faciat, secutorum. Dimissisque Legatis, in præparatas rates exercitum imposuit. In proxis clypeatos locaverat, jussos in genua subsidere, quo tutiores essent adversus ictus sagittarum. Post hos, qui tormenta intenderent, stabant, & ab utroque latere, & à fronte circumdati armatis, Reliqui, qui post tormenta constiterant, remigem lorica indutum scutorum testudine armati protegebant. Idem ordo in illis quoquẽ ratibus, quæ equitem vehiebant, servatus est, major pars à puppe nantes equos loris trahebat. At illos, quos utres stramento repleti vehiebant, objectæ rates tuebantur. Ipse Rex cum delectis primus ratem solvit, & in ripam dirigi jussit. Cui Scythæ admotos ordines equitum in primo ripæ margine opponunt, ut ne applicari quidẽm terræ rates possent.

Cate-

Ceterum
tis exerce
rat. Na
quo d
rat: e
folli
relaqui
pior flau
leat cura
in ceter
fra exco
um lag
tun gra
peltori
cum a
icte,
actio
mutua
accr
de cur
fregere
me dim
le Rex,
rat, non
non por
trice co
Itaque
aliut
memor
non at
rate po
que equ
Rex, q
per non
qui per

Cæterum præter hanc speciem ripis præfidentis exercitus, ingens navigantes terror invaserat. Namque cursum Gubernatores, cum obliquo flumine impellerentur, regere non poterant: vacillantesque milites, & nec crederentur solliciti, nautarum ministeria turbaverant. Nec te la quidem conati nisu vibrare poterant, cum prior standi sine periculo, quàm hostem incessendi cura esset. Tormenta saluti fuerunt, quibus in confertos, ac temere se offerentes, haud frustra excussa sunt tela. Barbari quoque ingentem vim sagittarum infudere ratibus. Vixque ullum fuit scutum, quod non pluribus simul spiculis perforaretur. Jamque terræ rates applicabantur, cum acies clypeata consurgit, & hastas certo ictu, utpote libero nisu, mittit è ratibus. Et ut æternos, recipientesque æquos videre, alacres mutua adortatione in terram desiliere. Turbaris æcrierè pedem inferre ceperunt. Equitum deinde turmæ, quæ frenatos habebant equos, perfregere Barbarorum aciem. Intèrim cæteri, agmine dimicantium recti, aptavere se pugnae. Ipse Rex, quod vigoris ægio adhuc corpori decerat, animi firmitate supplebat: Vox adhortantis non poterat audiri, nondum benè obducta cicatrice cervicis: sed dimicantem cuncti videbant: Itaque ipsi quidem Ducumungebantur officio, aliusque alium adhortari in hostem, salutis immemores, ruerè ceperunt. Tum verò non ora, non arma, non clamorem hostium Barbari tolerare potuerunt, omnesque effusis habenis (namque equestris acies erat) capessunt fugam, quos Rex, quamquam vexationem invalidi corporis pati non poterat, per LXXX. tamen stadia insequi perseveravit. Jamque linquente animo,

suis præcepit, ut, donèc lucis aliquid superesset, fugientium tergis inhærent. Ipse, exhaustis etiam animi viribus, in castra se recepit. reliquum substitit. Transierant jam Liberi patris terminos, quorum monumenta lapides erant crebris intervallis dispositi, arboreisque proceræ, quarum stipites hædera contexerat. Sed Macedones ira longius provexit: quippè media ferè nocte in castra redierunt, multis interfectis, pluribus captis, equosque MDCCC. abegere, Ceciderunt autem Macedonum equites LX. pedites C. ferè: M. faucii fuerunt. Hæc expeditio deficientem magna ex parte Asiam sama tam opportuna victoriæ domuit; Inviçtos Scythas esse crediderant: quibus fractis nullam gentem Macedonum armis parem fore confitebantur. Itaque Saxe misere Legatos, qui pollicerentur gentem mandata facturam. Movebat eos Regis non virtus magis, quàm in clementia in devictos Scythas: quippè captivos omnes sine pretio remiserat, ut fidem faceret, sibi cum ferocissimis gentium de fortitudine, non de ira, fuisse certamen. Benignè igitur exceptis Sacarum Legatis, comitem Excipinum dedit, admodum juvenem, ætatis flore conciliatum sibi: qui, cum specie corporis æquaret Hephæstionem, lepore hæud sanè illi par erat. Ipse, Cratero cum maiore parte exercitus modicis itineribus sequi iussu, ad Maracanda urbem pervenit: ex qua Spitamenes cognito ejus adventu, Bactra perfugerat: Itaque quattuor Rex longum itineris spatium emensus, pervenerat in eum locum, in quo, Menedemo duce, duo millia peditum, & trecentos equites amiserat. Horum ossa tumulo contegi iussit, & in ferias more patrio dedit. Jam Craterus cum phalange

longe sub
itaque ut
clade pra
agros,
10. So
cit: octin
solitudines
nisi, pe
incula se
alveum cu
terram va
aquæ me
tutus an
more. E
ginta n
ducti en
runt iust
men læ
la scivior
animi o
ta magni
tari eos iu
suppliciu
illis, G
Gæne, v
omniura
stam mo
petere
brare. T
mi: Qu
inimici
quam se
fuisse res
injuria ex
vincerent

lange subsequi iussus, ad Regem pervenerat. Itaque ut omnes, qui defecerant, pariter belli clade præmerentur, copias dividit, utrique agros, & interfici puberes iussit.

10. Sogdiana regio majori ex parte deserta est; octingenta ferè stadia in latitudinem vastæ solitudines tenent. Ingens spatium rectæ regionis est, per quam annis (Polyrimetum vocant incolæ) fertur. Torrentem eum ripæ in tenuera alveum cogunt; deindè caverna accipit, & sub terram rapit. Cursus absconditi indicium est aquæ meantis sonus, cum ipsum solum, sub quo tatus annis fluit ne modico quidè refudet humore. Ex captivis Sogdianorum, ad Regem triginta nobilissimi, corporum robore eximio, perducti erant. Qui, ut per interpretem cognoverunt jussu Regis ipsos ad supplicium trahi; carmen lætantium more canere, tripudiisque, & lasciviori corporis motu, gaudium quoddam animi ostentare cepèrunt. Admiratus Rex, tanta magnitudine animi oppetere mortem, revocari eos iussit; causam tam effusæ lætitiæ, cum supplicium ante oculos haberent, requirens. Illis, si ab alio occiderentur, tristes morituros fuisse, respondent. Nunc à tanto Rege, victore omnium gentium, majoribus suis redditos honestam mortem, quam fortes viri voto quoque expecterent, carminibus sui moris, lætitiæque celebrare. Tum Rex admiratus magnitudinem animi: *Quæro itaque, inquit, an vivere velitis non inimici mihi, cujus beneficio victuri estis;* Illi, nunquam se inimicos ei, sed bello lacessitos, hostes fuisse respondent. Si quis ipsos beneficio, quam injuria experiri maluisset, certaturos fuisse ne vincerentur officio. Interrogantique, quo pi-

gnorem fidem obligaturi essent: *Utam, quam acciperent, pignori futuram esse dixerunt: reddiuros, quandoenque repetisset.* Nec promissum fefellerunt. Nam qui remissi domos serant, in fide continuere populares; Quatuor inter custodes corporis retenti, nulli Macedonum in Regem charitate cesserunt. In Sogdianis Peucolao cum tribus millibus peditum (neque enim majori praesidio indigebat) relicto, Bactra peruenit. Inde Bessum Ecbatana duci iussit, interfecto Dario poenas capite persoluturum. Jisdem fere diebus Ptolemæus, & Menidas peditum tria millia, & equites mille adduxerunt mercede militaturos: Alexander quoque ex Lycia cum pari numero peditum, & quingentis equitibus venit: Tordem è Siria Asclepiodorum sequebantur. Antipater Grecorum octo millia, in quibus quingenti equites erant, miserat: Itaque exercitu aucto, ad ea, quae defectione turbata erant, componenda processit, interfectisque consternationis auctoribus, quarto die ad flumen Oxum peruentum est: hic, quia limum vehit, turbidus semper, & insalubris est potu. Itaque puteos miles ceperat fodere. Nec tamen humo altè egesta existebat humor, cum in ipso tabernaculo Regis conspectus est fons, quem, quia tardè notaverant, subito exitisse finxerunt. Rexque ipse credi voluit, donum Dei id fuisse; Superatis deinde annibus Ocho, & Oxo, ad urbem Marginiam peruenit: Circa eam sex Oppidis condendis electa sedes est. Duo ad meridiem versa, quatuor spectantia Orientem, modicis inter se spatiis distabant, ne procul repetendum esset mutuum auxilium. Haec omnia sita sunt in editis collibus, tum velut freni domitarum gentium: aunc originis suae
 obli-

oblita, serviunt, quibus imperaverunt. Et cetera quidem pacaverat.

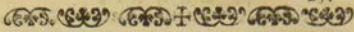
11. Una erat Petra, quam Arimazes Sogdianus cum XXX. millibus armatorum obtinebat, alimentis antè congestis, quæ tantæ multitudini, vel per biennium suppetere. Petra in altitudinem XXX. eminent stadia, circuitu C., & L. complectitur. Undiquè abscissa, & abrupta, semita perangusta aditur. In medio altitudinis spatio habet specum, cujus os arctum, & obscurum est: paulatim deinde ulteriora panduntur. Ultima etiã alios recessus habent: fontes per totum ferè specum manantè. E quibus collatæ aquæ per prona montis flumen emittant. Rex, loci difficultate spectata, statuerat inde abire; Cupido deinde incessit animo, naturam quoquè fatigandi, Prius tamèn, quam fortunam obsidionis experiretur, Cophen (Arabazi hic filius erat) militi ad Barbaros, qui suaderet, ut dederent rupem. Arimazes loco fretus, superbe multa respondit. Ad ultimum, an Alexander volare possit, interrogat: Quæ nuntiata Regi, sic accendere animum, ut adhibitis, cum quibus consultare erat solitus indicaret insolentiam Barbatu illudentis ipsos, quia pinnas non haberet. Se autèm proxima nocte effecturum, ut crederet, Macedonas etiã m volare, Trecentos, inquit, perniciosissimos juvenes ex suis quisque copiis perducite ad me, qui per colles, & penè invias rupes, domi pecora agere consueverint. Illi præstantes, & levitate corporum, & ardore animorum strenuè adducunt: quos intuens Rex Tobiscum, inquit, ò Juvenes, & mei æquales, urbium invictarum antè munimenta superavi; montium jugà perenni nive obruta emensus sum; angustias Ciliciæ intra vi, Indiæ sine las-

*studine vim frigoris sum perpeſſus. Et mei docu-
 menta vobis dedi, & veſtra habeo. Petra, quam
 videtis, unum aditum habet, quem Barbari obſi-
 dent, cætera negligunt. Nullæ vigiliæ ſunt, niſi
 qua caſtra noſtra ſpectant. Invenietis viam, ſi ſo-
 lertè rimati fueritis aditus ferentes ad cacumen.
 Nihil tam altè natura conſtituit, quò virtus non
 poſſit eniſi. Experiendo, quæ cæteri deſperaverunt,
 Aſiam habemus in poteſtate. Evadite in cacumen:
 quod cum ceperitis, candidis velis ſignum mihi
 dabit: Ego, copiis admotis, hoſtem in nos à vo-
 bis convertam. Præmium erit ei, qui primus occu-
 paverit verticem, talenta decem. Uno minùs acci-
 piet, qui proximus ei venerit; eademquè ad decem
 homines ſervabitur portio. Certum habeo, vos non
 tam liberalitatem intueri meam, quàm voluntate-
 tem. His animis Regem audierunt, ut jam cæ-
 piſſe verticem viderentur, dimiſſiquè, ferreos
 cuneos, quos inter ſaxa deſigerent, validosquè
 funes parabant. Rex circumveſtus petram, qua
 minimè aſper, ac præruptus aditus videbatur,
 ſecunda vigilia (quod benè verteret) ingredi
 jubet. Illi, alimentis in biduum ſumptis, gladiis
 modò, atquè haſtis armati ſubire cœperunt. Ac
 primò pedibus ingreſſi ſunt: deindè, ut in præ-
 rupta perventum eſt, alii manibus eminentia
 ſaxa complexi, levavère ſemet; alii adjectis fu-
 nium laqueis evaſère, cum cuneos inter ſaxa de-
 figerent, queis gradus ſubindè inſiſterent: diem
 inter merum, laboremquè conſumpſerunt. Per
 aſpera enixis, duriora reſtabant, & crefcere al-
 titudo petræ videbatur. Illa verò miſerabilis,
 erat facies, cum ji, quos inſtabilis gradus fe-
 fellerat, ex precipiti devoluerentur: mox ea-
 dem in ſe patiendæ alieni caſus oſtendebat
 exem-*

exemplum
 tur in ve
 auari la
 brorum
 preſſit. S
 aſperis ſi
 cem que
 exitum,
 manes,
 ſſum con
 evolucur
 illam de
 ſuete,
 meo d
 gnoſcu
 ci, qu
 ſtam p
 cumini
 cum ob
 ſer, ad
 nondum
 capi ver
 dubitari
 lucis ful
 apparu
 tumqu
 tenta
 ſaltèr
 fiduci
 qui ce
 ſuade
 Regis
 tupis
 eius.
 Copu

exemplum. Per has tamèn difficultates enituntur in verticem montis, omnes fatigatione continuati laboris affecti, quidam multati parte membrorum, pariterque eos, & nox, & somnus oppressit. Stratis passim corporibus in inviis, & in asperis saxorum, periculi instantis oblitii in lucem quieverunt: tandemquè velut ex alto sopore excitati, occultas, subjectasquè ipsis valles rimantes, ignari, in qua parte petrae tanta vis hostium condita esset, fumum specus infra seipos evolutum notaverunt. Ex quo intellectum est, illam hostium latebram esse. Itaque hastis imposuere, quod convenerat signum, totoquè è numero duos, & triginta in ascensu interiisse cognoscunt. Rex non cupidine magis potiendi loci, quàm vicem eorum, quos ad tam manifestum periculum miserat, sollicitus, toto die cacumina montis intuens restitit. Noctu demùm cum obscuritas conspectum oculorum ademisset, ad curandum corpus recessit. Postero die nondùm satis clara luce, primus vela, signum capti verticis, conspexit. Sed nè falleretur acies, dubitari cogebat varietas Cœli, internitente lucis fulgore conditi. Verùm ut liquidior lux apparuit Cœlo, dubitatio exempta est. Vocatumquè Cophen, per quem Barbarorum animos tentaverat, mittit ad eos, qui moneret, nunc saltèm salubriùs consilium inirent. Si autèm fiducia loci perseverarent, ostendi à tergo iussit, qui ceperant verticem. Cophes ad eos missus suadere cœpit Arimazi petram tradere, gratiam Regis inituro, si tantas res molientem in unius rupis obsidione hætere non coegisset. Ille, ferocius, superbiusquè quàm antea locutus abire Cophen jubet. At is prehensum manu Barbarum

rogat, ut secum extra specum prodeat: quo impetrato, Juvenes in cacumine ostendit, ejusque superbiam haud immeritò illudens, pinnas, aut, habere milites Alexandri. Jamque è Macedonum castris signorum concentus, & totius exercitus clamor audiebatur. Ea res, sicut pleraque bellum vana, & inania, Barbaros ad deditionem traxit; Quippe occupati metu, paucitatem eorum, qui à tergo erant, aestimare non poterant. Itaque Cophen (nam trepidantes reliquerat) strenuè revocant, & cum eo triginta Principes mittunt, qui petram tradant, & ut incolumibus abire liceat, paciscantur. Ille, quanquam verebatur, ne inspecta Juvenum paucitate deturbarent eos Barbari; tamèn & fortunæ suæ confisus, & Ari-mazi superbiam insensus, nullam se conditionem deditionis accipere respondit. Atimazes, desperatis magis, quam perditis rebus, cum propinquis, nobilissimisque gentis suæ descendit in castra, quos omnes verberibus affectos sub ipsi-radicibus Petræ crucibus jussit affigi. Multitudo deditorum incolis novarum urbium cum pecunia capta dono data est. Arrabazus, in Petræ, regionisque, quæ appositæ esset ei, tutela, relictus est.

QUINTI CURTII
 DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
 Regis Macedonum

LIBER OCTAVUS.
 BREVIARIUM LIBRI.

- M** *Assageris, Dabhis, & Sogdianis subactis, Scythæ sui Regis filiam Alexandro conjugem offerunt, qui Leone interfecto, & quatuor millibus ferarum in venatione dejectis, Clytium solemnè convivio adhibitum, & liberius loquentem interficit.*
- 2. Sera Alexandri penitentia, quam sequuntur bellicæ expeditiones adversus Bactrianos transfugas, & Sysmithren; Philippi item strenuissimæ Juvenis, & Erigii clarissimi Ducis, obitur.*
- 3. Spitamenis uxorem, interfecti mariti caput afferentem, Alexander castris excedere jubet. Provincias quasdam à præfectorum suorum injuriis vindicat.*
- 4. Frigoris nimia vi penè opprimitur exercitus Gabazam aditurus. Alexandri constantia, & erga gregarium militem humanitas, ejusdemque cum Roxane matrimonium.*
- 5. Cogitationibus in bellum Indicum versis, adulatorum fraude, nimiam superbiam elatus Alexander, Jovis filius vult salvari; quod Calisthones gravi oratione improbat.*
- 6. Ex ignominia Hermolao nobili puero illata nascitur in caput Alexandri conjuratio. Quæ de*

recta, inter authores sceleris innocens Calisthenes conjicitur.

7. Hermolai, Calisthenem justum esse asseverantis, adversus crudelem Alexandri superbiam invectiona.

8. Alexandri ad Hermolai invectionam responso: conjuratorum item, atque innocentis Calisthenis supplicium.

9. Indi, Gangis, Dyardenis, Indiae, ejus incolarum, luxu diffluentium Regum, ac sapientum, luculenta descriptio.

10. Varios Indiae populos mira felicitate, non tantis sine sanguine, Alexander subicit.

11. Aornus petra, & arx inaccessa ab Alexandro oppugnatur, & ab obsessis relicta capitur.

12. Omphis Rex potentissimus se, regnumque suum Alexandro permittit; à quo in integrum restituitur: unde munera dona regia.

13. Porum Regem, Omphis suavis, Alexander ancipiti quidem, & sub iniuria periculossimo aggreditur bello.

14. Indorum, & Macedonum insignis, & cruenta pugna; Pori captivi magnanimitas, & Alexandri regia clementia.

ALEXANDER majori fama, quam gloria in ditionem redacta Petra, cum propter vagum hostem spargende manus essent, in tres partes divisit exercitum: Hephæstionem uni, Cœnon alteri Duces dederat: ipse cæteris præerat. Sed non eadem mens omnibus Barbaris fuit. Armis quidam subacti, plures ante certamina imperata fecerunt: quibus eorum, qui in defestatione perseveraverant, urbes, agrosque iussit

attribui. At exules Bactriani cum DCCC. equitibus Massagetarum proximos vicos vastaverunt. Ad quos coercendos Artinas regionis ejus Præfectus CCC. equites, insidiarum, quæ parabantur ignarus, eduxit. Namquæ hostis in sylvis, quæ erant fortè campo junctæ, armatum militem condidit, paucis propellentibus pecora, ut improvidum ad insidias præda perduceret. Itaque incomposito agmine, solutisque ordinibus, Artinas prædabundus sequebatur: quem prætergressum sylvam, qui in ea confederant, ex improviso adorti, cum omnibus interemerunt. Celeritè ad Craterium hujus cladis fama perlata est, qui cum omni equitatu supervenit. Et Massagetæ quidem jam resugerant. Dahæ mille oppressi sunt: quorum clade, totius regionis finitæ defectio; Alexander quoquæ, Sogdianis rursus subactis, Maracanda repetit. Ibi Berdes, quem ad Scythas super Bosphorum colentes miserat, cum Legatis gentis occurrit. Phrataphernes quoquæ, qui præerat Massagetis, Dahis regionum confinio adjunctus, miserat, qui facturum imperata pollicerentur. Scythæ petebant, ut Regis sui filiam matrimonio sibi jungeret: si dedignaretur affinitatem, Principes Macedonum cum primoribus suæ gentis connubio coire pateretur. ipsum quoquæ Regem venturum ad eum pollicebantur. Utraque legatione benignè audita, Hephæstionem, & Artabazum oppericens, stativa habuit: quibus adjunctis, in regionem, quæ appellatur Bazaria, pervenit. Barbaræ opulentæ in illis locis hæud ulla sunt majora indicia, quàm magnis nemoribus nobilium ferarum greges clausi. Spatiosas adhuc eligunt sylvas, crebris perennium aquarum fontibus amœnas. Mutis

nc-

nemora cinguntur, turreſque habent venantium receptacula. Quatuor continuis ſetibus intantum ſaltum fuiſſe conſtabat; quem Alexander cum toto exercitu ingreſſus, agitari undique feras juſſit. Inter quas cum leo magnitudinis raræ ipſum Regem in vaſurus incurreret, forte Lyſimachus, qui poſteà regnavit, proximus Alexandro, venabulum obſistere feræ cęperat. Quo Rex repulſo, & abire juſſo, adjecit: Tam à ſemer, uno, quam à Lyſimaco, leonem interfici poſſe. Lyſimachus enim quondam cum venaretur in Syria, occiderat eximie magnitudinis feram ſolus, ſed lævo humero uſque ad oſſa laceratus, ad ultimū periculi pervenerat. Idipſum exprobrans ei Rex, fortiùs, quàm locutus eſt, fecit. Nam feram non excepit modò, ſed etiàm uno vulnere occidit. Fabulam, quæ obiectum leoni à Rege Lyſimachum temere vulgavit ab eo caſu (quem ſuprà diximus) ortam eſſe crediderim. Cæterum Mæcedones quanquàm proſpero eventu deſunctus erat Alexander, tamèn ſcivere gentis ſuæ more, ne pedes venaretur ſine delectis Principum, amicorumquè. Ille quatuor millibus ferarum dejectis, in eodem ſaltu cum toto exercitu epulatus eſt. Indè Maracanda reditum eſt. Acceptaque ætatis excuſatione ab Artabazo, Provinciam ejus deſtinat Clyto: Hic erat, qui apud Granicum amnem nudo capite Regem dimicantem clypeo ſuo texit, & Rhofacis manum capiti Regis imminentem gladio amputavit; vetus Philippi miles, multiſque bellicis operibus clarus. Hellanice, quæ Alexandrum educaverat, ſoror ejus hæud ſecùs, quàm mater à Rege diligebatur. Ob has cauſas validiſſimam imperii partem fidei ejus, tutelæquè commiſit. Jamquè iter parare in poſſe.

sterum jussu, solempni, & tempestivo adhibetur convivio, in quo Rex cum multo incaluisse metro, immodicus aestimator sui, celebrare, quæ gesserat, cepit: gravis etiã eorum auribus, qui sentiebant vera memorari. Silentium tamèn habuere seniores, donè Philippi res orsus obtinere, nobilem apud Cheroneam victoriam sui operis fuisse jactavit, ademptamquè sibi malignitate, & invidia Patris tantæ rei gloriam: illum quidèm, seditione inter Macedonas milites, & Græcos mercenarios ortâ, debilitatum vulnere, quod in ea consternatione acceperat, jacuisse, non aliàs, quàm simulatione mortis tutiorem: se corpus ejus protexisse clypeo suo, ruentesquè in illum sua manu occisos. Quæ Patrem nunquàm æquo animo esse confessum, invitum filio debentem salutem suam. Itaque post expeditionem, quam sine eo fecit ipse in Illyricos, victorem scripsisse se Patri, fufos, fugatosquè hostes, nè affuisse usquàm Philippum. Laude dignos esse, nò qui Samothracum initia viserent, cum Asiam uri, vastariquè oporteret; sed eos, qui magnitudine rerum fidem antecessissent. Hæc, & his similia læri audière Juvenes: ingrata senioribus erant, maximè propter Philippum, sub quo diutiùs vixerant. Tum Clytus, ne ipse quidèm satis sobrius, ad eos, qui infra ipsum cubabant, conversus. Euripidis retulit carmen, ita ut sonus magis, quam sermo exaudiri posset à Rege: Quo significabatur, malè instituisse Græcos, quod trophæis Regum duntaxat nomina inscriberentur. Alieno enim sanguine partiam gloriam intercipi. Itaque Rex cum suspicaretur maligniùs habitum esse sermonem, percontari proximos cepit, quid & Clytus audissent; Et illis ad silentium obstina-

eis Clytus paulatim majore voce Philippi acta,
 bellaquæ in Græcia gesta commemorat, omnia
 præsentibus præferens. Hinc inter juniores senes-
 quæ orta contentio est. Et Rex, velut patienter
 audiret, queis Clytus obterebat laudes ejus, in-
 gentem iram conceperat. Cæterùm cum animo
 videretur imperaturus, si finem procacitè orto
 sermone Clytus impoacret: nihil eorum omittē-
 te, magis exasperabatur. Jamquæ Clytus etiã in
 Parmenionem defendere audebat: & Philippi de
 Atheniensibus victoriam, Thebarum præferebat
 excidio; non vino modò, sed etiã animi prava
 contentione provecus. Ad ultimum, *Si morien-
 dum, inquit, est pro te, Clytus est primus. At vi-
 ctoria majus præmium ferunt, qui procacissime Pa-
 tris tui memoria illudunt. Sogdianam regionem
 mihi attribuis, toties rebellem, & non modò indo-
 mitam, sed quæ ne subigi quidem possit. Mitor ad
 feras bestias, præcipitia ingenia sortitas. Sed quæ
 ad me pertinent, transeo: Philippi milites spernis,
 oblitus, nisi hic Atharias senex juniores pugnam
 detrectantes revocasset, adhuc nos circa Halicar-
 naßum hæsueros fuisse. Quomodò ergò Asiam etiã
 cum istis junioribus subjecisti? Verum est (ut opi-
 nor,) quod avunculum tuum in Italia dixisse
 constat; Ipsum in viros incidisse, te in feminas.
 Nihil ex omnibus inconsultè, ac temerè actis Re-
 gem magis moverat, quàm Parmenionis cum
 honore mentio illata: dolorem tamèn Rex pre-
 ssit, contentus jussisse, ut convivio excederet:
 nèc quidquam aliud adjecit, quàm forsitàm eum
 (si diutius locutus foret) exprobatum sibi
 fuisse vitam à semetipso datam; hoc enim super-
 bè sæpè jactasse. Atquæ illum cunctantem adhuc
 surgere, qui proximi ei cubuerant, injectis ma-
 ni-*

nibus jurgantes, monentesquè conabantur abducere. Clytus cum abstraheretur, ad pristinam vinolentiam ira quoquè adjecta; *Suo pectore tergum illius esse defensum: nunc posteaquam tanti meriti prateriit tempus, etiàm memoriam inuisam esse, proclamat. Astali quoquè cædem objiciebat; & ad ultimum, Jovis, quem Patrem sibi Alexander asereret, oraculum eludens, veriora se Regi, quàm Patrem ejus, respondiße dicebat.* Jàm tantum iræ conceperat Rex, quantum vix sobrius ferre potuisset. Enimverò meto sensibus victis, ex lecto repente prosiluit. Attoniti amici, ne positis quidè, sed abjectis poculis, consurgunt, in eventum rei, quem tanto impetu acturus esset, intenti. Alexander, rapta lancea ex manibus armigeri, Clytum adhuc eadè linguæ intemperantia furentem percutere conatus, à Ptolemæo, & Perdicca inhibetur. Medium complexi, & oblectati perseverantem, morabantur. Lyfimachus, & Leonatus etiàm lanceam abstulerant. Ille militum fidem implorans, comprehendi se à proximis amicorum, quod Dario nupèr accidisset, exclamat; signumquè tuba dari, ut ad regiam armati coirent, jubet. Tum verò Ptolemæus, & Perdiccas genibus advoluti orant, ne in tam præcipiti ira perseveret, spariumquè potius animo det, omnia postero die justius executurum. Sed clausæ erant aures obstrepente ira. Itaque impotens animi, percurrit in regie vestibulum, & vigili excubanti hæc ablata constitit in aditu, quo necesse erat iis, qui simul cœnaverant, egredi. Abj'erant cæteri: Clytus ultimus sine lumine exibat. Quem Rex, quisnam esset, interrogat. Eminebat, etiàm in voce, sceleris, quod parabat, atrocitas. Et ille jam non suæ, sed

Regis iræ immemor, Clytium esse, & de convivio exire respondit. Hæc dicentis latus hasta transfixit, morientisque sanguine aspersus: *Umine*, inquit, *ad Philippum, & Parmenionem, & Attalum.*

2. Male humanis ingenii natura consuluit, quod plerumque non futura, sed transacta perpendimus: quippe Rex posteaquam ira mente decesserat, etiam ebrietate discussa, magnitudinem facinoris sera æstimatione perspexit. Videbat tunc immodicæ libertate abusum, sed alioqui egregium bello vitum, & nisi erubesceret fateri, servatorem sui occisum. Detestabile carnificis ministerium occupaverat Rex, verborum licentiam, quæ viro poterat imputari, nefanda cæde ultus. Manabat toto vestibulo cruor paulo ante convivæ: vigilæ attonitæ, & stupentibus similes prociis stabant, libertatemque penitentiam solitudo excipiebat. Ergo hastam ex corpore jacentis evulsam retorfit in semetipsum, jamque admovebat pectori, cum advolant vigilæ, & repugnanti è manibus extorquent, allevarumque in tabernaculum deferunt. Ille humi prostraverat corpus: gemitu, ejulatuque miserabili tota personate regia: Laniare deinde os unguibus, & circumstantes rogare, ne se tanto dedecori supersitem esse paterentur. In has preces tota nox exacta est; scrutantemque nùm ira Deorum ad tantum nefas actus esset, subit, anniversarium sacrificium Libero Patri non esse redditum stato tempore. Itaque inter vinum, & epulas cæde commissa, iram Dei fuisse manifestam. Cæterum magis eo movebatur, quod omnium amicorum animos videbat attonitos: neminem cum ipso sociare sermonem postea ausurum. Vivendum esse

esse in solis
 illas tim
 corpus, fi
 ti. Quo
 Hæc, in
 dno filii
 norem?
 me inter
 miserat
 lom equi
 tatem me
 dextera
 tis ejus
 querel
 ablatum
 ut armi
 obstina
 naculum
 relucet
 Quoq
 Clytium
 prohibet
 com die
 apud M
 cirus
 mist,
 Clyto
 dedit
 est reg
 vicis,
 detine
 rum e
 ceptac
 venare
 millia

esse in solitudine, velut ferae bestiae terrenti alias, alias timenti. Prima deinde luce tabernaculo corpus, sicut adhuc cruentum erat, iussit inferri. Quo posito ante ipsum, lachrymis obortis, Hanc, inquit, nutrici meae gratiam reituli, cujus duo filii apud Miletum pro mea gloria occubere mortem? hic frater, unicum orbis solatium, a me inter epulas occisus est. Quo nunc se conferet misera? Omnibus ejus unus supersum, quem solum aequis oculis videre non poterit. Et ego servatorum meorum latro revertar in patriam, ut ne dexteram quidem nutrici sine memoria calamitatis ejus asferre possim? Et cum sinis lachrymis, quae reliquae non fieret, iussu amicorum corpus ablatum est. Rex triduum jacuit inclusus. Quem ut armigeri, corporisque custodes ad moriendum obstinatum esse cognoverunt, universi in tabernaculum irrumpunt, diuque precibus ipsorum reluctatum aegre vicerunt, ut cibum caperet. Quoque minus caedis puderet, iure interfectum Clytum Macedones decernunt, sepultura quoque prohiberi, nisi Rex humani iussisset. Igitur decem diebus maxime ad confirmandum pudorem apud Maracanda consumptis, cum parte exercitus Hephæstionem in regionem Bactrianam misit, comitatus in hyemem paraturum: Quam Clyto autem destinaverat Provinciam, Amyntae dedit. Ipse Xenippa pervenit. Scythiae confinis est regio, habitaturque pluribus, ac frequentibus vicis, quia ubertas terrae non indigenas modo decinet, sed etiam advenas invitat. Bactrianorum exulum, qui ab Alexandro defecerant, receptaculum fuerat. Sed posteaquam Regem adventare compertum est, pulsi ab incolis, duomillia ferè, & ducenti congregantur. Omnes e-

qui-

quites erant, etiã in pace latrociniiis aſueti. Tum ferocia ingenia nõ bellum modò, ſed etiã veniã deſperatio efferaverat. Itaque ex improviſo adorti Amyntam Prætorem Alexandri, diũ anceps prælium fecerant. Ad ultimum, DCC. ſuorum amiſſis, quorum CCC. hoſtis cœpit, dedere terga victoribus, hæud ſanè inulti, quippè LXXX. Macedonum interfecerunt, præterquẽ eos trecenti, & quinquaginta ſaucii facti ſunt, veniam tamèn etiã poſt alteram defectionem impetraverunt. His in fidem acceptis, in regionem, quã Naura appellant, Rex cum toto exercitu venit. Satrapes erat Syſimithres, duobus ex ſua matre filiis genitis: quippè apud eos parentibus ſtupro coire cum liberis fas eſt. Duobus millibus armatis popularibus, fauces regionis, quã in arctiſſimum cogitur, valido munimento ſepſerant. Præterfluebat torrens amnis, qui terga petræ claudebat; hanc manu perviam incolæ fecerant. Sed adirus ſpecus accipit lucem: interiora, niſi illato lumine, obſcura ſunt. Perpetuus cuniculus iter præbet in campos ignotum, niſi indigenis. At Alexander, quanquam anguſtias naturali ſitu munitas valida manu Barbari tuebantur, tamèn arietibus admotis, munimenta, quæ manu adjuncta erant, concuſſit, fundiſquẽ, & ſagittis propugnantium, pleroſquẽ dejecit: quos ubi diſperſos fugavit, ruinas munimentorum ſupergreſſus, ad petram admovit exercitum. Cæterum interveniebat fluvius coeuntibus aquis ex ſuperiore ſaſtigio in vallem, magniquẽ operis videbatur tam vaſtam voraginem explere. Cædi tamèn arbores, & ſaxa congeri juſſit. Ingenſquẽ Barbaros pavor rudes ad talia opera concuſſerat, excitatam molem ſubito

cer-

mentes.
 e compell
 tem, led
 deret Per
 neu, &
 mentis tel
 omni alio
 Oxartes tr
 ſimitem o
 cedonum,
 nationem
 cui quiſq
 nam clai
 ſimithre
 eademq
 quã in
 mum ac
 pudebat
 quã
 tem un
 Sed cum
 mullebris
 neceſſari
 Rex vocat
 g's pote
 luntate
 quo fa
 Præmi
 quẽ, &
 ne exiſp
 tes pror
 verti co
 ſius, ſup
 riã caſi
 majoris

cernentes. Itaque Rex ad deditionem metu posse compelli ratus, Oxarten misit nationis ejusdem, sed ditionis sure, qui suaderet duci, ut traderet Petram. Interim ad augendam formidinem, & turres admovebantur, & excussa tormentis tela emicabant. Itaque verticem Petrae, omni alio praesidio damnato: petiverunt: At Oxartes trepidum, diffidentemque rebus suis Syमितrem cepit hortari, ut fidem, quam vim Macedonum, mallet experiri; ne moraretur festinationem victoris exercitus in Indiam tendentis: cui quisquis semet offerret, in suum caput alienam cladem esse versurum. Et ipse quidem Syमितres deditionem annuebat: caeterum mater, eademque cojux morituram se ante denuntians, quam in ullius veniret potestatem. Barbari animum ad honestiora quam tutiora converterat; pudebatque, libertatis majus esse apud feminas, quam apud viros pretium. Itaque dimisso Intermuntio pacis, obsidionem ferre decreverat. Sed cum hostis vires, suasque pensaret, rursus muliebri consilii, quod praecipue magis, quam necessarium esse credebat, penitere cum cepit. Revocatoque strenue Oxarte, futurum se in Regis potestate respondit: unum precatus, ne voluntatem, & consilium matris suae proderet, quo facilius venia illi quoque impetraretur. Praemissum igitur Oxartem cum matre, liberisque, & totius cognationis grege, sequebatur, ne expectato quidem fidei pignore, quod Oxartes promiserat. Rex, equite praemisso, qui reverti eos juberet, opperiri praesentiam ipsius, supervenit, & victimis Minervae, ac Victoriae caesis, imperium Syमितhri restituit, spe majoris etiam Provinciae facta, si cum fide amicitiam

citiam ipsius coluisset. Duos illi juvenes Patre tradente, secum militaturos sequi iussit. Relicta deinde phalange, ad subigendos, qui defecerant, cum equite processit. Arduum, & impeditum saxis iter primò utcumquè tolerabant. Mox equorum non unguis modò attitis, sed corporibus etiam fatigatis, sequi plerique non poterant, & rariùs subinde agmen fiebat, pudorem (ut ferè sit) immodico labore vincente. Rex tamèn subinde equos mutans, sine intermissione fugientes insequantur. Nobiles juvenes comitari eum soliti defecerant, præter Philippum; Lyfimachi erat frater, tum primùm adultus, &, quod facile appareret, indolis rara. Is pedes (incredibile dictu) per CC. stadia vestum Regem comitatus est, sæpè equum suum offerente Lyfimacho: nec tamèn, ut digrederetur à Rege, effici potuit, cum lorica indutus arma gestaret. Idem, cum perventum esset in saltum, in quo se Barbari abdiderant, nobilem edidit pugnam, Regemquè cominùs cum hoste dimicantem protexit. Sed posteaquàm Barbari in fugam effusi deserere sylvas, animus, qui in ardore pugnae corpus sustentaverat, liquit: subitoque ex omnibus membris profuso sudore, arboris proximæ stipiti se applicuit. Deinde, nè illo quidem adminiculo sustinente, manibus Regis exceptus est: inter quas collapsus, extinguitur. Mæstum Regem aliud haurid dolor excepit. Erigyus inter claros Duces fuerat, quem extinctum esset paulò antequàm reverteretur in castra, cognovit. Utriusque funus omni apparatu, atque honore celebratum est.

3. Dahas deinde statuerat petere: ibi namquè Spitamenum esse cognoverat. Sed hanc quoque

expe-

expeditione
gendo ei n
Spitamenu
quam, ag
tantem,
Illo malis
re blandie
riq; Ale
quem effug
bei ex co
movide
bat. Ex
cul erat
ratus,
quampr
xit, pere
trum ej
jubet,
tulisset
pellices
faldio p
usi ei de
lo abli
que his
elle lev
lia esse
tamen
porella
de die
epulis
Quem
fit uxore
stringit
sa serve
mitate

expeditionem, ut pleraque alia, fortuna indul-
 gendo ei nunquam fatigata, pro absente trāsegit.
 Spitamenes uxoris immodico amore flagrabat,
 quam, ægrè fugam, & nova subinde exilia tole-
 rantem, in omne discrimen comitem trahebat.
 Illa malis fatigata, identidem muliebres adhibe-
 re blanditias, ut tandem fugam sisteret, victo-
 risquæ Alexandri clementiā expertus placaret,
 quem effugere non posset. Tres adulti erant li-
 beri ex eo geniti: quos cum pectori Patris ad-
 movisset, ut saltem eorum misereri velleret, ora-
 bat. Et quò efficaciores essent preces, haud pro-
 ciul erat Alexander. Ille se prodi, non moneri
 ratus, & formæ profectò fiducia cupere eam
 quamprimum dedi Alexandro, acinacem strin-
 xit, percussurus uxorem, nisi prohibitus esset fra-
 trum ejus occursum. Cæterum abire è conspectu
 jubet, addito metu mortis, si se oculis ejus ob-
 tulisset: & ad desiderium levandum noctes inter
 pellices agere cœpit. Sed penitus hærens amor,
 fastidio præsentium accensus est. Itaque rursus
 uni ei deditus, orare non desistit, ut tali consi-
 lio abstineret, patereturque sortem, quamcun-
 que his fortuna fecisset, Sibi mortem deditione
 esse leviorem. At illa purgare se, quod quæ uti-
 lia esse censebat, muliebriter forsitan, sed fida
 tamèn mente suavisset: de cætero futuram in viri
 potestate. Spitamenes simulato captus obsequio,
 de die convivium apparari jubet: viſoque, &
 epulis gravis semisomnus in cubiculum fertur.
 Quem ut alto, & gravi somno sopitum esse sen-
 sit uxor, gladium, quem veste occultaverat,
 stringit; caputque ejus abscissum cruore resper-
 sa servo suo conscio facinoris tradit. Eodem co-
 mitante (sicut erat cruenta veste) in Macedo-
 num

num castra pervenit, nuntiarique Alexandro jubet, esse, quæ ex ipsa deberet agnoscere. Ille protinus Barbaram jussit admitti, quam ut aspersam cruore conspexit, ratus ad deplorandam contumeliam venisse, dicere, quæ vellet, jubet. At illa, servum, quem stare in vestibulo jusserat, introduci desideravit. Qui quia caput Spitamenis veste tectum habebat, suspectus, scrutantibus, quid occuleret, ostendit. Confunderat oris ex sanguis notas pallor, nec quis esset, nosci satis poterat. Ergo Rex certior factus, humanum caput afferre eum, tabernaculo excessit, percontatusque quid rei sit, illo proficiente cognoscit. Variæ hinc cogitationes invicem animum diversa agitantem commoverant. Meritum ingens in semet esse credebat, quod transfuga, & proditor, tantis rebus (si vixisset) injecturus moram, interfectus esset. Contra facinus ingens averfabatur, cum optime meritum de ipsa communium parentem liberorum per insidias interemisset. Vicit tamen gratiam meriti sceleris atrocitas, denuntiarique jussit, ut excederet castris, ne licentiæ Barbaræ exemplar in Græcorum mores, & mitia ingenia transferret. Dahæ, Spitamenis eade comperta, Daraphernem defectionis ejus participem vinctum Alexandro, sequere dedunt. Ille maxima presentium curarum parte liberatus, convertit animum ad vindicandas injurias eorum, quibus à Prætoribus suis avarè, ac superbe imperabatur. Ergo Phratapherni Hyrcaniam, & Mardos cum Tapuris tradidit, mandavitque, ut Phradatem, cui succedebat, ad se in custodiam mitteret. Assami Cariæ Præfecto substitutus est Stasanor. Arsaces in Mediam missus, ut Oxidates inde discederet. Babilonia,

nia, mortuo Mazaro, Deditameni subiecta est
 4. His compositis, tertio mensē ex hybernis
 movit exercitum, regionem, quae Gabaza ap-
 pellatur, aditus. Primus dies quietum iter præ-
 buit; proximus ei nondum quidem procellosus,
 & tristis, obscurior tamē pristino, non sine mi-
 nis crelcentis mali, damno præterit. Tertio ab
 omni parte Cœli emicare fulgura, & nunc, in-
 ternitente luce, nunc condita, non oculos modò
 meantis exercitus, sed etiā animos terrere cœ-
 perunt. Erat prope continuus Cœli fragor, &
 passim cadentium fulminum species visēbatur.
 attonitisquē auribus stupens agmen, nec progredi,
 nec considerare audebat. Tum repente imber
 grandinæ ineciens, torrentis modò effunditur.
 Ac primò quidē armis suis tecti exceperant.
 Sed iam nec retinere arma lubrica rigētes manus
 poterant, nec ipsi destinare in quam regionem
 obverterent corpora, cum undiquē tempestatis
 violentia maior, quā vitabatur, occurreret.
 Ergò ordinibus solutis, per totum saltum cra-
 bundum agmen ferebatur, multiquē, prius me-
 tu, quā labore defatigati, prostraverant humi
 corpora, quanquā imbrem vis frigoris concre-
 to gelu astrinxerat. Alii se stipitibus arborum
 admoverant; id plurimis, & adminiculum, &
 suffugium erat. Nec fallebat ipsos, morti locum
 eligere, cum immobiles vitalis calor linq̄erēt.
 Sed grata erat pigritia corporum fatigatis, nec
 reculabant extingui quiescendo; quippè non ve-
 hemens modò, sed etiā pertinax vis mali insi-
 stebat, lucemquē, naturale solatium, præter
 tempestatem hæud disparem nocti, sylvarum
 quoquē umbræ suppresserant. Rex unus tanti
 mali patiens, circuire milites, contrahere disper-
 sos,

fos, allevare prostratos, ostendere prociul evolu-
 tum ex ruguris sumum, hortariquē ut proxima
 quæque suffugia occuparent. Nèc ulia res magis
 saluti fuit, quàm quòd multiplicato labore suffi-
 cientem malis, quibus ipsi cesserant, Regem de-
 ferere erubescabant. Caterum efficacior in ad-
 versis necessitas, quàm ratio frigoris remedium
 invenit, Dolabris enim sylvas, sternere aggressi,
 passim acervos, struesquē accenderunt. Conti-
 nenti incendio ardere crederes saltum, & vix in-
 ter flammæ agminibus relictum locum. Hic ca-
 lor stupentia membra commovit, paulatimquē
 spiritus, quem continuerat, rigor, meare liberè
 cœpit. Excipere alios tecta Barbarorum, quæ
 in ultimo saltu abdita necessitas investigaverat.
 Alios castra, quæ in humido quidem, sed jam
 Cœli mitescere sævitia, locaverunt. Mille mili-
 tum, atquē lixarum, calonumquē pestis illa con-
 sumpsit: Memoriae proditum est, quosdam ap-
 plicatos arborum truncis, & non solum viventi-
 bus, sed, & inter se colloquentibus similes esse
 conspectos, durante adhuc habitu, in quo mors
 quemque deprehenderat. Fortè Macedo grega-
 nus miles, sequē & arma sustentans, tandē in
 castra pervenerat. Quo viso, Rex, quanquàm
 ipse tunc maximè admoto igne refovebat artus,
 ex sella sua exilivit, torpentemquē militem, &
 vix compotem mentis, demptis armis, in sua
 sede iussit considerare. Ille diu, nèc ubi requiesce-
 ret, nèc à quo esset exceptus, agnovit: Tandē
 recepto calore vitali, ut regiam sedem, Regem-
 quē vidit, territus surgit. Quem intuens Alexan-
 der: *Ecquid intelligit, miles, inquit, quanto me-
 tiore sorte, quam Persæ, sub Rege vivatis? Illis
 enim in sella Regis consedisæ capitale foret, tibi*
saluti

saluti fa-
 piarum
 omnia
 nullo
 menta,
 coraque
 item, &
 tiam lib-
 rum cor-
 tens tot-
 rullia
 Inde p-
 trays
 fidei
 ampli-
 litate
 ipsum
 convi-
 Id eam
 ginta n-
 ipsius R-
 & decor-
 quam in
 ocalos
 cupid-
 tunæ
 est. I-
 lias vi-
 compa-
 parent
 li regi-
 est, ut
 re, Per-
 uno ru-
 victori-

salui fuit. Postero die convocatis amicis, copiarumque ducibus, pronuntiaii iussit, ipsum omnia, quæ amissa essent redditurum, & promisso fides exitit. Nam Sysmithres multa iumenta, & Camelorum duo millia adduxit, pecoraque, & armenta, quæ distributa, pariter militem, & damno, & fame liberaverunt. Rex gratiam sibi relataam à Sysmithre præfatus, sex dierum cocta cibaria fertè milites iussit. Sacas petens totam hanc regionem depopulatus, triginta millia pecorum ex præda Sysmithri dono dat. Indè pervenit in regionem, cui Cohortanes Satrapes nobilis præerat, qui se Regis potestati, fideique permisit. Ille imperio ei reddito, haud amplius, quàm, ut duo ex tribus filiis secum militarent, exegit. Satrapes etiàm eo, qui penes ipsum relinquebatur, tradito, Barbara opulentia convivium, quo Regem accipiebat, instruxerat. Id cum multa comitate celebraret, introduci triginta nobiles virgines iussit. Inter quas erat filia ipsius Roxana nomine, eximia corporis specie, & decore habitus in Barbaris raro. Quæ, quamquam inter electas processerat, omnium tamèa oculos converterè in se, maximè Regis minùs jam cupiditatibus suis imperantis inter obsequia fortunæ, contra quam non satis cauta mortalitas est. Itaque ille, qui uxorem Darii, qui duas filias virgines, quibus forma præter Roxanem comparari nulla poterat, haud alio animo, quàm parentis aspexerat, tunc in amore virgunculæ, si regia stirpi compararetur, ignobilis ita effusus est, ut diceret, ad stabilendum regnum pertinere, Persas, & Macedonas connubio jungi: hoc uno modo, & pudorem victis, & superbiam victoribus detrahi posse. Achillem quoque, à

quo genus ipse deduceret, cum captiva coisse. Ne inferri nefas arbitrarentur, ita matrimonii jure velle jungi. In sperato gaudio lætus Pater, sermonem ejus excepit: Et Rex medio cupiditatis ardore jussit afferri patrio more panem: (hoc erat apud Macedonas sanctissimum coeuntium pignus) quem divisum gladio uterque libabat. Credo, eos, qui gentis mores condiderunt, parco, & parabili victu ostendere voluisse jungentibus opes, quantum contenti esse deberent. Hoc modo Rex Asia, & Europæ, introductam inter convivales ludos matrimonio sibi adjunxit, è captiva geniturus, qui victoribus imperaret. Pudebat amicos, super vinum, & epulas socerum ex deditis esse electum. Sed post Clyti eadem libertate sublata, vultu, qui maxime servit, assentiebantur.

5. Cæterum Indiam, & inde Oceanum petiturus, ne quid à tergo, quod destinata impedire posset, moveretur, ex omnibus Provinciis triginta millia juniorum legi jussit, & ad se armata perducere, obsides simul habiturus, & milites: Craterum autem ad persequendos Haustanem, & Catenem, qui ab ipso defecerant, misit, quorum Haustanes captus est, Catenes in prælio occisus. Polypercon quoque regionem, quæ Eubacene appellatur, in deditiorem redegit. Itaque omnibus compositis, cogitationes in bellum Indicum vertit. Dives regio habebatur, non auro modo, sed gemmis quoque, margaritisque ad luxum magis, quam ad magnificentiam exculta. Clypei militares auro, & ebore fulgere dicebantur. Itaque, necubi vinceretur cum cæteris præstaret, scutis argenteas laminas, equis frænos aureos addidit; loricas quoque alias auro, alias argen-

argento
quæ Re
omnibu
conce
caeste
vis filia
volebat
set, ac li
venerab
corporat
ciola ad
rum o
Nec M
loru q
sed Gr
artium
dam A
rilum
non in
lator: &
propinq
ducibus
illi aper
rum, &
cessato
pulent
cedon
sed e
discubi
egredi
cum a
deinde
tia posse
confite
ficia per

argento adornavit. CXX. millia armatorū erant,
 quæ Regem ad id bellum sequebantur. Jamquē
 omnibus præparatis, quod olim prava mente
 conceperat, tunc esse maturum, quoniam modo
 cælestes honores usurparet, cœpit agitare. Jo-
 vis filium non dici tantum se, sed etiā credi
 volebat, tanquā perindē animis imperare pos-
 set, ac linguis. Itaque more Persarum Macedon as
 venerabundos ipsum salutare prosternētes humi
 corpora. Non deerat talia concupiscenti perni-
 ciosa adulatio, perpetuum malum Regum, quo-
 rum opes sæpius assentatio, quā hostis evertit.
 Nēc Macedonum hæc erat culpa: nemo enim il-
 lorū quidquam ex patrio more labare sustinuit:
 sed Græcorum, qui professionem honestarum
 artium malis corruperant moribus. Agis qui-
 dam Argivus, pessimorum carminum post Che-
 rilum conditor, & ex Sicilia Cleo: hic quidem,
 non ingenii solum, sed etiā nationis vitio, adu-
 lator: & cætera urbium suarum purgamenta, quæ
 propinquis etiā, maximorumque exercituum
 ducibus à Rege præferebantur: hi tū Cælum
 illi aperiebant, Herculemq; & Patrem Libe-
 rum, & cum Polluce Castorem novo numini
 cessuros esse jactabant. Igitur festo die omni o-
 pulentia convivium exornari jubet, cui non Ma-
 cedones modò, & Græci Principes amicorum,
 sed etiā nobiles adhiberētur. Cum quibus cum
 discubisset Rex, paulispèr epularus, convivio
 egreditur. Cleo, sicut præparaverat, sermonem
 cum admiratione laudum ejus instituit. Merita
 deindē percensuit, quibus uno modo referri gra-
 tia posset; si, quem intelligerent Deum esse,
 confiterentur, exiguā thuris impensā tanta bene-
 ficia pensaturi. Persas quidem non piè solum,

sed etiam prudenter, Reges suos inter Deos colere: majestatem enim imperii, salutis esse tutelam. Ne Herculem quidem, & Patrem Liberum, prius dicatos Deos, quam vicissent secum viventium invidiam. Tantundem quoque posteros credere, quantum praesens aetas spondisset. Quod si ceteri dubitent, semetipsum, cum Rex inisset convivium, prostraturum humil corpus. debere idem facere ceteros, & in primis sapientia praeditos. Ab illis enim cultus in Regem esse prodendum exemplum. Haud perplexè in Calisthenè dirigebatur oratio. Gravitas viri, & prompta libertas invisa erat Regi, quasi solus Macedonas paratos ad tale obsequium moraretur. Is tùm, silentio factò, unum illum intuentibus ceteris, *Si Rex, inquit, sermoni tuo assuisset, nullius profectò vox responsuri tibi desideraretur. Ipse enim peteret, ne in peregrinos ritus degenerare se cogeres, neù rebus felicissime gestis invidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniàm abest, Ego tibi pro illo respondeo. Nullum esse eundem, & diuturnum, & praecocem fructum; caelestesque honores, non dare te Regi, sed auferre. Intervalla enim opus est, ut credatur Deus, semperque hanc gratiam magnis viris posteri reddunt. Ego autem seram immortalitatem precor Regi, ut vita diuturna sit, & aeterna majestas. Hominem consequitur aliquandò, nunquam comitatur, divinitas. Herculem modo, & Patrem Liberum, consecrat. e immortalitatis exempla, reserebas. Credisne illos unius convivii decreto Deos factos? Prius ab oculis mortalium amolita natura est, quam in Caelum fama perveheret. Scilicet Ego, & tu, Cleo, Deos facimus? A nobis divinitatis suae auctoritatem accepturus est Rex? Potentiam tuam experiri libet.*

Fac

fac aliq
lins est
sne tu
cur su
ritus
nec de
fi, dis
si ad ill
autibus
tatis
modo
quibus
ratio
ra era
lectis
Cleo
tium,
rentur
egit
Persis
unitus
ludibri
teter ad
oliva
Tu an
uni di
ludib
dit. 7
in ter
ne, in
videba
vium
gato d
6. l
atum,

Fac aliquem Regem, si Deum potes facere. Facilius est imperium dare, quam Cælum. Dii propitii sine invidia, quæ Cleo dixit: audierint, eodemque cursu, quo fluxere res, ire patiantur. Nostris moribus velint nos esse contentos. Non pudeat patriæ, nec desidero, ad quem modum Rex mihi colendus sit, discere. Quos equidem victores esse confiteor, si ab illis leges, quæ vivamus, accipimus, & quis auribus Calisthenes, veluti vindex publicæ libertatis, audiebatur. Expresserat non assentionem modo, sed etiam vocem, seniorum præcipuè, quibus gravis erat inveterati moris externa mutatio: nec quidquam eorum, quæ invicem iactata erant, Rex ignorabat, cum post aula, quæ lectis obdlexerat, staret. Igitur ad Agim, & Cleonem misit, ut sermone finito, Barbaros tantum, cum intrasset, procumbere suo more paterentur. Et paulò post, quasi potiora quædam egisset, convivium repetit. Quem venerantibus Persis, Polypercon, qui cubabat super Regem, unum ex his mento contingentem humum, per ludibrium cepit hortari, ut vehementius id quateret ad terrâ: elicuitque iram Alexandri, quam olim animo capere non poterat. Itaque Rex. Tu autem, inquit, non veneraberis me? An tibi uni digni videmur esse lu. libro? Ille nec Regem ludibrio, nec se contemptu dignum esse respondit. Tum detractum eum lecto Rex præcipitat in terram. Et cum is pronus corruisset, Videsne, inquit, idem te fecisse; quod in alio paulò antè videbas? Et tradi eo in custodiam iussu, convivium solvit. Polyperconti quidem postea castigato diu, ignovit.

6. In Calisthenem olim contumaciâ suspectum, per vicacioris iræ fuit, cuius explendæ ma-

tura obvenit occasio. Mos erat (ut supra dictum est) Principibus Macedonum , adultos liberos Regibus , tradere ad munia haud multum servilibus ministeriis abhorrentia. Excubabant servatis noctium vicibus , proximis foribus ejus ædis , in qua Rex acquiescebat. Per hos pellices introducebantur alio aditu , quam quem armati obsidebant. Jidem acceptos ab agasombus equos , cum Rex ascensurus esset , admovebant , comitabanturquæ , & venantem , & in præliis ; omnibus artibus studiorum liberalium exculti. Præcipuus honor habebatur , quod licebat sedentibus vesci cum Rege. Castigandi verberibus eos nullius potestas præter ipsum erat. Hæc cohors velut seminarium ducum , præfectorumquæ apud Macedonas fuit. Hinc habuere posteri Reges , quorum stirpi per multas ætates Romani opes ademunt. Igitur Hermolaus , Puer nobilis ex regia cohorte , cum aprum telo occupasset , quem Rex ferire destinaverat , jussu ejus verberibus affectus est. Quam ignominiam ægrè ferens , deslere apud Sostратum cepit. Ex eadem cohorte erat Sostратus amore ejus ardens : qui cum laceratum corpus , in quo deperibat , intueretur , forsitan olim ob aliam quoquæ causam Regi infestus , Juvenem sua sponte jam motum , data fide , acceptaquæ perpulit , ut occidendi Regem consilium secum iniret. Næc puerili impetu rem executi sunt : quippè soletiter legerunt , quos in societatem sceleris asciscerent ; Nicostratum , Antipatrum , Aselepiodorumquæ : placuit , & Philotam assumi. Per hos adjecti sunt Artiles Elaptonius , & Epimenes. Caterum agenda rei haud sanè facilis patebat via. Opus erat eadem omnes conjuratos nocte excubare , ne ab

exper
alius
dis sta
quæ
Ade
maru
rant.
ta om
fos sui
qua R
cubic
mule
ad la
xere
tum
cem
stare
rum
pot
dem
vium
lari
cum n
conve
turfi
ti , s
mot
mo
respe
ferm
alii
cubic
rati s
tinax
gente

expertibus consilii impedirentur. Fortè autem
 alius alia nocte excubabat. Itaque in permutan-
 dis stationum vicibus, cæteræque apparatus ex-
 quendæ rei, triginta, & duo dies absumpti sunt.
 Aderat nox, qua conjurati excubare debebant,
 mutua fide læti, cujus documentum tot dies fue-
 rant. Neminem metus, spesve mutaverat. Tan-
 ta omnibus vel in Regem ira, vel fides inter ip-
 sos fuit. Stabant igitur ad fores ædis ejus, in
 qua Rex vescebatur, ut convivio egressum in
 cubiculum deducerent. Sed fortuna ipsius, si-
 mulque epulantium comitas, provexit omnes
 ad largius vinum. Ludi etiam convivales extra-
 xere tempus: nunc lætis conjuratis, quod sopi-
 tum aggressuri essent: nunc sollicitis, ne in lu-
 cem convivium extraheretur, Quippè alios in
 stationem oportebat prima luce succedere, ipso-
 rum post septem dies reditura vice, nec sperare
 poterant, in illud tempus omnibus duraturam fi-
 dem. Cæterum, cum jam lux appeteret, & convi-
 vium solvitur, & conjurati exceperunt Regem,
 læti, occasionem exequendi sceleris admoram,
 cum mulier attonitæ, ut creditum est, mentis,
 conversari in regia solita, quia instinctu videba-
 tur futura prædicere, non occurrit modò abeun-
 ti, sed etiam semet objecit, vultuque, & oculis
 motum præferens animi, ut rediret in convivium
 monuit: & ille per ludum, benè Deos suadere,
 respondit: revocatisque amicis, in horam dici
 fermè secundam convivii tempus extraxit. Jam
 alii ex cohorte in stationem successerant, ante
 cubiculi fores excubaturi. Adhuc tamèn conju-
 rati stabant, vice officii sui expleta. Adeò per-
 tinax spes est, quam humanæ mentes, quam in-
 gentes concupiscentiæ devoverunt. Rex beni-
 gnus,

gnus, quàm aliàs allocutus, discedere eos ad curanda corpora, quoniam tota nocte perstitissent, jubet: data singulis quinquaginta sestertia; colaudatiq; , quod etiam ab aliis tradita vice, tamen excubare perseverassent. Illi tanta spe destituti domos abeunt, & cæteri quidem expectabant stationis suæ noctem. Epimenes, si vè comitate Regis, qua ipsum inter conjuratos exceperat, repente mutatus, si vè quia cæpris Deos obstare credebat, fratri suo Eurylocho, quem antea expertem esse consilii voluerat, quid pararetur, aperit. Omnibus Philotæ supplicium in oculis erat. Itaque protinus injicit fratri manum, & in regiam pervenit: excitatisque custodibus corporis, ad salutem Regis pertinere, quæ afferret, affirmat: & tempus, quo venerant, & vultus haud sanè securi animi index, & mœstiria è duobus alterius, Ptolemæum, ac Leonatum excubantes ad cubiculi limen excitaverunt. Itaque apertis foribus, & lumine illato, sopitum mero, ac somno excitant Regem. Ille, paulatim mente collecta, quid afferrent, interrogat. Nec cunctatus Eurylochus, non ex toto domum suam averfari Deos dixit, quia frater ipsius, quanquam impium facinus ausus foret, tamen, & pœnitentiam ejus ageret, & per se potissimum profiteretur iudicium, in eam ipsam noctem, quæ decederet, insidias comparatas fuisse. Authores scelesti consilii esse, quos minime crederet Rex. Tum Epimenes cuncta ordine, consciorumque nomina exponit. Calisthenem nò ut participem facinoris nominatum esse constabat, sed solitum puerorum sermonibus viruperantiam, criminantiumque Regem faciles jures præbere. Quidam adjiciunt, cum Hermo-

laus

laus ap
querere
bere,
dam pe
venit
se. Rex
tanti pe
chum q
datis op
que, a
stituit.
Calisth
regiam
ro,
dic,
propri
terere
pe M
deve
Rex u
jussit,
confessi
eos ip
congru
7.
ro, in
dend
impe
Prim
nicid
surg
in san
hibite
magi
Uir,

laus apud eum quoque verberatum se à Rege quereretur, dixisse Calisthenem, meminisse debere, eos jam viros esse. Idque an ad consolandam patientiam verborum, an ad incitantium juvenum dolorem dictum esset, in ambiguo fuisse. Rex animi, corporisque sopore discusso: cum tanti periculi imago oculis oberraret: Eurylochum quinquaginta talentis, & cujusdam Tyridatis opulenti bonis donat protinus: fratremque, antequam pro salute eius precaretur, restituit. Sceleris autem Authores, interque eos Calisthenem, vinctos asservari jubet, quibus in regiam adductis, toto die, & nocte proxima mero, ac vigiliis gravis acquievit. Postero autem die, frequens concilium adhibuit, cui Patres, propinque eorum, de quibus agebatur, intererant, ne de sua quidem salute securi: quippe Macedonum more perire debebant, omnium devotis capiribus, qui sanguine contigissent eos, Rex introduci conjuratos, præter Calisthenem, jussit, atque quæ agitaverant sine cunctatione confessi sunt. Increpantibus deinde universis eos: ipse Rex, Quo tuo merito, tantum in semet cogitassent facinus, interrogat.

7. Stupentibus cæteris, Hermolaus, Nos verò, inquit, quoniam, quasi nescias, quæris, occidendi te consilium iniurimus quia non ut ingenuis imperare cepisti, sed quasi in mancipia dominaris. Primus ex omnibus Pater ipsius, Sopolis, patricidam etiam parentis sui clamitans esse, confurgit, & ad os manu objectâ, scelere, & malis insanientem, ultrâ negat audiendum. Rex, inhibito Patre, dicere Hermolaum jubet, quæ ex magistro didicisset Calisthene. Et Hermolaus. Uror, inquit, beneficio tuo, & dico quæ nostris ma-

lis didici? Quota pars Macedonum sevitiæ tuæ superest? Quotusquisque non è vilissimo sanguine? Attalus, & Philotas, & Parmenio, & Lyncestes Alexander, & Clytus, quantum ad hostes pertinet, vivunt, stant in acie, te clypeis suis protegunt, & pro gloria tua, pro victoria, vulnera accipiunt: quibus tu egregiam gratiam retulisti. Alius mensam tuam sanguine suo aspersit. Alius simplici quidem morte defunctus est. Duces exercituum tuorum in equitum impositi, Persis, quos vicebant, fuere spectaculo. Parmenio, indicta causa, trucidatus est: per quem Attalum occideras. In vicem enim misere miserorum uteris manibus ad expetenda supplicia. Et quos paulò ante ministros cædis habuisti, subito ab aliis iubes trucidari. Obstrepunt subindè cuncti Hermolao. Pater supremum strinxerat ferrum, percussurus haud dubiè, ni inhibitus esset à Rege, quippè Hermolaum dicere iussit; petiitque, ut causas supplicii augmentem, patienter audirent. Ægrè ergò coercitis, rursus Hermolaus. Quàm liberaliùer, inquit, pueris rudibus ad dicendum agere permisit? at Calisthenis vox carcere inclusa est, quia solus potest dicere. Cui enim non producitur, cum etiàm confessi audiuntur? Nempè quia liberam vocem innocentis audire metuis, ac ne vulum quidem pateris, Atqui nihil eum fecisse contendo. Sunt hic qui mecum rem pulcherrimam cogitaverunt. Nemo est, qui consciùm fuisse nobis Calisthenem dicas, cum morti olim destinatus sit à iustissimo, & patientissimo Rege. Hæc ergò sunt Macedonum præmia, quorum ut supervacua, & sordido abuteris sanguine. At tibi triginta millia multorum captivum aurum velunt, cum milites nihil domum præter gratuitas cicatrices relaturi sint.

Quæ

Quæ
nos Bar
jugum
delect
go, no
te iran
cedon
at Den
quis D
ciem
tuam
quib
tristit
dem
me e
non p
Eate
quod
nostra
8.
tradit
dis. Co
nos qui
inpra
uivum
paret
cum
& a
casti
torib
per
saci
cisci.
genio
nem

Quæ tamèn omnia tolerare possumus, antequàm nos Barbaris dederes; & novo more victores sub jugum mitteres. Persarum te vestis, & disciplina delectat, patrios mores exosus es. Persarum te ergò, non Macedonum Regem occidere volumus: & te transfugam, belli iure, persequimur. Tu Macedonas voluisti genua tibi ponere, venerari quæ te ut Deum. Tu Philippum Patrem averfavis, & si quis Deorum ante Jovem haberetur, fastidires etiam Jovem. Miraris si liberi homines superbiam tuam ferre non possumus? Quid speramus ex te, quibus aut insonibus moriendum est, aut, quod tristius morte est, in servitute vivendum? Tu quidem, si emendari potes, multum mihi debes. Ex me enim scire capisti, quid ingenui homines ferre non possunt. De cætero parce: quorum orbam senectutem suppliciiis ne oneraveris. Nos jube duci, ut, quod ex tua morte petieramus, consequamur ex nostra. Hac Hermolaus.

8. At Rex, Quàm falsa sint, inquit, quæ iste tradita à magistro suo dixit, patientia mea offendit. Confissum enim ultimum facinus; tamèn, ut vos quoque, non solum ipse, audiretis, expressi, non imprudens, cum permissem huic latroni dicere, usurum eum rabie, qua compulsus est, ut me, quem parentis loco colere debet, vellet occidere. Nuper cum procacius se in venatione gessisset, more patrio, & ab antiquissimis Macedonia Regum usurpato, castigari eum iussi. Hoc & oportet fieri, & ut à inceptoribus pupilli, à matris uxores, servis quoque pueros hujus ætatis verberare concedimus. Hæc est servitia in ipsum mea, quam impia cade voluit ulcisci. Nam in cæteror, qui mihi permittunt uti ingenio meo, quam mitis sim, non ignoratis, & commemorare supervacuum est. Hermolao parricidarum

rum supplicia non probari, cum eadem ipse
 erit, minimè hercule admiror. Nam cum Parme-
 nionem, & Philotam laudat, sua servit cause.
 Lyncestem verò Alexandrum bis insidiatum capiti
 meo, à duobus judiciis liberavi. Rursum convi-
 ctum, per biennium tamen distuli, donec vos postu-
 lareris, ut tandè debito supplicio scelus lueret.
 Attalum, antequàm Rex essem, hostem meo capiti
 fuisse meministis. Clytus utinàm non coegisset me
 sibi irasci: cuius temerariam linguam probra di-
 centem mihi, & vobis, diutius tuli, quam ille ea-
 dem me dicentem tulisset. Regem, Ducumque ele-
 mentia non in ipsorum modò, sed etiam in illorum,
 qui parent, ingeniis sita est. Obsequio mitigantur
 imperia. Ubi verò reverentia excessit animis, &
 summa imis confundimus, vi opus est, ut vim re-
 pellamus. Sed quid Ego mirer, istum crudeli-
 tatem mihi objecisse, qui avaritiam exprobrare
 ausus sit. Nolo singulos vestrum excitare, ne in vi-
 sam liberalitatem meam faciam, si pudori vestro
 gravem fecero. Totum exercitum aspiciite. Qui
 paulò antè nihil præter arma habebat, nunc argen-
 teis cubat lectis. Mensæ auro onerant, greges ser-
 vorum ducunt, spolia de hostibus sustinere non pos-
 sunt. At enim Persæ, quos vicimus, in magno ho-
 nore sunt. Apud me quidè, moderationis mee
 certissimum indicium est, quod ne victis quidem
 superbè impero. Veni enim in Asiam, non ut fundi-
 tus everterem gentes, nè ut dimidiam partem ter-
 rarum solitudinem facerem: sed ut illos quoque,
 quos bello subegissem, victoriæ meæ non paniteret.
 Itaque militant vobiscum, pro imperio vestro san-
 guinem fundunt, qui superbè habiti rebellassent.
 Non est diuturna possessio, in quam gladio induci-
 mur. Beneficiorum gratia sempiterna est. Sic ha-
 bere

vere Asiam, non transire volumus, cum his com-
 municanda est nostra clementia. horum fides, sta-
 bile, & æternum faciet imperium: & sanè plus ha-
 bebimus, quàm cupimus. Insatiabilis autem avari-
 tia est, adhuc implere velle, quod jam circumstuit.
 Veruntamen eorum mores in Macedonas transfun-
 do. in multis enim gentibus esse video, quæ non
 erubescamus imitari. Nec aliter tantum impe-
 rium aptè Regi potest, quàm ut quædam, & trada-
 mus illis, & ab illis discamus. Illud penè di-
 gnum visu fuit, quod Hermolaus postulabat à me,
 ut averterer Jovem, cujus oraculo agnoscor. An
 etiàm quid Dii respondeant in mea potestate est?
 Obrulit nomen filii mihi; recipere, ipsis rebus, quas
 agimus, haud alienum fuit. Urinam Indi quoque
 Deum esse me credant. Fama enim bella constant,
 & sæpè etiàm quod falso creditum est, veri vicem
 obtinuit. An me luxuriæ indulgentem, putatis
 arma vestra auro, argentoque adornasse? Assuetis
 nihil vilius hac videri materia volui: Macedonas
 invictos ceteris, nec auro quidem vinci. Oculos
 ergo primùm eorum sordida omnia, & humilia
 spectantium captam: & docebo nos non auri, aut
 argenti cupides, sed orbem terrarum subacturos ve-
 nisse. quam gloriam tu parvicida intercipere volui-
 sti, & Macedonas, Rege adempto, devictis gentibus
 dedere. At nunc mones me, ut vestris parentibus
 paycam. Non oportebat quidem vos scire, quid de
 his statuissem, quò tristiores periretis, si quæ vobis
 parentum memoria, & cura est. Sed olim istum
 morem occidendi cum scelestis in fontes propinquos:
 parentesque salvos: & profiteor in eodem honore fu-
 turos omnes eos, in quo fuerunt. Nam tuum Ca-
 listhenem, cui uni viv vidèris, quia latro es,
 scio cur produci velis, ut coram his probra, qua
 modo

modo in me jecisti, modo audisti, illius quoque ore referantur. Quem, si Macedo esset, tecum introduxissem, arguissimum te discipulo magistrum. Nunc Olynthio non idem juris est. Post hæc concilium dimisit, tradique damnatos hominibus, qui ex eadem cohorte erant, jussit. Illi, ut fidem suam sævitia Regi approbarent, excruciatos necaverunt. Calisthenes quoque ante tortus interijt, inti consilii in caput Regis innoxius: sed haudquaquam aulae, & assentantium accommodatus ingenio. Itaque nullius cædes majorem apud Græcos Alexandro excitavit invidiam, quam quod præditum optimis moribus, artibusque, à quo revocatus ad vitam erat, cum interfecto Clyto mori perseveraret, non tantum occiderit, sed etiam torserit, indictâ quidem causâ. Quam crudelitatem fera prænitentia consecuta est.

9. Sed ne orium ferendis rumoribus natum aleret, In Indiam movit, semper bello, quam post victoriam clarior. India tota ferme spectat Orientem, minus in latitudinem, quam recta regione spatiosa. Quæ Austrum accipiunt, in altius terræ fastigium excedunt. Plana sunt cætera, multisque inclytis annibus Caucaſo monte ortis, placidum per campos iter præbent. Indus gelidior est, quam cæteri. Aquas vehit à colore maris haud multum abhorrentes. Ganges omnium ab ortu maximus, à Meridiana regione decurrit, & magnorum montium juga recto alveo stringit. In eum objectæ rupes inclinant ad Orientem. Uterque rubro mari accipitur findens ripas, multasque arbores cum magna soli parte exorbet. Saxis quoque impeditus, crebro reverberatur. Ubi mollius solum reperit, stagnat,

gnat, insulasque molitur. Accelines eum auget. Ganges decursurum in mare intercipit: magnoque motu amnis uterque colliditur. Quippe Ganges asperum os influenti obijcit, nec repercussæ aquæ cedunt. Dyardenes minus celebrer auditu est, quia per ultima Indiæ currit. Cæterum non Crocodilos modò, uti Nilus, sed etiam Delphines, ignotasque aliis gentibus belluas alit. Erimanthus crebris flexibus subindè curvatus, ab accolis rigantibus carpirur. Ea causa est, cur tenues reliquias jam sine nomine in mare emitat. Multis præter hos annibus tota regio dividitur, sed ignobilibus, quia non aded interfluunt. Cæterum quæ propria iunt mari, Aquilones maximè decurrunt. Ji cohiberi jugis montium, ad interiora non penetrant. ita alendis frugibus mites. Sed aded in illa plaga mundus statas temporum vices mutat, ut, cum alia fervore solis exæstuant, Indiam nives obruant: rursusque ubi cetera rigent, illic intolerandus æstus existat: nec cur, ulli se nature causa ingessit. Mare certè, quo alluitur, ne colore quidem abhorret à cæteris. Ab Erythro Rege inditum est nomen, propter quod ignari rubere aquas credunt. Terra lini ferax: indè plerisque suat vestes: Libri arborum teneri, haud secus quam cæra, litterarum notas capiunt. Aves ad imitandum humanæ vocis sonum dociles sunt: animalia inusitata cæteris gentibus, nisi invecta. Eadem terra, & rhinocerotas alit; non generat. Elephantorum major est vis, quam quos in Africa domitant: Et viribus magnitudo respondet. Aurum flumina vehunt, quæ leni, modicoque lapsu segnes aquas ducunt. Gemmas, margaritasque mare littoribus infundit. Nequè alia illis major opulentia causa

causa est utique, postquam vitiorum commercium vulgavere in exterarum gentes; quippe aestimantur purgamenta aestuantis freti pretio, quod libido constituit. Ingenia hominum, sicut ubique, apud illos locorum quoque situs format. Corpora usque ad pedes carbaso velant. Soleis pedes, capita linteis vinciunt. Lapilli ex auribus pendent: brachia quoque, & lacertos auro colunt, quibus inter populares, aut nobilitas, aut opes eminent. Capillum pectunt, saepius quam tondent. Mentum semper intonsum est. Reliquam oris cutem ad levitatem exaquant. Regum tamen luxuria, quam ipsi magnificentiam appellant, supra omnium gentium vitia. Cum Rex se in publico conspici patitur, thuribula argentea ministri ferunt, totumque iter, per quod ferri destinavit, odoribus complent. Aurea lectica margaritis circumpendentibus recubar. Distincta sunt auro, & purpura carbaso, quae indutus est; lecticam sequuntur armati, corporisque custodes. Inter quos ramis aves pendent, quas cantu seriis rebus obstrepere docuerunt. Regia auratas columnas habet: rotas eas viris auro calata percurrit, aviumque, quarum visu maxime gaudent, argenteae effigies opera distinguunt. Regia aduentibus pater. Cum capillurum pectit, atque ornat, tunc responsa legationibus, tunc iura popularibus reddit. Dempis soleis; odoribus illinantur pedes. Venatus maximus labor est, inclusa vario animalia inter vota, cantusque pellicum figere. Binum cubitorum sagittae sunt, quas emittunt maiore nixu, quam effectu: quippe telum, cuius in levitate vis omnis est, inhabili pondere oneratur. Breviora itinera equo con-

conficit. Longior ubi expeditio est, elephanti vehunt curcum, & tantarum belluarum corpora tota contegunt auro. Ac nè quid perditis moribus desit, lecticis aureis pellicum longus ordo sequitur. Separatum à Reginae ordine agmen est, aequatque luxuria. Fœminæ epulas parant. Ab iisdem vinum ministratur, cuius omnibus Indis largus est usus. Regem mero, somnoque sopitum, in cubiculum pellices referunt, patrio carmine noctium invocantes Deos. Quis credat inter hæc vitia curam esse sapientiæ? Unum agreste, & horridum genus est, quos Sapientes vocant. Apud hos occupare faci diem pulchrum; & vivos se cremari iubent. Quibus aut segnis ætas, aut incommoda valetudo est, expectatam mortem pro dedecore vitæ habent. Nèc ullus corporibus, quæ senectus solvit, honos redditur. Inquinati putant ignem, nisi qui spirantes recipit. Illi, qui in urbibus publicis moribus degunt, siderum motus scire, spectare dicuntur, & futura prædicere. Nec quemquam admovere lethi diem credunt, cui expectare interrito liceat. Deos putant, quidquid colere cœperunt: arbores maximè, quas violare capitale est. Menses in quinos denos descripserunt dies. Anni plena spatia servant. Lunæ cursu notant tempora, non ut plerique, cum orbem sidus implevit, sed cum se curvare cœpit in cornua: & idcirco breviores habent menses, qui spatium eorum ad hunc Lunæ modum dirigunt. Multa, & alia traduntur, quibus morari ordinem rerum hæud sanè operæ pretium videbatur.

10. Igitur Alexandro fines Indiæ ingresso, gentium suarum Reguli occurrerunt, imperata factu-

facturi: illum tertium Jove genitum ad ipsos
 pervenisse memorantes. Patrem Liberum, at-
 que Herculem, famam cognitos esse: ipsum coram
 adesse, cernique. Rex benignè exceptos sequi
 iussit, iisdem itinerum ducibus usus. Cæterum
 cum ampliùs nemo occurreret, Hephæstiouem,
 & Perdiccam cum copiarum parte præmisit, ad
 subigendos, qui aversarentur imperium: iussit-
 que ad flumen Indum procedere, & navigia fa-
 cere, queis in ulteriora transportari posset exer-
 citus. Illi, quia plura flumina superanda erant,
 sic junxere naves, ut solutæ plaustris vehi pos-
 sent, rursusque conjungi. Post se Cratero cum
 phalange iussit sequi, equitatum, ac levem ar-
 maturam eduxit, eosque, qui occurrerant, le-
 vi prælio in urbem proximam compulit. Jam
 supervenerat Craterus. Itaque ut principio ter-
 rorem incuteret genti, nondum arma Macedo-
 num expertæ, præcipit, nè cui parceretur, mu-
 nimentis urbis, quam obsidebat, incensis. Cæ-
 terum, diu obequitabat mœnibus, sagittâ ictus
 est. Cepit tamen oppidum, & omnibus incolis
 ejus trucidatis, etiã in recta sævitum est. In-
 de domita ignobili gente, ad Nyfam urbem per-
 venit. Forte castris ante mœnia ipsa in sylvestri
 loco positis, nocturnum frigus vehementiùs,
 quàm aliàs horrore corpora affecit, opportu-
 numque remedium ignis oblatum est. Cælis
 quippè sylvis flammam excitaverunt: quæ igni
 alita, Oppidanorum sepulchra comprehendit.
 Verusta cedro facta erant, conceptumque ignem
 latè fudere, donèc omnia solo æquata sunt. Et
 ex urbe primum canum latratus, deinde etiã
 hominum fremitus auditus est. Tum, & Op-
 pidani hostem, & Macedonas ipsos ad urbem
 venis-

venisse
 pias,
 discer
 ergo
 bar: q
 deti ta
 Tandem
 fe. A l
 & vera
 montis
 Gaxæ
 næ L
 is co
 missi
 Mul
 Mul
 vari
 torum
 bacca
 va C
 lafevi
 tum s
 to nec
 Voct
 ejus
 refor
 fit)
 lit n
 fron
 tuita
 omni
 opera
 miam
 virtut
 quidæ

venisse cognoscunt. Jamquæ Rex eduxerat copias, & mœnia obsidebat, cum hostium, qui discrimen tentaverant, obruti telis sunt. Aliis ergo deditiorem, aliis pugnam experiri placebat: quorum dubitatione comperta, circumsteteri tantum eos, & abstinere cædibus iussit. Tandemquæ obsidionis malis fatigati dedidère se. A Libero Patre conditos se esse dicebant; & vera hæc origo erat. Sita est sub radicibus montis, quem Meron incolæ appellant. Indè Græci mentiendi traxère licentiam. Jovis semina Liberum Patrem esse celatum. Rex situ montis cognito ex incolis, cum toto exercitu, præmissis comitatibus, verticem ejus ascendit. Multa hædera, virisque toto gignitur monte. Multe perennes aque manant. Pomorum quoquæ varii, salubresquæ succi sunt, sua spontè sortitorum seminum fruges humo nutriente. Lauri, bæccæq; & multa in illis rupibus agrestis est sylva. Credo equidèm non divino instinctu, sed lasciviâ esse profectos, ut passim hædere, ac vitium folia decerperent, redimitiquæ fronde toto nemore similes bacchantibus vagarentur. Vocibus ergo tot millium, præsidem nemoris ejus Deum adorantium, juga montis, collesquæ resonabant, cum orta licentia à paucis (ut serè fit) in omnes se repente vulgasset. Quippè velut in media pace, per herbas, congestamquæ frondem, prostraverant corpora. Et Rex fortuitam licentiam non averfatus, largè ad epulas omnibus præbitis, per decem dies Libero Patri operatum habuit exercitum. Quis neget eximiam quoquæ gloriam sæpius fortunæ, quàm virtutis esse beneficium? Quippè, ne epulantes quidèm, & sopitos mero, aggredi ausus est hostis;

flis; hæud scilicet bacchantium, ululantiumque
 fremitu perterritus, quam si præliantium cla-
 mor esset auditus. Eadem felicitas ab Oceano
 revertentes temulentos, comessantesque prote-
 xit. Hinc ad regionem, quæ Dædala vocatur,
 perventum est. Deserverant incolæ sedes, & in
 avios, sylvestresque montes confugerant. Ergò
 Acadera transit, æquæ unâ, & destitutâ incolen-
 tium fugâ. Itaque rationem belli necessitas mu-
 tavit. Divisis enim copiis, pluribus simul locis
 arma ostendit: oppressisque, & qui expectaverant
 hostem, omni clade perdomiti sunt. Ptolemæus
 plurimas urbes, Alexander maximas cepit: ruti-
 susque quas distribuerat copias junxit. Superato
 deinde Choaspe amne, Cœnon in obsidione
 urbis opulentæ (Beziram incolæ vocant) reli-
 quit. Ipse ad Mazagas venit, nuper Assaceno
 (cujus regnum fuerat) demortuo. Regioni quo-
 que: ubique præerat mater ejus Cleophes. Tri-
 ginta millia peditum tuebantur urbem, non si-
 ru solum, sed etiâ opere munitam. Nam quâ
 spectat Orientem, cingitur amne torrenti, qui
 præruptis utrinque rupibus aditum ad urbem
 impedit. Ab Occidente, & à Meridie, velût de
 industria, rupes præaltas admolita natura est,
 infra quas cavernæ, & voragines longa vetustate
 in altum cavatæ jacent: quaque desinunt, fossa
 ingentis operis objecta est. Triginta quinque
 stadia murus urbem complectitur, cujus infe-
 riora saxo, superiora crudo latere sunt structa.
 Lateri vinculum lapides sunt, quos interposu-
 re, ut duriori materiæ fragilis incumberet: si-
 mulque terra humore diluta, ne tamen universa
 consideret, interpositæ erant trabes validæ, qui-
 bus injecta tabulata muros, & tegebant, & per-
 vios

vios fecerant. Hæc munimenta contemplantiem
 Alexandrum, consilique incertum (quia nec ca-
 vernas, nisi aggere, poterat implere, nec tor-
 menta aliter muris admovere) quidam è muro
 sagittâ percussit. Tum fortè in furam incidit te-
 lum, cujus ipiculo evulso admoveri equum jus-
 sit: quo vectus, nec obligato quidem vulnere,
 hæud legniùs destinata exequebatur. Cæterum
 cum etus faucium penderet; & cruore siccato
 frigescens vulnus aggravaret dolorem, dixisse
 fertur: Se quidem Jovis filium dici, sed corpo-
 ris ægri vitia sentire: Non tamèn antè se rece-
 pit in castra, quàm cuncta prospexit, &, quæ
 fieri vellet, edixit: ergò sicut imperatum erat,
 alii extra urbem tecta demoliebantur, ingen-
 temquè vim materiæ faciendo aggeri detrahe-
 bant; alii magnarum arborum stipites cumulis,
 ac moles saxorum in cavernas dejiciebant. Jam-
 què agger æquaverat summæ fastigium terræ.
 Itaque turres erigebantur, quæ opera ingenti
 militum ardore intra nonum diem absoluta
 sunt. Ad ea visenda Rex nondum obducta vul-
 neri cicatrice, processit: laudatisquè militibus,
 admoveri machinas jussit, è quibus ingens vis
 telorum in propugnatores effusa est. Præcipuè
 rudes talium operum terrebant mobiles turres:
 tantasquè moles nulla ope, quæ cerneretur, ad-
 ductas, Deorum numine agi credebant. Pila
 quoquè muralia, & excussa tormentis prægra-
 ves hastas, negabant convenire mortalibus. Ita-
 què desperatâ urbis tutelâ, concessere in arcem.
 Indè, quia nihil obsessis præter deditionem
 placebat, Legati ad Regem descenderunt, ve-
 niam petituri. Quâ impetratâ, Regina cum ma-
 gno nobilium fœminarum grege, aureis patetis

vina libantium, processit. Ipsa genibus Regis parvo filio admoto, non veniam modo, sed etiam pristinae fortunae impetravit decus: quippe appellata est Regina, & credidère quidam, plus formae, quam miseracioni datum. Puero quoque certè, postea ex ea utrunque genito, Alexandro fuit nomen.

11. Hinc Polypercon ad urbem Noram cum exercitu missus inconditos Oppidanos praelio vicit; intra munimenta compulsos secutus, urbem in deditiorem redegit. Multa ignobilia Oppida deserta à suis venère in Regis potestatem. Quorum incolae armati, petram Aornum nomine occupaverunt. Hanc ab Hercule frustra obsessam esse, terraeque motu coactum abstinere, fama vulgaveret. Inopem consilii Alexandrum, quia undique praecipua, & abrupta rupes erat, senior quidam peritus locorum cum duobus filiis adiit, si pretium operi esset, aditum se monstraturum esse promittens. Octoginta talenta constituit daturum Alexander, & altero ex juvenibus-obside retento, ipsum ad exequenda, quae obtulerat, dimisit. Leviter armatis Dux datus est Mullinus scriba Regis. Hos enim circuitu, qui fallerent hostem, in summum jugum placebat evadere. Petra non ut pleraque modicis, ac mollibus clivis in sublime fastigium creseit, sed in metae maximè modum erecta est: cujus ima spatiosiora sunt, altiora in arcibus coeunt, summa in acutum cacumen exsurgunt. Radices ejus Indus amnis subit, praetertit utrinque asperis ripis. Ab altera parte, voragine, clivisque praerupta: sunt; nec alia expugnandi patebat via, quam ut replerentur. Ad manum sylva erat, quam Rex ita cædi jussit, ut nudi stipites jac-

iacerent
sent fece
cit, cla
tus est
cupasset
verant,
per ardu
horretri
rus, &
sibi cum
mo, qu
Regem
gnum
versus
que in
cedont
spontel
lis suis
nis pra
non per
ipsis tim
miserico
sos desse
sine per
ingenti
baris,
praecip
xander
praemis
perant.
rent, sa
Ergo A
memor
confoslu
jacenten

jacerentur: quippe rami fronte vestiti impedif-
 sent ferentes. Ipse primus truncam arborem jecit,
 clamorque exercitus index alacritatis secutus est,
 nullo detrectante munus, quod Rex occupasset.
 Intra septimum diem cavernas expleverant,
 cum Rex Sagittarios, & Agrianos jubet per ardua niti.
 Juvenesque fortissimos ex sua cohorte triginta delegit.
 Duces his dati sunt Charus, & Alexander, quem Rex nominis, quod sibi cum eo commune esset, admonuit. Ac primo, quia tam manifestum periculum erat, ipsum Regem discrimen subire non placuit. Sed ut signum tuba datum est, vir audaciae prompte, conversus ad corporis custodes, sequi se jubet, primusque invadit in rupem. Nec deinde quisquam Macedonum substitit, relictisque stationibus sua sponte Regem sequebantur. Multorum miserabilis fuit casus, quos ex praerupta rupe lapsos amnis praeterfluens hausit. Triste spectaculum etiam non periculis tantis. Cum vero alieno exitio, quid ipsis timendum foret, admonerentur, in metum misericordia versa, non extinctos, sed semetipsos desolebant. Et jam eò perventum erat, unde sine pernicie, nisi victores redire non possent: ingentia saxa in subeuntes provolventibus Barbaris, qui percussi, instabili, & lubrico gradu praecipites recidebant. Evaserant tamen Alexander, & Charus, quos cum triginta delectis praemiseraat Rex, & jam pugnare cominus ceperant. Sed cum supernè tela Barbari ingererent, saepius ipsi seriebantur quam vulnerabant. Ergo Alexander, & nominis sui, & promissi memor, dum actius quam cautius dimicat, confossus undique obruitur. Quem ut Charus jacentem respexit, futere in hostem, omnium

nium præter ultionem immemor, cæpit, multos-
 que hasta, quosdam gladio interemit. Sed cum tot
 unum inceserent manus, super amici corpus
 procubuit exanimis. Haud secus quam par erat
 promptissimorum juvenum cæterorumque mi-
 litum inerritu commotus Rex, signum receptui
 dedit. Saluti fuit, quod sensim, & intrepidi se
 receperunt, & Barbari hostem depulisse contem-
 ti, non insilitere cedentibus. Cæterum Alexan-
 der cum statuisset desistere incepto: quippe nul-
 la spes potiundæ petrae offerebatur, tamen spe-
 ciem ostendit in obsidione perseverantis. Nam
 & itinera obsideri iussit, & turres admo-
 veri, & fatigatis alios succedere. Cujus pertinacia co-
 gnita, Indi per biduum quidem, ac duas noctes
 cum ostentatione non fiducia modò, sed etiam
 victoriæ, epulati sunt tympana suo more pulsan-
 tes. Tertia verò nocte tympanorum quidem
 strepitus desierat audiri: cæterum ex tota petra
 faces refulgebant, quas accenderant Barbari, ut
 tutior esset ipsis fuga obscura nocte per invia sa-
 xa cursuris. Rex, Balacro qui specularetur præ-
 missio, cognoscit petram fuga Indorum esse de-
 sertam. Tum dato signo ut universi conelama-
 rent, incompositè sugientibus metum incussit,
 multique (tamquam adesset hostis) per lubrica
 saxa, perque invias cores præcipitati occide-
 runt. Plures aliqua membrorum parte mulctati,
 ab integris deserti sunt. Rex locorum magis
 quam hostium victor, tamen magnæ victoriæ
 sacrificiis, & cultu Deum satisfecit. Aræ in
 petra locatæ sunt Minervæ Victoriæque. Ducibus
 itineris, quos subire iusserat leviter armatos,
 etsi promissis minora præstiterant, pretium
 cum fide redditum est.

12. Petre, regionisque ei adjunctæ, Sifocosto tutela permilla. Inde processit Ecbolima, & cum angustias itineris obsideri viginti millibus armatorum ab Eryce quodam comperisset, gravius agmen exercitus Cæno ducendum modicis itineribus tradidit. Ipse prægressus cum funditore ac sagittario deturbatis qui obsederant saltum, sequentibus se copiis viam fecit. Indi, sive odio ducis, sive gratiam victoris Regis inuiti, Erycem fugientem adorti intemerunt, caputque ejus atque arma ad Alexandrum detulerunt. Ille, facto impunitatem dedit; honorem denegavit exemplo. Hinc ad flumen Indum sextis decimi, castris pervenit, omniaque (ut præceperat) ad trajiciendum præparata ab Hephæstione reperit. Regnabat in ea regione Omphis, qui patri quoque fuerat author dedendi regnum Alexandro. Et post mortem parentis legatos miserat, qui consulerent eum, regnare se interim vellet, an privatum opperiri ejus adventum? Permissoque ut regnaret, non tamen jus datum usurpare sustinuit. Is benignè quidem exceperat Hephæstionem, gratuitum frumentum copiis ejus admensus: non tamen ei occurrerat; ne fidem ullius, nisi Regis, experiretur. Itaque venienti obviam cum armato exercitu egressus est. Elephantum quoque per modica intervalla milicium agmini immixti, procul castellorum fecerant speciem. Ac primò Alexander, non socium, sed hostem adventare credebat. Jamque & ipse, arma milites capere, & equites discedere in cornu jusserat, paratos ad pugnam. At Indus, cognito Macedonum errore, jussis subsistere cæteris. ipse conceitat equum, quo vehabatur. Idem Alexander quoque fecit, sive ho-

stis, sive amicus occurreret, vel sua virtute, vel illius fide tutus, coivere, quod ex utriusque vultu posset intelligi, amicis animis; ceterum sine interprete non poterat conferi sermo. Itaque adhibito eo, Barbarus, occurrisse se dixit cum exercitu, totas imperii vires protinus traditurum, nec expectasse, dum per Nuntios daretur fides. Corpus suum, & regnum permittere illi, quem sciret gloriae militantem: nihil magis, quam famam timere perfidiae. Lætus simplicitate Barbari Rex, & dexteram fidei suae pignus dedit, & regnum restituit. LVI. Elephantis erant, quos tradidit Alexandro, multaque pecora eximiae magnitudinis. Tauros ad tria millia, pretiosum in ea regione, acceptumque animis regnantium armentum. Quærenti Alexandro, plures agricultores haberet, an milites: cum duobus Regibus bellanti sibi, majore militum, quam agrestium manu opus esse, respondit. Abisares, & Porus erant. Sed in Poro eminebat auctoritas. Uterque ultra Hydaspem amnem regnabat, & belli fortunam, quisquis arma inferret, experiri decreverat; Omphis, permittente Alexandro, & regium insigne sumpsit, & more gentis suae nomen, quod Patris fuerat Taxilem appellavere populares, sequente nomine imperium, in quemcumque transfret. Ergo cum per triduum hospitaliter Alexandrum accepisset, quarto die, & quantum frumenti copiis, quas Hephæstion duxerat, præbitum à se esset, ostendit: & aureas coronas ipsi, amicisque omnibus, præter hæc signati argenti octoginta talenta, dono dedit. Qua benignitate ejus Alexander mirè lætus, & quæ is dederat, remisit, & mille talenta ex præda, quam vehebat, adjecit: multaque convivalia ex auro, & argento

vata,

vata, pl
suis cur
cum ig
Barbar
menter
nam lat
dixit, t
talenti
tulisset,
occidisset
dos hor
menta
13.
omnia
tebant
Regem
ratus
eum C
dium p
tu occu
tum scilicet
præsto e
xander
fectione
que ele
tunum
bellum
rar. G
qui Ba
est. Ig
elepha
daipen
confede
LXXX
rum ro

vafa, plurimum Persicæ vestis, triginta equos ex suis cum iisdem insignibus queis assueverant, eunt ipsam veherent. Quæ liberalitas, sicut Barbarum astringerat, ita amicos ipsius vehementer offendit. E quibus Meleager super eorum largiore vino usus, gratulari se Alexandro dixit, quod saltem in India reperisset diguum talentis mille. Rex hæud oblitus, quàm ægrè tulisset, quod Clytum ob linguæ temeritatem occidisset, iram quidem tenuit, sed dixit, Invidos homines nihil aliud, quàm ipsorum esse tormenta.

13. Postero die Legati Abasatæ adjere Regem, omnia ditioni ejus ita ut mandatum erat, permittebant, firmataque invicem fide remittuntur ad Regem. Porumque quoquè nominis sui fama ratus ad deditorem posse compelli, misit ad eum Cleocharem, qui denuntiaret ei, ut stipendium penderet, & in primo finium suorum aditu occurreret Regi. Porus alterum ex his facturum sese respondit, ut intranti regnum suum præstò esset, sed armatus. Jam Hidaspen Alexander superare decreverat, cum Barzentes defectionis Arachosii author, vincus, trigintaque elephantis simul capti, perducuntur, opportunum adversus Indos auxilium. quippe plus in bellis quàm in exercitu spei aut virium illis erat. Gamaxusque Rex exiguæ partis Indorum, qui Barzenti se conjunxerat, vincus ad ductus est. Igitur transfuga, & Regulo in custodiam, elephantis autem Taxilli traditis, ad annum Hydaspem pervenit. In cujus ulteriore ripa Porus confederat, transitu prohibitorum hostem. LXXXV. elefantos objecerat eximio corporum robore, ultraque eos cutris CCC. & pedi-

tum XXX. fere millia: in quibus erant sagittarii (sicut ante dictum est) gravioribus telis quam ut apte excuti possent. Ipsum vehebat elephante super ceteras belluas eminenti. armaque auro, & argento distincta, corpus raræ magnitudinis honestabant. Par animus robori corporis, & quanta inter rudes poterat esse sapientia. Macedonas, non conspectus hostium solum, sed etiam fluminis, quod transcendendum erat, magnitudo deterrebat. Quatuor in latitudinem stadia diffusum profundo alveo & nusquam vada aperiente, speciem vasti maris fecerat. Nec pro spatio aquarum late stagnantium impetum coerebat, sed quasi in arctum cocuntibus ripis torrens, & elisus ferebatur, occultaque saxa inesse ostendebant pluribus locis undæ reperculsæ. Terribilior erat facies ripæ, quam equi virique compleverant. Stabant ingentes vastorum corporum moles, & de industria irritatæ horrendo stridore, aures fatigabant. Hinc hostis; hinc amnis capacia quidem bonæ spei petora, & sæpe se experta, improvise tamen pavore percusserant. quippe instabiles rates, nec dirigi ad ripam, nec tuto applicari posse credebant. Erant in medio amne insulæ crebræ, in quas Indi & Macedones nantes, levatis super capita armis, transibant. Ibi levia prælia consetebantur, & uterque Rex parvæ rei discrimine, summæ experiebatur eventum. Cæterum in Macedonum exercitu temeritate atque audacia insignes fuere Symmachus, & Nicanor, nobiles juvenes, & perpetua partium felicitate ad spernendum omne periculum accensi. Quibus ducibus promptissimi juvenum lanceis modo armati transire in insulam, quam frequens hostis

teneba
audaci
potera
modu
& supe
his qui
sunt
ablatis
gna ma
nentis
ad fall
insult
dem
præ
non p
potera
oppor
lemæ
proc
re, q
tes die
rum ag
stimula
atum
pate
fuerat
berna
mag
dit. A
dispar
proc
rum f
nec ag
prim
comm

tenebat, multosq; Indorum nulla re magis quam audacia armati interemerunt. Abire cum gloria poterant, si unquam temeritas felix inveniret modum. Sed dum supervenientes contemptim & superbe quoque expectant, circumventi ab his qui occulti enataverant, eminus obruti telis sunt. Qui effugerant hostem, aut impetu amnis ablati sunt, aut vorticibus impliciti. Eaque pugna multam fiduciam Porci crexit, cuncta cernentis è ripa. Alexander inops consilii, tandem ad fallendum hostem talem dolum intendit. Erat insula in flumine amplior cæteris, sylvestris eadem, & tegendis insidiis apta. Fossa quoque præalta haud procul à ripa, quam tenebat ipse, non pedites modò, sed etiam cum equis viros poterat abscondere. Ut igitur à custodia huius opportunitatis oculos hostium averteret, Ptolemæum cum omnibus turmis obequitare iussit procul insula, & subinde Indos clamore terreze, quasi flumen tranaturus foret. Per complures dies Ptolemæus id fecit, eoque consilio Porcum agmenque suum ei parti, quam se petere simulabat, coegit advertere. Jam extra conspectum hostis insula erat. Alexander in diversâ parte ripæ statui suum tabernaculum iussit, assuetamque comitari ipsum cohortem, ante id tabernaculum stare: & omnem apparatus regię magnificentie hostium oculis de industria ostendit. Attalum etiam, æqualem sibi, & haud disparem habitu oris, & co poris, ut que cum procul viseretur, veste regia exornat, præbiturum speciem, ipsum Regem illi ripæ præsidere, nec agitare de transitu. Huius consilii effectum primò morata tempestas est, mòx adjuvit, incommoda quoque ad bonos eventus vertente

fortuna. Trajicere anem cum cæteris copiis in regionem insulæ (de qua antè dictum est) parabat. Averso hoste in eos, qui cum Ptolemæo inferiorem obsederant ripam, cum procella imbrem vix sub tectis tolerabilem effudit, obrutiq; milites nimbo, in terram refugerunt, navigiis ratibusque desertis. Sed tumultuantium fremitus, obstrepentibus ripis, ab hoste non poterat audiri. Deinde momento temporis repressus est imber. Cæterum ad eò spissæ intendere se nubes, ut conderent lucem, vixque colloquentium inter ipsos facies noscitur. Terruisset alium obducta nox Cælo, cum ignoto ane navigandum esset, forsitan hoste eam ipsam ripam, quam cæci, atque improvidi, & ex periculo gloriæ accersentes petebant, occupante: obscuritatem, quæ cæteros terrebat, suam occasionem ratus, dato signo ut omnes silentio ascenderent in rates, eam, qua ipse vehabatur, primam jussit expelli. Vacua erat ab hostibus ripa, quæ petebatur: quippe adhuc Porus Ptolemæum tantum intuebatur. Una ergo navi, quam petra fluctus illiserat, hærente, cæteræ evadunt: armaque capere milites, & ire in ordinem jussit.

14. Jàmque agmen in cornua divisum ipse ducebat, cum Poro nuntiatum, armis, virisque ripam obtineri, & rerum adesse discrimen. Ac primò humani ingenii vitio spei suæ indulgens, Abisarem belli socium, (& ità convenerat,) adventare credebat. Mòx liquidiore luce aperiente hostem, centum quadrigas, & quatuor millia equitum venienti agmini Porus objecit. Dux erat copiarum, quas præmisit, Hages frater ipsius. Summa virium in curribus. senos viros singuli vehabant, duos clypeatos, duos sagittarios

ab

ab ur
haud
ubi co
in ho
hujus
etum e
camp
velque
vix, &
der, e
est. Se
Indos
trum
gna s
lud ul
nis in
ceps ic
num
per lu
bant e
equi no
etiàm i
tamèn
rum,
tostor
proxim
eos p
pulsat
rat.
notur
mula
maxim
deseru
tur. C
acie no

ab utroque latere dispositos, cæteri aurigæ erant
 hæud sanè inermes: quippè jacula complura,
 ubi cominus præliandum erat, omissis habenis,
 in hostem ingerebant. Cæterum vix ullus usus
 hujus auxilii eo die fuit. Namque (ut supra di-
 ctum est) imber violentius, quàm alias susus,
 campos lubricos, & inequitabiles fecerat: gra-
 vesque, & propemodùm immobiles currus illu-
 viæ, & voraginibus hærebant. Contra Alexan-
 der, expedito, ac levi agmine strenuè investus
 est. Scythæ, & Dahæ primi omnium invasere
 Indos. Perdiccam deindè cum equitibus in dex-
 trum cornu hostium emisit. Jàm undique pug-
 na se moverat, cum ii, qui currus agebant, il-
 lud ultimum auxilium suorum tati, effusis habe-
 nis in medium discrimen ruere cœperunt. An-
 ceptus id malum utrisque erat. Nam, & Macedo-
 num pedites primo impetu obterebantur, &
 per lubrica, atque invia immissi currus excurie-
 bant eos, à quibus regebantur. Aliorum turbati
 equi non in voragines modò; lacunasque, sed
 etiàm in amnem præcipitavere curricula. Pauci
 tamèn hostium tenus exacti penetravere ad Po-
 rum, acerrimè pugnam cientem. Is ut dissi-
 patos tota acie currus vagari sine rectoribus vidit,
 proximis amicorum distribuit elephantos. Post
 eos posuerat pedites, ac sagittarios tympana
 pulsare solitos. Id pro cantu tubarum Indis e-
 rat. nec strepitu eorum movebantur; olim ad
 notum sonum auribus mitigatis. Herculis si-
 mulacrum agmini peditum præferebatur, id
 maximum erat bellantibus incitamentum: &
 deseruisse gestantes militare flagitium habeba-
 tur. Capitis enim sanxerant pœnam iis, qui ex
 acie non retulissent; metu, quem ex illo hos e

quondam conceperant, etiam in religionem ven-
 nationemque converso. Macedonas non bel-
 liarum modo, sed etiam ipsius Regis aspectus
 parumper inhibuit: Belluæ dispositæ inter ar-
 matos, speciem turrium procul fecerant. Ipse
 Porus humanæ magnitudinis propemodum ex-
 cesserat formam, magnitudinis adjicere vide-
 batur bellua, qua vehebatur, tantum inter cæ-
 teras eminens, quantum aliis ipse præstabat.
 Itaque Alexander contemplatus & Regem, &
 agmen Indorum, Tandem, inquit, par animo
 meo periculum video. Cum bestiis simul & cum
 egregiis viris res est. Intuensque Cœnum: Cum
 ego, inquit, Ptolemæo, Perdiccaque, & Hephæstio-
 ne comitatus in lævum hostium cornu impetum fe-
 cero, viderisque me in medio ardore certaminis ipse
 dextrum move, & turbatis signa inser. Tu, Anti-
 gone, & tu, Leonate, & Tauron, invehimini non in
 mediam aciem, sed urgebitis frontem. Hastæ nostræ
 prælongæ & validæ, non aliâs magis quàm adversus
 belluas rectoresque earum usui esse poterunt. Detur-
 bate eos, qui vehuntur, & ipsas confodite. Anceps
 genus auxilii est, & in suos acrius furit. In hostem
 enim imperio, in suos pavore agitur. Hæc elocu-
 tus, concitat equum primus. Jamque (ut des-
 tinatum erat) in vaserat ordines hostium, cum
 Cœnus ingenti vi in lævum cornu invehitur.
 Phalanx quoque in mediam Indorum aciem uno
 impetu prorupit. At Porus quæ equitem in-
 vehi senserat, belluas agi iussit. Sed tardam, & pe-
 ne immobile animal, equorum velocitatem æ-
 quare non poterat. Nec saggitarum quidem
 ullus erat Barbaris usus. Quippe longas, &
 prægraves, nisi prius in terra statuerent arcum,
 hand satis aptè & commodè imponunt: tum hu-

mo lub
 licentes
 Ergo (q
 turbati
 pit) re
 errabat
 stare qu
 stium ju
 Porus u
 fuerat p
 are per
 agi jub
 insolit
 vidum
 dinesq
 bant la
 Agria
 concur
 bellu
 elepha
 inflare
 avidius
 vulari
 retis, v
 Præcip
 arma
 tibus
 quene
 multu
 securi
 erat)
 cant g
 queis a
 quam
 in ipsa

mo lubrica & ob id impediēte conatum, molientes ictus, celeritate hostium occupabantur. Ergo spreto Regis imperio (quod fere fit, ubi turbatis acius metus quàm dux imperare cepit) totidem erant imperatores, quoragmina errabant. Alius jungere aciem, alius dividere; stare quidam, & nonnulli circumvchi terga hostium jubebat. Nihil in medium consulebatur. Porus tamen cum paucis, quibus metu potior fuerat pudor, colligere dispersos, obvius hosti ire pergit, elephantosque ante agmen suorum agi jubet. Magnum belluæ injecere terrorem, insolitusque stridor non equos modò, tam pavidum ad omnia animal, sed viros quoque, ordinisque turbaverat. Jam fugæ circumspiciebant locum paulò ante victores, cum Alexander Agrianos, & Tracas leviter armatos, meliorem concursatione quàm cominus militem, emisit in belluas. Ingentem ij vim telorum injecere & elephantis, & regentibus eos, Phalanx quoque instare constanter territis cepit. Sed quidam avidius persecuti belluas, in semet irritavere vulceribus. Obruti ergo pedibus earum; cæteris, ut parcius instarent, fuisse documentum. Præcipue terribilis illa facies erat, cum manu arma virosque corripere, & super se regentibus traderent: Anceps ergò pugna, nunc sequentium, nunc fugientium elephantos, in multum diei varium certamen extraxit, donec securibus (id namque genus auxilii præparatum erat) pedes amputare cæperunt. Copias vocant gladios leviter curvatos falcibus similes, queis appetebant belluarum manus. Nec quidquam inexpertum, non mortis modò, sed etiam in ipsa morte novi supplicii, timor omittebat.

Ergo elephanti vulneribus tandem fatigati, suos impetu sternunt, & qui texerant eos, præcipitari in terram ab ipsis obterebantur. Itaque peccorum modò magis pavidì, quàm infestì, ultra aciem exigebantur. Cùm Porus destitutus à pluribus tela multò antè præparata, in circumfusos, ex elephante suo cæpit ingerere, multisq; eminus vulneratis, expositus inde ad ictus undique petebatur. Novem jam vulnera hinc tergo, illinc pectore exceperat: multoque sanguine profuso, languidis manibus magis elapsa, quàm excussa tela mittebat. Nec segniùs bellua instincta rabie nondum saucia, invehebatur ordinibus, donèc rector belluæ Regem conspexit fluentibus membris, omissisque armis vix compotem mentis. Tum belluam in fugam concitat, sequente Alexandro. Sed equus ejus multis vulneribus confossus, deficientisque procubuit, posito magis Rege, quàm effuso. Itaque dum equum mutat, tardiùs insecutus est. Interim frater Taxillis Regis Indorum præmissus ab Alexandro, monere cæpit Porum, ne ultima experiri perseveraret, dederetque se victori. At ille, quanquàm exhaustæ erant vires, deficientisque sanguis, tamen ad notam vocem excitatus: *Agnosco*, inquit, *Taxillis fratrem, imperii regniq; sui proditorem*; & telum, quod unum fortè non effluerat, contorsit in eum; quod per medium pectus penetravit ad tergum. Hoc ultimo virtutis opere edito, fugere acriùs cæpit. Sed elephante quoque, qui multa exceperat tela, deficientibus. Itaque sistit fugam, peditemque sequenti hosti objecit. Jam Alexander consecutus erat; & pertinacia Pori cognita, vetabat resistèntibus parci. Ergo undique, & in pe-

dites,
queis
Indus
eum
bere
quoque
pora in
victori
intere
trahet
bellua
peten
suo i
confe
tur.
non e
malus
cognit
les eff
zibi en
ris, resp
sti. Ne
enim n
rem e
parvus
garu
secer
perita
nend
pe m
fortu
mod
Egr
pugn
nius

dices, & in ipsum Porum tela congesta sunt; quis tandem gravatus, labi ex bellua cœpit. Indus, qui elephantum regebat, descendere eum ratus, more solito elephantum procumbere iussit in genua. qui ut se submisit, cæteri quoque (ita enim instituti erant) demisere corpora in terram. Ea res, & Porum, & cæteros victoribus tradidit. Rex spoliari corpus Pori, interemptum esse credens, iussit: & qui detraherent lorica, vestemque, concurrere: cùm bellua Dominum tueri, & spoliantes cœpit appetere, levatumque, corpus ejus rursus dorso suo imponere. Ergo telis undique obruitur, confossoque eo, in vehiculum Porus imponitur. Quem Rex ut vidit allevantem oculos, non odio, sed miseratione commotus, *Quæ malum, inquit, amentia te coegit, rerum mearum cognita fama, belli fortunam experiri, cùm Taxiles esset in deditis clementiæ meæ tam propinquum tibi exemplum?* At ille, *Quoniam, inquit, percontaris, respondebo ea libertate, quam interrogando fecisti. Neminem me fortiorem esse censebam. Meas enim noveram vires, nondum expertus tuas; fortiorem esse te, belli docuit eventus. Sed nesci quidem parum felix sum, secundus tibi.* Rursus interrogatus, quid ipse victorem statuere debere censeret. *Quod hic, inquit, dies tibi suadet, quo expertus es, quàm caduca felicitas esset.* Plus monendo profecit, quàm si precatus esset. Quippe magnitudinem animi ejus interitum, ac ne fortuna quidem infractam, non misericordia modò, sed etiam honore excipere dignatus est. Ægrum curavit haud secus quam si pro ipso pugnasset. Confirmatum, contra spem omnium, in amicorum numerum recepit. Mox donavit

navit a pliore regno quam tenuit, Nec sanè quid-
 quam ingenium ejus solidius aut constantius ha-
 buit, quam admirationem veræ laudis & glo-
 riæ. Simplicius tamen famam æstimabat
 in hoste, quam in cive: quippe à suis
 credebat magnitudinem suam
 destitui posse: eandem
 clariorem fore,
 quò
 majores fuissent
 quos ipse
 vicisset.

663

QU

AL

1. I

2.

lites f
 aione

3.

der, C

4. S

carum

tes bal

temp

5.

immu

bus da

dies e

6.

parcer

mand

7. C

prossa

sander

QUINTI CURTII
DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI

Regis Macedonum

LIBER NONUS.

BREVIARIUM LIBRI.

1. **D**Evicto Poro, in Indiam penetrat Alexander, variasque gentes & urbes, quarum mores describuntur, sibi subjicit.
2. Gangavidas & Pharrasios aggressurus, milites fatigatos & bellum deinceps, prolixa oratione ad perseverantiam hortatur.
3. Canus, militum nomine, Alexandro respondet, & paulo post morbo extinguitur.
4. Sabijs, & alijs expugnatis, regionem Oxydracorum, & Mallorum ingreditur. Oratione ad milites habita, Barbaros fugat, eorumque oppidum, contempso Demophoonte vate, obsidet.
5. Præcipiti saltu in Oxydracorum oppidum se immitens, graviter vulneratur, & ferissimis quibusdam ducibus desideratis, oppidoque post aliquot dies expugnato, sibi suisque restituitur.
6. Ab amicis rogitus, ut saluti suæ publicæque parceret, generosè respondit, in insituto suo de domando orbe perseverans.
7. Græcorum quorundam in Bactris defectio repressa. Dum Indorum legatos convivio excipit Alexander, inter Horyatam, & Dixippum, quibus
tan-

tandem imparibus armis duello certant, rixa ori-
tur. Paulo post Dioxippus inimicorum calumniis
ultra modum irritatus, seipsum interemit.

8. Donis à Legatis Indorum acceptis, Sabracas,
Musicanos, Præstos, aliosque populos debellat. Pro-
lem eo venenata plaga accepta curato, ope cujus-
dam herbae, cujus species in somnis Alexandro est
oblata.

9. Cupidine visendi Oceani correptus, non sine
periculis propter nautarum imperitiam, tandem
voti sui compos redditur.

10. Ab Oceano in Arabitarum, Gedrosorum,
& Indorum regiones revertitur; ubi cum fame, &
pestilentia luctatur exercitus; deinde liberatur,
planèque restituitur. Unde secutus est probrosus
bacchantium lusus, suppliis Aspastis Sarrapir
cruentatus.

ALXANDER tam memorabili
victoria lætus, qua sibi Orientis fi-
nes apertos esse censebat, Soli victi-
mis cæsis, milites quoquè, quo
promptioribus animis reliqua belli
munia obirent, pro concione laudatos docuit,
quidquid Indis virium fuisset, illa dimicatione
prostratum: cæteram opimam prædam fore, ce-
lebratasque opes in ea regione eminere, quam
peterent. Proinde jam vilia, & absoleta esse spo-
lia de Persis: gemmis, margaritisque, & auro,
atque ebore Macedoniam, Græciamque, non
suas tantùm domos repleturum. Avidi milites,
& pecuniæ, & gloriæ, simul quia nunquam af-
firmatio ejus fefellerat eos, pollicentur operam:
dimissisque cum bona spe, navigia ædificari ju-
bet, ut cum totam Asiam percussissent; finem

tertia-

terratur
in proxi
gressi,
res. R
in iisd
men be
ignari a
urbibus
peraver
mille au
portior
aut na
qui pr
ad Al
licenti
ne cog
aut fin
rum el
sit, si
ventur
interior
imment
eximian
Plexiq
humu
tur,
sed ar
ries si
& aqu
quog
Soren
gis no
teque
est. H
raote

terrarum mare inviseret. Multa materia navalis
 in proximis montibus erat, quam cedere ag-
 gressi, magnitudinis inusitatae reperere serpen-
 tes. Rhinoceros quoque rarum alibi animal,
 in iisdem montibus erant. Cæterum hoc no-
 men belluis inditum à Græcis, sermonis ejus
 ignari aliud lingua sua usurpant. Rex duabus
 urbibus conditis in utraque fluminis, quod su-
 peraverat, ripa, copiarum Duces coronis, &
 mille aureis singulos donat. Cæteris quoque pro-
 portione aut gradu, quem in militia obtinebant,
 aut navatæ operæ, honos habitus est. Abisares,
 qui prius, quam cum Poro dimicaretur, Legatos
 ad Alexandrum miserat, rursus alios misit, pol-
 licentes omnia facturum, quæ imperasset, modò
 ne cogeretur corpus suum dedere. Neque enim
 aut sine regio imperio victurum, aut regnatu-
 rum esse captivum. Cui Alexander nuntiari jus-
 sit, si gravaretur ad se venire, ipsum ad eum esse
 venturum. Hinc Poro, amæque superato, ad
 interiora Indiæ processit, Sylvæ erant propè in
 immensum spatium diffusæ, procerisque, & in
 eximiam altitudinem editis arboribus umbrosæ.
 Plerique rami instar ingentium stipitum flexi in
 humum, rursus, qua se curvaverant, erigeban-
 tur, adeò ut species esset non rami resurgentis,
 sed arboris ex sua radice generatæ. Cæli tempe-
 ries salubris: quippe & vim solis umbræ levant,
 & aquæ largæ manant è fontibus. Cæterum hic
 quoque serpentium magna vis erat, squamis ful-
 gorem auri reddentibus. Virus hæud ullum ma-
 gis noxium est; quippe morsum præsens mors
 sequebatur, donec ab incolis remedium oblatum
 est. Hinc per deserta ventum est ad flumen Hy-
 draoten. Junctum erat flumini nemus opacum ar-
 bori-

boribus alibi inustratis, agrestiumque paronum
 multitudine frequens. Castris inde motis, oppidū
 haud procul positum corona capit, obsidibusque
 acceptis, stipendium imponit. Ad magnam deinde
 (ut in ea regione) urbem pervenit: non muto
 solum, sed etiam palude munitam. Ceterum Bar-
 bari vehiculis inter se iunctis dimicaturi occurre-
 runt. Aliis tela, aliis hastæ, aliis secures erant:
 transiliebantque in vehicula strenuo saltu, cum
 succurrere laborantibus suis vellent. Ac primò
 insolitum genus pugnae Macedonas tenuit, cum
 eminus vulnerarentur. Deinde spreto tam incondi-
 dito agmine, ab utroque latere vehiculis circumfu-
 si, repugnantes fodere cœperunt. Et vincula,
 quæ conferta erant, iussit incidi, quò facilius
 singula circumvenirentur. Itaque octingentis
 suorum amissis, in oppidum refugerunt. Postero
 die scalis undique admotis, muri occupantur.
 Paucis pernicitas saluti fuit; qui cognito ur-
 bis excidio, paludem tranavere, & in vicina op-
 pida ingentem intulere terrorem: invictum ex-
 exercitum, & Deorum profectò, advenisse, me-
 morantes. Alexander ad vastandum eam regio-
 nem, Perdicca eum expedita manu misso, par-
 tem copiarum Eumeni tradit, ut is quoque Bar-
 baros ad deditonem compelleret. Ipse ceteros
 ad urbem validam, in quam aliarum quoque
 confugerant incolæ, induxit. Oppidani missis
 qui Regem deprecarentur, nihilominus bellum
 parabant: quippe orta seditio in diversa consilia
 diduxerat vulgum. Alii omnia deditione po-
 tiora: quidam nullam opem in ipsis esse duce-
 bant. Sed dum nihil in commune consulitur,
 qui deditioni imminebant, a pertis portis hos-
 tem recipiunt. Alexander, quanquam belli au-
 tho-

thoribus
 nia data
 deinde
 tur ante
 ut pote
 caverunt
 commen-
 re: cete
 dem acce-
 tum est.
 bonisqu
 parent
 rum q
 manda
 brorum
 bent.
 te con
 eadem
 dum,
 Sophoc
 nulli in
 bant: d
 urbem
 bito pa
 dulcis
 baros
 ro pu
 bar.
 quoq
 debar
 tudin
 gueba
 cipere
 Nobil
 latrae

thoribus jure poterat irasci, tamen omnibus ve-
 nia data, & obsidibus acceptis, ad proximam
 deinde urbem castra movit. Obsides ducebantur
 ante agmen: quos cum è muris agnovissent,
 ut pote gentis ejusdem, in colloquium convo-
 caverunt. Illi clementiam Regis simulque vim
 commemorando, ad deditiorem eos compule-
 re: ceterasque urbes simili modo deditas in fi-
 dem accepit. Hinc in Regnum Sophitis perven-
 tum est. Gens, ut Barbari, sapientia excellit,
 bonisque moribus regitur. Genitos liberos non
 parentum arbitrio tollunt, aluntque: sed co-
 rum quibus spectandi infantium habitum cura
 mandata est. Si quos segnes aut aliqua mem-
 brorum parte inutiles notaverunt, necari ju-
 bent. Nuptiis coeunt, non genere, ac nobilitate
 conjunctis, sed electa corporum specie: quia
 eadem aestimatur in liberis. Hujus gentis oppi-
 dum, cui Alexander admovent copias, ab ipso
 Sophite obrinebatur. Clausæ erant portæ, sed
 nulli in muris turribusque se armati ostende-
 bant: dubitantque Macedones, deseruissentne
 urbem incolæ, an fraude se occulerent. cum su-
 bito patefacta portæ, Rex indus cum duobus a-
 dultis filiis accurrit, multum inter omnes Bar-
 baros eminens corporis specie. Vestis erat au-
 ro purpuraque distincta, quæ etiam crura vela-
 bat. Aureis soleis insuerat gemmas. Lacerti
 quoque & brachia margaritis ornata erant. Pen-
 debant ex auribus insignes candore, & magni-
 tudine lapilli. Baculum aureum berylli distin-
 guiebant. Quo tradito, precatus, ut sospes ac-
 ciperet, se, liberosque, & gentem suam dedit.
 Nobiles ad venandum canes in ea regione sunt:
 latratu abstinere dicuntur, cum videre feram:

leonibus maximè infesti. Horum vim ut ostenderet Alexander, in conspectu leonem eximie magnitudinis iussit emitti, & quatuor omnino ad moveri canes; qui celeriter occupaverunt feram: cum ex iis, qui assueverant talibus ministeriis unus, canis leonis cum aliis inhaerentis crus avellere, & quia non sequebatur, ferro amputare cepit. nec sic quidem pertinacia victa, rursus aliam partem secare institit; & inde non segnitus inhaerentem, ferro subinde cadebat. Ille in vulnere feræ dentes moribundus quoque infixerat. Tãtam in illis animalibus ad venandum cupiditatem ingenerasse naturam memoriæ proditum est. Equidem plura transcribo, quàm credo. Nãm nec affirmare sustineo, de quibus dubito; nec subducere, quæ accepi. Relicto igitur Sophite in suo regno, ad fluvium Hypasin processit, Hephaestione, qui diversam regionem subegerat, conjuncto. Phegelas erat gentis proximæ Rex; qui populatibus suis colere agros (ut assueverant) iussis, Alexandro cum donis occurrit. Nihil quod imperaret detrectans, biduum apud eum substitit.

2. Rex tertio die annem superare decreverat, transitu difficile, non spatio solum aquarum, sed etiam saxis impeditum. Percontatus igitur Phegelam, quæ noscenda erant, undecim dierum ultra flumen per vastas solitudines iter esse cognoscit: excipere deinde Gangem maximum totius Indiæ fluminum. Ulteriore ripam colere gentes Gangaridas, & Pharrasios, eorumque Regem esse Aggrammen, viginti millibus equitum, ducentisque peditum, obsidentem vias. Ad hæc quadrigarum duo millia trahere, & præcipuum terrorem elephantos, quos trium millium numerum explere dicebat. Incredibilia

Regi

Regi om
cum eo c
dicerent
haud fal
ret non
fortis: q
questu p
haud inde
propiorer
locum ad
specie ru
catis que
invisum
fortuna
multiplic
stem, b
vim flum
mum p
num,
ritia glo
vium, nil
dubitaba
rum, in
flumin
cururi
gis par
idem s
imper
suorum
garum
dem p
ratione
hunc r
milites
colis.

Regi omnia videbantur. Igitur Porum (nani cum eo erat) percunctatur, an vera essent, quæ dicerentur. Ille vires quidem gentis, & regni haud falsò jactari affirmat. Cæterùm qui regnaret non modò ignobilem esse, sed etiam ultimæ fortis: quippe Patrem ejus tonsorem vix diurno questu propulsantem famem, propter habitum haud indecorum cordi fuisse Reginae. Ab ea in propiorem ejus, qui, tum regnasset, amicitia locum admotum, interfecto eo per insidias, sub specie tutelæ liberum, ejus inuasisse regnum, necatisque pueris, hunc, qui non regnat generalisse, invisum, vilemque popularibus, magis paternæ fortunæ, quàm suæ memorem. Assertio Porii multiplicem animo Regis iniecerat curam hostem, belluasque spernebat, situm locorum, & vim fluminum extimescebat. Relegatos in ultimum penè rerum humanarum persequi terminum, & eruere, arduum videbatur. Rursus avaritia gloriæ, & insatiabilis cupido famæ, nihil in vium, nihil remotum videre sinebat. Et interdum dubitabat, an Macedones tot emensi spatia terrarum, in acie, & in castris senex facti, per objecta flumina, per tot naturæ obstantes difficultates, secuturi essent. Abundantes, onustosque præda, magis parta frui velle, quàm acquirenda fatigari. Nò idem sibi, & militibus animi esse. Se totius orbis imperium mente complexum, adhuc in operum suorum primordio stare. Militem labore defatigatum, proximum denique fructum, finito tandem periculo, expectare. Vicit ergo cupido rationem, ad concionem vocatis militibus, ad hunc maxime modum disseruit: *Non ignoro, milites, multa, quæ terrere vos possunt ab incolis. India per hos dies de industria esse jactata.*

Sed

Sed non est improvisa nobis mentientium vanitas. Sic Ciliciae fauces, sic Mesopotamiae campos, Tigrim & Euphratem, quorum alterum vado transivimus, alterum ponte, terribilem fecerant Persae. Nunquam ad liquidum fama perducitur; omnia, illa tradente, majora sunt vero. Nostra quoque gloria cum sit ex solido, plus tamen habet nominis, quam operis. Modo quis belluas offerentes manium speciem, quis Hydaspem amnem, quis caetera auditu majora quam vero, sustinere posse credebat? Olim hercule fugissemus ex Asia, si nos fabula debellare potuissent. Creditisne elephantorum greges majores esse, quam usquam armentorum sunt: cum & varum sit animal, nec facile capiatur, multoque difficilium mitigetur. Atqui eadem vanitas copias peditum equitumque numeravit. Nam flumen quo latius fusum est, hoc placidius stagnat; quippe angustis ripis coercita, & in angustiore alveum elisa, torrentes aquas invehunt; contra spatium alvei segnior cursus est. Praeterea in ripa omne periculum est, ubi applicantes navigia hostis expectat. Ita quamvis cum flumen intervenit, idem futurum discrimen est evadentium in terram. Sed omnia ista vera esse singamus. Utrumne vos magnitudo belluarum an multitudo hostium terret? Quod pertinet ad elephantos, praesens habemus exemplum: in suos vehementius, quam in nos incurrerunt. Tam vasta corpora securibus falcibusque mutilata sunt. Quid autem interest, totidem sint, quos Porus habuit an tria millia, cum, uno aut altero vulneratis, caeteros in fugam declinare videamus? Deinde paucos quoque incommodè regunt; congregata vero tot millia ipsa se elidunt, non nec stare, nec fugere potuerint inhabiles vastorum corporum moles. Equidem sic animalia ista contempsi, nisi cum haberem, ipse non opposuerim: satis gnarus, plus

plus suis
 quatum po
 paucis en
 inconditi
 multum
 annis,
 Arbella
 sunt. Ser
 aquam su
 per Helles
 cognane
 Etiana
 ter nos.
 frat m
 gestura
 vobiscu
 citus n
 alacri
 rum la
 Perven
 ignavia
 verem
 faciunt
 manib
 & im
 duco, q
 lud m
 Digni
 lingua
 num f
 in me
 ero, qu
 unteu
 dicam
 unum

plus suis quam hostibus periculi inferre. At enim equitum peditemque multitudo vos commovet. Cum paucis enim pugnare soliti estis; & nunc primum inconditam sustinebitis urbem! Testis adversus multitudinem invicti Macedonum roboris Granicus amnis, & Cilicia inundata cruore Persarum, & Arbella cujus capi de victorum à nobis ossibus strati sunt. Sed hostium legiones numerare cepistis, posteaquam solitudinem in Asia vincendo fecistis. Cum per Hellespontum navigarem, de paucitate nostra cogitandum fuit. Nunc nos Scythæ sequuntur, Bactriana auxilia præsto sunt. Dabæ, Sogdianique inter nos militant. Nec tamen illi turbæ confido. Vestras manus intueor, vestram virtutem, rerum, quas gesturus sum, vadem prædemque habeo. Quam diu vobiscum in acie stabo, nec meos, nec hostium exercitus numeravero. Vos modò animos mihi plenos alacritatis ac fiduciæ adhibete. Non in limine operum laborumque nostrorum, sed in exita stamus. Pervenimus ad Solis ortum, & Oceanum; nisi obstet ignavia: inde victores, per domito sine terrarum, revertemur in patriam. Nolite (quod pigri & zycolo faciunt) maturos fructus per inertiam amittere à manibus. Maiora sunt periculis præmia, dives eadè & imbellis est regio, itaque non tam ad gloriam vos duco, quam ad prædam. Digni estis, qui opes, quas illud mare litoribus invexit, referatis in patriam. Digni, qui nihil in expertum, nihil metu omisum relinquantis. Per vos, gloriamque vestram, qua humanum fastigium exceditis, perque & mea in vos, & in me vestra merita, quibus invicti contendimus, oro, quoque, ne humanarum rerum terminos advenientem, alumnium commilitonemque vestram, ne dicam Regem, deseratis. Cætera vobis imperavi hoc unum debiturus sum. Et is vos rogo, qui nihil unquam

quam vobis præcipi, quin primus me periculis obrulerim, qui sæpe aciem clypeo meo texi, ne infringeretis in manibus meis palmam, qua Herculem, Liberumque Patrem, si invidia abfuerit, æquabo. Date hoc precibus meis, & tandem obstinatum silentium rumpite. Ubi est ille clamor, alacritatis vestræ index? Ubi est ille meorum Macedonum vultus? Non agnosco vos milites, nec agnosci videor à vobis. Surdas jamdudum aures pulso. Aversos animos, & infractos excitare conor. Cùmque illi in terram demissis capitibus tacere perseverarent: Nescio quid, inquit, imprudens in vos deliqui, quod me ne intueri quidem vultis. In solitudine mihi videor esse. Nemo respondet, nemo saltem negat quos alloquor. Quid autem postulo? Vestram gloriam, & magnitudinem vindicamus. Ubi sunt illi quorum certamen paulo ante vidi contendentium, qui potissimum vulnerati Regis corpus exciperent? Desertus, destitutus sum, hostibus deditus. Sed solus quoque ire perseverabo. Obiicite me fluminibus, & belluis, & illis gentibus, quarum nomina horretis. inveniam qui desertum à vobis sequantur. Scithæ, Bactriani que erunt mecum, hostes paulò antè, nunc milites nostri. Mori præstat, quam precario Imperatorem esse. Ite reduces domos, ite deserto Rege ostantes. Ego hic à vobis desperatæ victoriæ, aut honesta mori locum inveniam.

3. Nec sic quidem ulli militum vox exprimi potuit. Expectabant ut Duces, Principesque ad Regem perferrent, vulneribus, & continuo labore militiæ fatigatos non detrectare mûnia, sed sustinere non posse. Cæterum illi metu attoniti in terram ora defixerant. Igitur primò fremitus sua sponte, deinde gemitus quoque oritur, paulatim-

beinqua
bus lac
diam ve
ret, ter
sa con
cunctas
re, sig
milites
Regem
caulam
hibeant
fecto p
per ir
guine
Proina
& exa
vel au
rum
ma ex
imperii
secutis
Rex, m
etiam m
rat, in
melius
in ul
parat
tam.
latebr
sol vid
animo
per in
Intuere
tot cicat
arma d

lacrimaque liberius dolor exigi cœpit, mananti-
 bus lacrymis, adeò ut Rex, ira in misericor-
 diam versa, ne ipse quidem, quamquam cupe-
 ret, temperate oculis potuerit. Tandem univer-
 sa concione effusius flente, Cœnus ausus est,
 cunctantibus cæteris, propius tribunal accede-
 re, significans se loqui velle. quem ut videre
 milites detrahentem galleam capiti, (ita enim
 Regem alloqui mos est) hortari ceperunt, ut
 causam exercitus ageret. Tum Cœnus: *Dii pro-*
hibeant, inquit, *a nobis impias mentes, & pro-*
fecto prohibent. Idem animus est tuis, qui suis sem-
 per ire quò iusseris, pugnare, periclitari, san-
 guine nostro commendare posteritati tuum nomen.
 Præinde si perseveras, inermes quoque, & nudi,
 & exangues, utinamque tibi cordi est, sequimur,
 vel antecedimus. Sed si audire vis non fictas tuo-
 rum militum voces, rerum necessitate ulti-
 ma expressas; præbe, quæso, propitias aures,
 imperium, atque auspiciam tuam constantissimè
 secutis, & quocumque pergis, secuturis. Vicisti,
 Rex, magnitudine rerum non hostes modò, sed
 etiam milites. Quidquid mortalitas capere pote-
 rat, implevimus. Emensis maria, terrasque,
 melius nobis, quam incolis omnia nota sunt. Penè
 in ultimo mundi fine consistimus: in alium orbem
 paras ire, & Indiam quaeris, Indis quoque igno-
 tam. Inter feras, serpentesque degentes eruere ex
 latebris, & cubilibus suis expetis, ut plura, quam
 sol vider, victoria lustres. Digna prorsus cogitatio
 animo tuo, sed altior nostro. Virtus enim tua sem-
 per in incremento erit, nostra vis in fine iam est,
 Intuere corpora exanguia, tot perfossa vulneribus,
 tot cicatricibus putrida. Jam tela hebetia sunt, iam
 arma deficiunt. Vestem Persicam induimus, quia

domestica subvehi non potest, in externum degeneravimus cultum. Quoto cuique lorica est, quis equum habet? Sube queri, quam multis servi ipsorum persecuti sunt, quid cuique superfit ex praeda. Omnium victores, omnium inopes sumus. Nec luxuria laboramus, sed bello. Instrumenta belli consumpsimus. Hunc tu pulcherrimum exercitum nudum objicies belluis? Quarum ut multitudinem augeant de industria Barbari, magnum tamen esse numerum etiam ex mendacio intelligo. Quod si adhuc penetrare in Indiam certum est, regio à Meridie minus vasta est. Qua subacta, licebit decurrere in illud mare, quod rebus humanis terminum voluit esse natura. Cur circuitu petis gloriam, quæ ad manum posita est? Hic quoque occurrit Oceanus. Nisi mavis errare, pervenimus, quo tua fortuna ducit. Hæc tecum, quam sine te cum his loqui malui; non ut inivem circumstantiis exercitus gratiam, sed ut vocem loquentium potius, quam ut gemitum murmurantium audires. Ut finem orationi Cænis imposuit, clamor undique cum ploratu oritur, Regem Patrem, Dominum, confusis appellantium vocibus. Jamque, & alii Duces, præcipuequæ seniores, quæ ob ætatem, & excusatio honestior erat, & auctoritas major: eadem præcabantur. Ille nec castigare obstinatos, nec mitigare poterat iratos. Itaque inops consilii desilivit è tribunali, claudique regiam iussit, omnibus, præter assuetos, adire prohibitis. Biduum iræ datum est, tertio die processit: erigique duodecim aras ex quadrato saxo, monumentum expeditionis suæ; munimenta quoque castrorum iussit extendi, cubiliaque amplioris formæ, quam pro corporum habitu, relinqui, ut speciem omnium augetet, postexitati fallax miraculum præparans.

Hinc

Hinc
sione
tincti
adje
zione
niam
ficati
Thrac
præter
addux
& arge
vetera
Ocean
Porur
finitar
in ædi
da quo
am ap
amile
Elepha
jullis, s
stadia s
Jocis ex
4. P
das pes
rit in f
majore
te, cep
ferarum
que, eti
ostende
CCL. J
nem; C
peditum
luerat,

Hinc repetens quæ mensus erat, ad flumen Acesionem locat castra. Ibi fortè Cœnus morbo extinctus est, cuius morte ingemuit Rex quidem : adjecit tamen , propter paucos dies longam orationem eum exorsum , tamquam solus Macedoniam visurus esset. Jàm in aqua classis, quam edificati jusserat , stabat. Inter hæc Memnon ex Thracia in supplementum equitum VI. millia , præter eos ab Harpalo peditum septem millia adduxerat, armaque viginti quinque millia auro, & argento cæлата pertulerat : queis distributis , vetera cremari jussit. Mille navigiis aditurus Oceanum , discordes, & vetera odia retrahentes Porum, & Taxilem Indiæ Reges, firmata per affinitatem gratia , reliquit in suis regnis , summo in ædificanda classe amborum studio usus. Oppida quoque duo condidit, quorum alterum Nicæam appellavit, alterum Bucephalon, equi, quem amiserat, memoriæ, ac nomini dedicans urbem. Elephantis deinde & impedimentis terra sequi jussit, secundo amne defluxit, quadraginta ferme stadia singulis diebus procedens , ut opportunitis locis exponi subindè copiæ possent.

4. Perventum erat in regionem , in qua Hydaspes amnis Acesini committitur. Hinc decurrit in fines Sobiorum. Hic de exercitu Herculis majores suos esse commemorant : agros relictos se , cepisse sedem, quam ipsi obrinebant , Pelles ferarum pro veste , clava pro telo erant. Multaque, etiã cum Græci mores exolevissent, stirpis ostendebant vestigia. Hic excessione facta , CCL. stadia processit. Depopulatusque regionem ; Oppidum caput ejus corona cepit. XL. peditum millia alia gēs in ripa fluminum oppulerat , qua, amne superato, in fugam compulit,

includitque manibus expugnat. Puberes interfecti sunt, cæteri venierunt. Alteram deinde urbem expugnare adortus, magnaque vi defendentium pulsus, multos Macedonum amisit. Sed cum in obsidione perseverasset, Oppidani desperata salute ignem subjecere tectis, se quoque ac liberos, conjugesque incendio cremant. Quod cum ipsi auerent, hostes extinguere, nova forma pugnae erat. Delebant incolæ urbem, hostes defendebant: ad eò etiam naturæ jura bellum in contrarium mutat. Arx erat Oppidi intacta, in qua præsidium dereliquit. Ipse navigio circumvectus est arcem: quippe tria flumina tota India præter Gangem maxima, munimento arcis applicant undas. A Septentrione Indus alluit, à Meridie Acesines Hydalpi confunditur. Cæterum amnium coitus maritimis similes fluctus mover, multoque, ac turbido limo, quod aquarum concursu subinde turbatur, iter, quomeant navigia, in tenuem alveum cogitur. Itaque cum crebri fluctus se inveherent, & navium hinc proras, hinc latera pulsarent, subducere nauæ cæperunt. Sed ministeria eorum hinc metu, hinc prærapida celeritate fluminum occupantur. In oculis duo majora omnium navigia submersa sunt: leviora, cum & ipsa nequissent Regi, in ripam tamen innoxia expulsa sunt. Ipse Rex in rapidissimos vortices incidit, quibus intorrea navis obliqua, & gubernaculi impatiens, agebatur. Jam vestem detraxerat corpori, projecturus semet in flumen, amicique ut exciperent eum, haud procul nabant: apparbatque anceps periculum, tam nataturi, quam navigare perseverantis. Ergo ingenti certamine concitat remos, quantaque vis humana esse poterat, admota est, ut fluctus, qui se invehebant,

ever-

everbe
gurgit
non ta
vadur
res. Et
cifici
ventur
rumqu
pericul
rum pe
decem
dones
credid
feroci
runt,
vociba
amnen
re, no
mitis
rent ei
cogique
ducerat
exister
quod p
bras,
rem,
fretum
natur
citudie
belles
has ger
emenfi
veniant
multitu
sent, d

everberarentur. Findi crederes undas, & retrò gurgites cedere. Quibus tandem navis crepta, non tamen ripæ applicabatur, sed in proximum vadum illiditur: Cum amne bellum fuisse crederes. Ergo aris pro numero fluminum positis, sacrificioque factò, triginta stadia processit. Inde ventum est in regionem Oxydracarum, Mallo- rumque; quos alias bellare inter se solitos, tunc periculi societas junxerat. Novem millia juniorum peditum in armis erant, præter hos equitum decem millia, nongentæque quadrigæ. At Macedones, qui omni discrimine jam defunctos se esse crediderant, posteaquàm integrum bellum cum ferocissimis Indiæ gentibus superesse cognoverunt, improvisò metu territi, rursus seditiosis vocibus Regem increpare cœperunt. Gangem amnem, & quæ ultra essent, coactos transmittere, non tamen finisse, sed mutasse bellum: indomitis gentibus se objectos, ut sanguine suo aperirent ei Oceanum. Trahi extra sidera, & solem, cogique adire quæ mortalium oculis natura subduxerat. Novis identidem armis novos hostes existere. Quos, ut omnes fundant, fugentque, quod præmium ipsos manere? caliginem, ac tenebras, & perpetuam noctem profundo incubantem, repletum immanium belluarum gregibus fretum, immobiles undas, in quibus emoriens natura defecerit. Rex non sua, sed militum sollicitudine anxius, concione advocata docet, imbelles esse, quos metuant. Nihil deinde præter has gentes obstare, quò minus terrarum spatia cœnenti, ad finem simul mundi, laborumque perveniant. Cessisse illis metuentibus Gangem; & multitudinem nationum, quæ ultra amnem essent, declinasse iter, eo, ubi par gloria, minus

periculum esset. Jam prospicere se Oceanum :
 jam perficere ad ipsos auram maris: ne inviderent
 sibi laudem, quam peteret. Herculis, & Liberi
 Patris terminos transituros illos. Regi suo parvo
 impendio immortalitatem famæ daturus. Pare-
 rentur se ex India redire, non fugere, Omnis
 multitudo, & maximè militaris, mobili impetu
 fertur. Ita seditionis non remedia, quàm prin-
 cipia, majora sunt. Non aliàs tam alacer clamor
 ab exercitu est redditus, jubentium duceret Diis
 secundis, & æquaret gloria, quos æmuleretur.
 Letus his acclamationibus ad hostes protinus
 castra movit. Validissimæ Indorum gentes erant,
 & bellum impigre parabant, Ducemque ex na-
 tione Oxydracarum spectatæ virtutis elegerant,
 qui sub radicibus montis castra posuit, latequè
 ignes, ut speciem multitudinis augeter, ostendit,
 clamore quoque, ac sui moris ululatu identidem,
 acquiescentes Macedones frustrà terrere conatus.
 Jam lux appetebat, cum Rex fiducia, ac spei
 plenus, alacres milites arma capere, & exire in
 aciem jubet. Sed metune, an seditione oborta in-
 ter ipsos, subito profugerunt Barbari. Certè avi-
 os montes, & impeditos occupaverunt. Quorum
 agmen Rex frustrà persecutus, impedimenta cæ-
 pit. Perventum deinde est ad Oppidum Oxydra-
 carum, in quod plerique confugerant, haud ma-
 jore fiducia manium, quàm armorum. Jam ad-
 movebat Rex, cum vates monere eum cœpit,
 ne committeret, aut certè differret obsidionem:
 vitæ ejus periculum ostendi. Rex Demophoonta
 (is namque vates erat) intuens, *Si quis, inquit,
 te artus intentum, & exta spectantem sic inter-
 pellet, non dubitem, quin incommodus, ac molestus
 videri tibi possit.* Et cum ille ità prorsus futurum
 res-

respo
 cndut
 jus in
 sum
 move
 vadit
 pinna
 perpe
 que R
 ac, c
 Nam
 subit
 obru
 pudo
 dedi
 tur a
 dere
 devo
 bat en
 litudi
 5.
 cumfer
 ad ipso
 le ten
 toque
 inlig
 præci
 rate
 esse m
 oppri
 brave
 que st
 tuna p
 ro tan
 stria R

respondisset: *Censeſne*, inquit, *tantas res non pecudum fibras, ante oculos habenti, ullum eſſe majus impedimentum, quàm vatem ſuperſtitione captum?* Nec diutius, quàm reſpondit moratus, ad moveri jubet ſcalas: conſtantibuſque cæteris, evadit in murum. Anguſta muri corona erat. Non pinnae, ſicut alibi faſtigiũ ejus diſtinxerant, ſed perpetua lorica obducta tranſitum ſeſperat. Itaque Rex hærebat magis, quàm ſtabat in margine, clypeo undique incidentia tela propulſans. Nam ubique eminus ex turribus petebatur. Nec ſubire milites poterant, quia ſupernè vi telorum obruebantur. Tandem magnitudinem periculi pudor vicit, quippe cernebant cunſtatione ſua dedi hoſtibus Regem. Sed feſtinando morabantur auxilia. Nam dum pro ſe quiſque cerrat evadere, oneravere ſcalas: queis non ſufficientibus, devoluti, unicam ſpem Regis ſefellerunt. Stabat enim in conſpectu tanti exercitus velut in ſolitudine deſtitutus.

5. Jàmque lævam, qua clypeum ad ietus circumferebat, laſſaverat, clamantibus amicis, ut ad ipſos deſiliret, ſtabantque excepturi: cum ille rem auſus incredibilem, atq; inauditam, multoque magis ad famam temeritatis, quàm gloriæ inſignem. Namque in urbem hoſtium plena præcipiti ſaltu ſemet ipſe inmiſit, cum vix ſperare poſſet, dimicantem certè, & non inultum eſſe moriturum. quippe antequam aſſurgeret, opprimi poterat, & capi vivus: ſed forte ita libaverat corpus, ut ſe pedibus exciperet. Itaque ſtans in it pugnam, & ne circuiti poſſet, fortuna providerat. Vetuſta arbor haud procul muro ramos multa fronde veſtitos, velut de induſtria Regem protegentes, objecerat. Huius ſpa-

tioso stipiti corpus, ne circumiri posset, applicuit, clypeo tela, quæ ex adverso ingerebantur, excipiens. Nam cum unum procul tot manus peterent, nemo tamen audebat propius accedere, Missilia ramis plura, quam clypeo incidebant. Pugnabat pro Rege primum celebrari nominis fama, deinde desperatio, magnum ad honestè moriendum incitamentum. Sed cum subinde hostis afflueret, jam ingentem vim telorum exceperat clypeo, jam galeam saxa perfrugerant, jam continuo labore gravia genua succiderant. Itaque contemptim, & incaute, qui proximi steterant, incurserunt: è quibus duos gladios ita excepit, ut antè ipsum exanimis procumberent. Nec cuiquam deindè propius incessendi cum animus fuit. procul jacula, sagittasque mittebant. Ille ad omnes istus expositus, agrè jam exceptum poplitibus corpus tuebatur, donec Indus duorum cubitorum sagittam (namque Indis, ut antè diximus, hujus magnitudinis sagittæ erant) ita excussit, ut per thoracem paulum super latus dexterum infigeretur. Quo vulnere afflictus, magna vi sanguinis emicante, remisit arma moribundo similis, adeoque resolutus, ut ne ad vellendum quidem telum sufficeret dextra: Itaque ad exspoliandum corpus, qui vulneraverat, alacer gaudio accurrit. Quem ut insicere corpori suo manus sensit, credo, ultimi dedecoris indignitate commotus, linquentem revocavit animum, & nudum hostis latus subjecto mucrone hausit. Jacebant circa Regem tria corpora, procul stupentibus cæteris. Ille, ut, antequàm ultimus spiritus deficeret, dimicans jam extingueretur, clypeo se allevare conatus est: & posteaquàm ad conitendum nihil supererat virium, dextera impendentes ramos

mos
quidi
cum
aude
part
gia p
cto,
solati
corpu
post
quoo
lent
que
verb
edit
culis
tueb
subn
cub
nerib
no sp
fauciu
poter
disse
los i
res,
erant
fugi
Non
citur
Reg
hosti
qui p
est C
glori

mos complexus, tentabat assurgere. Sed ne sic quidem potens corporis, rursus in genua procumbit, manu provocans hostes, si quis congrédi auderet. Tandem Peucestes per aliam Oppidi partem, deturbatis propugnatoribus, muri vestigia persequens, Regi supervenit. Quo conspecto, Alexander jam non vitæ suæ, sed mortis solatium supervenisse ratus, clypeo fatigatum corpus excepit. Subit inde Timæus, & paulò post Leonatus, huic Aristonus supervenit. Indi quoque cum intra mœnia Regem esse comperissent, ommissis cæteris illuc concurrerunt, urgebantque protegentes. Ex quibus Timeus multis adverso corpore vulneribus acceptis, egregiaque edita pugna cecidit. Peucestes quoque tribus jaculis confossus, non se tamen scuto, sed Regem tuebatur. Leonatus dum avidè ruentes Barbaros submovet, cervice graviter icta semianimis procubuit ante Regis pedes. Jam & Peucestes vulneribus fatigatus submiserat clypeum. In Aristono spes ultima hærebat. Hic quoque graviter faucibus, tantam vim hostium ultra sustinere non poterat. Inter hæc ad Macedonas, Regem cecidisse, fama perlata est. Terruisset alios, quod illos incitavit. Namque periculi omnis immemores, dolabris perfringere murum, & qua moliti erant aditum irrupere in urbem, Indosque plures fugientes, quàm congrédi aulos, ceciderunt. Non senibus, non fœminis, non infantibus parcitur. Quisquis occurrerat, ab illo vulneratum Regem esse credebant. Tandemque interneccione hostium justæ iræ parentatum est. Ptolemaum, qui postea regnavit, huic pugnae affuisse, authenticè est Clitarchus, & Timagenes. Sed ipse scilicet gloriæ suæ non refragatus, abfuisse se missum in

expeditionem, memoriae tradidit. Tanta componentium verusta rerum monumenta vel securitas, vel, par huic vitium, credulitas fuit. Rege in tabernaculum relato medici lignum haste corpori infixum, ita ne spiculum moveretur, abscindunt. Corpore deinde nudato animadvertunt hamos inesse telo, nec aliter id sine pernicie corporis extrahi posse, quam ut secando vulnus auferent. Caeterum, ne secantes profluvium sanguinis occuparet, verebantur; quippe ingens telum adactum erat, & penetrasse in viscera videbatur. Critobulus inter medicos artis eximiae, sed in tanto periculo territus, manus admoveere metuebat, ne in ipsius caput parum prosperae curationis recideret eventus. Lachrymantem eum, ac metuentem, & solitudine propemodum exanguem Rex conspexerat, *Quid, inquit, quod vè tempus expectas, & non quamprimum hoc dolore me saltem moriarum liberas? An times, ne reus sis, cum insanabile vulnus acceperim? At Critobulus tandem vel finito, vel dissimulato metu hortari eum coepit, ut se continendum praeberet, dum spiculum evelleret. Etiam levem corporis motum noxium fore. Rex, cum affirmasset, nihil opus esse iis, qui semet continerent, sicut praecipitum erat, sine motu praebeuit corpus, Igitur pate facto latius vulnere, & spiculo evulso ingens vis sanguinis manare coepit, linqvitque animo Rex, & caligine oculis offusa, veluti moribundus extendit. Cumque profluvium medicamenta frustra inhiberent, clamor simul atque ploratus amicorum oritur, Regem expirasse credentium. Tandem constitit sanguis, paulatimque animum recepit, & circumstantes coepit agnoscere. Toto eodie, ac nocte, quae secuta est, armatus*

exercitus regiam obsedit, confellus omnes unius spiritu vivere. Nec prius recesserunt, quam compertum est, somno paulisper acquiescere. Hinc certiore spem salutis ejus in castra retulerunt.

6. Rex, septem diebus curato vulnere, necdum obducta cicatrice, cum audisset convaluisse apud Barbaros famam mortis suae, duobus navigiis junctis statui in medium undique conspicuum tabernaculum jussit, ex quo se ostenderet periisse credentibus: conspectuque ab incolis, spem hostium falso nuntio conceptam inhibuit. Secundo deinde amne defluxit, aliquantum intervali à cætera classe præcipiens, ne quies corpori invalido adhuc necessaria, pulsus remorum impediretur. Quarto posteaquam navigare cœperat die, pervenit in regionem, desertam quidem ab incolis, sed frumento, & pecoribus abundantem. Placuit is locus, & ad suam, & ad militum requiem. Mos erat Principibus amicorum, & Custodibus corporis, excubare ante Prætorium, quoties Regis adversa valetudo incidisset. Hoc tum more quoque servato, universi cubiculum ejus intrant. Ille sollicitus ne quid novi afferrent, quia simul venerant, percontatur, num hostium recens nuntiaretur adventus. At Craterus, cui mandatum erat, ut amicorum preces perferret ad eum; *Credisne, inquit, adventu magis hostium, ut jam in vallo consisterent, quam cura salutis tuæ, ut nunc est tibi vilis, nos esse sollicitos? Quantalibet vis omnium gentium conspiret in nos, impleat armis, virisque totum orbem, classibus maria consternat, inustiat as belluas inducat, tu nos prestabis invictos. Sed quis Deorum hoc Macedonia columen, ac sidus diuturnum fore polliceri potest? cum tam avidè manifestis periculis offeras*

corpus, oblitus tot civium animas trahere te in
 casum? Quis enim tibi superstes, aut optat esse,
 aut potest? Eo pervenimus, auspiciū, atque im-
 perium secuti tuum, undē, nisi te reduce, nulli ad
 penates suos iter est. Qui si adhuc de Porsidis regno
 cum Davio dimicares, etsi nemo vellet, tamen ne
 admirari quidem posset tam prompte esse te ad om-
 ne discrimē audacia. Nam ubi paria sunt pericu-
 lum, ac prēmii, & secundis rebus amplior fructus
 est, & adversis solatium majus. Tuo verò capite i-
 gnobilem vicum emi quis ferat, non tuorum modò
 militum, sed ullius etiam gentis barbaræ, qui tuam
 magnitudinem novit? Horret animus cogitatione
 rei, quā paulò antè vidimus. Eloqui timeo, in vi-
 cti corporis spoliis inertissimos manus fuisse injectu-
 ros, nisi te interceptum misericors in nos fortuna
 servasset. Totidem proditores, totidem desertores
 sumus, quot te non potuimus persequi. Universos
 licet milites ignominia notes, nemo recusabit luere
 id quod ne amitteret, prestare non potuit. Patere,
 nos, quæso, alio modo esse viles tibi. Quocumque jus-
 seris, ibimus: obscura bella, & ignobiles pugnas no-
 bis deposcimus. Temetipsum ad ea serva, quæ ma-
 gnitudinem tuam capiunt. Cito gloriæ obsolescit
 in sordidis hostibus. Nec quidquam indignius est,
 quā consumi eam, ubi non possit ostendi. Eadem
 ferè Ptolemæus, & similia his cæteri. Jāmq̃
 confusis vocibus flentes eum orabant, ut tandem
 exatiata laudi modum faceret, ac salutis suæ, id
 est publicæ, patceret. Grata erat Regi pietas a-
 micorum. Itaque singulos familiariter amplexus
 considerare jubet, altiusque sermone repetito. Vo-
 bis quidem, inquit, ô fidissimi, piissimique civium,
 atque amicorum, grates ago, habeoque, non solum
 eo nomine, quod hodie salutem meam vestra præpe-
 nitis.

nitis,
 bene
 a deo
 am
 frui
 rum,
 hanc
 judic
 tæ et
 tior n
 pibus
 um
 flut
 poms
 maz
 nō a
 tina
 imp
 sub
 Hell
 que h
 fas, at
 iui,
 boræ
 regn
 vob
 se c
 bo,
 bo n
 gent
 In h
 pulc
 prim
 vos,
 min

nitis, sed quod à primordiis belli, nullum erga me
 benevolentiae pignus, atque indicium omisistis:
 a deo ut constiterit, nunquam mihi vitam me-
 am fuisse tam charam, quam esse cepit, ut vobis diu
 frui possim. Ceterum non eadem est cogitatio eo-
 rum, qui pro me mori optant, & mea: qui quidem
 hanc benevolentiam vestram virtute meruisse me
 iudico. Vos enim diuturnum fructum ex me, forsi-
 tã etiam perpetuum, percipere cupitis. Ego me
 tior non ætatis spatio, sed gloria. Licet paternis o-
 pibus contento, intra Macedoniae terminos per ori-
 um corporis expectare obscuram, & ignobile sen-
 ctutem. Quanquam ne pigri quidem sibi fata dis-
 ponunt, sed unicum bonum diuturnam vitam æsti-
 mantes sæpè acerba mors occupat. Verum Ego, qui
 non annos meos sed victorias numero, si munera for-
 tunæ bene computo, diu vixi. Orsus à Macedonia
 imperium, Græciam teneo; Thraciam, & Illyricam
 subegi, Trieballis, Medisque imperito; Asiam, qua
 Hellesponto, qua Rubro mari alluitur, possideo. Jam-
 que haud procul absom à fine mundi. Quem egres-
 sus, aliam naturam, alium orbem aperire mihi sta-
 tui. Ex Asia in Europæ terminos momento unius
 horæ transivi. Victor utriusque regionis post nonum
 regni mei, post XXXVIII. ætatis annum, videor ne
 vobis in excolenda gloria, cui me uni devovi, pos-
 se cessare? Ego vero non deero, & ubicunque pugna-
 bo, in theatro terrarum orbis esse me credam. Da-
 bo nobilitatem ignobilibus locis. Aperiam cunctis
 gentibus terras, quas natura longè submoverat.
 In his operibus extinguere mihi (si fors ita feret)
 pulchrum est. Ea stirpe sum genitus, ut multam
 priusquam longam vitam debeam optare. Obsecro
 vos, cogitate nos pervenisse in terras, quibus fa-
 mina ob virtutem celeberrimum nomen est; Quas
 urbes

urbes Semiramis condidit? quas gentes redegit in potestatem? quanta opera molita est? Nondum faminam equavimus gloria, & iam non laudis satietas capis? Dii faveant, majora adhuc restant. Sed ita nostra erunt, quæ nondum attigimus, si nihil parvum duxerimus, in quo magne gloriæ locus est. Vis modo me ab intestina fraude, & domesticorum insidiis præstare securum. Belli, Martisque discrimen impavidus subibo. Philippus in acie tutior, quam in theatro fuit. Hostium manus sæpè vitavit, suorum effugere non valuit. Aliorum quoque Regum exitus, si reputaveritis, plures à suis, quam ab hoste interemptos numerabitis. Ceterum quoniam olim rei agitate in animo meo, nunc promendæ occasio oblata est: mihi maximus laborum, atque operum meorum erit fructus, si Olympias mater immortalitati, consecretur, quando cūque exceberit vita. Hoc si licuerit, ipse præstabo. Si me præceberit fatum, vobis mandasse mementote. At tum quidem amicos, dimisit. Ceterum per complures dies ibi stativa habuit.

7. Hæc dum in India geruntur, Græci milites, nuper in colonias à Rege deducti Carabætra, orta inter ipsos seditione, defecerant, non tam Alexandro intensi, quàm metu supplicii: quippe occisis quibusdam popularium, qui validiores erant, arma spectare ceperunt. Et Bactriana arce, quæ quasi negligentius asservata erat, occupata. Barbaros quoque in societatem defectionis impulerant. Athenodorus erat Princeps eorum, qui Regis quoque nomen assumpserat, non tam imperii cupidine, quam in patriam revertendi cum iis, qui auctoritatem ipsius sequebantur. Huic Bicon quidam nationis ejusdem, sed ob æmulationem infestus, comparavit insidias,

invi-

invi
Mac
con
At
sul
res
am
casi
nis
sent
tho
ipsi
Bo
tiar
me
tū,
disc
que
fa
ren
cos
dive
cum
cun
liq
&
du
ce
tur
bitu
stin
fere
illu
os si
pe ja

invitatumque ad epulas, per Boxum quendam
 Macerianum in convivio occidit. Postero die
 concione advocata, Bicon ultro insidiatum sibi
 Athenodorum plerisque persuaserat. Sed aliis
 suspecta fraus erat Biconis, & paulatim in plu-
 res cœpit manere suspicio. Itaque Græci milites
 arma capiunt, occisuri Biconem, si daretur oc-
 casio. Cæteri Principes eorum iram multitudi-
 nis mitigaverunt. Præter spem suam Bicon præ-
 senti periculo ereptus, paulò post insidiatus au-
 thoribus salutis suæ est: cujus dolo cognito, &
 ipsum comprehendunt, & Boxum. Cæterum
 Boxum protinus placuit interfici, Biconem e-
 tiam per cruciatum necari. Jamque corpori tor-
 menta admovebantur; cùm Græci milites incer-
 tū, ob quam causam, lymphatis similes ad arma
 discurrunt. quorum fremitu exaudito, qui tor-
 quere Biconem jusserant, omisere, veriti ne id
 facere tumultuantium vociferatione prohibe-
 rentur. Ille, sicut nudatus erat, pervenit ad Græ-
 cos, & miserabilis facies supplicio destinati in
 diversum animos repente mutavit, dimitti que
 eum jusserunt. Hoc modo pœnabis liberatus,
 eum cæteris, qui colonias à Rege attributas re-
 liquerunt; revertit in patriam. Hæc circa Bactra,
 & Scytharum terminos gesta. Interim Regem
 duatum gentium (de quibus antè dictum est)
 centum Legati adeunt. Omnes curru veheban-
 tur, eximia magnitudine corporum, decoro ha-
 bitu: lineæ vestes intextæ auro, purpuraque di-
 stinctæ. Ei se dedere ipsos, urbes, agrosque re-
 ferebant; per tot ætates inviolatam libertatem
 illius primum fidei, ditionique permiffuros. De-
 os sibi deditiois authores, non metum: quip-
 pe intactis viribus jugum excipere. Rex, con-
 silio

filio habito, deditos in fidem accepit, stipendio, quod Arachossis utraque natio pensitabat, imposito. Præterea duo millia, & D. equites imperati: & omnia obedienter à Barbaris facta. Invitatis deinde ad epulas Legatis gentium regulisque, exornari convivium iussit. Centum aurei lecti modicis intervallis positi erant; lectos circumdederant aulae, purpura, auroque fulgentia. Quidquid aut apud Persas vetere luxu, aut apud Macedonas nova immutatione corruptum erat, confusus utriusque gentis vitiis in illo convivio ostendens. Intererat epulis Dioxippus Atheniensis, pugil nobilis, & ob eximiam virtutem virium jam Regi pernotus, & gratus. Invidi, malignique increpabant per seria, & ludum, saginati corporis sequi inutilem belluam; cum ipsi prælium inirent, oleo madentem præparare ventrem epulis. Eadem igitur in convivio Horratas Macedo jam temulentus exprobrare ei cœpit, & postularet, ut si vir esset, postero die secum ferro decerneret; Regem tandem vel de sua temeritate, vel de illius ignavia iudicaturum. Et à Dioxippo contemptim militarem eludente ferociam, accepta conditio est. Ac postero die Rex, cum etiam acrius certamen exposcerent, quia deterrere non poterat, destinata exsequi passus est. Ingens hic militum, inter quos erant Græci, qui Dioxippo studebant, convenerat multitudo. Macedo iusta arma sumserat; arcum clypeum, hastam, quam sarissam vocant, læva tenens: dextra lanceam: gladioque cinctus, velut cum pluribus simul dimicaturus. Dioxippus oleo nitens, & coronatus, læva punicum amiculum, dextera validum, nodosumque stipitem præferrebat.

bat.
suspe
dem
Ma
lanc
corp
hast
pirc
lo,
occu
dud
qu
im
vic
spe
cti
sue
tu
n
gis
poc
qua
unt
qui
ut
Et
qu
v
gn
po
in
die
qui
bar

bat. Ea ipsa res omnium animos expectatione suspenderat; quippe armato congregari nudum, dementia, non temeritas videbatur. Igitur Macedo, haud dubius eminus interfici posse, lanceam emisit: quam Dioxippus cum exigua corporis declinatione vitasset, antequam ille hastam transferret in dextram, assilvit, & stipite mediam eam fregit. Amisso utroque telo, Macedo gladium cœperat stringere: quem occupatum complexu, pedibus repente subductis, Dioxippus arictavit in terram: ereproque gladio, pedem super cervicem jacentis imposuit: stipitem intentans, elisurusque evictum, ni prohibitus esset à Rege. Tristis spectaculi eventus non Macedonibus modo, sed etiam Alexandro fuit, maximè quia Barbari affuerant: quippe celebratam Macedonum fortitudinem ad ludibrium recidisse. Hinc ad criminationem invidorum adaptæ sunt aures Regis. Et post paucos dies inter epulas aureum poculum ex composito subducitur: ministrique quasi amisissent, quod amoverant, Regem adunt. Sæpè minus est constantiæ in rubore, quàm in culpa. Conjectum oculorum, quibus ut fur destinabatur, Dioxippus ferre non potuit. Et cum excessisset convivio, litteris conscriptis, quæ Regi redderentur, ferro se interemit. Graviter mortem ejus tulit Rex, existimans indignationis esse, non pœnitentiæ testem, utique posteaquàm falsò insimulatum eum, nimium invidiorum gaudium ostendit.

8. Indorum Legati dimissi domos, paucis post diebus cum donis revertuntur. CCC. erant equi, MXXX. currus, quos quadrijugi equi ducebant: Linæ vestis aliquantum, mille scuta Indica,

ca, & ferri candidi talenta centum, leonesque raræ magnitudinis, & tigres: utrumque animal ad mansuetudinem domitum. Lacertarum quoque ingentium pelles, & dorfa testudinum. Cratero deinde imperat Rex, haud procul amne, per quem erat ipse navigaturus, copias duceret. Eos autem, qui comitari eum solebant, imponit in naves, & in fines Mallorum secundo amne devehitur. Inde Sabracas adiit, validam Indiæ gentem, quæ populi, non Regum imperio regebatur. Sex millia peditum habebant, equitum octo millia: has copias currus D. sequebatur. Tres Duces spectatos virtute bellica elegerant. Atqui in agris erant proximi flumini (frequentes autem vicos maximè in ripa habebant) ut videre totum annem, quâ prospici poterat, navigiis constatum, & tot militum arma fulgentia, territi nova facie, Deorum exercitum, & alium Liberum Patrem, celebre in illis gentibus nomen, adventare credebant. Hinc militum clamor, hinc remorum pulsus, variæque nautarum voces hortantium, pavidas aures impleverant. Ergo universi ad eos, qui in armis erant, currunt, furere clamitantes, & cum Diis prælium inuros. Navigia non posse numerari, quæ invictos veherent. Tantùmque in exercitum suorum intulere terroris, ut legatos mitterent, gentem dedituros. His in fidem acceptis, ad alias deinde gentes quarto die pervenit. Nihilò plus animi his fuit, quàm cæteris fuerat. Itaque Oppido ibi condito, quod Alexandriam appellari iusserat, fines eorum, qui Musicani appellantur, intravit. Hic de Teriolte Satrape, quem Parapamisadis præfecerat, iisdem arguentibus, cognovit: multaque avarè, ac superbè fecisse convictum, interfici

fici in
abfo
rii d
tion
fuit
vent
urbi
Han
dere
conf
fita
tur
rum
cap
dit
ver
tise
gen
mo
Qu
nul
gin
chu
ver
op
ci
ad
re
do
gr
Op
po
Ag
der

fici iussit? Oxycates Prætor Bactrianorum non absolutus modo, sed etiã jure amplioris imperii donatus est. Finibus Musicanis deinde in ditionem redactis, urbi eorum imperium imposuit. Inde Præstos, & ipsam Indiæ gentem perventum est. Oxycanus Rex erat, qui se munitæ urbi cum magna manu popularium incluserat. Hanc Alexander, tertio die, quem ceperat obsidere, expugnavit. Et Oxycanus cum in arcem confugisset, Legatos de conditione deditiois misit ad Regem. Sed antequàm adirent eum, duæ turres cum ingenti fragore prociderant, per quarum ruinas Macedones evasere in arcem: qua capta, Oxycanus cum paucis repugnans occiditur. Diruta igitur arce, & omnibus captivis venundatis, Sabei Regis fines ingressus est. Multisque oppidis in fidem acceptis validissimam gentis urbem cuniculo cepit. Barbaris simile monstri visum est, rudibus militarium operum. Quippe in mediâ fermè urbe è terra existebant, nullo suffossi specus antè vestigio factò. Octoginta millia Indorum in ea regione caesos Clitarchus est author, multosque captivos sub corona venisse. Rursus Musicani defecerunt, ad quos opprimendos missus est Pithon, qui captum Principem gentis, eundemque defectionis authorem, adduxit ad Regem. Quo Alexander in crucem sublato, rursus anem, in quo classem expectare se jusserat, repetit, Quarto deindè die secundo amne pervenit ad Oppidum qua iter in regnum erat Sami. Nuper se ille dederat, sed Oppidani detrectebant imperium, & clausera portas. Quorum paucitate contempta, Rex D. Agrianos mœnia subire jusserat, & sensim recedentes elicere extra muros hostem, secuturum pro-

profectò, si fugere eos crederet. Agriani (sicut imperatum erat) lacessito hoste, subito terga venterunt : quos Barbari effusè sequentes, in alios, inter quos ipse Rex erat, incidunt. Renovato ergo prælio, ex tribus millibus Barbarorum sexcenti cæsi sunt, mille capti, cæteri manibus urbis inclusi. Sed non ut prima specie læta victoria, ita eventus quoque fuit: quippe Barbari veneno tinxerant gladios. Itaque faucii subinde expirabant. Nec causa tam strenuæ mortis excogitari poterat a medicis, cum etiam leves plagæ insanabiles essent. Barbari autem speraverant, incautum, & temerarium Regem excipi posse : & fortè inter promptissimos dimicans, intactus evaserat. Præcipuè Ptolemæus lævo humero leviter quidem faucius, sed majore periculo, quàm vulnere affectus. Regis sollicitudinem in se converterat. Sanguine conjunctus erat, & quidam Phylippo genitum esse credebant, certè pellice ejus ortum constabat. Idem corporis custos, promptissimusque bellator, & pacis artibus, quàm militiæ major, & clarior, modico civilique cultu, liberalis imprimis adituque facilis, nihil ex fastu regio assumpserat. Ob hæc Regi, an popularibus charior esset dubitari poterat: tum certè primum expertus suorum animos, aded ut fortunam, in quam postea ascendit, in illo periculo Macedones ominatè esse videantur. Quippe non levior illis Ptolemæi fuit cura, quàm Regis, qui & prælio, & sollicitudine fatigatus cum Ptolemæo assideret, lectum, in quo ipse acquiesceret, jussit inferri. In quem ut se recepit, protinus altior inscutus est somnus. Ex quo excitatus, per quietem vidisse se exponit speciem draconis oblatam herbam

bam ferentis ore, quam veneni remedium esse monstrasset. Colorem quoque herbe referrebat, agniturum, si quis reperisset, affirmans; inventamque deinde, quippe à multis erat requisita, vulnere imposuit: protinusque dolore finito, intra breve spatium cicatrix quoque obdura est. Barbaros, ut prima spes fefellerat, seipsum, urbemque dederunt. Hinc in proximam gentem Pathaliam perventum est. Rex erat Meris, qui urbe deserta in montes profugerat. Itaque Alexander Oppido potitur, agrosque populatur. Magnæ inde prædæ actæ sunt pecorum, armentorumque, magna vis reperta frumenti. Ducibus deinde sumptis annis peritis, defluxit ad insulam medio ferme alveo enatam.

9. Ibi diutius subsistere coactus, quia Duces socordius asservati profugerant, misit qui conquirent alios: nec repertis, pervicax cupido incessit visendi Oceanum, ad eundique terminos mundi sine regionis peritis flumini ignoto caput suum, torque fortissimorum virorum salutem permetteret. Navigabant ergo, omnium, per quæ ferebantur, ignari: quantum inde abesset mare, quæ gentes colerent, quam placidum annis os, quam patiens longarum navium esset, anceps, & cæca æstimatio augurabatur. Unum erat temeritatis solatium perpetua felicitas. Jam CCCC. stadia processerant, cum gubernatores agnoscere ipsos auram maris, & haud procul videri sibi Oceanum abesse, indicant Regi. Lætus ille hortari nauticos cœpit, incumbere remis, adesse finem laboris omnibus votis expeditum. Jam nihil gloriæ deesse, nihil obflare virtuti. Sine ullo Martis discrimine, sine sanguine orbem terræ ab illis capi. Nec naturam quidem

dem longius posse procedere ; brevi incognita , nisi immortalibus , esse visuros. Paucos tamen navigio emisit in ripam , qui agrestes vagos exciperent , è quibus certiora nosci posse sperabat. Illi scrutati omnia tuguria , tandem latentes reperere. Qui interrogati , quam procùl abessent mari , responderunt nullum ipsos mare , ne fama quidem accepisse. Caterùm tertio die perveniri posse ad aquam amaram , quæ corrumpere dulcem. Intellectum est mare destinari ab ignaris naturæ ejus. Itaque ingenti alacritate nauci remigant , & proximo quoque die , quo proprius spes admovebatur , crescebat ardor animorum. Tertio jam die mixtù flumini subibat mare , leni adhuc æstus confundente dispares undas. Tum aliam insulam medio amni sitam evecti paulò lenius , quia cursus estu reverberabatur , applicant classè , & ad comæatus petendos discurrunt , securi casus ejus , qui supervenit ignaris. Tertia ferme hora erat , cum stata vice Oceanus exæstuans invehi cœpit , & retrò flumen urgere. Quod primò coercitum , deinde vehementius pulsum , majore impetu adversum agebatur , quam torrètia præcipiti alveo incurunt. Ignota vulgò freti natura erat , monstraque , & iræ Deum indicia cernere videbantur. Idem intumescens mare , & in campos paulò ante siccos descendere superfusum. Jamque levatis navigiis , & tota classe dispersa , qui expositi erant , undiquè ad naves trepidi , & improvise malo attoniti recurunt. Sed in tumultu festinatio quoque tarda est. Hi contis navigia appellebant , hi dum remos apiari prohibebant , confederant. Quidam enavigare properantes , sed non expectatis , qui simul esse debebant , clauda , & inhabilia navigia lan-

lingu
ment
do &
hinc
que v
rium
rium
quidq
tumult
tis , ir
se nav
aliar
uniu
le in
re ,
tes t
tiam
men
mine
que
Dispe
quase
utcum
ran
terre
gno
redd
me
tant
Strat
bula
gred
ident
turer
iplos

languidè moliebantur. Aliæ navium inconsultè
ruentes non receperant, pariterque, & multitu-
do & paucitas festinantes morabatur. Clamor
hinc expectare, hinc ire jubentium, dissonæ-
que voces nusquam ad idem, ac unum tenden-
tium, non oculorum modò usum, sed etiam au-
rium abstulerant. Nè in gubernatoribus quidem
quidquam opis erat, quorum nec exaudiri vox à
tumultuantibus poterat, nec imperium à terri-
tis, incompositisque servari. Ergo collidi inter
se naves, abstergerique invicem remi, & alii
aliarum navigia urgere cœperunt. Crederes non
unius exercitus classem vehi, sed duorum nava-
le inisse certamen. Incutiebantur puppibus pro-
ræ, præmebantur à sequentibus, qui anteceden-
tes turbaverant. Jurgantium ira perveniebat e-
tiam ad manus. Jamque æstus totos circa flu-
men campos inundaverat, tumulis duntaxat e-
minentibus, velut insulis parvis, in quos pleri-
que trepidi, omisissis navigiis enare cœperunt.
Dispersa classis partim in præalta aqua stabant,
qua subsederant valles, partim in vado hærebat,
utcumque inæquale terræ fastigium occupave-
rant undæ; cum subitò novus, & pristino major
terror incutitur. Reciprocare cœpit mare, ma-
gno tractu aquis in suum frætum recurrentibus:
reddebatque terras paulò antè profundo salo
mersas. Igitur destituta navigia, alia præcipi-
tantur in proxas, alia in latera procumbunt.
Sixati erant campi sarcinis, armis, avulsarum ta-
bularum, remorumque fragmentis. Miles nec e-
gredi in terram, nec in naves subsistere audebat,
identidem præsentibus graviora, quæ sequerentur
expectans. Vix quæ perpetiebantur, videre
ipso credabant: in sicco naufragia, in amni ma-

re, nec finis malorum. Quippe æstum paulò post mare relaturum, quo navigia allevarentur, ignari, famem, & ultima sibi met ominabantur. Bellarum quoque fluctibus destitutæ, terribiles vagabantur. Jamque nox appetebat, & Regem quoque desperatio salutis, ægritudine affecerat. Non tamen invictum animum curæ obrunt, quin tota nocte præsideret in speculis, equitesque præmitteret ad os amnis, ut cum mare rursus exæstuarè sensissent, procederent. Navigia quoque lacerata refici, & eversa fluctibus erigi jubet, paratosque esse, & intentos cum rursus mare terras inundasset. Tota ea nocte inter vigilias, adhortationesque consumpta, celeriter equites ingenti cursu refugere, & secutus est æstus. Qui primò, aquis leni tractu subeuntibus, cœpit levare navigia. mox totis campis inundans, etiam impulit classem: plaususque militum, nauticorumque, insperatam salutem immodico celebrantium gaudio, litoribus ripisque resonabat. Undè tantum redisset subitò mare, quo pridie refugisset, quænam esset ejusdem elementi natura, modò discors, modò imperio temporum obnoxia, mirabundi requirebant. Rex cum ex eo, quod acciderat, conjectaret, post solis ortum statum tempus esse, media nocte, ut æstum occuparet, cum paucis navigiis secundo amne defluxit: eversusque os ejus, CCC. stadia processit in mare. Tandem voti sui compos, præsidibus, & maris, & locorum Diis sacrificio factò, ad classem rediit.

10. Hinc aversum flumen subiit classis, & altero die appulsa est haud procul lacu falso; ejus ignota natura, plerosque decepit temerè ingresses aquam; quippe scabies corpora invasit;

& con-

& con-
Oleum
ut pur
exerci
ipse c
etans.
Near
imper
Ocean
turam
Euphr
lent.
inuti
exerci
rum,
gione
filio h
prære
die r
Regio
emense
tus par
totam e
Tria G
que pr
cætero
bant.
deduct
ad mæ
nem la
to com
ra quoq
ungues
ronse su
mentis u

& contagium morbi etiam in alios vulgatum est. Oleum remedio fuit. Leonato deinde præmisso, ut puteos foderet, qua terrestri itinere ducturus exercitum videbatur (quippe sicca erat regio) ipse cum copiis substitit, verum tempus expectans. Interim, & urbes, plerasque condidit. Neatcho, atque Onesicrito, nauticæ rei peritis, imperavit, ut validissimas navium deducerent in Oceanum, progressique quò ad tūdò possent, naturam maris noscerent; vel eodem amne, vel Euphrate subire eos posse, cum reverti ad se velent. Jamque mitigata hyeme, & navibus, quæ inutiles videbantur, crematis, terra ducebat exercitum. Nonis castris in regionem Abaritarum, inde toridem diebus in Cedrusionum regionem perventum est. Liber hic populus, consilio habito, dedit se, nec quidquam deditis præter commeatus imperatum est. Quinto hinc die venit ad flumen, Arabon incolæ appellant. Regio deserta, & aquarum inops excipit, quam emensus in Horritas transit. Ibi majorem exercitus partem Hephæstioni tradidit; lævam armaturam cum Ptolemæo, Leonatoque partitus est. Tria simul agmina populabantur Indos, magnæque prædæ actæ sunt. Maritimos Ptolemæus, cæteros ipse Rex, & ab alia parte Leonatus urebant. In hac quoque regione urbem condidit, deductique sunt in eam Arachosii. Hinc pervenit ad maritimos Indos, desertam, vastamque regionem latè tenent, ac ne cum finitimis quidem ulro commercii jure miscentur. Ipsa solitudo natura quoque immitia effera vit ingenia. Prominent ungues nunquam recisi. Comæ hirsutæ, & intonsæ sunt. Tuguria conchis, & cæteris purgamentis maris struunt. Ferarum pellibus recti,

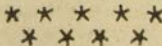
piscibus sole duratis, & majorum quoque bel-
 luarum, quas fluctus eiecit, carne vescuntur,
 Consumptis igitur alimentis, Macedones pri-
 mo inopiam, deinde ad ultimum famem sentire
 cœperunt; radices palmarum (namque sola ea
 arbor gignitur) ubique rimantes. Sed cum
 hæc quoque alimenta defecerant, iumenta cœ-
 dere aggressi, ne equis quidem abstinebant: &
 cum deessent quæ sarcinas veherent, spolia de
 hostibus, propter quæ ultima Orientis peragra-
 verant, cremabant incendio. Famem deinde
 pestilentia secuta est; quippe insalubrium cibo-
 rum novi succi, ad hoc itinētis labor, & agritu-
 do animi, vulgaverant, morbos, & nec ma-
 nere sine clade, nec progredi poterant. Ma-
 nentes fames, progressos actior pestilentia ur-
 gebat. Ergo strati erant campi penè pluribus
 semivivis, quàm cadaveribus. Ac ne levius qui-
 dem ægri sequi poterant: quippe agmen rapim
 agebatur, tantum singulis ad spem salutis ipsos
 proficere credentibus, quantum itinētis festinan-
 do præciperent. Igitur qui defecerant, notos,
 ignotosque, ut allevarentur, orabant. Sed nec
 iumenta erant, quibus excipi possent, & mi-
 les vix arma portabat, imminentisque etiam
 ipsis facies mali ante oculos erat. Ergo sæpius
 revocati ne respicere quidem suos sustinebant,
 misericordia in formidinem versa. Illi relicti,
 Deos testes, sacra communia, Regisque implo-
 rabant opem. cùmque frustra surdas aures fati-
 garent, in rabiem desperatione versa, parem suo
 exitum, similesque ipsis amicos, & contuberna-
 les præcabantur. Rex dolore simul, & pudore
 anxius, quia causa tantæ cladis ipse esset, ad
 Phrathaphernem Parthinorum Satriapem misit,
 qui

qui
 quo
 tion
 his
 sand
 reru
 ut ve
 si lin
 milla
 ratum
 nunt
 Pest
 in vi
 zio
 zerie
 Asp
 vare
 occu
 dure
 nore
 tum e
 que vi
 erat,
 menta
 refect
 sive a
 lenta
 Patri
 gentib
 illud e
 ve bacc
 per hu
 iter era
 minibu
 eximie

qui juberet camelis coëta cibaria afferre. Alios quoque finitimarum regionum Præfectos, certiores necessitatis suæ fecit: nec cessatum est ab his. Itaque fame duntaxat vindicatus exercitus, tandem in Gædrosiæ fines perducitur. Omnium rerum sola fertilis regio est, in qua stativa habuit ut vexatos milites quiete firmaret. Hic Leonati litteras accipit, conflixisse ipsum cum octo millibus peditum, & quingentis equitibus Orientarum, prospero eventu. A Cratæro quoque nuntius venit, Ozinem, & Zariaspem nobiles Persas defectionem molientes, oppressos à se, in vinculis esse. Præposito igitur regioni Sibucario (namque Memnon Præfectus ejus nuper interierat morbo) in Carmaniam ipse processit. Aspastes erat Satrapes gentis, suspectus res novare voluisse, dum in India Rex esset. Quem occurrentem, dissimulata ira, comiter allocutus, dura exploraret quæ delata erant, in eodem honore habuit: cum Indiæ Præfecti (sicut imperatum erat) equorum, jumentorum, jugaliumque vim ingentem, ex omni, quæ sub imperio erat, regione misissent, quibus deerant impedimenta, restituit. Arma quoque ad pristinum refecta sunt cultum: quippe haud procul à Perside aberant, non pacata modo, sed etiam opulenta. Igitur (ut supra dictum est) æmulatus Patris Liberi, non gloriam solum, quam ex illis gentibus deportaverat, sed etiam famam; sive illud triumphus fuit ab eo primum institutus, sive bacchantium lusus: statuit imitari, animo super humanum fastigium elato. Vicos, per quos iter erat, floribus coronisque sterni jubet; Liminibus ædium crateres vino repletos, & alia eximie magnitudinis vasa disponi. Vehicula

deinde constrata, ut plures capere milites possent, in tabernaculorum modum ornari, alia candidis velis, alia veste pretiosa. Primi ibant amici, & cohors regia, variis redimita floribus, coronisque. Alibi tubicinum cantus, alibi lyre sonus audiebatur: item in vehiculis pro copia, cuiusque adornatis, comessabundus exercitus, armis, quæ maximè decora erant, circumpendentibus; ipsum convivasque currus vehebat, crateris aureis, ejusdemque materiæ ingentibus poculis prægravis. Hoc modo per dies septem bacchabundum agmen incessit. Parta præda, si quid victis saltem adversus commessantes animi fuisset, mille Hercule viri, modò, & sobrii, septem dierum crapula graves in suo triumpho capere poterunt. Sed fortuna, quæ rebus famam, pretiumque constituit, hic quoque militiæ probrum vertit in gloriam. Et præsens ætas, & posteritas deinde mirata est, per gentes nondum satis domitas incessisse temulentos: Barbaris, quod temeritas erat, fiduciam esse credentibus.

Hunc apparatus carnifex sequebatur. Quippe Satrapes Aspastes (de quo antè dictum est) interfici iussus est, adeo nec luxuriæ quidquam crudelitas, nec crudelitati luxuria obstat.

QUINTI CURTII
 DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
 Regis Macedonum

LIBER DECIMUS.
 BREVIARIUM LIBRI.

1. **C**leander, & alii Duces delictorum *Teniam* impetrant, dum nonnulli minus facinorosi puniuntur. *Alexandri* consilium de Occidentalis *Europa* parte perlustranda: liberalitas erga *Abisaris* filium, & in *Orsinem*, nobilissimum *Satrapam* crudelitas.
2. Dum turbatum *Græcia* statum pacare, & ex militibus (are alieno liberatis) alios remittere domum, alios retinere cogitat, in castris oritur seditio; quam gravi oratione, & regia auctoritate compefcit.
3. Seditiosis supplicio affectis, totius exercitus dissipat consilia, & *Persis* credit corporis sui custodiam.
4. Oratio *Macedonis* militis vinciti. Conjuratio in *Alexandrum*, qui veneno extinguitur.
5. Dicta, & gesta ejusdem ante obitum: quantum a suis fuerit desideratus: præcipuè verò a *Darii* matre, quæ dolori succumbens, paulò post extincta est. *Alexandri* elogium.
6. De successore *Alexandri* inter *Magnates* consultatio, & variæ sententiæ.
7. *Aridaus*, *Philippo* genitus, *Meleagro* pro-

inveniente, à quibusdam Rex salutatur. Unde civilis belli semina.

8. *Primarii Duces Meleagris artibus occurrunt. Aridaeus autem pacis studiosus, tumultum componere media quadam ratione conatur.*

9. *Perdiccas, Meleagrum & trecentos ferè alios, qui eum secuti fuerant, dolo opprimir.*

10. *Alexandri imperium in partes divisum, cuius summa Aridaeo tributa: Provinciae autem Magnatibus. Desuècti corpus ab amicis curatum, & tandem Alexandriam Egypti translatum est.*

***** ISDEM ferè diebus Cleander, &
 I Sitalces, & cum Agathone Hecaton
 superveniunt, qui Parmenionem
 jussu Regis occiderant, quinque mil-
 lia peditum cum equitibus mille.

Sed & accusatores eos è Provincia, cui præfue-
 rant, sequebantur: nec tot facinora, quor admi-
 serant, compensare poterant cedis perquam gra-
 tæ Regi ministerio. Quippe cum omnia profana
 spoliassent, ne sacris quidem abstinerant: Vir-
 ginesque, & Principes foeminarum stupra per-
 pessæ, corporum ludibria dessebant: invisum
 Macedonum nomen avaritia eorum, ac libido
 Barbaris fecerat. Inter omnes tamen eminebat
 Cleandri furor, qui nobilem virginem constu-
 pratam servo suo pellicem dederat. Plerique
 amicorum Alexandri, non tam criminum, quæ
 palam objiciebantur, atrocitatem, quam memo-
 riam occisi per eos Parmenionis, quod tacitum
 prodesse eis apud Regem poterat, intuebantur,
 læti recidisse iram in iræ ministros, nec ullam po-
 tentiam scelere quæsitâ cuiquam esse diuturnam.
 Rex, cognita causa, pronuncia vit, ab accusatori-
 bus

bus unum, & id maximum crimen esse præteritum, desperationem salutis suæ. Nunquam enim talia ausuros, qui ipsum ex India sospitem, aut optassent reverti, aut credidissent reversurum. Igitur hos quidem vinxit: DC. autem militum, qui sævitiz eorum ministri fuerant, interfici iussit. Eodem die sumptum est supplicium de his quoque, quos authores defectionis Persarum Craterus adduxerat. Haud multò post Nearchus, & Onesicritus, quos longius in Oceanum procedere iusserat, superveniunt. Nuntiabant autem quædam audita, alia comperta. Insulam ostio amnis subjectam auro abundare, inopem equorum esse: singulos equos ab iis, qui ex continenti trajicere auderent, singulis talentis emi. Plenum esse belluarum mare, æstu secundo eas ferri, magnarum navium corpora æquantes: truci cantu deteritas, sequi classem cum magno æquoris strepitu, velut demersa, navigia subisse aquas. Cætera incolis crediderant: inter quæ Rubrum mare, non à colore undatum, ut plerique crederent, sed ab Erythro Rege appellari. Esse haud proculà continenti insulam palmetis frequentibus constam, & in medio serè nemore columnam eminere Erythri Regis monumentum, literis gentis ejus scriptam. Adjiciebant, navigia, quæ lixas, mercatoresque vexissent, famam auri securis gubernatoribus, in insulam esse transmissa, nec deindè ab his postea visa. Rex cognoscendi plura cupidine accensus, rursus eos terram legere jubet, donec ad Euphratem appellerent classem; inde adverso amne Babilonem subituros. Ipse animo infinita complexus, statuerat, omni ad Orientem maritima regione perdomita, ex Syria petere Africam, Carthagini in-

sensus: inde Numidiæ solitudinibus peragratis,
 cursum Gadis dirigere; ibi namque columnas
 Herculis esse, fama vulgaverat. Hispanias de-
 inde, quas Iberiam Græci à flumine Ibero voca-
 bant, adire, & prætervahi Alpes, Italiæque
 oram, unde in Epirum brevis cursus est. Igitur
 Mesopotamiæ Prætoribus imperavit, materia in
 Libano monte cæsa, devectaque ad urbem Syriæ
 Caplagas, ingentium carinas navium ponere,
 septiremes omnes esse, deducique Babylonem.
 Cypriorum Regibus imperatum, ut æs, stupam-
 que, & vela præberent. Hæc agenti, Pori, &
 Thaxilis Regum litteræ traduntur, Abisarem
 morbo, Philippum Præfectum ipsius ex vulnere
 interjisse, oppressosque, qui vulnerassent eum.
 Igitur Philippo substituit Eudæmonem. Dux
 erat Tracum. Abisaris regnum filio eius attri-
 buit. Ventum deinde Palargadas: Persica est
 gens, ejus Satrapes Orsines erat, nobilitate, ac
 divitiis inter omnes Barbaros eminens. Genus du-
 cebat à Cyro quondam Rege Persarum. Opes,
 & à majoribus traditas habebat, & ipse longa
 imperii possessione cumulaverat. Is Regi cum
 omnis generis donis, non ipsi modò ea, sed etiam
 amicis ejus daturus, occurrit. Equorum domiti
 greges sequebantur, currusque argento, & auro
 adornati. Pretiosa supellex; nobiles gemmæ;
 aurea magni ponderis vasa; vestesque purpureæ,
 & signati argenti talentum quatuor millia. Cæ-
 terum tanta benignitas Barbaro causa mortis
 fuit. Nam cum omnes amicos Regis donis su-
 per ipsorum vota coluisset; Bagoæ spadoni,
 qui Alexandrum obsequio corporis devinxerat,
 sibi, nullum honorem habuit: admonitusque à
 quibusdam, quàm Alexandro cordi esset, respon-
 dit,

dit,
 mori
 min
 gino
 mi,
 levill
 tum
 rim,
 res im
 vior e
 yecu
 nim
 & in
 dem
 quot
 nem,
 argu
 centi
 est, a
 lexan
 corpus
 toque
 Persæ
 rem.
 hil re
 micu
 jacob
 tant
 tum
 erat
 rum,
 cum
 caper
 hoc b
 accep

dit, Amicos Regis, non scorta, se colere: nec moris esse Persis, mares ducere, qui stupro effaminarentur. His auditis, spado potentiam, flagitio, & dedecore quaesitam, in caput nobilissimi, & infantis exercuit. Namque gentis ejusdem levissimos falsis criminibus astruxit, monitos, tum demum ea deferre, cum ipse jussisset. Interim, quoties sine arbitris erat, credulas Regis aures implebat, dissimulans causam iræ, quò gravior criminantis autoritas esset. Nondum suspectus erat Orsines: jam tamen vilior. Reus enim in secreto agebatur, latētis periculi ignarus: & importunissimum scortum, ne in stupro quidem, & dedecoris patientia fraudis oblitum, quoties amorem. Regis in se accenderat, Orsinem, modò avaritiæ, interdum etiam defectionis, arguebat. Jam matura erant in perniciem innocentis mendacia, & fatum, cujus inevitabilis fors est, appetebat. Forte enim sepulchrum Cyri Alexander jussit aperiri, in quo erat conditum ejus corpus, cui dare volebat inferias. Auro, argentoque repletum esse crediderat: quippe ita fama Persæ vulgaverant. Sed præter clypeum ejus putrem, & arcus duos Scythicos, & acinacem, nihil reperit. Cæterum corona aurea imposita: amiculo, cui assueverat ipse, solium, in quo corpus jacebat, velavit: miratus, tanti nominis Regem, tantis præditum opibus, haud pretiosius sepulchrum esse, quàm si fuisset è Plebe. Proximus erat lateri spado, qui Regem intuens, quid mirum, inquit, est, inania sepulchra esse Regum, cum Satrapatum domus aurum inde egestum capere non possint? Quod ad me attinet, ipse hoc bustum antea non videram, sed ex Dario ita accepi, tria millia talentum condita esse cum Cy-

ro. Hinc illa benignitas in te, ut, quod impunè habere non poterat Orsines, donando etiam gratiam iniret: Concitaverat jam animum in iram, cum hi, quibus negotium idem dederat, superveniunt. Hinc Bagoas, hinc ab eo subornati, falsis criminibus occupant aures. Antequam aculari se suspicaretur Orsines, in vincula traditus est. Non contentus supplicio insonis spado, ipse morituro manum injecit. Quem Orsines intuens, *Audieram, inquit, in Asia olim regnasse fœminat: hoc verò novum est regnare castratum.* Hic fuit, exitus nobilissimi Persarum, nec insonis modò, sed eximix quoque benignitatis in Regem. Eodem tempore Phradates regnum affectasse suspectus occiditur. Cœperat esse præceps ad repræsentanda supplicia: idem, ad deteriora credenda. Sic scilicet res secundæ valent commutate naturam; & raro quisquam erga bona sua satis cautus est. Idem enim paulò antè Lyncestem Alexandrum, delatum a duobus indicibus, damnare non sustinuerat. Humiliores quoque reos, contra suam voluntatem, quia ceteris videbantur insones, passus absolvi, hostibus victis regna reduxerat. Ad ultimum à semetipso degeneravit usque ad eò, ut adversus libidinem animi, arbitrio scortialibus regna daret, aliis adimeret vitam. Iisdem ferè diebus litteras à Cœno accipit de rebus in Europa gestis, dum ipse Indiam subigit. Zopyrio, Thraciæ præpositus, dum expeditionem in Geras faceret, tempestatibus, procelisque subito coortis, cum toto exercitu oppressus erat. Qua cognita clade, Seuthes Odrysas populares suos ad defectionem compulerat. Amissa propemodum Thracia, ne Gracia quidem.

2. Igitur triginta navibus Sunium transmit-
tunt.

tunt.
portu
Rex,
classe
rus.
ei red
nas,
mor
dere,
iatere
petim
consil
civil
Græc
Et G
quã
cense
tuere
dò,
luyio
regio
Regi a
ejiciun
ment
mitter
patria
duo n
jussu
posse
fuisse
reple
Cæter
tentur
profite
Et qua

tunt. Promontorium est Atticæ terræ, unde portum urbis perire decreverant. His cognitis, Rex Arpalò, Atheniensibusque juxta infestus, classem parari jubet; Athenas protinus petiturus. Quod consilium dum agirat, clam litteræ ei redduntur, Arpalum intrasse quidem Athenas, pecunia conciliasse sibi principum animos; mox consilio plebis habito, jussu urbe excedere, ad Græcos milites pervenisse; à quibus interceptum, & trucidatum à quodam viatore per insidias. His latus in Europa n. traſciendi consilium omisit. Sed exules, præter eos, qui civili sanguine asperserant, recipi ab omnibus Græcorum civitatibus, queis pulsati erant, jussit. Et Græci haud ausi imperium aspernari, quantum solvendarum legum id principium esse censebant, bona quoque, quæ exstarent, restituere damnatis. Soli Athenienses, non suæ modò, sed etiam publicæ vindices libertatis, colluvionem hominum, quia ægrè ferebant, non regio imperio, sed legibus, moribusque patriis Regi assueti, prohibuere finibus. Igitur exules ejiciunt; omnia potius toleraturi, quam purgamenta quondam urbis suæ, tunc etiam exilii, admitterent. Alexander senioribus militum in patriam remissis, tredecim millia peditum, & duo millia equitum, quæ in Asia retineret, eligi jussit: existimans, modico exercitu continere posse Asiam, quia pluribus locis præsidia disposuisset; nuperque conditas urbes, quas colonis repleffet, res renovare cupientibus obstare. Cæterum, priusquam excerneret quos erat tenturus, edixit, ut omnes milites æs alienum profiterentur. Grave plerisque esse compererat. Et quanquam ipsorum luxu contractum erat, di-

solvere tamen ipse decreverat. Illi tentari ipsos
 rati; quò facilius ab integris sumptuosos discer-
 neret, prolatando aliquantum extraxerant tem-
 poris. Et Rex satis gnarus, professioni æris pu-
 dorem, non contumaciam obstare, mensas totis
 castris poni iussit, & decem millia talentorum
 proferri. Tum demum fide facta professi sunt.
 Nec amplius ex tanta pecunia, quàm C. & XXX.
 talenta superfuere. Adèd ille exercitus, tot di-
 tissimarum gentium, victor, plus tamen victo-
 riæ, quàm prædæ deportavit ex Asia. Cæterum,
 ut cognitum est alios remitti domum, alios reti-
 neri, perpetuam eum regni sedem in Asia habi-
 turum rati, vecordes, & disciplinæ militaris
 immemores, seditiosis vocibus castra complent,
 Regemque ferocius, quàm alias adorti, omnes
 simul missionem postulare cœperunt, deformia
 ora cicatricibus, canitiemque capitum ostentan-
 tes. Nec aut Prefectorum castigatione, aut ve-
 recundia Regis deterriti, tumultuoso clamore,
 & militari violentia volentem loqui inhibebant;
 palam professi, nusquam inde nisi in patriam
 vestigium esse moturos. Tandem silentio facto,
 magis quia motum esse credebant, quàm quia
 ipsi moveri poterant, quidnam acturus esset,
 expectabant. Ille, *Quid hæc*, inquit, *repens*
consternatio, & tam procax, atque effusa licentia
denuntiat? Eloqui timeo? palam certè rupistis
imperium, & precario Rex sum, cui non alloquen-
di, non noscendi, monendique, aut intuenti vos
ius reliquistis. Equidem cum alios dimittere in
patriam, alios mecum paulo post deportare statue-
rim: tam illos acclamantes video qui abituri sunt,
quàm hos cum quibus præmissos subsequi statui.
Quid hoc est rei? Dispari in causa idem omnium
clat
anq
ore
ta o
ille
car
quat
est,
sum.
ever
ciru
gim
teri
se c
cont
vob
mei
tiffi
ciru
ejus
qui i
vobis
En t
vibu
sunt
purp
non
crat
tu n
alic
qua
fun
riun
refu
ter

clamor est. Pervelim scire, utrum qui discedunt, an qui retinentur, de me querantur. Crederes uno ore omnes sustulisse clamorem. Ita pariter ex tota concione responsum est, Omnes queri. Tum ille, Non Hercule, inquit, potest fieri, ut adducar, quærendi simul omnibus hanc causam esse, quam ostenditis, in qua major pars exercitus non est, utpote cum plures dimiserim, quam reventurus sum. Subest nimirum, altius malum, quod omnes avertis a me. Quando enim Regem universus exercitus deseruit? Ne servi quidem uno grege profugiunt Dominos; sed est quidam in illis pudor, a cæteris destitutos relinquendi. Verùm Ego tam furiosæ consternationis oblitus, remedia insanabilibus conor adhibere. Omnem Hercule spem, quam ex vobis conceperam, damno, nec ut cum militibus meis (jam enim esse defuitistis) sed ut cum ingrattissimis oportet, agere decrevi. Secundis rebus, quæ circumfluunt vos, insanire capistis: oblitus statum ejus, quem beneficio exuistis, meo. Digni Hercule, qui in eodem consenesceatis: quoniam facilius est vobis adversam, quam secundam regere fortunam. En tandem Illyriorum paulo ante, & Persarum tributariis, Asiæ, & tot gentium spolia fastidio sunt. Modò sub Philippo seminudis, amicula ex purpura sordent; Aurum, & argentum oculi ferre non possunt. Lignea enim vasa desiderant, & excreantibus scuta, rubiginemque gladiatorum. Hoc cultu nitentes vos accepi, & quingenta talenta æris alieni, cum omnis regia supellex haud amplius, quam sexaginta talentorum esset, meorum operum fundamenta; quibus tamen (absit invidia) imperium maxime terrarum partis imposui. Astene peresum est, quæ vos gloria rerum gestarum Diis patres fecit; in Europam ire properatis, Rege deserto,

cum pluribus vestrum defecturum viaticum fuerit, ni es alienum luisse? nempe in Asiatica preda. Nec pudet profundo venire devictarum gentium spolia circumferentes reverti velle ad liberos, conjugesque, quibus pauci premia victoriae potestis ostendere. Nam ceterorum, dum etiam spei vestrae obviam istis, arma quoque pignori sunt. Eonis vero militibus cariturus sum, pellicum suarum concubinis, quibus hoc solum ex tantis opibus superest, quod impenditur. Proinde fugientibus me pateant limites; facecite hinc ocyus. Ego cum Persis abeuntium terga tutabor. Neminem teneo: liberate oculos meos, ingratiissimi cives. Lati vos excipient parentes, liberique, sine vestro Rege redeuntes? obviam ibunt desertoribus, transfugisque? Triumphabo mehercule de fuga vestra, & ubicunque ero, expetam penas: hos, cum quibus me relinquitis, colendo, preferendoque vobis. Jam autem scietis, & quantum sine Rege valeat exercitus, & quid opis in me uno sit. Desilivit deinde frendens de tribunali, & in medium armatorum agmen se immisit; notatos quoque, qui ferocissime oblocuti erant, singulos manu corripuit. Nec ausos repugnare, tredecim asservandos custodibus corporis tradidit.

3. Quis crederet saevam paulò antè concionem obtorpuisse subito metus &, cum ad supplicium videret trahi, nihil ausos graviora, quam ceteros? tam effusam antea licentiam, atque seditiosam militum violentiam ira compressam, ut non modò nullus ex omnibus irruenti Regi resisterit, verum etiam cuncti pavore exanimati attonitis similes, quid de ipsis quoque Rex statuendum censeret, suspensa mente expectarent? Itaque, sive nominis, quod gentes, que
sub

sub t
ipsum
impu
deru
acce
ctem
quoc
Nam
Asiat
tis ca
tinu
At i
mi,
jube
cunt
talen
ceren
vim
rab
ma.
fortes
omnia
gi in
anim
& ci
quan
profu
bis ju
pori
vobi
ge pr
Pers
dedig
de cu
tem

sub regibus sunt inter Deos colunt, sive propria ipsius veneratio, sive fiducia tanta vi exercentis imperium, conterruit eos. Singulare certe ediderunt patientiæ exemplum: adeoque non sunt accensi supplicio commilitonum, cum sub noctem interfectos esse nossent, ut nihil omiserint quod singuli magis obedienter, ac pie facerent. Nam cum postero die prohibiti aditu venissent, Asiaticis modò militibus admissis, lugubrem totis castris edidere clamorem, denuntiantes, protinus esse morituros, si Rex perseveraret irasci. At ille pervicacis ad omnia, quæ agitasset animi, peregrinorum militum concionem advocari jubet, Macedonibus intra castra cohibitis: & cum frequentes coissent, adhibito interprete, talem orationem habuit: *Cum ex Europa trajicerem in Asiam, multas nobiles gentes, magnam vim hominum imperio meo me additurum esse sperabam. Nec deceptus sum, quod de his credidi fama. Sed ad illa hoc quoque accessit, quod video fortes viros erga Reges suos pietatis invictæ. Luxu omnia fluere credideram, & nimia felicitate mergi in voluptates; At Hercule munia militiæ hoc animorum, corporumque robore impigre toleratis: & cum fortes viri sitis, non fortitudinem magis, quam fidem colitis. Hoc Ego non nunc primum profiteor, sed olim scio. Itaque & delectum è vobis juniorum habui, & vos meorum militum corpori immiscui. Idem habitus, eadem arma sunt vobis. Obsequium verò, & patientia imperii longè præstantior est, quàm cæteris. Ergo ipse Oxatriæ Persæ filiam mecum in matrimonio junxi, non dedignatus ex captiva liberos tollere. Mox dein de cum stirpem generis mei latius propagare cupertem, uxorem Davii filiam duxi, proximisque*

api-

amicorum Author fui, ex captivis generandi liberos, ut hoc sacro facere omne discrimen victi, & victoris excluderem. Proinde genitos esse vos mihi, non ascitos, milites, credite. Asia, & Europa unum, atque idem regnum est. Macedonum vobis arma do. Inveteravi peregrinam novitatem; & civis mei estis, & milites. Omnia eundem ducunt colorem. Ne Persis Macedonum mores adumbrare, nec Macedonibus Persarum imitari indecorum est. Eiusdem juris esse debent, qui sub eodem Rege victuri sunt. * Hac oratione habita, Persis corporis sui custodiam credidit, Persas satellites, Persas apparitores fecit. Per quos cum Macedones, qui huic seditioni occasionem dedissent, victi ad supplicia traherentur, unum ex iis, autoritate, & aetate gravem, ad Regem ita locutum ferunt.

4. * Quousque, inquit, animo tuo, etiam per supplicia, & quidem externi moris, obsequeris? Milites tui, civis tui, incognita causa captivis suis ducentibus trahuntur ad poenam. Si mortem meruisse judicas, saltem ministros supplicii muta. Amico animo, si veri patiens fuisset, admonebatur. Sed in rabiem ira pervenerat. Itaque rursus, nam parumper quibus imperatum erat, dubitaverant, mergi in amnem, sicut victi erant, iussit. Nec hoc quidem supplicium seditionem militum movit. Namque copiarum duces, atque amicos ejus manipuli adeunt; petentes, ut, si quos adhuc pristina noxa judicaret esse contactos, juberet interfici. Offerre se corpora iracundaret. * Postquam verò cognitum est, Persis ducatus datos, Barbaros in varios ordines distributos, atque Macedonica iis imposita nomina, se verò ignominiosè pergitus rejectos esse,

non

non jam amplius conceptum animis doloresse
 perferre potuerunt. Sed concursu in regiam
 facto, interiori duntaxat retenta tunica, arma
 ante januam, pœnitentiæ signum, projecerunt,
 ac præ foribus stantes intronitti se, sibi que igno-
 sci suppliciter, atque flentes orabant, utque Rex
 supplicis suis potius saturaret se, quàm contume-
 liis; ipsos nisi venia impetrata non discessuros.
 Quæ cum Alexandro nuntiata essent, apertis re-
 giæ foribus ad ipsos est egressus. Postquam ve-
 rò ipsorum ejulatum, atque pœnitentiam, nec
 non miserandum, atque afflictum habitum vidis-
 set, diu quoque collachrymatus est, eaque mo-
 destia, ut ipsis ignosceret, obtinuerunt. Eis
 deinde nunc modestè incusatis, nunc comites
 appellatis, complures bello inutiles exautho-
 ravit, magnificentissimeque donatos dimisit.
 Scribens quoque ad Antipatrum, Macedoniae
 Præfectum, eis ad spectanda certamina priores
 in theatro sedes assignari, coronatosque sedere
 iussit. Defunctorum quoque liberos pupillos
 paterna contrahere stipendia voluit, Cratero
 jîs præposito: quem etiam Antipatri loco. Ma-
 ccedonibus, Thessalis, Thracibusque præesse
 iussit, Antipatrumque cum supplemento tiro-
 num in Crateri locum vocavit. Jam pridem
 quidem Alexandro litteræ, & ab Olympiade
 matre, & ab Antipatro redditæ erant, ex quibus
 mutuam inter ipsos simultatem perceperat. Ma-
 ter Antipatrum affectati regni insimulabat; An-
 tipater Olympiadem multa præter ipsius deco-
 rem gerere scripserat; Itaque evocari se valde i-
 niquo ferens animo, Alexandrû veneno interficere
 statuit. Peractis his rebus omnibus, Alexan-
 der ad Ecbatana Medie profectus regni necessaria
 dis-

disposuit, spectacula denuo, & solennes indixit dies. Illis fortè diebus Hephæstion, quem Rex unicè, ac fratris loco diligebat, febricitans moritur. Ex quo Alexander incredibili affectus dolore, multa, quæ regiam majestatem minimè decerent, admisisse dicitur. Miserum quippe medicum, tanquam in curando negligentior fuisset, suspendi iussit. Super amici corpus exanime ejulans procubuit, vixque inde ab amicis abstractus est. Diem, atque noctem luctum continuavit. Aliaque nonnulla feruntur, quæ quidem Ego minimè credo. Illud tamen verum est, quod Alexander Hephæstioni, tanquam Heroi, sacrificare iusserit. In funus, atque monumentum ei faciendum, plusquam duodecim millia talentorum impensa sunt. Revertenti Babylonem Chaldæi vates occurrerunt, monentes ne Babylonem ingrederetur, profectionem enim ejus per id tempus, vitæ periculum ei portendere. Quibus spretis, quò destinaverat ire, pergit. Nuntiabatur enim ei, Legatos ex diversis terrarum orbis partibus undique Babylonem confluisse, ejusque adventum expectare. Adeo totum orbem nominis ejus terror invaserat, ut cunctæ gentes, velut destinato sibi Regi, adularentur. Igitur tanquam conventum universi orbis acturus. Babylonem pervenire festinabat. Quò cum venisset, Legatos omnes benignè susceptos domum remisit. Iisdem serè diebus convivium apud Thessalum medicum institutum est. Ad quod Rex quoque cum sodalibus vocatus venit. Ibi nondum Herculis scypho epoto, repente, velut telo confixus, ingemuit. Elatus è convivio semianimis, tanto dolore cruciatus est, ut ferrum in remedia posceret.

Ami-

Amici
divulsi
quaru
sit. A
sandr
Regi
co, n
ret. I
pragi
bentes
seru
mort
parti
sti sel
dend
ex m
s.
specie
tis e
ctum
inquin
gem. I
habitu
admiss
exere
soque
fâr ga
ami
detra
adje
nem f
liqua
mur. e
magne
dica i

Amici, causam morbi, intemperiem ebrietatis, divulgant. Revera autem insidiæ, fuerunt, quarum infamiam successorum potentia oppressit. Antipater enim præparatum venenum Casandro filio, qui cum fratribus Philippo, & Jolla Regi ministrare solebat, dederat, præmonito eo, ne aliis, quam Thessalo, & fratribus crederet. Philippus itaque, & Jollas, potum Regis prægustare soliti, in aqua frigida venenum habentes, eam prægustatæ porioni Regis supermiservant. Quarto deinde die, cum milites partim mortuum suspicarentur, idque celari crederent, partim ejus desiderium ferre non possent, mœsti sese in regiam contulerunt, ut sibi Regis videndi copia fieret orantes; atque à custodibus ex mandato Regis intromissi sunt.

5.* Intuentibus lachrymæ obortæ præbuere speciem jam non Regem, sed funus ejus, visentis exercitus. Mœrorum tamen circumstantium lectum eminebat. quos ut Rex aspexit: *Invenietis*, inquit, *cum excessero, dignum talibus viris Regem*. Incredibile dictu, audituque, in eodem habitu corporis, in quem se composuerat cum admissurus milites esset, durasse, donec à toto exercitu illo ad ultimum persalutatus est dimissoque vulgo, velut omni vitæ debito liberatus, fætigata membra rejecit, propiusque adire jussis amicis (nam & vox deficere jam cœperat) detractum anulum digito Perdicæ tradidit, adjunctis, mandatis, ut corpus suum ad Hammonem ferri juberet. Querentibusque his, cui reliqueret regnum, respondit, *Ei, qui esset optimus*. Ceterum prævidere jam, ob id certamen magnos funebres ludos parari sibi. Rursus, Perdicca interrogante, *Quando caelestes honores haberi*

veri sibi velle, dixit, *Tum velle*, cum ipsi felices essent. Suprema hæc vox fuit Regis, & paulò post extinguitur. Ac primò ploratu, lamentisque, & planctibus tota regio personabat. Mox, velut in vasta solitudine, omnia tristi silentio mûta torpebant: ad cogitationes, quid deinde futurum esset, dolore converso. Nobiles pueri custodiae corporis ejus assueti, nec doloris magnitudinem capere, nec seipsum intra vestibulum regiae retinere potuerunt: vagique, & farentibus similes, rotam urbem luctu, ac mœrore compleverant; nullis quæstibus omissis, quos in tali casu dolor suggerit. Ergo qui extra regiam astiterant, Macedones pariter, Barbarique concurrunt, nec poterant victi à victoribus in communi dolore discerni. Persæ justissimum, ac mitissimum Dominum; Macedones optimum, ac fortissimum Regem invocantes, certamen quoddam mœroris edebant. Nec mœstorum solum, sed etiam indignantium voces exaudiebantur, tam viridem, & in flore ætatis, fortunæque, invidia Deum ereptum esse rebus humanis. Vigor ejus, & vultus educens in prælium milites, obsidentis urbes, evadentis in muros, fortes viros pro concione donantis, occurrebant oculis. Tum Macedones divinos honores negasse ei pœnitebat, impiosque, & ingratos fuisse se confitebantur, quod aures ejus debita appellatione fraudassent. Et cum diu, nunc in veneratione, nunc in desiderio Regis hæsisent, in ipsos versa miseratio est. Macedoniâ profecti ultra Euphratem, mediis hostibus novum imperium aspernantibus, destitutos se esse cernebant: sine certo Regis hærede, sine hærede regni, publicas vires ad se quemque tracturum. Bellua

dein-

deind
 rabat
 Rege
 vultu
 debi
 mori
 jus i
 nox
 armis
 è cult
 ceris
 accer
 mitu
 que
 lius
 citi f
 sis,
 non u
 tis su
 geban
 qui in
 bantur
 sed pro
 pater
 perva
 ter pe
 ta era
 bus,
 neprib
 nupse
 comm
 fuorum
 suam,
 etiam p
 amillan

deinde ciuilia, quæ secuta sunt, mentibus augu-
rabantur. Iterum non de regno Asia, sed de
Rege, ipsis sanguinem esse fundendum. Novis
vulneribus veteres rumpendas cicatrices. Senes
debiles modò petita missione à iusto Rege, nunc
morituros pro potentia forsitan satellitis alicu-
jus ignobilis. Has cogitationes voluentibus,
nox supervenit, terroremque auxit. Milites in
armis vigilabant. Babylonii alius è muris, alius
è culmine sui quisque recti prospectabant, quasi
certiora visuri. Nec quisquam lumina audebat
accendere. Et quia oculorum cessabat usus, ste-
mitus, vocisque auribus captabant. Ac plerum-
que vano metu territi, per obscuras semitas a-
lius alii occurrentes, invicem suspecti, & solli-
citi ferebantur. Persæ comis suo more deton-
sis, in lugubri veste cum conjugibus, ac liberis,
non ut victorem, & modò hostem, sed ut gen-
tis suæ iustissimum Regem, vero desiderio lu-
gebant. Assueti sub Rege vivere, non alium,
qui imperaret ipsis, digniorem fuisse confite-
bantur. Nec muris urbis luctus continebatur;
sed proximam regionem ab ea, deinde magnam
partem Asiae eis Euphratem, tanti mali fama
pervaserat. Ad Darii quoque matrem celeriter
perlata est. Abscissa ergo veste, qua indu-
ta erat; lugubrem sumpsit: laceratisque crini-
bus, humi corpus abiecit. Assidebat ei altera ex
neptibus, nuper amissum Hephæstionem, cui
nupserat, lugens: propriasque causas doloris in
communi maestitia retractabant. Sed omnium
suorum mala Sysigambis una capiebat. Illa
suam, illa, neptium vicem flebat. Recens dolor
etiam præterita revocaverat. Crederes modò
amissam Darium, & pariter miseræ duorum fi-
lio-

liorum exequias esse ducendas. Flebat mortuos,
 simul vivosque. Quem enim puellarum acturum
 esse curam? Quem alium futurum Alexandrum?
 Iterum esse se captas: iterum excidisse regno.
 Qui mortuo Dario ipsas tueretur, reperisse: qui
 post Alexandrum respiceret, utique non reper-
 turas. Subibat inter hæc animum, octoginta fra-
 tres suos eodem die ab Ocho sævissimo Regum
 trucidatos, adjectumque stragi tot filiorum Pa-
 trem. E septem liberis, quos genuisset ipsa,
 unum superesse. Ipsum Darium floruisse paulis-
 per, ut crudelius posset exingui. Ad ultimum
 dolori succumbit, obvolutoque capite assidentes
 genibus suis neprem, nepotemque averfata: cibo
 pariter abstinuit, & luce. Quinto postquam mor-
 ti statuerat, die extincta est. Magnum profectò
 Alexandri indulgentiæ in eam, justitiæque in
 omnes captivos documentum est mors hujus:
 quæ cum sustinisset post Darium vivere, Ale-
 xandro esse superstes erubuit. Et Hercule justè
 æstimantibus Regem liquet, bona naturæ ejus
 fuisse vitia, vel fortunæ, vel ætatis. Vis incredi-
 bilis animi, laboris patientia propemodum ni-
 mia, fortitudo non inter Reges modò excellens,
 sed inter illos quoque, quorum hæc sola virtus
 fuit: liberalitas sæpe majora tribuentis, quàm à
 Diis petuntur: clementia in devictos: tot regna
 aut reddita, quibus ea dempserat bello, aut do-
 no data: mortis, cujus metus cæteros exanimat,
 perpetua contemptio: gloriæ, laudisque ut justo
 major cupido, ita ut juveni, & in tantis admit-
 tenda rebus: jam pietas erga parentes, quorum
 Olympiada immortalitati consecrare decreve-
 rat, Philippum ultus erat. Jam in omnes ferè
 amicos benignitas, erga milites benevolentia:

confil
 rix p
 inme
 tale d
 volut
 fortit
 accer
 re, S
 tius,
 tum n
 sum q
 verat
 cut j
 potu
 virtu
 solus
 Quot
 merè
 prote
 gloria
 Orient
 quid m
 Duciq
 les era
 que n
 tum p
 dit; c
 ma p
 6.
 oratio
 cipes a
 secuta
 quem
 Duces
 stare

consilium par magnitudini animi, & quantam vix poterat ætas ejus capere, solertia: modus immodicarum cupiditarum: Veneris intra naturale desiderium usus; nec ulla, nisi ex permissio, voluptas; ingentes profectò dotes erant. Illa fortunæ, Diis æquare se, & cœlestes honores accersere, & talia suadentibus oraculis credere, & dedignantibus venerari ipsum vehementius, quàm par esset, irasci: in externum habitum mutare corporis cultum: imitari devictarum gentium mores, quas ante victoriam spreverat. Nam iracundiam, & cupidinem vini, sicut juvena irritaverat, ita senectus mitigare potuisset. Fatendum est tamen, cum plurimum virtuti debuerit, plus debuisse fortunæ, quàm solus omnium mortalium in potestate habuit. Quoties illum à morte revocavit? quoties temerè in pericula vectum perpetua felicitate protexit? Vitæ quoque finem eundem illi, quem gloriæ, statuit. Expectavere cum fata, dum Oriente perdomito, aditoque Oceano, quidquid mortalitas capiebat, impleret. Huc Regi, Ducique successor quærebat. Sed major moles erat, quàm ut unus subire eam posset. Itaque nomen quoque ejus, & fama rerum, in totum propemodum orbem Reges, ac regna diffudit; clarissimique sunt habiti, qui etiam minima parti tantæ fortunæ adhæserunt.

6. Cæterum Babylone (inde enim divertit oratio) corporis ejus custodes, in regiam principum amicorum, Ducisque copiarum advocare: secuta est militum turba, cupientium scire in quem Alexandri fortuna esset transitura. Multi Duces, frequentia militum exclusi, regiam intrare non poterant, cum præco, exceptis, qui

nominatim citarentur, adire prohibuit. Sed precarium spernebatur imperium. Ac primum ejulatus ingens, ploratusque renovatus est. Deinde futuri expectatio inhibitis lachrymis silentium fecit. Tunc Perdicca, Regia sella in conspectum vulgi data, in qua diadema, vestisque Alexandri cum armis erant, annulum, sibi pridie traditum à Rege, in eadem sese posuit; quorum aspectu rursus oborta omnibus lacrymæ integravere luctum. Et Perdicca, Ego quidem, inquit, annulum, quo ille regni, atque imperii vires obsignare erat solitus, traditum ab ipso mihi, reddo vobis. Cæterum quanquam nulla clades huic, qua affecti sumus, par ab iratis Diis excogitari potest: tamen magnitudinem rerum quas egit, intuentibus, credere licet, tantum virum Deos accommodasse rebus humanis; quarum sorte completa, citò repeterent eum suæ stirpi. Proinde quoniam nihil aliud ex eo superest, quin quod semper ab immortalitate subducitur, corpori, nominique, quam primum justa solvamus, hand oblii, in qua urbe inter quos sumus, quali Rege, ac Præside spoliati. Tractandum est, commilitones, cogitandumque, ut victoriam partam inter hos, de quibus parta est, obtinere possimus. Capite opus est. Hoc ne uno, an pluribus, in vestra potestate est. Illud scire debetis, militarem sine Duce urbem, corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est, ex quo Roxane prægnans est. Optamus ut marem enitatur; cujus regnum Diis approbantibus futurum, quandoque adoleverit. interim à quibus Regi velitis, destinate. Hæc Perdicca. Tum Nearchus; Alexandri sanguinem, ac stirpem regis majestati convenire, neminem, ait, posse mitari; cæterum expectari nondum ortum Regem,

gem, Se
donum
Barline
Nulli pl
scura qu
que pro
pervicaci
Digna p
imperio
nomen qu
parta cap
rum fert
Xerxes te
neonid qu
se de A
adhibeba
to opus fi
creverit
pareant
allentia
Alexand
voluisse o
ipso optim
dilex. Nec
sed citu
delegisse
imperii a
quin ve
medium
jvhebant
que, & c
ctaret, p
que cum
ultimum
proxim,

gem, & qui jam sit, præteriri nec animis Macedonum convenire, nec tempori rerum, Esse è Barsine filium Regis, huic diadema dandum. Nulli placebat oratio. Itaque suo more hastis scuta quatientes, obstrepere perseverabant. Jamque propè seditionem pervenerant; Nearcha pervicacius tuente sententiam. Tum Ptolemæus. *Digna prorsus est soboles, inquit, quæ Macedonum imperet genti, Roxanes vel Barsines filius, cujus nomen quoque Europam dicere pigebit, majore ex parte captivi. Cur Persas vicerimus, ut stirpi eorum serviamus? quod justis illi Reges Darius, & Xerxes tot millium agminibus, tantisque classibus nequidquam petiverunt. Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consiliis ejus adhibebantur, cocant, quoties in commune consulto opus fuerit: eoque, quod major pars eorum decreverit, stetur. Duces, Præfectorumque copiarum his pareant.* Ptolemæo quidam, potiores Perdiccæ assentiebantur. Tum Aristonus orsus est dicere. Alexandrum consultum, cui relinqueret regnum, voluisse optimum deligi. Judicatum autem ab ipso optimum, Perdiccæ, cui annulum tradidisset. Neque enim unum eum assedisse morienti, sed circumferentem oculos, ex turba amicorum delegisse cui traderet; placere igitur, summam imperii ad Perdiccæ deferri. Nec dubitare, quin vera censeret. Itaque universi procedere in medium Perdiccæ, & Regis annulum tollere jubebant. Hærebat inter cupiditatem, pudoremque, & quò modestius, quò appetebat, expectaret, pervicacius oblaturos esse credebat. Itaque cunctatus, diùque quid ageret incertus, ad ultimum tamen recessit, & post eos, qui sederant proximi, constituit. At Meleager unus è Ducibus

bus, confirmato animo, quem Perdiccæ cunctatio crexerat. Nec, *Dii si uerint*, inquit, ut *Alexandri fortuna*, tantiquè regni fastigium in istos humeros ruat; homines certe non ferent. Nihil indico de nobilioribus, quàm hic est, sed de uiris tantùm, quibus inuitis nihil perpeti necesse est. Nec uerò interest, *Roxanes filium*, quandocumque genitus erit, an *Perdiccam Regem* habeatis, cum iste sub tutela specie regnum occupaturus sit. Itaque nemo ei Rex placet, nisi qui nondum natus est. Et in tanta omnium festinatione, non iusta modò, sed etiàm necessaria, exactos menses solus expectat, & iam diuinat marem esse conceptum, quem vos dubitatis paratum esse, vel subdere. Si medius fidius *Alexander* hunc nobis Regem pro se reliquisset, id solum ex his, quæ imperasset, non faciendum esse censerem. Quin igitur ad diripiendos thesauros discurretis? harum enim opum regiarum uiquè populus est hæres. Hæc elocutus, per medios armatos erupit. Et qui abeunti viam dederant, ipsum ad prænunciatam prædam sequebantur.

7. Jàmque armatorum circa *Meleagrum* fræquens globus erat, in seditionem, ac discordiam uersa concione: cum quidam, plerisque *Macedonum* ignotus ex infima plebe, *Quid opus est*, inquit, armis, civilique bello, habentibus Regem, quem queritis; *Aridæus Philippo genitus*, *Alexandri paulò ante Regis frater*, sacrorum, ceremoniarumque consors modò, nunc solus hæres, præteritur à uobis. Quo merito suo? quidne fecit, cur etiàm gentium communi jure fraudetur? Si *Alexandro similem* queritis, nunquam reperietis. Si proximum, hic solus est; His auditis, concio primo silentium uelut iussa habuit. Conclamant
de-

deind
temq
sent.
ditur
se Ale
litum
nome
intuen
bigue
impent
quam
pe du
Igiur
genier
clama
bent.
Perdic
res Phi
Care
sentent
ca exeq
Roxane
pe regia
rus, &
siurand
state R
injuria
rat. Ru
in regia
uo Rege
peritent
ac fratren
mum cre
nultum v
ros ciet ff

deindè pariter, Aridæum vocandum esse, mor-
temque meritos, qui concionem sine eo habuis-
sent. Tum Python, plenus lachrymarum, or-
ditur dicere: Nunc vel maximè miserabilem es-
se Alexandrum, qui tam bonorum civium, mi-
litumque fructu, & præsentia fraudatus esset:
nomen enim, memoriæque Regis sui tantum
intuentes, ad cætera caligare eos. Haud am-
bigue in juvenem, cui regnum destinabatur,
impensa probra, quæ * magis ipsi odium,
quam Aridæo contemptum, attulerunt. Quip-
pè dum miserentur, etiam favere cœperunt.
Igitur non alium se, quàm eum, qui ad hanc spem
genitus esset, regnare passuros, pertinaci ac-
clamatione declarant, vocarique Aridæum ju-
bent. Quem Meleager infestus, invisusque
Perdiccæ, strenuè perducit in Regiam, & mili-
res Philippum consalutatam Regem appellant.
Cæterum hæc vulgi erat vox, Principum alia
sententia. E quibus Python consilium Perdic-
cæ exequi cœpit, tutoresque destinat filio ex
Roxane futuro, Perdiccam, & Leonatum stir-
pe regia genitos. Adjecit, ut in Europa Crate-
rus, & Antipater res administrarent. Tum ju-
sturandum à singulis exactum, futuros in pote-
state Regis geniti Alexandro, Meleager haud
injuria metu supplicii territus, cum suis secesse-
rat. Rursus Philippum trahens secum, irrupit
in regiam; clamitans suffragari Reipub. de no-
vo Rege paulò ante concepto: robur ætatis ex-
peritentur, modò stirpem Philippi, & filium,
ac fratrem Regum duorum sibimetipsis potissi-
mum crederent. Nullum profundum mare,
nullum vastum fretum, & procellosum, tan-
tos ciet fluctus, quantos multitudo motus ha-

bet, utique si nova & brevi duratura libertate luxuriat. Pauci Perdicæ modò electo, plures Philippo quàm speraverat, imperium dabant. Nec velle, nec nolle quidquam diu poterant, pœnitebatque modò consilii, modò pœnitentiæ ipsius: ad ultimum tamen in stirpem regiam inclinavere studiis. Cesserat ex concione Aridæus principum autoritate conterritus: & abeunte illo conticuerat magis quàm languerat militaris favor. Itaque revocatus, vestem fratris, eam ipsam, quæ in sella posita fuerat, induitur. Et Meleager thorace sumpto, capit arma, novique Regis satelles. Sequitur phalanx hastis clypeos quatiens, expletura se sanguine illorum, qui affectaverant nihil ad ipsos pertinens regnum: in eadem domo familiaque imperii vires remansuras esse gaudebant: hæreditarium imperium stirpem regiam vindicaturam. assuetos esse nomen ipsum colere, venerarique, nec quenquam id capere nisi gentium ut regnaret. Igitur Perdicca territus, conclave in quo Alexandri corpus jacebat, obserari jubet. Sexcenti cum ipso erant spectatæ virtutis. Ptolemæus quoque se adjunxerat ei, puerorumque regia cohors. Cæterum haud difficulter à tot millibus armatorum claustra perfracta sunt. Et Rex quoque irruerat, stipatus satellitum turba, quorum princeps erat Meleager. Iratusque Perdicca, hos, qui Alexandri corpus tueri vellent, sevocat: sed qui irruerant, eminus tela in ipsum jaciebant, multisque vulneratis, tandem seniores, demptis galeis quo faciliùs nosci possent, precati qui cum Perdicca erant cœpere, ut abstinerent bello, Regique & pluribus cederent. Primus Perdicca arma deposuit, cæterique idem fecere, Meleagro deinde sua-

suade
diis l
Euph
nobis
Leon
ceder
ca ne
bat. I
cæter
8.
jus im
occup
mem
mine
Rex
quæ M
stirque
Jisdem
tare
decim
in limi
Meleag
mi, vu
compo
conce
natur
pulsati
res M
tis per
tem ar
Regem
diccam
instru
re tum
tur conc

suadente à corpore Alexandri discederent, insidiis locum quæri rati, diversa regiae parte ad Euphratem fugam intendunt. Equitatus, qui ex nobilissimis juvenum constabat, Perdiccam, & Leonatum frequens sequebatur, placebatque excedere urbe, & tendere in campos, Sed Perdicca ne pedites quidem secuturos ipsum desperabat. Itaque, ne abducendo equites abruptis à cætero exercitu videretur, in urbe substitit.

8. At Meleager Regem monere non destitit, jus imperii Perdiccæ morte sancendum esse, ne occupetur impotens animus rerum novarum: meminisse eum, quid de Rege meruisset. Neminem autem ei satis fidem esse, quem metuat. Rex patiebatur magis, quam assentiebatur. Itaque Meleager silentium pro imperio habuit; misitque Regis nomine qui Perdiccam accerferent. Jisdem mandatum, ut occiderent, si venire dubitaret. Perdicca nuntiato satellitum adventu, sedecim omninò pueris regiae cohortis comitatus, in limine domus suæ constitit, castigatoque, & Meleagri mancipia identidem appellans, sic animi, vultusque constantia terruit, ut vix mentis compotes fugerent, Perdicca pueros jussit equos contendere; & cum paucis amicorum ad Leonatum pervenit, jam firmiore præsidio vim propulsaturus, si quis inferret. Postero die indigna res Macedonibus videbatur, Perdiccam ad mortis periculum adductum: & Meleagri temeritatem armis ultum ire decreverant. Atque illi, cum Regem adissent, interrogare eum cepere, an Perdiccam comprehendi ipse jussisset. Ille Meleagri instructu se jussisse, respondit. Ceterum non debere tumultuari eos: Perdiccam enim vivere. Igitur concione dimissa, Meleager equitum maxi-

mè defectione perterritus, inopsque consilii (quippè in ipsum periculum reciderat, quod inimico paulò ante intenderat) triduum fere consumpsit, incerta consilia volvendo. Et pristina quidem regiæ species manebat. Nam & Legati gentium Regem adibant, & copiarum duces aderant, & vestibulum satellites, armatique compleverant. Sed ingens sua spontè mœstitia ultimæ desperationis index erat, suspectique invicem, non adire propius, non colloqui audebant: secretas cogitationes intra se quoque volventes: & ex comparatione Regis novi desiderium excitabatur amissi. Ubi ille esset, cujus imperium, cujus auspiciam secuti erant, requirebant. Destitutos se inter infestas, indomitasque gentes, experituras tot cladum suarum pœnas, quodcumquè oblata esset occasio. His cogitationibus animos exedebant, cum annunciatur, equites, qui sub Perdicca essent, occupatis circa Babylonem campis, frumentum, quod in urbem invehebatur, retinuisse. Itaque inopia primum, deinde fames esse cepit. Et qui in urbe erant, aut reconciliandam gratiam cum Perdicca, aut armis certandum esse censebant. Fortè acciderat, ut qui in agris erant, populationem villarum, vicorumque veriti, confugerent in urbem: oppidani, cum ipsos alimenta deficerent, urbe excederent, & utrique generi turior aliena sedes, quàm sua videretur. Quorum consternationem Macedones veriti, in regiam coeunt, quæque ipsorum sententia esset, exponunt: Placebat autem Legatos ad equites mitti, de finienda discordia, armisque ponendis. Igitur à Rege legatur Pafas Thessalus, & Amillas, Megalopolitanus, & Perilaus; qui

qui cō
positu
autho
nunti
rum t
inquit
suum
meme
tia civ
est. A
riam
præsta
arim
cere c
spes e
deind
tram
digni
spem
pressa
cuncti
vellet.
grum
impe
Perdic
parem
cum p
tum
agmen
petuu
firma
9.
genti
gaum
go col

qui cum mandata Regis edidissent, non aliter posituros arma equites, quam si Rex discordiæ authores dedidisset, tulere responsum. His renuntiatis, sua sponte milites arma capiunt. quorum tumultu è regia Philippus excitus, *Nihil, inquit, seditione est opus: nam inter se certantium premia, qui quieverint, occupabunt. Simul mementote rem esse cum civibus, quibus spem gratiæ citò abrumpere, ad bellum civile properantium est. Altera legatione, an mitigari possint, experiamur; & credo nondum Regis corpore sepulto ad præstanda ei iusta omnes esse coituros. Quod ad me attinet, reddere hoc imperium malo, quam exercere civium sanguine. Et si nulla alia concordie spes est, oro, quoque, eligite potiore. Obortis deinde lachrymis, diadema detrahit capiti, dextram, qua id tenebat, protendens, ut, si quis se digniorem profiteretur, acciperet. Ingentem spem indolis ante eum diem fratris claritate suppressam, ea moderata excitavit oratio. Itaque cuncti instare ceperunt, ut quæ agitasset, exequi vellet. Eisdem rursus legat, petituros ut Meleagrum tertium Ducem acciperent. Haud ægrè id impetratum est. Nam & abducere Meleagrum Perdicca à Rege cupiebat, & unum duobus impari futurum esse censebat. Igitur Meleagro cum phalange obviam egresso, Perdicca equitum turmas antecedens occurrit. Utrumque agmen, mutua salutatione facta, coit, in perpetuum (ut arbitrabantur) concordia, & pace firmata.*

9. Sed iam satis admovebantur Macedonum genti bella civilia. Nam, & insociabile est regnum, & à pluribus expetebatur. Primum ergo collegere vites, deinde disperferunt, &

cum pluribus corpus, quàm capiebat, onerassent, cætera membra deficere cœperunt: quodque imperium sub uno stare potuisset, dum à pluribus sustineretur, ruit. Proinde jure, meritoque populus Romanus salutem se Principi suo debere profiteretur, cui noctis, quam penè supremam habuimus, novum sidus illuxit. Hujus hercule, non solis ortus, lucem caliganti reddidit mundo, cum sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tum extinxit faces? quot condidit gladios? quantam tempestatem subita serenitate discussit? Non ergo revirescit solum, sed etiàm floret imperium. Absit modo invidia, excipiet hujus sæculi tempora ejusdem domus, utinam perpetua, certè diuturna posteritas. Cæterùm, ut ad ordinem, à quo me contemplatio publicæ felicitatis averterat, redeam, Perdicca unicam spem salutis suæ in Meleagri morte deponerat: vanum eundem, & infidum, celeriterque res novaturum, & sibi maximè infestum occupandum esse. Sed alta dissimulatione consilium premebat, ut opprimeret incautum. Ergo clam quosdam ex copiis, quibus præerat, subornavit, ut quasi ignoraret ipse, conquererentur palàm, Meleagrum æquarum esse Perdiccæ. Quorum sermone Meleager ad se relato, furens irâ, Perdiccæ, quæ comperisset, exponit. Ille, veluti nova re exterritus, admirari, queri, dolentisq; speciem ostentare ei cepit. Ad ultimum convenit, ut comprehenderentur tam seditiosæ vocis auctores. Aggit Meleager gratias, amplexusque Perdiccam, fidem ejus in se, ac benevolentiam collaudat. Tum communi consilio rationem opprimendi noxios ineunt. Placet exercitum patrio more lustrari: & probabilis causa videbatur, præterita discordia.

Ma-

Ma
tes,
quen
rentu
rent,
quen
bus,
quei
more
cente
expe
bem
plan
milli
rati
Jam
erat
Rex
cor
ctu
turqu
rum
so ma
erat,
sentit
nere
obac
erun
est po
teris
exec
obrie
hore.
turam
rum c

Macedonum Reges ita lustrare soliti erant milites, ut discissæ canis viscera ultimo in campo, in quem deduceretur exercitus, ab utraque abicerentur parte. Intra id spatium armati omnes starent, hinc equites, illinc phalanx. Itaque eo die, quem huic sacro destinaverant, Rex cum equitibus, elephantisque constiterat contra pedites, quæ Meleager præerat; Jam equestre agmen movebatur, & pedites subita formidine ob recentem discordiam, haud sanè pacati quidquam expectantes, parumper addubitavere, an in urbem subducerent copias: quippè pro equitibus planities erat. Cæterum veriti, ne temerè commilitonum fidem damnarent, subsistere, præparati ad diinjicandum animis, si quis vim inferret. Jam agmina coibant, parvumque intervallum erat, quod aciem utramque divideret. Itaque Rex cum una ala obequitare pedibus cepit, discordiæ authores, quos tueri ipse debebat, instinctu Perdicæ ad supplicia deposcens: minabaturque, omnes turmas cum elephantis inducturum se in recusantes, stupebantque improvviso malo pedites. Nec plus in ipso Meleagro erat, aut consilii, aut animi. Turissimum ex præsentibus videbatur expectare potius, quàm monere fortunam. Tum Perdica, ut torpentes, & obnoxios vidit, trecentos ferè, qui Meleagram erumpentem ex concione, quæ prima habita est post mortem Alexandri, securi erant, à cæteris discretos, elephantem in conspectu totius exercitus objicit, omnesque belluarum pedibus obruti sunt, nec prohibente Philippo, nec aut hore. Apparebatque id modo pro suo vendicaturum, quod approbasset eventus. Hoc bellorum civilium Macedonibus, & omen, &

principium fuit. Meleager, serò intellecta fraude Perdicæ, tùm quidem quia ipsius corporis vis non afferebatur; in agmine quietus stetit: at mox, damnata spe saluti, cum eius nomine, quem ipse fecerat Regem, in perniciem suam abutentes videret inimicos, confugit in templum. Ac ne loci quidem religione defensus, occiditur.

10. Perdicca, perdueto in urbem exercitu, consilium principum vitorum habuit, in quo imperium ita dividi placuit, ut Rex quidem summam eius obtineret, Satrapes Ptolæmeus, Ægypti, & Africæ gentium, quæ in ditione erant. Laomedonti Syria cum Phœnice data est: Philoræ Cilicia destinata: Lyciam cum Pamphilia, & majore Phrygia obtinere iussus Antigonus. In Cariam Cassander, Menander in Lydiam missi. Phrygiam minorem Helleponto adjunctam, Leonati Provinciam esse iusserunt. Cappadocia Eumeni cum Paphlagonia cessit. Præceptum est, ut regionem eam usque ad Trapezunta defenderet, bellum cum Arbate gereret. Solus hic detrectabat imperium. Python Mediam, Lysimachus Thraciam, appositasque Thraciæ Ponticas gentes obtinere iussi. Qui Indiæ, quique Bactris, & Sogdianis, cæterisque, aut Oceani, aut Rubri maris accolis præerant, quibus quisque finibus habuisset, imperii etiã jus obrineret. Decretum est, ut Perdicca cum Rege esset, copiisque præesset, quæ Regem sequebantur. Credidere quidam, testamento Alexandri distribuas esse Provincias, sed famam eius rei (quam ab auctoribus tradita est) vanam fuisse comperimus. Et quidem suas quisque opes, divinis imperii partibus, tuebantur, quas ipsi fundat

da
dira
gis
sing
min
sent
dise
que
cunt
exp
lect
Re
du
ave
ni
ma
gua
cta
ra
ulu
cura
tate
dere
ex
dai
fun
ind
tre
est
for
did
stro
cere
regi
pau

daverant, si unquam adversus immodicas cupiditates terminus staret. Quippe paulò ante Regis ministri, specie imperii alieni procurandi, singuli ingentia invaserant regna, sublatis certaminum causis, cum & omnes ejusdem gentis essent, & à cæteris sui quisque imperii regione discreti. Sed difficile erat eo contentos esse, quod obtulerat occasio: quippe sordent prima, cum majora quæque sperantur. Itaque omnibus expeditius videbatur augere regna, quàm fuisset accipere. Septimus dies erat, ex quo corpus Regis jacebat in folio; curis omnium ad formandum publicum statum à tam solemnî mûnere averfis. Et non aliis, quàm Mesopotamiæ regioni fervidior æstus existit: adeò ut pleraque animalia, quæ in nudo solo deprehendit, extinguat. Tantus est vapor solis, & Cœli, quo cuncta velut igne torrentur. Fontes aquarum & rari sunt, & incolentium fraude celantur. Iphis usus patet, ignotus est advenis. Ut tandem curare corpus exanimum amicis vacavit, nulla tabe, ne minimo quidè m livore corruptum videre, qui intraverant. Vigor quoquè, qui constat ex spiritu, non destituerat. Itaque Ægyptii, Chaldæique jussi corpus suo more curare, primò non sunt ausi admovere, velut spiranti, manus: deinde precati, ut jus, fasque esset mortalibus atrectare eum, purgavere corpus, repletumque est odoribus. Aureum solium, & capiti adjecta fortunæ ejus insignia. Veneno necatum esse credere. Plerique, filium Antipatri inter ministros, Jollam nomine, patris jussu dedisse. Sæpe certè audita erat vox Alexandri, Antipatrum regium affectare fastigium, majoremque esse præfæcti opibus, ac titulo Spartanae victoriæ in-

statum, omnia à se data asserentem sibi. Credebant etiam, Craterum cum veterum militum manu ad interficiendum eum missum. Vim autem veneni, quod in Macedonia gignitur, talem esse constat, ut ferrum quoque exurat; ungulae jumentis duntaxat patiens esse constat, Stygem appellant fontem, ex quo pestiferum virus emanat. Hoc per Cassandrum allatum, traditurque fratri Jollæ, & ab eo supremæ Regis potioni inditum. Hæc, utcumque sunt tradita, eorum, quos rumor asperferat, mox potentia extinxit. Regnum enim Macedoniae Antipater, & Græciam quoque invasit. Soboles deinde excepit, interfectis omnibus quicumque Alexandrum etiam longinqua cognatione contigerant. Cæterum corpus ejus à

Ptolemæo, cui Ægyptus cesserat,

Memphim, & inde paucis

post annis Alexandriam

translatum est,

omnisque

memo-

ria, ac nomini

honus ha-

betur.

**

F I N I S.

JANI

JANI RUTGERSII
EMENDATIONES

AL I Q U O T
IN Q. CURTIO

LIBRO III.

Pagina 53. vers. 30. *Dein deum templa ruinit,
& ignibus esse deleta, Ita vetusti imprelli.*
Modius ex vestigiis membranarum suarum edidit,
Dedita deis templa. Legendum *dedicata, non dedita.*

Pagina 60. vers. 24. *Datii filiabus, Virgines
regios excellentis formæ tam sanctæ habuit, quam
se eodem, quo ipse, parente genitæ forent.* Ita Mo-
dius. Legatur. *Virgines Regias.*

Pagina 63. vers. 5. *Vehicula quoque destituta
ingentis opulentia plena.* Mod. *Ed gentis opul.* Le-
gatur. *Vehicula quoque suis destituta agentibus.*
Tantum enim terrorem Barbarorum fuisse vult,
ut omnia, etiam vehicula, quibus eorum opes
portabantur, reliquerint, id solum agentes, ut se-
iplos

iplos fuga servare possent. Dixit autem *agentes* pro aurigis: eodem modo, quo Ovidius in Phac-thontis fabula, *Non aget hos currus.*

L I B R O I V.

Pagina 89. vers. 8. *Linqui deinde animo, & submissi genu. Puto. submissi.*

L I B R O V.

Pagina 149. vers. 8. *Cyrus Pasergadam urbem condiderat, quam Alexandro Praefectus ejus Gobares tradidit. Alias, Gobares. Legendum, Chobares; ut libro VII. pagina 221.*

Pagina 160. vers. 31. *Profusisque mutuis lachrymis inherentem sibi avelli jussit. Ita scribo: non perfusus, aut perfusus denique.*

L I B R O V I.

Pagina 181. vers. 2. *Crebri namque nodi nuda-
verant stipites, & in se implicati arborum rami
suspensis circulis similes lento vimine frustraban-
tur iſſus. Delendum est, *to' nodi.* quod libra-
rius obsequentis vocis similitudinem importunè
iteraverat. Totum igitur locum lego hoc modo:
*Crebri namque nodi averant stipites, & in se im-
plicati arborum rami, &c.**

L I B R O I X.

Pagina 308. vers. 18. *Phogelis erat gentis pro-
ximæ Rex, &c. Quod si verum id ejus Principis
nomen est, non video quomodo mox Curtius
Orbi-*

Orbilio ferulam effugiat, iis verbis: *Percontatus igitur Phegela, quæ noscenda erant. A Phegelis, enim non nisi, Phegelim, & Phegelida, declinati potest. Ego scribendum puto: Phegel, is erat gentis proxima Rex, qui, &c.* Apud Diodorum quoque, quo loco αἰτὸς δ' εἰσπλαίτηγ' ας δαυασι εἰ ἀν αεγταγ' α' ν legitur εἴνε' κος legendum est. Nusquam securius grassata est veterum librariorum audacia, quam in propriis virorum, ac sceminarum nominibus depravandis. Nec difficile esse aliquot centuriis exemplorum id ostendere, nisi & res ipsa perulgata, & nihil alio quodam loco dicendum foret.

Hæc erant, quæ mihi corrigenda sunt; & plura essent, & erunt, quæ, brevitatis causa, omitto.

JOSEPHI SCALIGERI

Palmaria correctio.

Libro III. Pagina 38. vers. 12. *Distinguebant internitentes gemmae jugum: ex quo eminebant duo aurea simulachra cubitalia; quorum alterum pacis, alterum belli gerebat effigiem.* Interpolata a sciolis lectio. Veteres editiones habent: *quorum alterum in alterum belli gerebat effigiem.* Quare non dubitabis cum Scaligero emendare, *quorum alterum Nini, alterum Beli gerebat effigiem.* Per Ninum Assyriae, per Belum Babyloniae imperium conjunctum innuebant curus Darii artifices.

F I N I S.

I N-

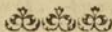

SCALIGER

I N D E X

I N

Q. CURTIUM.

A

Abdolonimus,
Rex constituitur. Cart. 69.

Bisares Rex Alexandro se permittit.
307.

Abulites Susse Praefectus. 135.

Acesines fluvius. 281
315.

Achilles è quo Ale-

xander genus ducit. 90.

Adulatio vatum. 93.
Ægyptii Periarum opibus insensi. 90.

Agenor Tyrum, & Sidonem condidit. 82.

Agidis, Lacedæmoniorum Regis, animi magnitudo, & mors. 170.

Agis Argivus, pessimorum

I N D E X.

- morum carminum
 post Cberilium con-
 ditor. 269.
Agrammes, Parrha-
 siorum Rex. 211.
Alexandria, in Æ-
 gypto condita. 95.
 alia in radicibus
 Caucaſi. 221.
 alia in India. 329.
 alia ad Tanaim.
 234.
Alexander, Pbilippi
 frater. 9.
Alexander M. ſua
 demptum gloriae
 exiſtimabat, quid-
 quid ceſſiſſet alie-
 na. 170. 171. quem
 arma Perſarum,
 non fregerant, in
 peregrinos mores a-
 beuntem vitia vi-
 cerunt. ibid. ſuper
 uxoris Darii morte
 crebros e didit gemi-
 tus. 103. eamque
 honorifice humavit.
 104.
Alexandri cognati
 omnes ab Antipa-
 tro interfecti. 371.
 corpus *Alexan-*
driam in Ægypto
 translatum. ibid.
Alexander ſagitta
 ictus. 287. quo an-
 no regni ſui, &
 etatis *Aſiam* ſube-
 gerit? 325. in obſi-
 dione *Gaze* ſagitta
 vulneratur, cuius-
 que crus in obſidio-
 ne *Gaze* ſaxo affli-
 gitur. 89. *Cartha-*
gini inſenſus. 344.
Alexandro *Babylonia*
 deditur. 130.
Alexandri ad *Uxio-*
rum urbem virtus.
 137. & propter *Si-*
ſygam bis interceſ-
 ſionem clementia.
 138. ad *Darium*
 litteræ. 83. *Duces*
 vulnerati. 126. in
Macedonas miſſio-
 nem petens indi-
 gnatio. 348. & *ra-*
bies. 351. ſuper *Dá-*
rii morte lachry-
 mæ. 176.
Alexander pedes per
 nivem, & concre-
 tam

I N D E X.

tam glaciem dolabra iter sibi facit.

149. sarcinas primo suas, deinde totius exercitus incendendi præcipit. 184 à Tyro Arabiam petit. 76. semper bello, quam post victoriam clarior. 280.

Alexandri triumphus ad imitationem Liberi Patris. 285.

Alexander haud contentus mortali fastigio, Jovis filius credi volebat. 91. 93. 272.

Alexandri in bibendo continentia mirat. 228. & intolerabilis cupiditas vini. 150. in captivas continentia. 59 60. ingens mœror super morte Clyti. 359.

Alexander à muliere attonita servatus. 274.

Alexander super Hebeſtionis morte dolor. 354. milites Babilonia corrupti 134. dextrum femur leviter mucrone perſtriſſum. 55.

Alexander Parmenionis occidendi negotium Polidamanti dat. 216.

Alexandri Legati à Tyriis occiſi. 74. exercitus pavor. 108. cervix à Memacenis saxo ita icla, ut oculis caligine offuſa collaberetur, ne mentis quidem compos. 234.

Alexandro inſidie à ſuis parantur. 275 276.

Alexandri ingreſſi amnem Cydnum artus horrere ſubito rigere cœperunt. 40. & inde pia lamentatio. 41.

Alexander, genus ab Achille deducens,

I N D E X.

- cens, ob id eum pœnam de hoste capi-
 piendo imitatus. 90. rebus à Philip-
 po Patre gestis detrahit. 256. intra
 urbem Oxydracorum gravissimè
 vulneratus. 322. quando regnum a-
 deptus. 19.*
*Alexandri in fallendo hoste dolus 297.
 virtutum, & vitiorum enumeratio. 358.*
*Alexander solus omnium mortalium
 fortunam in potestate habuit. 369.*
Alexandri nominis terror. 354.
Alexander vestem detrahit, vortibus sese subducturus. 217. ad Mazagas è muro sagitta percussus. 286.
Alexandri in Porum Regem liberalitas. 307. in Taxilem liberalitas. 294.
*Alexander jacere bu-
 mi prostratos venerabundos patitur,
 & Persica veste utitur. 183.*
*Alexandri ad Arbellam dimicaturi
 somnus. 113. & exercitus. 114.*
Alexander sagitta vulneratur. 132. ad fines Hyrcanie penetrat. 175.
Alexandri desiderium, ut Olympias mater immortalitati consecraretur. 326. in Gracos à Persis mutilatos beneficentia. 148. ad Susidas Pylas clades. 139. Oceanum visendi pervicax cupido. 333. pbalanx. 51. evellendi spiculi impis. 323. de Pbilota querela. 190.
Alexander Dux, & idem miles. 55. quando natus. 14.
Alexandri super valetudi-

I N D E X.

- letudine Ptolemæi somnium.* 332. in Tyrios ira, & expugnatio difficilis. 81. 82. morituri impia magnanimitas, regnum. 356. divisum. 370. 371. *Alexandri militis virtus, & mors.* 293. *Amissus Megalopolitanus.* 366. *Ammonis satbanae Oraculum.* 93. 92. & templum. 91. *Amnis tranandi consilium novum.* 230 *Ampboteros, classis Alexandri Præfectus.* 96. *Amyntas Philippi Pater.* 9. *Amyntas Prator Alexandri transfuga.* 56. ejus mors. 70. *Amyntas Philotæ amicus.* 209. *Ancyra urbs.* 73. *Andromachi Syriae Præfecti mors.* 95. *Annona in castris Alexandri penuria.* 115. 116. *Antigonus, Lidia Prator.* 71. *Antipater, Macedoniae Præfectus.* 71. in Alexandrum conturat. 273. Alexandrum veneno interficere statuit. 353. Macedoniae regnum, & Græciam invasit, ac omnes, quicumque Alexandrū, etiam longinqua cognatione, contingebant, interfecit. 372. *Antiphanes, scriba equitum.* 210. *Aaron, petra.* 288. *Apollinis simulacrum Peni Syracusis Tyrum deportarunt, ubi catenis vinctum.* 79. *Aquila aurea, à Dario sacrificata.* 12. *Aquila super Alexandri caput volans.* 122. *Arabia*

DEX

Alexander pater
no pater
salvator
& Perja
ator.
Alexander ad
bellum dimittit
sumat. 115. C
tema. 11.
Alexander
aliter
pererat. 17
Alexander delin
am, ut
mater
zati
226. in
Peris
148.
ad
clales. 139. Octa
nam
phalax. 11.
lendi
333. in
peria
Alexander
idem
quanti
Alexander

I N D E X.

- Arabie fertilitas.* 130
Arachosii. 219.
Araxes amnis. 140.
*Arbella vicus, quem
 sua clade nobilem
 fecit Darius.* 97.
*Arbores violare, apud
 Indos capitale est.*
 28.
*Aridæus, Philippo
 genitus Alexandri
 frater.* 353.
*Arimazes, Sogdianus,
 an Alexander volare possit,
 interrogat.* 246.
 247. se dedit. 248.
 suos cruci affigi jubet,
 Petra urbe capta. 253.
Ariobarzanes. 139.
 strenuus militum
 Præfectus sub Alexandro
 occidit. 144
*Arisba Molossorum
 Rex.* 17.
*Aristander, exper-
 tissimus vates.* 73.
 74. 28.
*Aristomenes Præse-
 ctus classi Darii,
 Superatur.* 71.
*Aristonicus Melbym-
 nacorum Tyrannus,
 fraude captus.* 85.
 necatus. 95.
*Aristonis insignis pu-
 gna.* 100.
Armenia montes.
 220.
*Arpalus. Vide, Har-
 palus.*
*Arfaces, Mediae Præ-
 fectus.* 265.
*Arfanes, Ciliciae,
 Prætor.* 39. 40.
*Artabazus, Dario si-
 dissimus.* 154. olim
 Philippi hospes.
 179.
*Asciopodorus in Ale-
 xandrum conjurat.*
 273.
*Aspastes satrapes
 Carmaniae.* 339. In-
 terfici iussus. 340.
*Astaces Darii Præ-
 tor.* 90.
*Attalo gravionem
 inimicum Alexan-
 der non habuit.*
 195.
*Arbenodorus Græco-
 rum militum, qui*
 ab

I N D E X.

- ab Alexandro de-
fecerunt, Princeps.
326.
per Boxum in con-
vivio occisus. 327.
Arbeniensibus infe-
sus Alexander.
347.
Arbenienses soli, ex
Alexandri edicto,
exules non reci-
piunt. 347.
Attinas, Alexandri
Præfectus, cum
trecentis equitibus
occisus. 246.
- B
- B**abylonia, Ale-
xandro deditur.
130. ejus conditrix.
131. muri bitumi-
ne interliti. 132.
descriptio. 134.
Pons lapideus, in-
ter mirabilia Orien-
tis opera numera-
tus. 132.
borti pensiles. 133.
Babyloniorum turpis-
simi mores. 134.
- Bactra. 84. 134. ulti-
ma Asia. 235.
Bactriana terra. 224.
Bactriana arx à Græ-
cis militibus, qui
ab Alexandro de-
fecerant, occupata.
327.
Bactriani promptissi-
mi. 86.
Bactrianorum dese-
ctio. 232.
Bactrus amnis. 224.
Bagoas, spado, Ale-
xandrum obsequio
corporis devinxerat
sibi. 344. hinc Or-
sinem insontem ad
supplicium rapit.
345.
Bagophanes, arcis,
& regia pecunia,
in Babylonia custos.
131.
Balana monstrosa. 81.
Barbarus quidam Da-
rii miles, simula-
to transfuzio, Ale-
xandri cervicem
appetit. 88.
Barsine, pellex Ale-
xandri. 360.
Bar-

I N D E X.

- Barzentes defectionis
Arachosii author,
vinculus ad Alex-
andrum perdu-
ctus. 296.
- Batis, Vide Betis.
- Bazaria, regio. 253.
- Belon strenuus miles,
sed rudis, in Phi-
lotam invehitur.
201.
- Belus Babyloniam con-
didit. 130.
- Bessus, Bactrianorum
Dux. 152. 85.
cum Nabarzane
Regem suum Da-
rium prodere cogi-
tat. 154. 156. 157.
quem vincunt.
161. & confodiunt.
164. Bactra petit.
164. sumpta veste
regia, se Artaxer-
sem appellari jubet.
184.
- Bessi in Cobarem indi-
gnatio. 222.
- Bessus à Bactrianis
militibus desertus,
223. à Spitamene
vinculus. 230. Ad
- Alexandrum per-
ducitur. 230.
- Bessi supplicium. 233
- Batis, Gazæ Prætor.
87. ejus egregia
virtus, & crude-
lissima mors. 89.
- Bezira urbs. 286.
- Bion transfuga. 115.
- Bitumini fons. 130.
- Byzantium urbs quâ-
do condita. 15.
- Boxus Macerianus
Atbenodorum in
convivio occidit,
mox ipse à militi-
bus Græcis interfe-
ctus. 327.
- Branchide ad inter-
necionem omnes ca-
si. 229.
- Bucephalus equus. 14
neminem præter
Alexandrum dor-
so insidere patitur.
14. 181.
- Bucephalus urbs ab
Alexandro condi-
ta. 215.

I N D E X.

C

Calis, reus factus. 206.
 Calisthenis gravitas, & libertas, Alexandro invisa. 271
 Calisthenes ab Alexandro vinculus. 275.
 Calisthenis mors, quae summam apud Graecos Alexandro excitavit invidiam 280.
 Canes venatici. 209.
 Captivi Graeci. Vide Graeci.
 Carthagini insensus Alexander. 344.
 Carthago à Tyriis condita. 73.
 Carthaginenses Saturno, usque ad excidium urbis suae, ingenuum puerum immolarunt. 79.
 Caspium mare, quod & Hyrcanum, dulcius ceteris. 178.
 Cassander venenum

Alexandro dedit.

355.

Castra Cyri, regio. 39.

Catenes, & ejus sagittandi peritia. 231. ab Alexandro deficiens, in praelio occisus. 268.

Caucasus Asiam perpetuo jugo dividit. 220.

Ceballinus Philota insidias Alexandro paratas detegit. 190.

Cebaldai vates Alexandrum monent, ne Babylonem ingrediatur. 354.

Cartasis Scytharum Regis frater. 236.

Cedrosia, regio. 339.

Chares Atheniensis. 86.

Chari virtus, & mors. 289.

Chiliarche. 103.

Choaspis amnis aqua delicata. 135.

Chœrilius pessimorum carminum conditor.

R

tor.

rum per. 230.
 inum. 233
 e Prator.
 e regia
 & crude.
 ors. 89.
 286.
 uga. 115.
 ns. 130.
 urbs quã.
 . 15.
 acerianus
 orum in
 occidit,
 à militi-
 is interse-
 327.
 ad inter-
 omnesca-
 229.
 equus. 14
 a præter
 drum dor-
 e patitur.
 urbs ab
 dro condi-
 215.

Calis,

I N D E X.

- tor. 269. transfugit. 227.
 Chrysolai Meibymnao- Cœlesyria. 84.
 rum Ducis mors. Cœnus sagittis propè
 96. occisus. 126. morbo
 Cleander. 77. Prætor extinctus. 215.
 regius. 215. Par- Colonia Græcorum Ca-
 enenionem jugulat. rabaetra deducta.
 216. 326.
 Cleo, adulator. 271. Cognati Regis, mili-
 Cleobares Alexandri tum genus apud
 ad Porum Regem Persas. 37.
 legatus. 295. Conjuraciones. 193.
 Cleobes, Assacani, 273. 400.
 Mazagarum Regis, Copbes Artabazi si-
 mater. 286. Ale- lius. 247.
 xandro deditur. Copida, gladii. 302.
 288. Corycium nemus. 39.
 Clytus apud Grani- Corvi, Bellicæ machi-
 cum amnem, nudo na. 80.
 capite, Alexan- Corvi in Gaza obsi-
 drum dimicantem, dione augurium.
 clypeo suo texit, & 87.
 Rhofacis manum Corvi Alexandro Du-
 gladio amputavit. ces cum Ammo-
 254. nem Satanam pe-
 Clyti cum Alexandro teret. 92.
 contentio, & per- Cossai montes. 108.
 tinacia. 256. 257. Craterus Alexandro
 Clytus ab Alexandro carus, Philotæ ad-
 occisus. 258. versus. 191.
 Cobares magnus. 222. Oxinem, & Za-
 ad Alexandrum riaspen nobiles Per-
 sas

I N D E X.

git. 227
 84
 gittis prop
 126. morb
 us. 215
 reorumCa
 a deducta
 Regis, mil
 enus apu
 37
 ones. 193
 100.
 Artabazi f
 247
 gladii. 302
 nemus. 39
 ellica machi
 80
 n Gaze obj
 augurium
 alexandroDu
 um Ammo
 Satanam pe
 92
 ontes. 108
 Alexandr
 Pbilota ad
 s. 191
 em, & Za
 n nobiles Per
 fas

fas defectionem
 molientes oppres-
 sit. 339.
 Crocodili. 282. 283.
 Cydaris, Persarum
 diadema. 38.
 Cydaris annis. 39.
 40.
 Cyprorum Reges à
 Dario ad Alexan-
 drum deficiunt. 96
 Cyri castra, regio. 39.
 sepulchrum. 345.
 Cyropolis. 233.

D

DEdala, in In-
 dia regio. 286.
 Daba Alexandro se
 dedunt. 254.
 Dabarum pernicitas.
 238.
 Damascenorum mise-
 rabilis fuga, &
 captivitas. 61. 62.
 Darii armatorum nu-
 merus. 34. 35.
 somnium. 36.
 agminis ordo. 37.
 38.
 Darius in validis qui-

busdam militibus
 manus amputat.
 48.

Darii acies. 49. fu-
 ga. 52. mater, con-
 iux, liberi, cap-
 tivi. 57. 58. 59.
 Susa depositi. 136.
 uxoris mors. 102.
 & humatio. 103.
 ad Alexandrum
 littera. 77.

Darius omnia auxi-
 lia Babyloniam con-
 trahit. 96.

Darii littera, quibus
 Graci milites soli-
 citantur, ut Ale-
 xandrum interfici-
 ant, intercepta.
 102.

Darius Legatos ad
 Alexandrum mit-
 tit. 104.

Darii ad Arbella
 militum numerus
 107. 121. & fu-
 ga. 122. fugientis
 praclare dictum.
 124.

Darius natura sim-
 plex, & mitis. 157.
 R 2 48.

I N D E X.

48. servorum suorum vinculus captivus. 162. à suis confossus. 163.
 Darii morituri verba 165.
 Darius, quomodo Rex Persarum factus. 175.
 Dataphernes, Spitamenis defectionis particeps, Alexandro deditur. 264.
 Democrates Atheniensis gladio se transfigit. 180.
 Demopboon vates. 318.
 Didimaon templum violatum. 229.
 Dimachæ, equites. 163.
 Dioxippus Atheniensis, pugil nobilis. 329.
 falso à Macedonibus furti insinulatus, ignominie impatiens, ferro se interimit. 330.
 Doryphori, Persarum milites. 37.
 Drangarum lallicofa natio. 187.
 Duellum. 329.
 Dyardenes fluvius. 281.
 Dymnus insidias Alexandro paratas Nicomacho exoleto aperit. 187. gladio se interimere vult. 189.
- E
- E**cbatana, caput Mediae. 152.
 Epaminondas, strenuissimus Thebanorum Dux, atque Philosophus praestantissimus. 10.
 Epimenes in Alexandrum conjurat 273. coniurationem detegit. 274.
 Equus solis apud Persas. 37.
 Erigi cum Satibarzane duellum. 225.
 mors. 262.
 Erimantbus fluvius. 281.

Ery-

Eryb
 col
 ib
 n
 Eryb
 me
 Eryci
 atq
 lex
 29
 Eufi
 cor
 14
 Euda
 cum
 Euden
 sis e
 inter
 Everget
 Agria
 Erydice
 uxori
 matr
 dia.
 Eryloch
 jurati
 Epim
 eo inj
 regiat
 274.
 Eryloch
 ratiom

I N D E X.

Erythro mari non a colore, sed ab Erythro Rege inditum nomen. 343. 281.
 Erythri Regis monumentum. 343.
 Erycis occisi caput atque arma ad Alexandrum delata. 292.

Euclemon, unus Graecorum captivorum. 146. 147.

Eudamon, Dux Thracum. 344.

Eudemus, Atheniensis exul. 35. ejus interitus. 36. 37.

Evergeta, qui ante Agriaspæ. 219.

Eurydices, Amyntæ uxoris, Philippi matris, parricidia. 9. 10.

Eurylocho fratri conjugationem detegit

Epimenes, & ab eo injecta manu in regiam trahitur. 274.

Eurylochi ob conjugationem detectam

premiat. 275.

Euryone, Philippi soror. 9.

Excipinus. 244.

Exules recipi jussit Alexander.

F

Falcata quadriga. 97.

Fames, & pestilentia in exercitu Alexandri. 338.

Fati inevitabilis fors. 345.

Fons apud Amonis templum mirabilis. 93.

Fons bitumen effundens. 130.

Fons in tabernaculo, Alexandri subita conspectus. 246.

Fortuna ludibria. 124.

Fortuna Alexandro indulgendo nunquam fatigata. 263. 264.

I N D E X.

G

G Ades Tyrionum
colonia. 82.

G amaxus Rex exigua
Partis Indorum,
ad Alexandrum
vinculus perductus.
314.

G angaba Persarum
bajuli. 62.

G angarida, quae na-
tio. 210.

G anges, egregius flu-
vius. 281. maxi-
mum totius Indiae
fluminum. 210.

G aza, urbs. 85. obfi-
detur. 86. ab Ale-
xandro capitur. 89.
90.

G lobares Pasergadum
Alexandro tradit.
149.

G ordium, Midae civi-
tas regia, & Gor-
dium nodus. 32.

G ordyae montes. 100.

G ortuae gentes. 108.

Graeci captivi ad qua-
tuor millia, quos

Persae vario supp'i-
ciorum modo affe-
cerant. 145.

Graecorum temporaria
ingenia. 85.

Graecorum in men-
tiendo licentia, in
Jovis semore Libe-
rum Patrem esse
celatum. 286.

Graecorum militum
ab Alexandro de-
fectio. 326.

Graecos exules recipi
Alexander jussit.
347.

H

H Ages Pori Re-
gis frater. 299.

Halys, amnis. 105.

Harpalus, Alexan-
drum fugiendo, &
Asbenas petens,
Asbenis excedere
iubetur, & a Gra-
ecis militibus truci-
datur. 347.

Hauslanes ab Ale-
xandro deficit, &
capitur. 268.

Heca-

I N D E X.

e vario supp
m modo affe
at. 145.
m temporari
ia. 85.
m in men
o licentia, in
femore Libe
Patrem eff
um. 286
m militum
Alexandro de
326.
exules recip
ander iussit.

H

Agas Pori Re
gis frater. 299
amnis. 105.
us, Alexan
m fugiendo, &
enas petens
enis exceden
ur, & à Gra
ilitibus truci
r. 347.
nes ab Ale
ro deficit, &
ur. 268.

Heca-

- Hecatompylos. 172.
Hectoris, Parmenionis filii, mors. 95.
Hellanice, Alexandri nutrix, Clyti soror. 254.
Heneti, Veneti. 33.
Hephestion, cui brachium hasta ictum. 126. Alexandro unice, ac fratris loco dilectus, febricitans moritur. 69. 353.
cui tanquam Heroi sacrificanti iussit Alexander. 354.
Herculi Tyri urbem dicaverant. 79.
Hercules Tyrius. 96.
Herculis simulacrum maximum bellantibus Indis incitamentum. 300.
Herculis scyphus. 354.
Herculeus puer nobilis, apri causa, in Alexandrum conjurat. 272.
Hipsidis mors. 238.
Hispania, quæ & Iberia. 344.
Horitæ. 265. à Leonato superati. 338.
Herræ & Macedonis, & Diocippi Atheniensis, singulare certamen. 328.
Horti pensiles. 132.
Hydaspis amnis. 295. 215. 296.
Hypases: fluvius. 210.
Hyraotes fluvius. 208.
Hyrcaniam Alexander penetrat. 176.
Hyrcanum, vel Caspium mare. 178.

I

- Ignis apud Persas æternus. 36.
Immortales milites apud Persas dicti. 36.
Incestus Nauranorum. 334.
India sapientes. 287. situs. 295. sylva. 300.
R 4 In-

I N D E X.

Indiam nives ob-
ruunt, cum alia
terra fervore so-
lis exaestuant. 281.
Indus fluvius. 280.
Indorum ritus. 275.
Regis magnificen-
tia. 283.
284. Sapientes, dii.
285.
Reguli Alexandro
occurrunt. 286.
Indi satum occupant,
seque viros crema-
ri jubent. 283.
Indi maritimi. 337.
Insidiae, & earum
Lex. 274. 279.
353.
Jolas, Antipatri fi-
lius, Alexandro
venenum praeiit.
355.
Jovis cultus, 112.
ac templa. 31. 90.
Isthmiorum solempne
ludricum. 84. 85.
Jumentorum carne
vescuntur milites
Alexandri. 224.

L

Lacedaemoniorum,
& Macedonum
cruentum bellum.
169.
Lacedaemonii à Ma-
cedonibus fusi. 169.
Lacedaemoniorum, &
Macedonum caso-
rum numerus.
170.
Lacus salinus. 353.
Lanificium apud Per-
sas contumeliosum.
137.
Legati Alexandri à
Tyris occisi. 73. 74.
Leo magnitudinis ra-
ra, ab Alexandro
uno vulnere occi-
sus. 255.
Leonidas, Parmenio-
nis intimus; &
ejus cohors. 217.
Liber Pater in Jovis
femore celatus.
208.
ejus termini. 245.
triumphum imita-
tur Alexander. 355.
Li-

I N D E X

L
 demoniorū,
 Macedonum
 um bellum.
 onii à Ma-
 ius fusi. 169.
 oniorum, &
 onum caso-
 numerus.
 fus. 353.
 m apud Per-
 tumeliosum.

Alexandri à
 occisi. 73. 74.
 nitudinis ra-
 o Alexandro
 vulnere occi-
 255.
 , Parmenio-
 timus ; &
 obors. 217.
 ter in Jovis
 e celatus.

termini. 245.
 pbum imita-
 xander. 355
 Li-

Lignum igne dura-
 tum. 33.
 Lyncestes Alexander
 209.
 Lycius Alexandro ,
 via Dux Persidem
 intranti saclus.
 141.
 Lysimachus , qui post
 Alexandrum re-
 gnavit , & seram
 eximia magnitu-
 dinis solus occidit ,
 an ab Alexandro
 leoni objectus. 254.

M

Macedonū con-
 tra Darium
 acies. 39. 113. mi-
 seranda peniten-
 tia. 351. 352.
 Macedonibus , privi-
 legiis concessis ,
 ignoscit Alexan-
 der. 352. 353.
 Macedonum lex , qua
 cautum erat , ut
 propinqui eorum ,
 qui Regi insidiati
 erant , cum ipsis

necarentur. 204.
 273.
 exercitus seditiosis
 vocibus Alexan-
 drum increpat.
 317.
 luctus super morte
 Regis Alexandri.
 354. 357.
 contentio , quis A-
 lexandrum vulne-
 ratum ferre de-
 beat. 236.
 scitum , ne Ale-
 xander solus vene-
 tur. 254.

à Spitamene edita
 cedes. 239.

Macedones , iure in-
 terfectum Clytum ,
 decernunt. 259.

Macedonum mos in
 capitalibus rebus.
 193.

alloquendi Regem.
 203. Sanctissimum
 creuentium pignus.

268. cum Lacedae-
 moniis cruentum
 bellum. 169. 170.
 muris futurae ur-
 bis potentiam desti-

R 5 nan-

I N D E X.

- nandiritus. 95.
- Macedones liberos a-
dultos Regibus tra-
debant. 133.
- eorum munia.
272.
- Macedonum exerci-
tus per decem dies
Libero Patri opera-
tus. 286.
- confitetur, se iuni-
us Alexandri spi-
ritu vivere. 323.
- solenne munus,
hummandi suos.
139. in faucibus
Syria caesorum nu-
merus. 82.
- ad Arbellam caeso-
rum numerus. 126.
- 127., & Laceda-
monem. 169.
- Macedones Laceda-
monios in fugam
vertunt. 160.
- Macedones sub Per-
sarum satellitum
ministeria redacti.
357.
- Macedonum mos lu-
strandi exercitus.
355. 335. tumul-
tus. 172.
- Macedonas penitet,
divinos honores A-
lexandro negasse.
356.
- Magia, non ars, sed
vanissimi cuius-
que ludibrium.
134.
- Mallorum regio. 217.
- Maracanda urbs.
245. 246.
- Mardorum gens bel-
licosissima. 150.
- Marcotis palus. 91.
- Marginia urbs. 247.
- Marjyas, fluvius.
31.
- Mazeus, Darii Prae-
tor. 97.
- Mazeus Babiloniam
Alexandro tradit.
130.
- Medus, amnis. 141.
- Meleager. 295.
- infestus Perdicca.
295. in templo sc-
cisus. 370.
- Melo, Darii inter-
pres. 162.
- Memaceni, Alexan-
dri Legatos, vino
prius

I N D E X.

172.
as paniter,
s bonores A-
dro negasse.
non ars, sed
imi cuius-
adibrim.
n regio. 217.
da urbs.
246.
am gens bel-
ima. 150.
palus. 91.
e urbs. 247.
, fluvius.
, Darii Pra-
97.
Babyloniam
candro tradit.
amnis. 141.
er. 295.
lus Perdicca.
in templo oc-
370.
Darii inter-
162.
eni, Alexan-
Legatos, vino
prius

prius obrutos, oc-
cidunt; hinc obsi-
dio gravissima, &
Alexander saxo
graviter vulnera-
tus. 233.
Memnonis celebrata
regia. 94.
Memnon Arachosiiis
datus Praetor. 219.
& eius mors. 339.
Memphis Alexandro
tradita. 90. 91.
Menedemus insidiis à
Spitamene circum-
ventus. 238.
Menedemi cades.
239.
Menidas sagittis pro-
pè occisus. 126.
Mennis, urbs. 130.
Meros, mons. 285.
Mesopotamiae astus.
371.
Metroni insidias A-
lexandro, paratas
detegit Ceballinus.
189.
Miletum captum.
85.
Militaris, disciplina
ab Alexandro re-
formata. 134.
Minerva cultus. 192.
Mirabile Orientis.
132.
Mitylene Alexandro
deditur. 85.
Maeris, Patbalia
Rex. 333.
Momimenta expedi-
tionis Alexandri
in India. 314.
Mullinus, scriba A-
lexandri. 288.
Murices ferrei. 115.
Musicani in ditionem
reducti. 331.
ab Alexandro defi-
cientes, rursus in
potestatem reducti.
250.
N
Nabarzanes;
Darii Praetor.
47. ejus proditio.
154. occiso Dario
Hircaniam petit.
164. ejus ad Ale-
xandrum litterae.
176. accepta fide,
Alexandro occur-
rit.
R 6

I N D E X.

- rit.* 181. *Oceani gæsus.* 334.
Nasamonæ, natio. 92. *Oebus, octoginta fra-*
tres Syfigambis eo-
dem die trucidavit.
Naurani parentes 358. *eius filie.* 63.
stupro coire cum li-
beris soliti. 260. *Et neptis capti-*
va. 171.
Nicæa urbs ab Ale-
xandro condita.
 215. *Oebus, amnis.* 184.
Nicanoris, Parme-
nionis filii, mors.
 185. *Olympias, Neoptole-*
mi Molossorum Re-
gis filia. 11.
Nicanoris, nobilis ju-
venis, temeritas,
atque audacie. 29. *Olympiadis, Et An-*
tipatri simulas,
 352.
Nicomachus, exole-
tus, Ceballino fra-
tri insidias ab Ale-
xandro paratas de-
tegit. 187. *Olympias, Alexan-*
dri mater, immor-
talitati consecra-
tur. 326.
Nicostratus in Ale-
xandrum conjurat.
 273. *Orientis mirabile.*
 132.
Nysa, indiae urbs.
 285. *Orite. Vide. Horite.*
 O *Orsines, Pasargada-*
rum Satrapes. 344
Oceanum visen-
di Alexandri
pervicax cupido.
 333. *secreto à Bagoa*
spadone fit reus.
 345. *iussu Ale-*
xandri occisus.
 346.
Oxartes qualis Ale-
xandri Legatus?
 261.
Oxatres, Darii fra-
ter.

I N D E X.

334.
 ginta fra-
 ambis eo-
 rucidavit.
 is filii. 63.
 is capti-
 171.
 anis. 184.
 Neoptole-
 rorum Re-
 11.
 , & An-
 simultas.
 Alexan-
 r, immor-
 consecra-
 326.
 irabile.
 le. Horite
 Pa/argada-
 rapes. 344
 à Bagoa
 fit reus.
 ssu Ale-
 occisus.
 talis Ale-
 Legatus ?
 Darii fra-
 ter.
- ter. 172. 173.
 231.
 Oxyatre Prætor Bac-
 trianorum. 331.
 Oxydates , Mediæ ,
 Præfectus. 265.
 Oxus flumen. 246.
 221.
 Oxycanus Indorum
 Rex occisus. 331.
 Oxydracorum regio.
 318.
 Ozynes Perses , dese-
 ctionem moliens , à
 Cratero oppressus.
 339.
- P
- P** Alætyron Hercu-
 lis templi sedes.
 72.
 Parapamisadæ, agre-
 ste hominum ge-
 nus. 219.
 Parmenio Pbilippum
 Alexandri medi-
 cum criminatur.
 42. in occidendo
 Attalo minister
 Alexandri 209.
 Parmenionis ad filios
 litteræ. 194. occi-
 dendi negotium
 Polydamanti ab
 Alexandro datur. .
 215.
 Parmenio a Cleandro
 occisus. 216.
 Parmenionis trun-
 cum corpus militi-
 bus ad sepulturam
 datum , & caput
 ad Alexandrium
 delatum. 217.
 Paropamissus mons.
 224.
 Partbiene , quondam
 ignobilis , nunc ca-
 put omnium , qui
 post Eupbratem , &
 Tygrin amnes siti,
 Rubro mari termi-
 nantur. 172.
 Pafas Thessalus 366
 Pasergadum condi-
 tum à Cyro. 149.
 Pasitigris fluvius.
 136.
 Patbalya gens. 333.
 Patron , Dux Græco-
 rum militum. 156
 Perdicas sagittis pro-
 pè occisus. 126.
 Per-

I N D E X.

- Perdicce infestus Me-
leager. 362.
- Perdiccas trecentos
Macedonas ele-
phantis in conspe-
ctu totius exercitus
obiicit. 370.
- Perse satellites Ma-
cedonas ad suppli-
cia trahunt. 352.
- Perse arcana Regum
mira celant fide,
& linguam gra-
vius quam ullum
probrum castigant.
86.
- Persarum ad Arbel-
lam casorum nu-
merus. 126.
- cesorum cadavera
sepeliri iubet Ale-
xander. 59.
- scemine, non aliud
magis in contume-
liam accipiunt,
quam lance manus
admove. 136.
- luctus super morte
Regis Alexandri.
356.
- in faucibus Syrię
cesorum numerus.
82.
- regia cedro
edificata incensa.
151.
- Persis corporis sui cu-
stodiam tradit A-
lexander, & Ma-
cedonica imposita
nomina. 352.
- Persis, regio, sub Ver-
giliarum sita sidus.
149.
- Persepolis, caput re-
gni Darii. 83.
- Postilentia, & fames
in exercitu Ale-
xandri. 338.
- Petra, quam occupa-
rat Arimazes. Seg-
dianus. 247.
- Pbalanx Alexandri.
51.
- Pbezelas Rex. 210.
- Philippus Amyntę
filius, Alexandri
Pater, primus om-
nium Regum ejus
gentis Macedonię,
regnum ad sum-
mam potentiam
evexit, totam
Gręciam subegit,
& Illyriis, ac The-
banis

I N D E X.

15. *Taxilis Regis fratrem telo tran-*
sfigit. 302.
- Prometheus in rupe ad Caucasum vin-*
ctus. 220.
- Ptolemæus, Philippo*
genitus, telo ve-
nenato laucius.
333.
- Puer ingenuus Satur-*
no immolari soli-
tus. 79.
- Pugne nova forma.*
216.
- Pyle Amanicæ.* 49.
- Pyle Suside.* 139.
- Pyle, arctissime fan-*
ces. 39.
- Pyramus fluvius.* 40
- Pythagoras, Rex Cy-*
priorum. 77.
- Pytho. Vide. Pitbon.*
- Q
- Q** *uadrige falca-*
te. 32.
- R
- R** *hinoceros.* 307.
- Rhodi urbem*
- siam, portusque*
Alexandro dedunt
84.
- Rhidagus, fluvius.*
Roxane, Alexandro
connubio juncta.
267. *ex eo præ-*
gnans. 360.
- S
- S** *abaces, Prætor*
Ægypti. 55.
- Sabes Rex.* 250.
- Sabraca gens, popu-*
li, non Regum im-
perio, regi solita,
in fidem accepti.
330.
- Sacæ, gens Scythi-*
ca. 244.
- Sagittarum Indica-*
rum magnitudo.
283. 240.
- Samarite Androma-*
chum, in Syria
Alexandri Præse-
ctum, cremarunt.
95.
- Sangarius fluvius.*
132.
- Sanguis apud Mace-*
donas

I N D E X.

portusque
ro dedunt

fluvius.
Alexandro
juncta.
eo pre-
360.

Prætor
i. 55.
250.
ns, popu-
Regum im-
egi solita,
m accepti.

ns Scythi-
244.
Indica-
magnitudo.
40.
Androma-
in Syria
dri Prese-
remarunt.

fluvius.
ond Mace-
donas

donas è pane ma-
navit, & ex for-
nacibus apud Ty-
rios. 74. 75.
Sapientes Indiæ. 284.
Saptina, Darii filia.
83.
Sarcinas primum
suas, deinde to-
tius exercitus, in-
cendi præcipit Ale-
xander. 184.
Sarissophori, bastati.
120.
Satibarfanis ab Ale-
xandro deficit. 218
Satibarfanis, &
Erigy duellum.
225.
Satrapenæ, regio.
134.
Saturno ingenuus,
puer immolari soli-
tus. 79.
Scenitiæ, Æthiopes.
92.
Scythæ bellicosissima
gens raptò vivere
assueti. 86.
Scythæ Abii. 232.
Scythis non, ut cete-
ris Barbaris, ru-

dis sensus est. 241.
Scytharum fuga. 244
Scythæ petunt, ut
Alexander Regis
sui filiam matri-
monio sibi jungat.
253.
Semiramis. 233. 326
Babyloniam condi-
dit. 131.
Serpentes inusitate
magnitudinis. 307
squamis fulgenti-
bus. 308.
Seuthes Odrusias po-
pulares suos Thra-
cas ad defectionem
compulit. 347.
Sicilienses, nature
vitio adulatorem.
269.
Sidon, urbs, vetusta-
te, & conditorum
fama inclita. 68.
eam condidit Age-
nor. 82.
Simmias, Philotæ
amicus. 209.
Sisenes Perses. 47.
Sitis in exercitu Ale-
xandri. 228.
Sogdianorum defe-
ctio.

I N D E X.

- Elio.* 233. *eius in uxorem*
deserta. 246. *amor.* 273. & *ca-*
captivorum, cum *put ab illa ad Ale-*
ad mortem duce- *xandrum delatum*
rentur, letitia. 273.
Solis equus, apud Per- *Stupro coire cum li-*
fas. 37. *beris, apud Nau-*
Solis aqua, ad Am- *ram parentibus fas*
monis satbanę tem- *est.* 181.
plum. 91. *Sunium, Promonto-*
Somnium Alexan- *rium Atticę terrę.*
dri, super valetu- 346.
dine Ptolemæi. 333 *Susam Alexander*
Sopbitis regnum. 209 *ingreditur.* 136.
Sopolis, Hermolai *Susidę Pylę.* 139.
Pater. 275. *Susitanorum deserta.*
Sostratus cum Her- 226.
molato occidendi, *Symmachi temeritas,*
Alexandri consi- *atque audacia.*
lium capit. 272. 297.
Spiramenis in Bes- *Syracusani Africam*
sum insidię. 228. *urunt.* 78.
Spiramenes ab Ale- *Sylgambis, Darii ma-*
xandro deficit. 233 *ter.* 38. *Alexan-*
transfuga, Mace- *dri captiva.* 57.
donum presidio de- 58. *constantia il-*
jecto Marcanda ur- *lius in mœrore.*
bem occupat. 234. 119. *Susie ab Ale-*
 238. *xandro relicta.* 136
Menedemo insidias *eius luctus super*
tendit. 239. *morte Alexandri,*
Macedonas cadit. 240. *fratres octoginta,*
 & *mors.*

I N D E X.

uxorens
73. & ca-
lla ad Ale-
m delatum

re cum li-
apud Nau-
rentibus fas
181.

Promonto-
sticę terrę.

Alexander
tur. 136.
sq. 139.
um deserta.

temeritas,
audacia.

ni African
78.

is, Darii ma-
8. Alexan-
ptiva. 57.

onstantia il-
in mœrore.

usa ab Ale-
o relicta. 136

uctus super
Alexandri,

oçoginta,
& mors.

& mors. 358.
Sylmissibres Nauræ
satrapes. 260.

T

Tabas Oppidum.
162.

Tanais, fluvius.
172.

Tarson, urbs. 40.

Tauron, Agrianum
Præfectus. 138.

Taurus, mons.
220.

Taxiles, Rex. 294.

Tenedos Alexandro
deditur. 86.

Terioltes, satrapes,
Alexandri jussu
interfectus. 330.

Tbaidis pellicis consi-
lio, Persarum re-
gia incenditur.
151.

Tbalestris, Amazo-
num Regina. 181.

Tbeatus, Athenien-
sis. 146.

Tbebe, Tyrionum
colonia. 83.

Tbermodon, fluvius.

182.
Tbracas Odrusas ad
defectionem com-
pellit Scutbes.

347.
Thymodes Mentoris fi-
lius. 36.

Tbymondas, Dux.

47.
Tigris, fluvius, à
celeritate dictus.

99.

Timiçi virtus, &
mors. 321.

Titoni celebrata re-
gia. 94.

Tranandi amnem
consilium novum.

230.
Triumphus Alexan-
dri, ad imitatio-
nem Liberi Pa-
tris. 338. 339.

Troglodytæ, Arabes.

92.

Tryphonis specus. 40.

Tyriotes, spado, Da-
rio uxoris mortem
nunciat. 103.

Tyrii litteras in vene-
re. 82. Alexandri
Legatos occidunt.

I N D E X.

73. 74. conjuges li- *Vergiliarum* *fidus* .
berosque deveben- 149.
dos Carthaginem *Victorie cultus*. 112.
tradunt. 79. expu- *Uxii* 137. *Alexandro*
gnatorum suppli- *deduntur*. 138.
cia. 82.
Tyri conditor. 83.
obsidione fatigatur
Alexander. 80.
Tyrus Herculi dicata.
79. ab *Alexandro*
capitur.

V.

- V** *Enatici canes*
nobilissimi.
210.
Venenum, quo Ale-
xander extinctus
est. 371.
Venetorum origo. 34.

X

- X** *Enippa, regio*.
259.

Z

- Z** *Ariaspes, Per-*
ses, defectionem
moliens, à
Cratero oppressus.
339.
Zioberis, amnis. 176.
Zopyrio, Thracia
Prapositus, procel-
lis cum toto exer-
citu oppressus. 346.

F I N I S.

fidus ?

s. 112.

alexandro

138.

, regio.

es, Per-
desectio-
liens, à
oppressus.

mnis. 176.

Tbracia

us, procel-

toto exer-

essus. 346.

218

37612

157

44
6.6.4. l. 31

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

TT

I

k

263

44
263.31

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

TT

I

k

263

OCUR TIE

x-rite

colorchecker

MSCCPPCC0613

